

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ADALET KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı
3 Aralık 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Ankara Milletvekili İdris Şahin'in aynı mahiyette düzenlemeler içeren kanun tekliflerinin birleştirilmesiyle ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 4.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi ile aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin birleştirilerek görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması
- 2.- İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın, konuşma süreleriyle ilgili önerisine ve konuşmaların kanun teklifinin konusu çerçevesinde yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 3.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 4.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 5.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 6.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 7.- İstanbul Milletvekili Şengül Karşlı'nın, söz hakkıyla ilgili açıklamalara ve (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verilen önergeler üzerinde yapılan konuşmalarda geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

---0---

1'inci Toplantı

3 Aralık 2025 Çarşamba

----0----

I. GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 14.38'de açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel,

Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne,

Ankara Milletvekili İdris Şahin'in aynı mahiyette düzenlemeler içeren kanun tekliflerinin birleştirilmesiyle ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine, İlişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili İdris Şahin, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi ile aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin birleştirilerek görüşülmesini talep ettiğine,

İstanbul Milletvekili Nurettin Alan, konuşma süreleriyle ilgili önerisine ve konuşmaların kanun teklifinin konusu çerçevesinde yapılması gerektiğine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Muğla Milletvekili Gizem Özcan, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Muğla Milletvekili Cumhuriyet Uzun, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Şengül Karslı, söz hakkıyla ilgili açıklamalara ve (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verilen önergeler üzerinde yapılan konuşmalarda geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 6 milletvekilinin, (2/3393) esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin TBMM İçtüzüğü madde 38 gereğince Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılmasına ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 2 milletvekilinin, (2/3393) esas sayılı Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesinin Anayasa'nın 2'nci ve 10'uncu maddelerine, 32'nci maddesinin ise 2, 26, 28, 36 ve 153'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisine ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, (2/3393) esas numaralı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesiyle aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin de İç Tüzük hükümleri çerçevesinde Komisyon gündemine alınması ve 35'inci madde uyarınca birleştirilerek görüşülmesi ile talep ettiği hususların Komisyonun takdirine sunulmasına ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 6 milletvekilinin, (2/3393) esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 30, 31 ve 32'nci maddelerinin 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a, erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılmasıyla ilgili yapılan düzenlemeye ilişkin olduğundan İç Tüzük'ün 34'üncü maddesi gereğince teklifin tali komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesine ve rapor alınmasına ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/3393), tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerinin görüşmelerine başlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığı yerden devam etmek için 4 Aralık 2025 Perşembe günü saat 18.00'de toplanmak üzere saat 01.12'de toplantıya son verildi.

3 Aralık 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.38

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemi 11'inci Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli milletvekilleri, bugün, 27 Kasım 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/3393) esas numaralı, Tokat Milletvekilimiz Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekilimiz Orhan Kırçalı ile 50 milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşmek üzere bir araya gelmiş bulunmaktayız.

Bildiğiniz gibi, adalet, insanlık tarihinin en kadim arayışı, meşruiyetin yegâne kaynağı ve toplumsal huzurumuzun sarsılmaz teminatıdır. Tarih boyunca medeniyetler adaletin tesis edildiği ölçüde yükselmiştir. Bu nedenle, adalet kavramı toplumsal barışı ayakta tutan, her bir vatandaşın geleceğe güvenle bakmasını ve devletin meşruiyetini sağlayan en temel değer olarak kabul edilmektedir.

Yine biliyoruz ki hukuk, kütüphane raflarında tozlanmaya terk edilmiş durağan bir metinler bütünü değildir; toplumun değişen ihtiyaçları doğrultusunda sürekli yenilenmekte, gelişmekte ve dönüşmektedir. Bu doğrultuda, sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hızla yaşandığı çağımızda hukukun bu değişime seyirci kalması düşünülemez. Zamanın ruhunu yakalayamayan, toplumun ihtiyaçlarına cevap veremeyen kurallar adaleti sağlamak bir yana, adaletsizliğin bizzat kaynağı hâline gelmektedir. Bu şuurla hukuk sistemimizi sürekli olarak yenilemek, geliştirmek ve günün koşullarına göre şekillendirmek gerekmektedir. "Türkiye Yüzyılı Adaletin Yüzyılı" şiarıyla amacımız yalnızca şekli olarak ihtilafları çözmek veya dosyaları karara bağlamak olmamalıdır; asıl gayemiz, hukukun üstünlüğünü esas alan, güven veren, erişilebilir, şeffaf ve her şeyden önce insan onurunu merkeze alan bir adalet sistemini tesis etmek olmalıdır. Bu doğrultuda "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışının bir tezahürü olarak vatandaşımızın hakkını en hızlı ve en adil şekilde alabildiği, mağdurun korunduğu, suçlunun ise hak ettiği yaptırımla karşılaştığı bir düzeni inşa etmek için var gücümüzle çalışıyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, çağın getirdiği yeni suç tiplerine karşı savunmasız kalan, dijital dünyanın tehditlerini görmezden gelen veya mağduriyetleri etkili bir şekilde gideremeyen bir hukuk sistemi idealimizdeki güçlü toplum, güçlü devlet ilkesiyle asla bağdaşmaz. Siber suçlardan organize suçlara, toplumsal huzuru bozan eylemlerden ekonomik düzeni tehdit eden girişimlere kadar her alanda mevzuatımız vatandaşımızı koruyacak güçte ve yeterlilikte olmalıdır. Değişen ve gelişen toplumsal dinamikler, teknolojik yenilikler ve ekonomik hayatın gereksinimleri gözetilerek ceza adalet sisteminin etkinliğinin ve caydırıcılığının tahkim edilmesi bu doğrultuda amaçlanmaktadır. İşte bu vizyonla hazırlanan düzenlemeler sadece bugünün sorunlarını çözmeyi değil yarının güçlü ve adil Türkiye'sinin hukuki altyapısını kurmayı hedeflemektedir.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, Komisyonumuz, hukuk altyapımızın güçlenmesi adına, yargı reformu strateji belgeleri doğrultusunda reform niteliğindeki önemli çalışmalara imza atmaktadır. Bugünkü toplantımızda ele alacağımız kanun teklifi de yine bu hedeflerle uyumlu olarak, 2025 yılında yayımlanan Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen ve öngörülebilir bir adalet sistemi temel vizyonu dikkate alınarak hazırlanmıştır. Toplam 38 maddeden oluşan ve 12 farklı kanunda değişiklik öngören bu teklifle doğrudan insan hayatına dokunan önemli düzenlemeler hayata geçirilmektedir.

Teklifle, ilk olarak, toplumun huzur ve sükununu bozan, vatandaşların can ve mal güvenliğini tehlikeye atan eylemlerle daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla Türk Ceza Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmaktadır. Cezaların caydırıcılığının artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, örgütlü suçlarla mücadelede suç örgütü kurma, yönetme ve üye olma suçlarının cezaları artırılmaktadır. Şayet örgüt faaliyetlerinde çocuklar araç olarak kullanılırsa örgüt yöneticilerine verilecek cezanın yarısından 1 katına kadar artırılması hüküm altına alınarak çocukların suça sürüklenmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Halk arasında korku ve paniğe yol açan, meskün mahalde silahla ateş etme suçunun cezası artırılmakta, ses ve gaz fişeği atan yani kurusıkı silahlar da bu suç kapsamına alınmaktadır. Özellikle bu suçun düğün, nişan ve asker uğurlaması gibi toplu alanlarda işlenmesi hâlinde ceza yarı oranında artırılmakta ve bu suç seri muhakeme usulünden çıkarılmaktadır.

Trafikte keyfi davranışlarla vatandaşların seyahat özgürlüğünü engelleyen yol kesme fiillerine karşı sert tedbirler getirilmekte, hukuka aykırı bir davranışla bir aracı durduran veya hareket etmesini engelleyen kişilere bir yıldan üç yıla kadar, bu aracı başka bir yere götüren kişilere ise iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülmek suretiyle trafikte yol kesme eylemi müstakil ve ağır bir suç hâline getirilmektedir.

Ayrıca, taksirle yaralama suçu için öngörülen cezaların alt ve üst sınırları artırılmakta, güveni kötüye kullanma suçunun konusunun motorlu taşıt olması hâlinde verilecek ceza 1 kat artırılarak araç kiralama sektöründeki mağduriyetlerin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Teklifle, ayrıca, teknolojinin gelişimiyle birlikte artış gösteren siber suçlar ve dolandırıcılık yöntemlerine karşı vatandaşların mağduriyetini önleyici tedbirler geliştirilmektedir.

Bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlarda suç gelirlerinin kaçırılmasını önlemek adına şüpheli işlemlere konu banka hesaplarının kırk sekiz saate kadar askıya alınmasına imkân tanınmaktadır. Şüpheli işlemlerde rapor şartı aranmaksızın el koyma kararı verilebilecek ve el konulan menfaatin mağdura ait olduğu anlaşıldığında iade edilebilecektir.

Vatandaşların bilgisi dışında açılan ve suçlarda kullanılan sahte ve açık hat sorunu çözüme kavuşturulmaktadır. GSM aboneliklerinde çipli kimlik veya biyometrik doğrulama zorunluluğu getirilmekte, bir kişi adına açılacak hat sayısına sınırlama konularak hat kullanımı disipline edilmektedir. Bu kurallara uymayan işletmecilere ağır idari para cezaları öngörülmekte ve dolandırıcılık gibi suçlarda kullanıldığı tespit edilen hatların bağlantısının derhâl kesilmesi sağlanmaktadır.

Benzer şekilde, ödeme ve elektronik para kuruluşlarında da hesap açışlarında biyometrik yöntem veya çipli kimlik kullanımı zorunlu hâle getirilmektedir. Yargılamada etkinliğin sağlanması ve Anayasa Mahkemesi kararlarına uyum çerçevesinde, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararları doğrultusunda oluşan hukuki boşlukların giderilmesi ve mevzuatın hukukun evrensel ilkelerine uyumlu hâle getirilmesi sağlanmaktadır.

Yüze karşı veya gıyapta işlenen hakaret suçları ön ödeme kapsamına alınmakta ve uzlaştırma kapsamından çıkarılmaktadır.

Yine, Anayasa Mahkemesi kararları ışığında avukatlara verilecek disiplin cezaları ve fiilleri suçta ve cezada kanunilik ilkesine uygun olarak kanunla açıkça ve detaylı bir şekilde belirlenmektedir.

İnternet ortamındaki yayınlarda ise içeriğin çıkarılması kavramı yeniden tanımlanmakta ve kişilik hakları ihlallerinde sosyal ağ sağlayıcılara yönelik kademeli bant daraltma usulü getirilmektedir.

Covid-19 düzenlemesi kapsamında 31 Temmuz 2023 tarihi ve öncesinde işlenen suçlar bakımından hükümlülerin üç yıl daha erken açık cezaevine ayrılabilmesi ve üç yıl daha erken denetimli serbestlikten yararlanabilmesi imkânı getirilmektedir. Böylelikle, aynı veya daha önceki tarihte işlenmiş suçlar dolayısıyla yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar bakımından hükümlüden kaynaklanmayan nedenlerle meydana gelen gecikmelerin sonucundan hükümlünün olumsuz etkilenmemesi ve infaz adaletinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif suçlunun cesaretini kıran, mağdurun hakkını koruyan, siber dünyada vatandaşını yalnız bırakmayan ve yargısal süreçleri hızlandıran bir reform paketidir. Milletimizin beklentilerini karşılayacak olan bu önemli düzenlemeyi Adalet Komisyonumuzda tüm yönleriyle titizlikle ve katılımcı bir anlayışla görüşerek Gazi Meclisimizin takdirine sunacağız.

Toplantımıza katılan ve katkı sunacak tüm milletvekillerimize, bürokratlarımıza ve değerli katılımcılara şimdiden teşekkür ediyor, görüşmelerimizin verimli geçmesini, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugünkü toplantımızda, bildiğiniz üzere, önce teklifin tümü üzerinde görüşmeler yapacağız. Bu görüşmelerde ilk olarak teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere teklifin ilk imza sahiplerine söz vereceğim, ardından varsa İç Tüzük'ün 38'inci maddesi uyarınca verilmiş olan Anayasa'ya aykırılık önergelerini işleme alacağım, daha sonra istem sırasına göre söz talep eden Komisyon üyelerimize söz vereceğim ve diğer milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağım. Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından maddeleri üzerindeki görüşmelere geçeceğiz.

Şimdi, teklifin tümü üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, tümü üzerindeki görüşmelere başlamadan usul hakkında söyleyeceğim bir husus var. Bu konunun dinlenmesini, karar alınmasını, ondan sonra da müzakerelerin devam etmesini diliyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi ile aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin birleştirilerek görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; kanun teklifinin geneli üzerinde görüşmeler başlamadan önce bir hususun aydınlığa kavuşturulması ve Komisyonumuzun bir karar alması gerektiğine inanıyorum. Başkanlığınıza dilekçeyle de arz etmiştim. Komisyonun gündeminde bulunan (2/3393) esas numaralı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesi Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 10'uncu maddesinde değişiklik yapılmasını öngörmektedir. Aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin de İç Tüzük hükümleri çerçevesinde Komisyon gündemine alınması ve 35'inci madde uyarınca birleştirilerek görüşülmesi ile talep ettiğim hususların Komisyonun takdirine sunulması hususunun gereğini arz ve teklif ediyorum.

Gerekçemiz ise şudur: Malumunuz, Covid yasası görüşmeleri burada gerçekleşirken büyük bir haksızlık ve hukuksuzluk olduğu ifade edilmişti ve bu uygulamanın Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği sıkça vurgulandı ve dillendirildi ve bu nedenle de 22/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bu anayasal eşitlik kuralına aykırılıktan kaynaklı olarak Covid yasasıyla alakalı bir kanun teklifi verdik. Bu teklifimiz 22/10/2024 tarihinde Komisyon Başkanlığınıza Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından havale edildi. Şimdi, Adalet Komisyonuna havale edilen kanun teklifimiz neredeyse bu kanun teklifinin 27'nci maddesiyle bire bir örtüşmekte. Aslanan da verilen kanun tekliflerinin ister iktidardan gelsin, ister muhalefetten gelsin birbiriyle benzeşmesi hâlinde birleştirilerek görüşülmesi usul ekonomisi bakımından son derece önemlidir. Bu, aynı zamanda muhalefetin de taleplerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve yasama organı tarafından dikkate alındığını gösterir.

Bu nedenle, öncelikle, bu kanun teklifimizin, Komisyon Başkanlığına vermiş olduğumuz dilekçe çerçevesinde, arkadaşlarımızın vermiş olduğu kanun teklifinin 27'nci maddesiyle bire bir uyum arz etmesi nedeniyle birleştirilerek görüşülmesi hususunu ben Komisyonumuzun takdirine sunuyorum ve bu konuda karar alındıktan sonra ilgili kanunun görüşmelerine geçilmesini Komisyon Başkanlığından talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Ankara Milletvekili İdris Şahin'in aynı mahiyette düzenlemeler içeren kanun tekliflerinin birleştirilmesiyle ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Şimdi, teklifin ilk imzacıları tarafından bilgilendirme yapıldıktan sonra Anayasa'ya aykırılık konusunu gündeme alacağız, ondan sonra önergeler kısmında bu sizin dediğiniz teklifi alacağız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Ama bu onunla alakalı değil Başkanım. Bu işte önce birleştirmeye yönelik bir karar alınmalı ki kanunun geneli üzerinde görüşmeler başladıktan sonra önergeler üzerinde karar verilmeli. Şu anda bizim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İlk önce teklif sahiplerimiz tarafından... Sayın Şahin...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, ama diyor ki: "Aynı teklif bizde de var, birleştirilmeli." Bence oylamaya sunulmalı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Biliyorum, ne dediğini gayet iyi anlıyorum ama ilk önce teklif sahipleri bilgilendirmeyi yapsın, ondan sonra önergeler kısmında bunu gündeme alacağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Başlangıç da yanlış; bu, Anayasa'ya da aykırı.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393)¹

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, ilk sözü teklifin imza sahiplerinden Tokat Milletvekili Sayın Mustafa Arslan'a veriyorum.

Buyurun Sayın Arslan.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Adalet Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekillerimiz, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; bugün Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu olarak hazırladığımız Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin komisyon görüşmeleri için bir araya gelmiş bulunuyoruz. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 2002'den bu yana reform niteliğinde birçok düzenleme yüce Meclisimiz tarafından yasalaştırılmıştır. Yasama Meclisi olarak her konuda, gerek aksayan yönlerin iyileştirilmesi gerekse sistemin daha hızlı ve etkin bir şekilde çalıştırılabilmesi amacıyla kanun seviyesinde yapılması gereken düzenlemeleri zaman içerisinde vatandaşımızın hizmetine sunmuş bulunmaktayız. Kuşkusuz bundan sonraki süreçte de bu doğrultuda çalışmalarımızı kararlılıkla yürüteceğiz.

Kıymetli milletvekilleri, bildiğiniz üzere, katılımcı bir anlayışla, uygulayıcı hâkim ve savcılarının, baro temsilcilerinin, akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşları ile birçok paydaşın görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 23 Ocak 2025 tarihinde açıklanan Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde "Türkiye Yüzyılı Adaletin Yüzyılı" hedefi doğrultusunda, hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen ve öngörülebilir bir adalet sistemi vizyonu ön plana çıkarılmıştır. Önceki reform bölgelerinin devamı ve tamamlayıcısı durumunda olan, 2025-2029 dönemini kapsayan, 5 amaç, 45 hedef ve 264 faaliyetin yer aldığı yeni reform strateji belgesiyle yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının daha da güçlendirilmesi, hukuki güvenliğin kuvvetlendirilmesi, yargılamaların makul sürede tamamlanması, çözüm merkezli ve öngörülebilir bir adalet sisteminin oluşturulması, yargılama usullerinin sadeleştirilerek verimliliğin artırılması, yargıya ilişkin güven ve memnuniyetin yükseltilmesi, onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarının yaygınlaştırılması, ceza adalet sisteminin etkinlik ve caydırıcılığının tahkim edilmesi hedeflenmiştir. Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi esas alınarak hazırlanan eldeki kanun teklifiyle insan hayatına doğrudan dokunan düzenlemeleri hayata geçirmeyi öngörüyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; titizlikle hazırladığımız bu kanun teklifi 12 farklı kanunda değişiklik veya düzenleme içermekte olup yürütme ve yürürlük dâhil toplam 38 maddeden oluşmaktadır. Teklifte, infaz adaletinin sağlanması hususu başta olmak üzere suç işlenmesinin önlenmesi, caydırıcılığın sağlanması, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi, kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanmasıyla toplumsal huzurun güçlendirilmesine yönelik olarak çok önemli düzenlemeler yer almaktadır.

Şimdi, sizlere teklifte yer alan düzenlemelerle ilgili kısa notlar vermek istiyorum. Suç örgütleri, gençlerin, özellikle toplumun umutlarını söndüren, ailelerin düzenini bozan, toplumun birlik duygusunu hedef alan karanlık odaklardır. Bizler, gençlerimizin suç örgütlerinin gölgesine teslim olmaması için bu zamana kadar ne gerekiyorsa yaptık, yapmaktan imtina etmedik. Nitekim, yirmi üç yıl boyunca suç örgütlerine karşı yürüttüğümüz kapsamlı mücadeleyle birçok suç örgütünü birer birer çöktük, bu konudaki mücadelemizi kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz. Bugün, suç çetelerinin başta gençlerimiz olmak üzere, vatandaşlarımıza yönelik toplumsal huzur ve güvenliği bozucu faaliyetler içerisinde olduklarını görüyoruz. Teklifte, suç örgütleriyle mücadele bakımından önemli düzenlemeler gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda, Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesinde yapılan düzenlemeyle, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda çocukların araç olarak kullanılması hâlinde örgüt yöneticilerine verilecek cezanın yarısından 1 katına kadar artırılacağı kabul edilmektedir. Ayrıca, örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak suçlarının hapis cezalarının alt ve üst sınırları artırılmaktadır. Buna göre, örgüt kurma ve yönetme suçunun cezası dört yıldan sekiz yıla kadar hapisken beş yıldan on yıla, örgüt üyeliği suçunun cezası üst sınırı dört yıl hapisken beş yıla artırılmaktadır. Ayrıca, örgütün

1. (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa ekli.

silahlı olması hâlinde -ceza- "dörtte 1'den yarısına kadar yapılan artırım" "yarısı oranında artırılacak" şeklinde düzenlenmektedir. Dün olduğu gibi bugün de kararlılıkla hareket edeceğiz ve suç çetelerinin başını ezeceğiz, bundan kimsenin şüphesi olmasın.

Değerli arkadaşlar, teklifle, suç işlenmesinin önlenmesi ve toplumsal huzurun güçlendirilmesine ilişkin yeni düzenlemeler yapıyoruz. Bu kapsamda, meskûn mahalde silahla ateş etme suçunun cezası altı aydan üç yıla kadar hapisken bir yıldan beş yıla kadar hapis olarak belirlenmektedir. Ayrıca, ses ve gaz fişegi atabilen silahlar da bu suçun kapsamına alınmakta ve bu suçun cezası altı aydan üç yıla kadar hapis olarak öngörülmektedir. Bu suçun düğün, nişan, asker uğurlaması gibi kişilerin toplu olarak bulundukları yerlerde işlenmesi hâlinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması sağlanmaktadır. Bu nitelikli hâl bakımından seri muhakeme usulünün uygulanmayacağı ve doğrudan kamu davası açılacağı da kabul edilmektedir. Biliyorsunuz, bazı sorumsuz davranışlar ne yazık ki her yıl masum canların yitirilmesine, yaralanmalara ve ocakların sönmesine neden olmaktadır. Sevinç günlerimizde havaya ateş açmak ne gelenektir ne de eğlencedir. Bizim sevincimiz başkasının acısına dönüşmesin, bir anlık dikkatsizlik görüyoruz çok ağır sonuçlara neden olabiliyor.

Trafikte yol kesme müstakil bir suç olarak düzenlenmekte ve bu fiiller bakımından ağır yaptırımlar belirlenmektedir. Hukuka aykırı bir davranışla bir aracı durduran veya hareket etmesini engelleyen kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, kişilerin can ve mal güvenliğine kasteden şehir eşkiyalarının trafikteki saldırganlık fiilleri bakımından caydırıcı cezalar verilmesini sağlıyor ve vatandaşlarımızın bizar olduğu bir sıkıntıyı daha çözüyoruz.

Teklifle taksirle yaralama suçunun ceza miktarları artırılmak suretiyle kişilerin davranışlarını gerçekleştirirken gerekli dikkat ve özeni göstermelerinin sağlanması amaçlanmaktadır. Buna göre, suçun basit hâlinin cezası üç aydan bir yıla kadar hapisken dört aydan iki yıla kadar, birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma hâlinde verilecek ceza altı aydan üç yıla kadar hapisken dokuz aydan beş yıla kadar hapis olarak değerlendirilmektedir.

Güveni kötüye kullanma suçunun konusunun motorlu kara, deniz veya hava taşıtı olması hâlinde verilecek cezanın 1 kat artırılması sağlanmaktadır. Bu suç bakımından iki yıldan on dört yıla kadar hapis cezası verilebilecektir. Yeni getirilen bu nitelikli hâl bakımından uzlaştırma hükümlerinin uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Böylelikle son yıllarda artan kiralık araçların geri getirilmemesi, parçalarının değiştirilmesi veya suçta kullanılması gibi eylemler nedeniyle oluşan mağduriyetlerin ve suçla mücadele zafiyetinin önlenmesi hedeflenmektedir.

Kıymetli Komisyon üyeleri, teklifte, vatandaşımızın canını yakan dolandırıcılık eylemleriyle daha güçlü bir şekilde mücadele edilmesi ve bu eylemlerin önlenmesi bakımından bilişim suçlarıyla mobil hatlara yönelik düzenlemeler yapıyoruz. Bu kapsamda, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen suçlarda ilgili banka hesabının kırk sekiz saate kadar banka ve finans kuruluşları tarafından askıya alınmasına imkân tanınmaktadır. Adli merciler tarafından ilgili menfaate Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128'inci maddesinde belirtilen şekilde rapor alınma şartı aranmaksızın el konulabilecektir. El konulan suça konu menfaat, suçtan zarar gören mağdura ait olduğunun anlaşılması hâlinde sahibine iade edilecektir. Elektronik ödeme kuruluşlarının fotoğraf, yüz tanıma ve parmak izi gibi biyometrik yöntemlerle ya da elektronik kimlik doğrulama kabiliyetini haiz kimlik belgeleriyle doğrulamadan hesap açmaması sağlanmaktadır. GSM hattı aboneliğinin ancak çipli kimlik kartı gibi elektronik kimlik doğrulama kabiliyetini haiz kimlik belgeleriyle yapılabilmesi sağlanmaktadır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun gerçek veya tüzel bir kişi adına açılacak hat sayısına ilişkin sınırlama getirmesi öngörülmektedir. Belirlenen sayıdan fazla mobil haberleşme hattı kullanıldığı tespit edilen cep telefonlarına elektronik haberleşme hizmeti verilemeyeceği kabul edilmektedir. Ölen veya tüzel kişiliği sona eren kişiler ile ülkeyi terk eden yabancılara ait telefon hatlarının üç ayda bir periyodik kontrollerinin yapılarak aktif olmayanların kullanıma kapatılmasına yönelik işletmelere yükümlülük getirilmektedir. Yabancı uyruklu gerçek kişilere ait mobil haberleşme hatlarına özgü numara tahsisine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Getirilen yükümlülükler aykırılık durumunda GSM şirketlerine idari para cezası verilmesi öngörülmektedir. Dolandırıcılık, hırsızlık, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarında kullanıldığı tespit edilen telefon hatlarının şebeke bağlantısının kesilebilmesine imkân tanınmaktadır. Yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında, cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenilen bilgi veya belgenin on gün içinde fiziki veya elektronik ortamda gönderilmemesi hâlinde banka ve finans kuruluşları ile hat operatörlerine idari para cezası verilmesine imkân tanınmaktadır. Hat düzenlemeleri herhangi bir mağduriyet oluşmaması için yasanın yayımlanmasından belli bir süre sonra yürürlüğe girecektir. Böylelikle bu süreçte vatandaşlarımız ve yabancı kişiler gereken güncelleme işlemlerini yapabilecektir. Kişilerin abonelik kayıtlarının güncellenmesi ve telefon hatlarını kendi üzerlerine alması, hattın kapatılması nedeniyle hat sahiplerine külfet yüklenmeyecektir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; teklifte ayrıca Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması, uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla da bazı düzenlemeler yapılmaktadır. Bu doğrultuda, yüze karşı veya gıyapta hakaret suçlarının ön ödeme kapsamına alınması sağlanmaktadır. Biliyorsunuz, 7531 sayılı Kanun'la daha çok sosyal medya üzerinden işlenen hakaret suçları ön ödeme kapsamına alınmıştı, Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili bir değerlendirmesi oldu, biz de bu doğrultuda hâlihazırda ön ödeme kapsamında bulunan sesli, yazılı ve görüntülü iletiyle işlenen hakaret suçları gibi yüze karşı ve gıyapta hakaret suçlarını da ön ödeme kapsamına alıyoruz. Uzlaştırmanın sağlandığı mevcut dosyalar bakımından ön ödeme hükümleri uygulanmayacak, uzlaştırmanın sağlanmadığı mevcut dosyalar ön ödeme hükümlerine göre sonuçlandırılacaktır.

Erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması düzenlemeleriyle ilgili olarak 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da düzenlemeler yapılmaktadır.

Yapılan düzenlemede avukatların disiplin hükümleriyle hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik sağlanmaktadır. Hangi fiillere hangi yaptırımların uygulanacağı kanun seviyesinde açıklığa kavuşturulmaktadır. Ayrıca, disiplin hükümleri bakımından tekerrür ve zaman aşımı konularında ayrıntılı düzenlemeler yapılmaktadır.

Kamu İhale Kurumuna itirazın yapılan şikâyet başvurularında başvuru bedelinin haklılık durumuna göre başvuru sahibine iadesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Kıymetli arkadaşlar, teklifte uygulamadaki bazı sorunların çözümüne yönelik düzenlemeler de bulunmaktadır. Bu kapsamda, Türk Ceza Kanunu'nun 158'inci maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçlarının yargılamalarının ağır ceza mahkemeleri yerine asliye ceza mahkemelerinde görülmesi sağlanmaktadır. Böylelikle, ihtisaslaşmanın sağlanması suretiyle bu suçlara ilişkin yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması ve bu suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesi öngörülmektedir. Kovuşturma aşamasına gelmiş mevcut nitelikli dolandırıcılık dosyalarına ağır ceza mahkemelerince bakılmaya devam edilecektir.

Suç işleyen akıl hastalarının rehabilite olmadan toplum hayatına katılmalarını engellemeye yönelik düzenlemeler kapsamında, kısmi akıl hastalarının mahkûm oldukları cezalarını ceza infaz kurumunda infaz etmeleri ve ayrıca bu kişiler bakımından akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirine hükümlenmesi sağlanmaktadır. Tam akıl hastalarının tedavi ve koruma amacıyla sağlık kurumunda geçirdikleri sürelerin belirsiz veya çok kısa olması nedeniyle bu sürenin ağırlaştırılmış müebbet hapis ve müebbet hapis cezasını gerektiren suçlar bakımından bir yıldan, üst sınırı on yıldan fazla olan hapis cezasını gerektiren suçlar bakımındansa altı aydan az olamayacağı kabul edilmektedir.

Bölge adliye mahkemelerinin bozma yetkisinin kapsamı teklifle genişletilmektedir. Buna göre, bölge adliye mahkemeleri hükmün gerekçeyi içermemesi ve hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararıyla savunma hakkının sınırlandırılmış olması durumlarında da bozma kararı verebilecektir. İhalenin feshini talep etme hakkının kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla İcra İflas Kanunu'nda sayılan kişiler dışında ihalenin feshinin talep edilmesi hâlinde mahkemenin bu talebi dosya üzerinden ve kesin olarak reddedeceği, ayrıca harcın veya teminatın hiç yatırılmadan veya eksik yatırılarak ihalenin feshinin talep edildiği durumlarda da mahkemece verilecek kesin süre içinde harcın veya teminatın ikmal edilmemesi hâlinde talebin kesin olarak reddedileceğine ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Borçlunun bazı yakın hısımlarıyla yaptığı ve aksinin ispatına imkân verilmeksizin bağışlama olarak kabul edilen ivazlı tasarrufların aksinin ispatına imkân verecek düzenlemeler yapılmaktadır.

Zorunlu genel sağlık sigortası prim borçlarını ödemeyen vatandaşların kamuya olan borç yüklerini hafifletmek ve sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla 2016 yılı öncesine ilişkin genel sağlık sigortası prim borcu asıl ve ferflerinin tahsilinden vazgeçilmesi sağlanmaktadır.

Esnaf ve sanatkârlarca üretilen mal ve hizmetlere ilişkin fiyat tarifelerinin ve sürelerin belirlenmesiyle ilgili olarak uzlaşma komisyonunun değerlendirme sürecine dâhil edilmesiyle ilgili bir düzenleme öngörülmektedir.

Hepinizin bildiği üzere, 2020 yılında başlayan pandemi nedeniyle ceza infaz kurumlarında oluşabilecek risklere karşı tedbirler alınmış, bazı infaz düzenlemeleri yapılmıştır. Yine, 2023 yılında İnfaz Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle 31 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülere daha erken ve açığa, denetimli serbestliğe ayrılma bakımından bazı imkânlar tanınmıştır. Halk arasında "Covid-19 düzenlemesi" olarak bilinen bu düzenlemenin eşitsizliğe neden olduğu yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Şöyle ki aynı tarihte işlenmiş olsa bile yargılamanın hızlı yapılması sonucunda cezası kesinleşerek ceza infaz kurumuna giren kişiler ile yargılamanın bitmemesi nedeniyle ceza infaz kurumunda olmayan hükümlüler arasında bir eşitsizlik doğduğu bilinmektedir. Biz de tüm görüşleri dikkate alarak teklifte infaz adaletini sağlama adına Covid-19 düzenlemesini oluşturan mağduriyetleri giderecek şekilde yeniden ele alıyoruz. Düzenlemeyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yararlanabildiği daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma veya denetimli serbestliğe ayrılma düzenlemesinden 31/7/2023 tarihi ve öncesinde işlenmiş suçlar nedeniyle hükümlü olanların yararlanabilmesi sağlanmaktadır. Buna göre 31/7/2023 tarihi ve öncesinde işlenen suçlar nedeniyle üç yıl daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılabilme, üç yıl daha erken denetimli serbestliğe ayrılabilme imkânı tanınmaktadır. Böylelikle, aynı veya daha önceki tarihte işlenmiş suçlar dolayısıyla yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar bakımından hükümlüden kaynaklanmayan nedenlerle meydana gelen gecikmelerin sonucundan hükümlünün olumsuz etkilenmemesi ve infaz adaletinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli hazırun; gördüğünüz üzere, teklif, vatandaşlarımızın doğrudan yaşadığı bazı mağduriyetlerin çözümüne yönelik hazırlanmış kapsamlı bir çalışmadır. Teklifle infaz adaletini sağlamayı amaçladığımızı, aynı zamanda suç ve suçlulukla mücadele alanındaki kararlılığın devamını desteklemeyi öngördüğümüzü belirtmek istiyorum.

Bu vesileyle, teklifin hazırlık sürecinde katkıları sebebiyle başta Adalet Bakanlığımızın değerli bürokratları olmak üzere akademisyenler ve yargı mensuplarına, görüş alışverişinde bulunduğumuz ve katkılarını esirgemeyen herkese teşekkür ediyorum.

Teklifimizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, müzakerelere vereceğiniz katkılar nedeniyle şimdiden hepimize teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Şimdi, görsel basını dışarı davet ediyorum, yazılı basın salonda kalabilir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niye onları dışarı davet ediyorsunuz Başkanım? Muhalefetin de bu konudaki değerlendirmelerini bir çeksinler.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - İktidar yine basına kendini gösterdi, biz kaldık, muhalefetin sesi yine kısıldı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Muhalefet ne diyecek, bir de onları dinlesinler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Basınımız burada zaten, yazılı basına her zaman uyguladığımız şeyi yapıyoruz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Biz niye görüntü vermiyoruz Başkanım? Görsel de kalsın, niye sadece siz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Zaten telefonlarla alıyorsunuz yani bir sıkıntı yok.

Basın emekçilerimize saygı duyalım.

Değerli arkadaşlar, görsel basınımıza teşekkür ediyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Son cümleiniz "Katkılarınızı bekleriz oldu." ama siz basını çıkardınız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İç Tüzük'ün 38'inci maddesi uyarınca verilmiş olan Anayasa'ya aykırılığa ilişkin 2 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum...

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

1.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi ile aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin birleştirilerek görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması (Devam)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, bizim hususla ilgili bir karar vermeyecek misiniz? Ben gerekçeyi bile okumadım demin. Özellikle siz "Bir bakalım, arkadaşlarımızın teklifini görelim, bire bir aynıysa, benzerlik varsa..." dediniz. Teklif şu an itibarıyla okundu, 27'nci madde benim teklifimle bire bir örtüşüyor. Hiç olmazsa şu gerekçesini okuyayım, niçin birleştirilmesi gerektiğini, İç Tüzük'ün emredici kuralı olduğunu ifade edeyim, ondan sonraki aşamada siz bir karar verin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Vekilim, sizin açıklamanız şu şekilde... Biliyorsunuz, İç Tüzük'ümüzün 38'inci maddesinde aynen şunu söylüyor: "Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler." Dolayısıyla, ilk yapacağımız işlem Anayasa'ya aykırılık tartışması olacak. Sadece bilgilendirmeydi milletvekillerimizin yapmış olduğu sunum, henüz önergelere geçmedik, önergelere geçtiğimiz zaman yani Anayasa tartışmasını yaptıktan sonra sizin teklifinizi gündeme alacağım. O zaman gerekçesini de söylersiniz, kendiniz de açıklamanızı yaparsınız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Bütün mesele şu: Benim vereceğim önerge değil, vermiş olduğum kanun teklifinin...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama önerge verdiniz Sayın Şahin, önerge verdiniz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Doğrudan ben Başkanlığa önerge olarak değil... Bakın, birleştirme talebim var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, dar yorumluyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Birleştirme talebi de...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Arkadaşlarımız onu zannımca yanlış yorumluyorlar, o yüzden okuyayım gerekçeyi... Yine takdir sizin, sayısal çoğunluk sizde, yine dilediğiniz gibi karar verin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama gerekçesini işleme aldığımızda okursunuz zaten çünkü oylama yapacağım, şu anda gerekçenizi okuyacaksınız, oylama yapmayacağız. İşleme aldığımız zaman gerekçesini de okursunuz, açıklamanızı da yaparsınız ve oylamayı yapacağız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Geneli üzerinde konuşmadan benim talebimi oylayacak mısınız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tabii ki... Şu anda Anayasa'ya aykırılık tartışmasını... Yani Anayasa'mıza ve İç Tüzük'ümüze uygun bir şekilde yaptığımız hareket şu anda Anayasa'ya aykırılık tartışmalarını yapmak.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Yine ifade ediyorum: Bizim talebimiz önce değerlendirilmeli, ondan sonra Anayasa'ya aykırılık...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok iyi anladım ama Sayın Şahin, İç Tüzük'ümüz öyle söylemiyor, ilk önce Anayasa'ya aykırılık tartışmasını yapacağız.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dar yorumluyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sibel Hanım, sağ olun.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393) (Devam)

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3393) esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin TBMM İçtüzüğü madde 38 gereğince Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmesi amacıyla usul açısından tartışılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

Aliye Coşar
Antalya

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3393) esas sayılı Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesinin Anayasa'nın 2'nci ve 10'uncu maddesine, 32'nci maddesinin ise 2'nci, 26'nci, 28'inci, 36'nci ve 153'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Zülfü Uçar
Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, önergeler üzerinde söz talebi var mı?
Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli üyeler; Anayasa'ya aykırılık konusunda 27'nci Dönemde ve 28'inci Dönemde konuşa konuşa anlatmaya devam ediyoruz. Gelen bu metinler Anayasa'ya aykırı. Nereden aykırı? Bakıyoruz, sayıyorum, Anayasa 2, Anayasa 7, Anayasa 9, Anayasa 10, 11, 13, 20, 22, 25, 26, 34, 35, 36, 38, 88, 153; o kadar çok aykırılık var ki neresinden tutsak, ne yapsak elimizde kalıyor. Anlatamadığımız mesele şu: Anayasa'ya aykırı olduğu için daha önce getirmiş olduğunuz yargı paketindeki maddeleri çekiyorsunuz, daha sonra bir bakıyoruz, 8'de çekilen 11'de geliyor, 9'da çekilen 15'te geliyor. Niye ısrar ediyorsunuz? Anayasa Mahkemesi karar vermiş, "BTK konusunda bir idareye siz yargı yetkisi veremezsiniz." demiş, "Anayasa'nın 9'uncu maddesine aykırı." demiş, açık ve net söylemiş, siz gene 30, 31, 32'yi getiriyorsunuz. Sonra -getirdiğiniz yasa tekliflerinin içerisinde biz o kadar uzmanlaştık ki artık- acaba bu teklifin içinde ne var diye bakıyoruz. Bakıyoruz, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor, "Hakaret suçlarındaki eşitlik konusunda, ön ödeme konusunda ayıramazsın." diyor; bir bakıyoruz, kamu görevlisine hakarete hemen uzlaşmayı da kaldırılıyorsunuz, ön ödemeyi de kaldırılıyorsunuz. Neden? Nedeni şu: Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal kimliğine, Cumhuriyet Halk Partisinin belediye başkanlarına, Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'nun önünü kesmek amacıyla çıkarılıyorsunuz. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Anayasa Mahkemesi iptal ediyor. Burada kadınlarımız var; Anayasa Mahkemesinin kadınlarımıza yönelik soyisimle ilgili yapılması gereken düzenleme için siz dokuz aylık süreyi geçirdiniz. Nerede? Yok, o da kayıp. Yani siz şunu yapıyorsunuz: Sözler çok güzel, adalet çok güzel.

Sayın Başkan söyledi, Sayın Başkan dedi ki "Yargı Reformu Strateji Belgesi dördüncü." 2025; Dördüncü Stratejik Belgesi, 4 tane geldi. İnsan Hakları Eylem Planı; ne güzel laflar bunlar, ne güzel sözler bunlar. İnsan Hakları Eylem Planı deniyor, Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi deniyor ama siz 11 tane yargı paketi getirmişsiniz, Türkiye'de millet bağıyor, adalet çılgınlıkları atıyor. Bakın, şu istatistikleri ben nereden aldım, AYM istatistiklerini? Anayasa Mahkemesi istatistiklerini nereden aldım? Adalet çılgılığı atan, "yargı" diye, "adalet, adil yargılanma hakkı, güvenlik hakkı, özgürlük hakkı" diye AYM'e bireysel başvuruda bulunup dava açan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının davalarından aldım. Bakınız, her şey sütlüman, yargı reformu sağlanıyor, yargı paketleri geliyor, Türkiye Yüzyılı adalet sistemi çerçevesinde Türkiye'de adalet yükseliyor, Sayın Cumhurbaşkanımız da dünkü açıklamasında da diyor ki "Adil, adaletli yargı sistemini getirdik." Ya, arkadaşlar, biz yanlış yerde mi yaşıyoruz, biz başka bir ülkede mi yaşıyoruz?

Bakın, 23 Eylül 2012'de Anayasa Mahkemesi kurulduğundan beri yüksek mahkemenin şu anda derdest dosya sayısı 113.304; 113.304 tane derdest dosyası var, bireysel başvuru. Bu yılın ilk altı ayında Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru sayısı 36.031. Bu insanlar kimler? Bu insanlar sokakta, meydana, iş yerlerinde yaşayıp da hakkını alamayan, adalet isteyen ve adil yargılanma hakkı ihlal edilen, güvenlik hakkı ihlal edilen, bireysel ifade özgürlüğü ihlal edilen, Anayasa hak ve özgürlükler içerisinde kullanamayan vatandaşların hakları. Yani bu insanlara on üç yıllık sürede AYM'de 79.565 dosyada hak ihlali verilmiş durumda; 7.587 adil yargılanma hakkı ihlali var, 56.443 makul sürede yargılanma ihlali var, 5.813 de mülkiyet hakkı, 4.552 de ifade özgürlüğü, 1.976 da özel hayat ve aile hayatına saygı, 1.548 de toplantı, gösteri ve yürüyüş hakkı ihlali var.

Ya, hadi buradan çıkıyoruz yani Sayın Cumhurbaşkanı dün dedi ya hâkim, savcıların kura çekiminde, "adalet" "adalet" dedi ya; AİHM verilerine bakıyorum, 2024'te aleyhinde en fazla dava başvurusu bulunan ülke hangi ülke, biliyor musunuz? Sizin "Türkiye Yüzyılı, adalet yüzyılı" dediğiniz Türkiye, en fazla dava başvurusu bulunan ülke Türkiye 2024'te. AİHM'e yapılan şikâyetlerin yüzde 35,8'i Türkiye kaynaklı hak ihlali iddialarından oluşuyor, her 3 davadan 1'i Türkiye'den. Bunlar neler? Özgürlük ve güvenlikle ilgili ihlaller 1'inci sırada, 2'nci sırada ifade özgürlüğü ihlalleri var, 3'üncü sırada ise adil yargılanma hakkı ihlalleri var. Yani en önemlisi şu: Emsal kararı da öğrettik biz. Kime öğrettik? AİHM'e öğrettik. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2025 yılı itibarıyla en çok emsal karar verdiği ülke Türkiye, arkadaşlar, uluslararası camiada en az 124 emsal dava Türkiye kararı olarak anılıyor.

Ya, arkadaşlar, biz nerede yaşıyoruz? Şu anda milletvekilleriyle beraberiz, Can Atalay nerede ya? Can Atalay nerede? Kendisine mazbata verilen, danışman verilen, oda verilen ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda Komisyon üyesi seçilen Can Atalay nerede?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Cezaevinde.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Demirtaş nerede?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Cezaevinde.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18'inci maddesine göre siyasetin yargıya yönelik müdahalesiyle tutukluluk ve yargı süreci kabul edilmiş." diye karar verilmiş AİHM'de, nerede Demirtaş? Cezaevinde. Figen Yüksekdağ nerede? Cezaevinde. Kavala nerede? Cezaevinde. 19 Martta kumpas İBB davasıyla, 15,5 milyon kişinin oyuyla Cumhuriyet Halk Partisinin adayı olan Ekrem İmamoğlu nerede? Boş iddianamelerle cezaevinde, 15 belediye başkanımızla beraber. Ondan sonra çıkıyoruz, burada yüzyıl, Yargı Reformu Strateji Belgesi dördüncü belgeymiş 2025, sonra İnsan Hakları Eylem Planı... Çok merak ediyorum bu İnsan Hakları Eylem Planı'nı. Bu İnsan Hakları Eylem Planı'nı yapan, bunu düzenleyen Adalet Bakanı mensuplarını ve iktidar partisinin milletvekili arkadaşlarımı alıp götüreceksin cezaevlerine, oturtacaksın, idare ve gözlem kurullarının kararlarını vereceksin önlerine, "Okuyun." diyeceksin. Ya, idare ve gözlem kurullarının verdikleri kararlarda ne hak ihlalleri var, biliyor musunuz? Anayasa 14'e göre yaşam hakkı ihlalleri var. Yani ÇHD'nin Başkanını notu tutmadı diye bir gün sonra cezaevine alan kafa, Selçuk Mızraklı'yı 1,2'yle cezaevine geri alan, tahliye etmeyen idare ve gözlem kurulu kararlarıyla siz hangi adaleti savunacaksınız? Savunamazsınız. Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanması meselesinde, bakın, bizim Komisyona vermiş olduğumuz 29 maddelik demokratikleşme paketimiz var. Bu paket çok basit. Ne diyoruz? Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasını istiyoruz arkadaşlar ya. Her getirdiğiniz yargı paketlerinde "Anayasa Mahkemesi kararlarını uyguluyoruz." diyorsunuz, içeriğini değiştiriyorsunuz. 30'uncu madde içeriğin çıkarılmasını değiştiriyor yani ne yazıyor orada? "İnternetten çıkarılması, içeriğinin çıkarılması" diyor. Sonra unutmuşlar, altında aynı iddianamede savcı bazı hususları unuttuğu gibi, Aydın'ı unuttuğu gibi unutmuş, orada yine "içeriğin çıkarılması" yazıyor. Arkadaşlar, bari kopyalayayıpştırla yapmayın, "yaz kızım, kâtip kızım"la yapmayın, biraz okuyun, çalışın, ondan sonra yapın.

Bakın, neler yok, bunları tartışalım yargı reformu paketlerinde; demokrasiyi tartışalım, anayasal hak ve özgürlüklerin uygulamasında yaşananları tartışalım. Çıkıp da bir madde getiriyorsunuz, ulaşımın engellenmesi suçunu oluşturuyorsunuz ve oradaki cebir, şiddeti kaldırıp bizim yüzümüze baka baka hukuka aykırılığı getiriyorsunuz kasıt unsurunu değiştirip. Bizim Yozgat

mitingindeki o traktörler var ya, burada demokratik haklarını kullanıp demokratik toplantı ve gösteri yürüyüş hakkını barışçıl bir şekilde kullanarak basın toplantısı yapacak gençler var ya, Saraçhane var ya, ne olacak? Saraçhane'nin kenarındaki o Bozdoğan Kemerine giden yolda otobüs çalışmayacak, orada eylem yapan gençlerimizi, demokratik haklarını, toplantı ve gösteri yürüyüş hakkını, ifade özgürlüğünü kullanan gençleri çağıracağsınız, "Siz, otobüsün ulaşımını engellediniz." diye bir yıldan üç yıla kadar ceza vereceksiniz. Ya, içine bakıyorum, güvenlikle ilgili yasal düzenlemeler, demokrasi yok, özgürlük yok, hukuk yok; arkadaş, bu paketlerde bir şey yok. 11 paket geldi, 11 pakette de bir şey yok. Yokları sayalım mı? İBB iddianamesi nasıl boşsa, bu da boş. Bakıyorum, siz bu getirdiğiniz paketlerle toplumsal barışın inşası için ifade özgürlüğünü mü genişletiyorsunuz? Hayır. Kürt sorununun çözümünü demokratik siyasetle birlikte çözmeyi mi düşünüyorsunuz? Hayır. 19 Mart darbe girişimi kapsamında CMK ve Türk Ceza Kanunu'na aykırı, savunma hakkı ihlallerine aykırı olarak avukatları dahi cezaevine atıp -Mehmet Pehlivan dâhil olmak üzere- tutuklanmış siyasetçi ve bürokratların tutukluluk konusuna çözüm mü getiriyorsunuz? Hayır. Gezi davasını kafaya takmışsınız, şu anda Gezi davası yüzünden Tayfun Kahraman'dan tut, birçok kişi cezaevinde. Terörle Mücadele Kanunu'nda hukuki belirlilik ilkesini mi getiriyorsunuz? Yahu, herkesi terörist yapıyorsunuz; çıkıp da hakkını arayan vatandaş terörist, çıkıp da ifade özgürlüğünü kullanan vatandaş terörist yani sizden olmayan herkes terörist. Ne diyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında? "Terör konusunda kapsamin geniş tutulması İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır." diyor, bunun dahi düzenlemesini getirmiyorsunuz. Sonra, Cumhurbaşkanı'na hakaret... Ya, nedir bu ya? "Cumhurbaşkanı'na tehdit" diye bir suç şey yaptınız, Fatih şu anda kaç yıl ceza aldı? Dört yıl ceza aldı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Küsuratı da var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani gazetecilere "Susun." diyorsunuz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Hakaret diye bir suç yok mu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Susun." diyorsunuz, "Susun, tehdit, susun." diyorsunuz.

Sonra bakıyoruz, kadın ve çocuklara yönelik şiddetle etkin mücadele diyorsunuz, getirdiğiniz infaz kanunlarında ne yapıyorsunuz? Açıyoruz, bakıyoruz infaz kanunlarında -çok ilginç- cinayet suçluları, kadın cinayeti işleyenler, tecavüz, istismar suçları, gasp, yaralama, kaçırma suçları... En önemlisi ne biliyor musunuz? İki gün önce -gözlerim yaşardı- bir kadın aradı beni, bir anne aradı, 3 çocuğunu depremde kaybetmiş kadın, 3 çocuğunu ve daha sonra, firar eden kişiler bir AK PARTİ milletvekilinin damadının evinde yakalanmış, kadın bağılıyor, "Adalet istiyorum." diyor. Düşünebiliyor musunuz? Daha dün gelen bir vatandaşın da avukat oğlu Maraş depreminde vefat etmiş, "Biz adalet arıyoruz." diyor. Siz diyorsunuz ki "Yani infazda adalet, eşitlik yok, anayasal düzene karşı işlenen suçlar, casusluk suçları, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar kapsam dışında." Bir de Terörle Mücadele Kanunu denilince akla, öyle bir şiddete bulaşmış örgüt üyeleri gelmesin ha; burada onlarca gazetecinin yargılandığı hedef gösterme suçu da bu kapsamda, örgüte yardım suçu da okuyan, yazan insanlar kapsam dışında arkadaşlar yani orada da adalet yok, infazda eşitlik yok, infazda adalet yok.

Devam ediyoruz; halkın haber alma hakkı önündeki engelleri kaldıran, erişim hakkının yargı yetkisiyle kullanılmasına ilişkin, özgürlük ve ifade özgürlüğünü ortaya koyan bir düzenleme getiriyor musunuz? Hayır. Sansür yasası, dezenformasyon yasasında 217/A'da ne yaptınız? Geleni gönder, gideni gönder. Ona ilişkin sansür yasasının kaldırılmasıyla ilgili demokratik bir düzenleme getirdiniz mi? Hayır. Basın özgürlüğü önündeki kurumsal ve yasal engellerin kaldırılmasıyla ilgili bir düzenleme var mı? Hayır. Ya, örgütlenme özgürlüğü... 3-4 kişi bir araya gelse, bir dernek kursa, biri dernek kursa başına bela geliyor. Sendikal haklar, örgütlenme özgürlüğü önündeki kanun ve uygulamadan kaynaklı engellerin kaldırılmasıyla ilgili bir şey var mı bu paketlerde? Yok. Adil, kapsayıcı, insan onuruna yaraşır bir infaz mevzuatı -biraz önce söylediğim gibi- yok. Gizli tanık uygulamasıyla adil yargılanma hakkı ihlaline neden veren uygulamaları ortadan kaldıran bir düzenleme var mı? Yok. Etkin pişmanlık kurumunu almışsınız, iftiracılığa dönüştürmüşsünüz, İBB davalarında kullanıyorsunuz bu işleri. Buna ilişkin bir düzenleme var mı? Yok. Savunma hakkıyla ilgili bir düzenleme var mı? Yok. Ama ne var? Disiplin işlemleriyle ilgili Anayasa Mahkemesi karar verdi, "Buna ilişkin düzenlemeler yaptık." diyorsunuz. Ne yaptınız? Noterlik Kanunu'ndaki düzenlemeyle, eczacılarla ilgili yaptığınız düzenlemeyle ne yapıyorsunuz? "Nitelik ve ağırlık itibarıyla benzer eylemlerde bulunmak" şeklinde muğlak ifadeler koyuyorsunuz, belirlilik ilkesi yok. Bir de diyorsunuz ki "Hâkim, savcılarla ilişkilerde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmamak ve adliye personeliyle olan ilişkilerde mesleğin onur ve vakarına aykırı davranmak" şeklinde bir madde getiriyorsunuz, keyfi madde. Kim karar verecek buna? Şöyle bir şey var mı diye sordum Sayın Adalet Bakan Yardımcımıza ve Genel Müdürümüze: Burada hâkim, savcılarla ilişkilerde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmak var ya, disiplin suçu getiriliyor ya, hâkimler için var mı, şöyle bir madde var mı? Avukatlarla ilişkilerde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmamak, disiplin suçu var mı hâkimlere yönelik, savcılara yönelik? Yok, yok. Savunma hakkını kullanan avukatları savunma hakkını kullandığından dolayı cezaevine atıyorsunuz -buradan Mehmet Pehlivan'a selam göndermek istiyorum- iddianamelere koyuyorsunuz ve savunma hakkını, özünü kullanmış kişileri kuyu tipi cezaevinde yatırıyorunuz; sonra, "Avukatlık mesleğinin onurunu, itibarını, ekonomik ve sosyal imkânlarının artırılmasını sağlayacağız." diye yargı reformu metinlerine yazı gönderiyorsunuz.

Ya, arkadaşlar, KHK'ler ne oldu, KHK'ler? Yani bu paketlerde KHK'lerle ilgili bir şey yok, mahkeme kararlarını uygulamıyorsunuz. Kanun hükmünde kararnamelemlerle görevlerinden ihraç edilenlerin durumu nerede, nasıl? Aç bıraktınız aç, aç. Ne oldu, düzenleme var mı? Mahkeme kararlarını uygulamıyorsunuz.

Ayrıca, devletin inançlara karşı tarafsız olduğu bir düzenin hayata geçirilmesi için hiçbir şey yapmıyorsunuz. Ben hatırlamıyorum yani burada ayırimcılık yapmak istemiyorum ama Alevi kesimden bir vali var mı, komutan var mı? Bir araştırın bakalım, yok.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Çok var, dolu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Nerede, nerede var?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Vali yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Vali yok, vali bulamadık 81 vali içinde Alevi kesimle ilgili olarak.

(AK PARTİ milletvekillerinin laf atmaları)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Dinleyin, dinleyin arkadaşlar, dinleyin, dinleyin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Böyle bölücü bir dili nasıl dinleyelim! Yani ne demek Alevi-Sünni ya? Ne demek Alevi vali? Bu dil bölücü bir dil ya! Ne demek Alevi-Sünni ya?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bakın, devletin inançlara -bak, net diyorum- karşı tarafsız olduğu bir düzenin hayata geçirilmesini düzenleyemiyorsunuz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Alevi-Sünni dili bölücü bir dil.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Doğruyu söylüyoruz burada, ne yapalım?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Başkanım, bu dil bölücü bir dil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

(AK PARTİ milletvekillerinin laf atmaları)

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Ne demek Alevi-Sünni, ne demek?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ayrımcılık yapıyorsun, ayrımcılık yapıyorsunuz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Asıl sen kullanıyorsun o dili.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Böyle bir dil mi olur ya? Ne demek, böyle bir dil mi olur ya?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ayrımcılık yapıyorsunuz. Biz iktidar mıyız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Ne demek Alevi?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Başkanım, uyarır mısınız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

Evet, devam edin Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Esas ayrımcılığı siz yapıyorsunuz, iktidar olarak siz yapıyorsunuz burada.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Siz laik değil misiniz? Laikliği meydanlarda bağırın siz değil misiniz? Ne demek Alevi-Sünni, ne demek?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Süleyman Bey uyardı, "Ben ayrımcılık yapmak için söylemiyorum." dedi, uyardı, oradan dağılmasın konu diye, dalmayın konuya oradan.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, açık ve net söylüyorum: Devletin inançlara karşı tarafsız olduğu bir düzenin hayata geçirilmesi konusunda yargı paketlerine bir şey getirmiyorsunuz. Siyasi soruşturmalarda başsavcılıkların yetkilerini... Yargı paketleriyle 81 başsavcıyı HSK'ye bağladınız ve orada yetki gasbıyla ilgili, siyasi soruşturmalarda yargının siyasallaştırılması çerçevesinde yargı aparatlarıyla siyasi düzenlemeler yapıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, bakın, anayasal hak ve özgürlüklerin uygulanmadığı, yargının adaleti ortaya koymadığı, yargının siyasallaştığı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ve Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sayısının artık Türkiye olarak 1'inci durumda olduğu bir ülkede "Hukuk devleti var." demek, o ülkede doğruyu söylememek anlamına geliyor. Gerçek şu: Türkiye'de hukuk devleti yoktur, Türkiye'de hukuk devleti yoktur; Türkiye'de yargıya güven yüzde 20'lere düşmüştür. Türkiye'de itibar, adalet, yargının itibarı ve savunma hakkının kenara itilmesi nedeniyle Türkiye'de yargı ve yasama tam anlamıyla saraya bağlanmıştır. Tek kişinin verdiği kararlarla, HSK'nin tek taraflı yargısının saraya bağlı olduğu bir toplumda, bir ülkede adaleti aramak mümkün değildir. Bu nedenle, on birinci yargı paketi olarak gelen pakette biz Anayasa'nın birçok hükmüne aykırılık var diyoruz ve Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararların maddelerde açıkça kelime değişiklikleriyle, "-mış"la, "-miş"le değiştirildiğini düşünüyoruz. Bu yargı paketinin Anayasa'ya aykırı olan maddelerinin geri çekilmesini talep ediyoruz.

Bir de Sayın Başkanım, biz, İç Tüzük 38 gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetiminin yapılıp yapılmadığını, yapıldıysa buna ilişkin görüş yazısını talep ediyoruz. Etki analizi konusunda, Sayın Grup Başkanınız dünkü açıklamasında etki analizinin yapıldığına ilişkin beyanlarda bulundu. Adalet Komisyonu üyelerinden, muhalefetten etki analizi alan arkadaşımız var mı bu gelen yasal düzenlemelerle ilgili? Biz alamadık, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak etki analizini bulamadık, alamadık ama AKP Grup Başkanı Sayın Abdullah Güler Milletvekilimiz "Etki analizini AKP'li milletvekillerine gönderdik." diye açıklamada bulundu, onların aldığı konusunda da kuşkularımız var. Bu çerçevede, etki analizi yapıldıysa bizim tarafımıza etki analizinin verilmesini talep ediyoruz.

En son olarak şunu söylüyoruz: Yargı reform paketleriyle, 11'inci paketle Türkiye'de uygulamada, yaşamda demokrasi, özgürlükler ve hukuk devleti açısından bir katkı sağlanmamıştır. Anayasa'ya aykırı olan bu yargı paketinin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sadece bir hususu dile getirmek istiyorum. Burada ifade etmiş olduğunuz, Alevilere yönelik...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir de eşit yurttaşlığı unutmamız arkadaşlar. Memlekette de eşit yurttaşlık hakkının tanınmasını talep ediyoruz yurttaşlarımıza. Bu işe Aleviler de geliyor, Kürtler de geliyor, Kürt kökenli vatandaşlar da geliyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Vekilim, bu sözü üzüntü duyarak dinledim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Vallahi, üzüntü değil, demokrasi özgürlükler çerçevesinde yurttaşların eşitliği bizim için çok önemli. Sayın Başkan, eşit yurttaşlık konusunda yapılması gereken düzenlemelerin yapılması gerektiğini, bu yargı paketlerinde demokratik yasal düzenlemelerin getirilmesini diliyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bir tespitte bulundu, gerçek olmayan bir şey söylemedi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbul, sizin de bildiğiniz gibi Anayasa'mızın ilgili maddelerinde de Türkiye Cumhuriyeti'nde vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesin...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Uygulanmayan Anayasa maddeleri, 10'uncu madde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - ...dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrımcılık yapılamayacağı düzenlenmiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yazıyor Sayın Başkan, yazıyor onlar, yazıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ve bu şekilde de hiç bir şekilde Türk, Kürt, Alevi, Sünni ayrımı yapılmamaktadır, bunu tekrar belirtiyim Sayın Bülbul.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu memlekette Kürt sorunu var, bu memlekette Alevilere yönelik eşit yurttaşlık sorunu var; bu memlekette bunlar var Sayın Başkanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yazılı olan uygulansın istiyor Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Gürer, size söz verdiğimde konuşursunuz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırca ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alp, buyurun.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkan, sayın üyeler, Komisyonumuza katılan kıymetli bürokratlarımıza da hoş geldiniz diyoruz. Bazan Komisyon tartışmaları çok ateşli başlıyor, sizi unuttuğumuz zamanlar oluyor; kusura bakmayın, tabii ki sizler de misafirlerimizsiniz.

Sayın Başkanım, görüşülmekte olan kanun teklifinin çerçeve 27, 30, 31 ve 32'nci maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ediyorum. 30'uncu maddedeki Anayasa'ya aykırılık gerekçesini arz ediyorum efendim. Maddeyle, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Çok açık ifade ediyorum, özellikle basınımıza ve Komisyon üyesi milletvekillerine: Bu bir trol kanunudur, bu düzenleme, trol düzenlemesinin yasal altyapısını oluşturmaktadır. Niye böyle diyoruz? Çünkü maddenin (r) bendinde yapılmak istenen değişiklikle Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna yargısal yetkiler tanınmakta ve kurumun âdeta kişilerin dijital ayak izlerini takip edip bunları internet ortamında sonuçlandırarak yargısal mekanizmayı harekete geçirmektedir. 5651 sayılı Kanun da önceki düzenlemeyi iptal ederken Anayasa Mahkemesinin gerekçelerinden biri, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna tanınan aşırı yetkiydi. Yeni önerilen değişiklik (r) bendinde kurumun aslında yargısal değerlendirmeye tabi alanlarda yeniden geniş bir rol üstlenmesine yol açmaktadır. Üstelik, kurum, iddia edilen ihlalin tarafı bile değildir. Kuruma iddia edilen hak ihlallerine karşı bildirim yapma yetkisi tanınması, idari gücün gereksiz ve ölçsüz biçimde genişlemesine neden olacak ve çevrim içi içeriğin bir idari organ tarafından fiilen izlenip müdahale edilen bir yapıya dönüşmesine yol açacaktır, bu da bir trol uygulaması, trol mekânının yasal altyapısı anlamına gelmektedir. Böyle bir yapı hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacaktır. Ayrıca kurum yasa ihlali niteliği taşıyabilecek içeriklere ilişkin hâlihazırda kendi yetki ve araçlarına sahip iken, kurumun taraf olmadığı ihlal hakkında ayrıca yeni bir yöntem öngörülmesi de keyfi kullanıma yol açacaktır. Bu nedenle, madde Anayasa'ya aykırı olup Anayasa Mahkemesinin 2015/76 ve 2020/76 esas sayılı kararlarının gereği de karşılanmamıştır, bu nedenle bu düzenleme Anayasa'ya aykırıdır.

Yine, çerçeve kanunun 31'inci maddesinde yapılmak istenen değişiklik de Anayasa'ya aykırıdır çünkü 5651 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi kurum başkanına suç teşkil eden fiillere ilişkin iddiaları değerlendirme konusunda geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır. Anayasa Mahkemesi daha önce bu yetkiyi masumiyet karinesine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirmiş ve bozma kararına gerekçe yapmıştır. Önümüzdeki kanun teklifi bu maddeye eklenen bazı ifadelerle Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce iptal edilen gerekçeleri tekrarlamaktadır. Kurum başkanının içeriğin yayından kaldırılması kararı verebilme yetkisinin yeniden 4'ncü fıkraya eklendiğini görüyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi, daha önce yaptığımız on yargı paketinde olduğu gibi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükümleri âdeta tıpkısının aynısıyla yeni yargı paketlerine eklemektedir, bu yargı paketinde de bu alışkanlığı değiştirmemiştir. Maddenin 4'üncü fıkrası kuruma resen hem içeriğin yayından kaldırılması hem de erişimin engelleme kararı verme yetkisi tanıyacak şekilde değiştirilmesi Anayasa Mahkemesi kararının ortaya koyduğu endişeleri gidermekten ziyade, bu endişeleri daha da artırır niteliktedir. Bu değişiklik, kurumun idari yetkisinin kapsamını esaslı şekilde genişletmektedir zira kurum Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir yetkiyi yani mahkeme kararı olmaksızın karar verme yetkisini bu madde uyarınca yeniden kullanılabilecek hâle gelmektedir. Maddenin mevcut hâli dahi hukuk devleti ilkesine aykırı olacak şekilde temel haklara yönelik bir risk taşımaktadır. Dolayısıyla, kapsamın genişletilmesi Anayasa Mahkemesi kararının vurguladığı hususları karşılamadığı gibi, kararla da çelişmektedir. Maddenin 4'üncü fıkrasının ikinci cümlesine ilişkin değişiklikte, kararın yerine getirilmek üzere bildirileceği aktörlerin sıralamasının değiştirilmesi fiilî bir etki yaratmamaktadır. Bu anlayışla, cümlelerin anlamı değişmiş görünmediğinden, yapılan düzenleme Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçesini karşılamamaktadır. Yine, her ne kadar içeriğin yayından çıkarılması tanımı bu teklifle değiştirilmiş olsa da 4'üncü ve 11'inci fıkralarda yapılan değişiklikler Anayasa'nın 30'uncu ve 36'ncı maddelerinin ihlal edildiği yönündeki Anayasa Mahkemesi kararının değerlendirmesine aykırı düşmektedir.

Son olarak, kanun teklifinin 9'uncu fıkarda değişiklik öngören cümlesinde "yayından" kelimesinin çıkarılması öngörülmektedir ancak bu değişiklik esaslı bir fark yaratmamakta ve Anayasa Mahkemesi iptal kararının gerekçesini karşılamamaktadır.

Sayın Başkanım, 32'nci madde de bu hâliyle yasalaştırılacak olursa Anayasa'ya aykırı olacaktır. Bazı yasa dışı içerikler nedeniyle bir internet sitesinin tamamına erişimin engellenmesi, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok farklı kararında ekseriyetle değerlendirildiği üzere orantısız bir uygulamadır. Anayasa Mahkemesi kararına aykırı olarak erişimi

engelleme ve içerik kaldırma kararlarının niteliğine açıklık getirilmesi ve bu kararların nihai bir karar olarak değil, bir tedbir kararı olarak ara karar niteliğinde değerlendirilmesi gerekirken yapılan düzenlemede buna uygun davranılmamıştır. Anayasa Mahkemesinin vurguladığı gibi, bu kararların niteliğine ilişkin mevcut belirsizlik, bunların ihtilaflı konularda nihai kararlar olduğu yönünde yanlış yorumlara yol açmakta ve hukuki belirsizlik yaratılmaktadır. Yapılan düzenlemeyle bu hukuki belirsizlik giderilmediği için madde Anayasa'ya aykırıdır.

Ayrıca, kişisel hak ihlallerine yönelik bant genişliği daraltılması yaptırımına ilişkin olarak ilgili kişilerin karara itiraz edebileceği ve ilk derece hâkiminin henüz kesin ve bağlayıcı olmayan bir kararı kesin ve bağlayıcı hâle gelmesinin zaman alabileceği de göz önünde bulundurulduğunda herhangi bir vatandaşın başvurusu yoluyla bant genişliğini daraltma kararı verilmesi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacaktır.

Andığım bu nedenlerden dolayı 30, 31 ve 32'nci maddelerde yapılmak istenen değişiklik Anayasa'ya aykırıdır. 27'nci maddenin de bu hâliyle geçmesi hâlinde Anayasa'ya aykırı olacağını iddia ediyoruz. Sayın Başkanım, 27'nci madde, daha önce yapılan düzenlemenin infaz hukukuna açıkça aykırı olan ve infaz hukukunun temel ilkelerini açıkça ihlal eden bir düzenlemenin yeni bir ihlale tekrarı anlamına geliyor. Bizim infaz kanunumuz ceza ve güvenlik tedbirlerine ilişkin infaz kurallarına koyarken siyasi diğer fikir veya düşünceleri ile ekonomik güçler ve diğer toplumsal konular yönünden ayırım yapılmaksızın hükümleri düzenlemeyi öngörmektedir. Oysa, 27'nci maddede yapılan değişikliklerle, maalesef, yine bazı suçlar bakımından bazı mahkûmlar, bazı mahpuslar kapsam dışı bırakılmakta ve ayırımcı hüküm devam etmektedir. 2020 yılında bütün dünyayı sarsan bir pandemi vardı, cezaevleri de büyük bir risk alanıydı. Bütün dünya buna ilişkin tedbirler aldı, hatta bazı ülkeler tüm mahkûmlarını tahliye etmişti, İtalya'da ve İran'da tüm mahkûmlar tahliye oldu. Biz de yine bu pandemiyi de âdeta fırsata çevrilmiş gibi bazı mahkûmları siyasi olarak tahliye ettik, bazılarını tahliye etmedik. Şimdi, yeniden, aynı gerekçelerle siyasi mahkûmları kapsam dışı bırakan bu düzenleme açıkça Anayasa'ya aykırı, infaz hukukunun genel hükümlerine aykırıdır. Bu nedenlerle, 27, 30, 31 ve 32'nci maddelerin Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunuyor, bu maddelerin kanun metninden çıkarılmasını teklif ediyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Alp.

Şimdi, söz sırası Sayın Aslan.

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bu on birinci yargı paketi tıpkı onuncu yargı paketindeki gibi toplumda çok büyük bir beklenti merakla izleniyor. Bunun en büyük payı da aslında toplumda yaratılan algı ve bu beklentiyle ilgili oluşturulan tablo.

Tıpkı diğer paketler gibi, bu paketin de Türkiye'deki hukuk, yargı, ceza ve infazda ne adalet ne eşitlik bağlamında gerçekten bir derde deva yaratıp yaratmayacağı tartışması hâlen sürüyor çünkü bize göre Türkiye'nin ceza ve infaz yasalarının tamamı oluşturulurken daha en başından eşitlik sistemine, ilkesine aykırı bir biçimde incelendiği için paketlerle, reformlarla, strateji belgeleriyle belli noktalara sıkışınca, toplumsal baskı artınca getirilen değişikliklerle gerçek anlamda ne Anayasa'ya uygun bir sistem ne insan onuruna ne de hukukun üstünlüğünü esas alabilecek bir ceza ve infaz adaleti sağlamak mümkün değil. Bu görüşülen, 3393 sayılı Kanun Teklifi'nin de hakeza bir önceki paketler gibi Anayasa aykırı olduğunu düşünüyoruz, onuncu yargı paketinde de bu konuda fikirlerimizi çokça ifade ettik. Anayasa'nın 2'nci maddesi hukuk devleti, 26'ncı maddesi ifade özgürlüğü, 28'inci maddesi basın özgürlüğü, adil yargılanma hakkı ve en önemlisi de AYM kararlarının bağlayıcı olduğu hükümleri... Burada getirilen hükümlerin bir kısmı Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonrası şeklinde getirildiği ve revize edildiği söyleniyor. Kimisinin zamansal açısından sorunu açık olarak da Anayasa'nın 153'üncü maddesindeki bağlayıcılığı yönüyle Anayasa'ya aykırı olduğunu, bu yönüyle yeniden incelenmesini talep ediyoruz.

Teklif bir bütünen, özellikle bizler açısından, 27'nci ve 32'nci madde açısından söylüyorum, belirli suç tiplerinde infaz indirimi ya da örtülü bir af görünümü sağlarken ve bunun ileriye dönük kapsamını da genişletirken daha peşinen, düzenleme itibarıyla, yazımsal itibarıyla kapsam dışı bırakılmasının ve dışlama mantığının ne şekilde gerçekleştiğinin açıklanmamasının daha en başından Anayasa'daki eşitlik ilkesine aykırı olduğunu düşünüyoruz.

"Örgütlü suçlar kapsam dışıdır." cümlesinin altında gizlenen gerçek neden, fiilin niteliği ve toplum üzerindeki etki meselesi midir yoksa iktidarın tercihen tercih ettiği ikili hukuk sisteminin bir devamı mıdır diye sormak lazım. Eğer bir toplumsal etkiden söz edeceksek asıl toplumdaki en büyük kırılma, en derin yara teklifte kapsam içerisine dâhil edilerek ifade etmiş olduğunuz kadına yönelik şiddet, kadın katliamları, cinsel saldırı suçları, çocuğa yönelen istismar ve diğer suçlar bakımından toplumun adalet duygusunu ortadan kaldıran, zedeleyen, cezanın caydırıcılığını hedef aldığınızı söylediğiniz ama bu yönüyle caydırıcılığı ortadan kaldıran hükümler olacaktır. 2023 Temmuz öncesinde, depremde yakınlarını kaybeden aileler -ki bununla ilgili hem çokça sosyal medyada hem de hepimizi mail yağmuruna tuttular, tek tek aradılar da bizleri- kadın cinayeti mağdurlarının aileleri, işçi ölümleri, cinayetlerindeki sorumluları arayan emekçiler, kamu görevlisi ihmalleri nedeniyle adalet talep eden herkes açısından gerçekten caydırıcı bir toplumsal zedelenme ve etkiyi düşünmek gerekir. Bilhassa 6 Şubat depreminde binlerce insanın ölümüne yol açan müteahhitlerin, fenni mesul ve denetim sorumlularının bu düzenlemede yargılamalar devam ediyor olduğu için belki de hiç hapishaneye girmeyecek ya da bir ay, iki ay, üç ay gibi çok kısa süreler içerisinde içeri girip tamamlayabilecekleri bir etkiden ve sonuçtan söz ediyoruz. Bu, açıkça adaletin sağlanması değil tam tersine, cezasızlık politikası diye sistemik olarak eleştirmiş olduğumuz bu kültürün kurumsallaşmasını doğuracaktır. O hâlde, mesele "Örgütlü suçlar kapsam dışıdır." cümlesinin altında gizlenen asıl şey ve asıl yaratılan ayırım meselesinin de ötesine bir daha geri dönersek burada asıl ayırımı, kişiye karşı işlenen, topluma karşı işlenen suçlarda tahliye yolunu sonsuz açarken devlete karşı işlenen suçlarda iddia edilen suçların kategorik dışarıda bırakılmasının, geniş, belirsiz bir noktada bırakılmasının hukuki güvenlik açısından bir ihlal olduğunu düşünüyoruz. Burada seçici cezalandırma diye ikili hukuk ya da hukuk siyaseti literatürüne geçen yaklaşımın tekrarı, özellikle örgüt suçları bağlamında değerlendirdiğiniz sendikalar, STK yöneticisi, siyasetçiler, gazeteciler, öğrenciler; kadın özgürlüğü için mücadele eden, kadına karşı cinayetler işlenmesin diye sokakta, alanda, STK'lerde, sivil alanda çalışma yürüten kadınlar; asgari ücret artışı için alana çıkan işçiler, barınma hakkını isteyen gençlerin hepsinin de hakeza bu kapsam dışı kalmasının sonucunu doğuracaktır.

O hâlde, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde -biraz önce konuşma için Sayın Bülül'e hatırlatmış olduğunuz- herkesin kanun önünde eşit olduğunu söyleyen maddeye bir uygunluktan söz edilemez. Suçun mağduru suç işlenen devlet taraf olunca ayrı, yurttaş tarafı olunca sonsuz bir affedilme rejiminin ortaya çıkması cezanın failinin fiiline göre değil devlete karşı konumlandırma varsayımını ve eşitsizliğin bizzat yasalaştırılmış hâli olarak ortaya çıkacak; bu da hukuk devletinin güvenlik alanını tamamen ortadan kaldırır. Aksi hâlde geniş, kategorik alanını yaratıp bunun içerisine çok daha farklı kategorize... Hem yöneltilen hedef baskı kitlesi açısından hem de yaratılan sonuç açısından asıl olan isnadın siyasi niteliğinin belirleyici olduğu tekrar açığa çıkmakta. Bu nedenle, farklı muamelenin hiçbir anayasal gerekçesi yoktur. Eğer bir eşitlik iddiası olacaksa bizler 20'nci maddedeki Covid-19 Geçici 10 maddesinin o dönemde de eşitliğe aykırı olduğunu ifade etmişken bu dönemde bu eşitliğin tekrarlanması çok daha ağır bir sonuca ve ayrımcılığa yol açacağını tekrarlayayım.

Failin devlete göre konumlandırılmasının eşitlik ilkesine, hukuk devletine aykırı olduğu dönemin yanı sıra Covid döneminde diğer ülkelerde mahpuslara ve cezaevlerine dönük politikalarına neler yapıldığını kısmen ifade ettiler. Bir sağlık riski kök nedendi bu kanunun kendisinde ancak bu sağlık riskinin kök nedeni geldiği için kendinize göre biraz önce "Toplumsal açıdan infial yaratacak suçlar bakımından bir ayrımcılık söz konusu olmaz." derken siyasi suçlar bakımından, örgütlü suçlar bakımından kapsam dışı bırakmakta ısrar ettiniz. Bu sağlık riski kök nedenini "Biz aynı maddede tekrar ediyoruz." diye ifade ederken, kök neden ortadan kalkmışken buna bağlı olan düzenlemedeki ısrar etme hâlinin sağlık riskini o dönem mahpusa göre nasıl bir ayrımcılık söz konusuyken şimdi de suça göre bir ayrımcılık söz konusu olmuştur.

Yine, teklifin 30, 31 ve 32'nci maddeleri birbiriyle bağlantılı maddeler. Burada AYM kararını görerek iptal ettiği maddelerin aynısının getirilmediğini biz düşünüyoruz. "Kademeli" diye ifade edilen bant daraltmayı, erişim engelini "hızlı karar mekanizması" diye ifade edilen hükümlerin ifade özgürlüğüne ve basın özgürlüğüne doğrudan müdahale niteliğinde olduğunu düşünüyoruz. Bir kere, hükümde yer alan, ayrıntılı inceleme yapılmadan karar verilmesi hem hak arama özgürlüğünü hem hukuki dinlenme hakkını hem de savunma hakkını tamamen ortadan kaldıran bir hüküm. Yine, kişilik hakkı gerekçesiyle geniş ve muğlak engellemelere, sansürün kurumsallaşmasına dönük orantısız, belirsiz, keyfi... Ki bugüne kadar iktidarın basına karşı yürütmüş olduğu politikaları göz önüne aldığımızda açık bir sansür riski barındırmaktadır ve bunun teknolojik gelişmelerde bir standartlaşmayı değil açıkça iktidarın karşısında muhalefet eden sosyal medyaya, ajanslara, gazetecilere, bu alanda hak arama hürriyetinde bulunan her kesime bir sansür riski barındıracağı açık. Yine, Anayasa'nın 153'üncü maddesini açıkça ihlal eden bir madde olduğunu söyledik. Kısacası, eşitlik ilkesine, hukuk devleti ilkesine, AYM kararlarının uygunluğuna aykırı bir düzenleme var karşımızda. Hukuk devleti suçun niteliğine, iktidarın kendisine göre konumlandığı siyasi tasniflere göre değil gerçekten eşit infazı esas almalıdır. Temel hak ve özgürlükler devlete karşı işlenen suçlarda askıya alınıp diğer suçlar bakımından sonsuz ve belirsiz bir süreye ertelenemez. Bugün bu ülkede hapisaneler ve infazda eşitliği konuşacaksa hasta mahpusları, idari gözlem kurulları eliyle gasbedilen süreçleri, kendini yargı ve ideolojik terbiye merkezi hâline getiren kurulların uygulamalarını, modernize adına "S, R, Y kuyu tipleri" adı altında tecrit ve izolasyon sistemini, sağlığa erişim sorunlarını, ATK'nin taraflı ve bilimsel kriterlerden uzak kararlarını, sürgün politikalarını, "Bugün aileler bir araya gelsin, kader mahkûmları bir arada bulunsun." diye ifade ettiğiniz haklı serzeniş; hakeza, tutsakların kendi ailesinin taziyelerine bile gidememesi, son vedalaşma hakkının bile sağlanamaması gibi daha acil, daha önemli görülebilecek konuların göz ardı edilmesini... Bu hâliyle teklifin kendisini şekli, esası, getirilme yönüyle Anayasa'ya aykırı bulduğumuzu söylüyoruz. Bu hâliyle, ilgili maddelerin Anayasa'ya uygunluk bakımından yeniden değerlendirilmesi için -dikkate alınarak- geri çekilmesini istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen var mı?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ben usulle ilgili bir söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - O da usul, Anayasa'ya aykırılık da usule ilişkin olduğu için...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Alan.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın, konuşma süreleriyle ilgili önerisine ve konuşmaların kanun teklifinin konusu çerçevesinde yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, biz daha önceki toplantılarımızda da... Adalet Komisyonunun bir usulü var, aslında takdire şayan bir usul: Herkesin istediği kadar konuşması, hakikaten burada olabildiği kadar konuların tartışılması. Başkanımızı bu yönüyle belki birçoğumuz da takdir ediyoruz, bizim de düşüncemiz aynı şekilde ancak hem Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin zaman zaman buraya gelip, konuşup, daha sonra gidip yeniden konuşmaları ve konuşan kişilerin sürelerinin sınıra tabi tutulmaması... Benim usulle ilgili şöyle bir önerim olacak: Komisyon üyelerimiz on dakika, Komisyon üyesi olmayan üyelerimiz de beş dakika konuşsun ama sınırsız, döndükçe herkes aynı madde üzerinde isterse 10 defa konuşsun ama sadece ilk konuşmalara bir sınır getirelim; aksi takdirde, şimdi ben burada konuşmayı bir şekilde aldım, bir saat konuşsam...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Dinleriz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Dinlemeyin efendim, niye dinliyorsunuz? Yirmi saat toplantı yaptık...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Paketlere alışıncaya konuşmaları da paketlemek istiyorsunuz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, Sayın Alan'ın talebini reddediyoruz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Değerli vekillerim, burada bir öneride bulunuyorum ve ben inanıyorum ki beni canıgönülden destekliyorsunuz ama bulunduğunuz pozisyon gereği... Ona da bir itirazım yok.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, her komisyon toplantısında aynı öneriyi yapıyor, bizi susturmak istiyor Sayın Alan.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Bundan sonra da yapacağım, hiç merak etmeyin, bundan sonra da yapacağım.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Güzel olan her şeyi bozmaya çalışıyorsun Nurettin Bey, bırak da takdire şayan devam etsin.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - İkincisi, usule yine hızlı konuşarak riayet etmek istiyorum...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Nurettin Bey'in talebini reddediyoruz arkadaşlar.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Daha talepte bulunmadım, ön yargılı davranmayın Sayın Bülbül.

İkincisi: Değerli Başkanım, sayın vekillerim; elbette ki yine burada milletvekillerimiz istediği konuda konuşabilir. Ben biraz eski Meclis tutanaklarını, Komisyon tutanaklarını okumayı seven birisiyim, ben meslek hayatımda da -hâkimler, savcılar da- avukat olarak da okudum. Burada şunu anlamaya çalışıyoruz: Bir kanun çıkarılırken Komisyonunda hangi tartışmalar yapılmış, Genel Kurulda neler konuşulmuş, kanun koyucunun iradesi neymiş, buradan neyi murat etmiş; bunu anlamaya çalışıyoruz çünkü kanunun yorumlanmasında esas olan kanun koyucunun iradesini bulmaya çalışıyoruz. Şimdi, burada elbette ki güncel bazı şeyler konuşabiliyoruz, konuşalım da ama elli yıl sonra bu kanunu yorumlayacak bir hukukçu, hâkim, savcı, avukatın gündemden düşmüş konuları gelip burada okumasının bu kanunun uygulanmasına, ruhuna fayda sağlamayacağını düşünüyorum. Kanunla ilgili en acımasız eleştirileri, en sert cümleleri kullanalım, gerçekten hem uygulamaya hem buradaki kanunun iyi bir şekilde çıkmasına katkı sunsun.

İç Tüzük'ümüzün 66'ncı maddesi Başkana konuya dönmesi noktasında ilgili kişileri uyarma yetkisi de veriyor yani aslında İç Tüzük'ümüz de konuya bağlı olarak konuşmayı öneriyor. Benim buradaki önerim: Bir, süresiz konuşalım ama belirli sürelerle sınırlayarak süresiz olsun, ikincisi de olabildiği kadar kanun teklifinin konusu çerçevesinde konuşmaları yönetirsek bu şekilde daha iyi bir toplantı olacağını düşünüyorum.

Her zaman olduğu gibi bugün de usulle ilgili konuşmamı yaptım Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Bir gün de esasa ilişkin yapsanız keşke.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Alan.

Buyurun.

3.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Değerli arkadaşlar, Adalet Komisyonunun bir geleneği var, bu gelenek özgürce konuşmak; Komisyon üyelerinin, milletvekillerinin süreye tabi tutulmadan özgürce konuşması. Sayın Başkanımız bu geleneği devam ettiriyor önceki başkanlarımızla birlikte. O bakımdan, Nurettin kardeşimizin bu görüşüne katılmamız Cumhuriyet Halk Partisi olarak mümkün değil. Bu çerçevede, Nurettin başkanın da her konuda konuşmasını bekliyoruz, görüşlerini almak istiyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Bu konuda bir cevap vermek istiyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

4.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri, çok değerli katılımcılar; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Nurettin Vekilimizin tabii ki bu konuda bir talebi oldu, bir önerisi oldu ancak öncelikle şunu ifade etmeliyim: Dediniz ya, geçmişteki tutanakları inceledim diye; aynı şekilde, Adalet Komisyonunda çıkan yasalar da aynı zeminde yani Türkiye'nin adalet açısından atmosferi keşke o zamanki gibi olsaydı, bugün yaşananlar olmasaydı da biz de sadece getirilen kanunun amaçsal yorumunu, lafzi yorumunu burada yorumlayarak hukuki bir perspektiften değerlendirmeleri yapıyor olsaydık. İnanın, biz de bugün bu konuları, sizin aslında "Gündemden düşmüş." dediğiniz konuları tartışıyor olmayı Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti de olması hasebiyle arzu etmezdik ancak ne yazık ki böyle siyasi ve adaletin bu şekilde inşa edildiği bir ortamda bu konuşmaları ve tartışmaları yürütmek zorunda kalıyoruz burada Cumhuriyet Halk Partililer olarak. Bu açıdan da Sayın Başkana, Cüneyt Başkana çok teşekkür ediyorum -bugüne kadar sınırsız şekilde konuşmayı, söz hakkının kesilmediği- ve Adalet Komisyonu olarak da bence bu bizim tarihsel sorumluluğumuz ve misyonumuz, yine süresiz şekilde her milletvekilinin burada görüşlerini ifade etmesi gerektiği yönünde Cumhuriyet Halk Partisinin de tutumu olacaktır. Bugüne kadar gelenekselleşmiş ve bu şekilde teamül olmuş bu yapının korunmasının çok kıymetli olduğunu düşünüyorum ve son olarak da yine söyleyeyim, bugün burada bunları tartışıyor olmamızı -Siz dediniz ya "Daha sonra tutanaklardan incelenecek, bakacaklar neyi tartışmışlar." diye- ancak ne yazık ki bu süreçleri hukukçular değerlendirmeyecek, muhtemelen tarihçilerin konusu olacak diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ederim Sayın Özcan.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'yla ilgili mi?

CUMHUR UZUN (Muğla) - Bu konuyla ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani bu konuyla ilgili herhâlde bir karara varılmıştır yani geleneklerin devam edeceği hususunda ama...

Buyurun.

5.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Birçok komisyonda çalışmaların ilerleyebilmesi açısından bir kısım süre sınırlamalarıyla ilgili kararlar alındı ve buna bağlı olarak bir kısım sözler yutkunularak içeride kalarak söylenemedi değerlendirilmeler, ilerlemeler ve çalışmalar yapıldı. Ancak Adalet Komisyonunda bugüne kadar süre sınırlaması olmaksızın her ifadenin, her düşüncenin dilediğince ifade edildiği bir uygulama içinden geçiyoruz. Bu, neredeyse Adalet Komisyonumuzun bir geleneği hâline geldi. Bu konudaki hassasiyetleri nedeniyle ben de Başkanımıza sizler huzurunda teşekkür ediyorum. Ama Adalet Komisyonuna da yakışanın bu olduğunu, ülkede ne kadar ses kısılmasına sebep olan davranış var ise ona karşı biz Adalet Komisyonu olarak zaten mücadele etme sorumluluğunda olduğumuzu, hepimizin hukukçu olarak söz söylemenin değerini bildiğini ve bu söz söylemenin ne kadar kıymetli olduğunu bilen yerlerden gelen insanlar olduğumuzu, o nedenle de Adalet Komisyonunun farklı bir yapısı var. Bu yapıyı, özgürlükten yana; sınırsız özgürlük, özgürlüğün sınırının olduğu yeri bilen insanlardan kurulu olması nedeniyle hakkın kötüye kullanılması endişesi bile taşımadan sözlerin özgürce söylenebilmesini sağlamak gerekir. Ben, söz sınırlaması koymaz isek eğer sadece zaman kaybederiz ama sözlerin kısıldığı bir ülkede çok şey kaybederiz diyorum.

Heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Sayın Olgun, buyurun.

6.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, şimdi, gerçekten Adalet Komisyonu olarak ve bu Komisyonun Başkanı olarak tanıdığınız söz hakkına ve nezaketinize hayranız, bunu söyleyelim.

Ben Sayın Alan Vekilimin de görüşlerini şöyle düşünüyorum: Tabii ki sınırsız özgürlük kabul, demokraside her sözün söylenmesi kabul ancak burada hepimizin bir değil birden fazla görevi var. En azından bu işi bir usule bağlasanız siz Başkan olarak, biz de ne zaman ne geleceğini bilsek, o saati bekleyip konuşsak, yoksa biz sabahlara kadar burada şey yapıyoruz. Yine herkes istediği gibi konuşsun ama bizim başlangıç saatimiz olsun veya bir oylama yapın yani bir usul olsun. Bakın, ben CHP'li vekil arkadaşlarımıza da muhalefet etmiyorum ama bu işin bir usulü olur, böyle usulsüz olmaz Başkanım. Biz Komisyon üyesiyiz, böyle giderse günün hangi saatinde ne konuşacağımızı bilemeyeceğiz. Sizden şunu istirham ediyorum: Kimsenin kalbini kırmayayım derken aslında birilerine zarar verilebiliyor olabilir. Onun için adaletli davranın, bu işin bir ortasını bulun, biz de ona göre kendimizi hazırlayalım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Orta yolu yok bunun. Parlamenter konuşan kişi, parlamento da konuşulan yerdir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Olgun.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, izin verirsiniz bu konuyla ilgili ben de birkaç şey söylemek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuz burada sadece teknik bir müzakere yeri değil, onu ifade edeyim, aynı zamanda adaletin dilinin, tarzının ve ruhunun aslında inşa edildiği yer. Burada dolayısıyla kurduğumuz üslup Parlamentonun geneline, Parlamentonun dili de aslında burada toplumun adalet duygusuna sirayet ediyor. O yüzden burada yapılan konuşmaların çok önemli olduğunu da söylemek istiyorum. Sözlerin kesilmeden dinlendiği ve görüşlerin de özgürce ifade edildiği her toplantı bence sadece -Sayın Olgun'un dediği gibi- benim iyi niyetimden kaynaklanan veya nezaketimden kaynaklanan bir durum değil ama adaletin zaferidir. Çünkü bence adalet önce dinleme iradesiyle başlar yani burada hakkaniyet, başkasının da sözüne kulak verebilmeyi gerektirir. Dolayısıyla, insanların, özellikle milletvekillerimizin sözünü kesmek bu kanaatin önüne belki de hüküm koymaktır dolayısıyla farklı görüşler de olsa her yaşam alanının dinlenmesi gerekir diye düşünüyorum. Özellikle söz kesilmeden dinleme kültürünün olması gerektiğine inanıyorum, çünkü düşünceler olgunlaşır, uzlaşma zemini güçlenir, yasama kalitesi artar, adalet duygusunun kurumlara güveni pekişir. Bu nedenle, hiçbir söz bence söylenmeden yarım bırakılmamalıdır, belki de aradığımız çözüm o son cümlede saklı olacaktır. Onun için, Adalet Komisyonunda birbirimize kulak vermenin, birbirimizi dinlemenin; sabırla dinlemenin, saygıyla dinlemenin, ciddiyetle dinlemenin hem adalet hem de tabii, demokrasimizin bir gereği olduğunu düşünüyorum. Bunu özellikle vurgulamak istedim. Bu anlayışa bu Komisyonda devam edeceğiz arkadaşlar.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili devam edeceğiz, sonra oylama yapacağız.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Barolar Birliğinin Değerli Başkanı, Bakanlığımızın bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, öncelikle nezaketiniz için teşekkür ederim, biraz önceki konuşmanız için de teşekkür ederim.

Şöyle, Sayın Başkan, şimdi, burası Adalet Komisyonu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, sonuçta kurum olarak Anayasa'ya en uygun davranması gereken kurum veya Anayasa'yı koruyacak kurum Türkiye Büyük Millet Meclisi ve tabii ki Anayasa Komisyonu, Adalet Komisyonu. Sonuçta burada gerçekten her siyasi partiden çok seçkin hukukçular var, deneyimli hukukçular var, bir de bunun yanında yasama çalışmasına katkı sunan Bakanlık var, Yargıtay var, Anayasa Mahkemesi var. Böyle kurumlardan görüş alındıktan sonra bütün bu faaliyetler yapılıyor ve Genel Kurula geliyor, oylanıyor, sonra onaya gidiyor falan yani bir süreçten bahsediyoruz. Şimdi, benim uzun zamanda itiraz ettiğim mesele şu: Bu Parlamento nasıl bu kadar çok Anayasa'ya aykırı yasa yapıyor? Bu çok

önemli bir pratik yani hem dönemsel bir karşılaştırma yapılması lazım, gerçekten son on yıla, on beş yıla, yirmi yıla nazaran bir karşılaştırma yapmak lazım hem de dünya parlamentoları ile Türkiye Parlamentosunu karşılaştırmak lazım yani Anayasa'ya aykırı yasa yapma pratiği bakımından Türkiye'nin konumu ne ve sizin döneminiz ne, Adalet ve Kalkınma Partisinin dönemi ne? Neden bunları söylüyorsunuz? Önceki yargı paketlerinde de vardı ağırlıklı olarak, bu yargı paketinde de var; 37 maddeden sayabildiğim kadarıyla 10 civarında ya da 10'dan fazlası Anayasa Mahkemesinin iptal kararının yerine getirilmesi üzerine yapılan bir yasama çalışması. Anayasa Mahkemesi bu Parlamentonun yaptığı yasaların iptal etmiş ve Anayasa Mahkemesi bu Parlamenta'ya diyor ki: "Anayasa'ya uygun yasa yap." Ya, tamam da yani Anayasa Mahkemesinin görevlerinden bir tanesi bu ama Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi de Anayasa'ya aykırı yasa yapmak değil. Bakın, yine bu konuyu tartışacağız ve yine Anayasa'ya aykırı yasa yapacağız ve bunu, çok özür dilerim ama akademisyen ve anayasa hukukçusu olan bir Adalet Komisyonu Başkanlığında yapacağız. Bunda gerçekten de yapısal bir sorun var, bunu konuşmamız lazım. Karşılaştıralım, Anayasa'ya uygun yasa nasıl yapılır? Neden bu kadar çok Anayasa'ya aykırı yasa yapıyoruz? Anayasa Mahkemesi üyeleri de sonuçta hukukçu kökenliler ama herhâlde buradaki heyetten çok daha iyi yetişmiş insanlar değil yani ben kendime güveniyorum, siz de kendinize güveniyorsunuz, buradaki arkadaşlar da kendilerine güveniyorlar ama neden bunu yapıyoruz? Gerçekten şunu anlarız: Kendi siyasi tercihlerinize uygun yasa yapabilirsiniz, bunu saygıyla karşılarım, önceliklerinize göre yasa yapabilirsiniz, bunu da saygıyla karşılarım ama Anayasa'ya aykırı yasa yapmak ne demek yani şimdi? Anayasa'ya uymamak eğer bir siyasal öncelikse bunu kabul edemeyiz, bu bir siyasal tercih olmamalı yani öncelikle Parlamenta'da olmamalı, ondan sonra Adalet Komisyonunda olmamalı.

Şimdi, 37 tane maddeden 10 tanesi Anayasa Mahkemesinin kararına ilişkin olarak... Şimdi, arkadaşlarımız çok kuvvetli gerekçelerle, bakın, çok kuvvetli gerekçelerle, özellikle ifade özgürlüğüne ilişkin, infazda eşitliğe ilişkin, yine Avukatlık Yasası'ndaki yeni disiplin maddelerinin ihdasına ilişkin maddelerde çok ciddi bir biçimde Anayasa'ya aykırılık iddialarını ortaya koyuyorlar. Ya, bunu burada düzeltmek sonuçta bizim elimizde olan bir şey. Neden bunu yapmıyoruz? Yine Anayasa'ya aykırı bir yasa yapacağız.

Bakın, şunu özellikle... Yani bir siyasal tutum, bir taktik olarak da yapıyorsunuz; Adalet ve Kalkınma Partisi özellikle. Anayasa'ya aykırı yasa yapılıyor, Anayasa Mahkemesi işte, gidecek, iptal edecek, o arada yürürlükte kalacak ve Anayasa'ya aykırı bir dönem oluşacak; geçmişte bunu çok gördük. Dolayısıyla o arada yapılan işte, yasal işlemler, ondan sonra uygulamalar falan da yasal olacak ama hukuka uygun olmayacak; bunu yapmak zorunda değiliz. Dolayısıyla dünyanın sonu değil yani bu yasa bugüne kadar beklemiş, bir hafta daha beklese ne olacak? Bir alt komisyon kurulsun burada, yeniden bir denetleme yapılsın, üç gün sonra önümüze gelsin. Yani bunu yapmak gerçekten zor bir şey değil ama biraz önce işte, Nurettin Bey söyledi "Elli yıl sonra bakacaklar, ne diyecekler?" Vallahi, elli yıl sonra gerçekten yani sizin dönemimize ilişkin yasama faaliyetine bakacak araştırmacılar, tarihçiler, hukukçular diyecek ki "Ya, kardeşim, bunlar okuma yazma bilmiyorlar mıydı gerçekten? Bu dönemde bu kadar çok Anayasa'ya aykırı yasa yapmayı nasıl becermişler?" Bunu diyecekler bakın, kesin diyecekler. O yüzden bu muhalefet şerhlerine bakacaklar, tutanaklara falan bakacaklar. Bunu yapmayalım yani ne olacak gerçekten? Hani hangisi acele, çok acele? Evet, infaza ilişkin düzenlemeler acele, her gün bizi yüzlerce kişiyi arıyor, binlerce kişi arıyor ama Anayasa'ya uygun olsun, eşit olsun, iki gün, üç gün, dört gün sonra olsun yani sonuçta; çok zor işler değil bunlar, yapabiliriz. Dolayısıyla bugün başlanmasıyla... Mesela haftaya işte bütçe görüşmeleri var, yine sıkıştırırız. Yapmamız arasında ya da ne bileyim, cumartesi, pazar günü çalışmamızda bir fark yok ama bu Anayasa'ya aykırı yasa yapma pratiğinden vazgeçelim.

İkinci olarak da şunu söyleyeceğim, biraz önceki tartışmaya ilişkin söyleyeceğim; bunu ben Genel Kurulda çok ifade ettim, yazı yazdım, makale yazdım falan: Yani sonuçta, hukuk devletinde insanların kimliklerinden, inançlarından dolayı kamu hizmetlerine alımda, yükselmede, atanmada ayrımcılığa uğramaması lazım; yani bu genel bir ilke. Evet, Anayasa'daki maddeyi biraz önce okudunuz ama biz de biliyoruz ki, bu dönemde özellikle insanların inanç kimliğinden dolayı, kimliğinden dolayı kamu hizmetlerine alımda, atanmada...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - 28 Şubatı ne yapacağız?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Ya, sizden fazla ben karşı çıktım.

Bakın, alımda, atanmada...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Bu dönem" demezseniz kabul edeceğimiz dönemler var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Tamam, tarihimizde diyelim; tarihimizde.

Bu dönemde de özellikle inanç kimliği üzerinden, özellikle de etnik kimlik üzerinden...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Çok bürokratik bir söylem.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Hayır, bakın, şöyle söylüyorum arkadaşlar...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sizin dilinize yakışmadı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Olur mu öyle bir şey?

Bakın, biraz önce arkadaşlar söylediler, ben bir daha bu tartışmayı açmak istemiyorum ama bunu kabul edin ki var. Bu cumhuriyetin yurttaşları arasında yüzde 20'ye yakın Alevi inancına sahip yurttaşlarımız var; kamu hizmetlerine girmede, özellikle belli görevlere alımda ayrımcılığa uğruyorlar; belli görevlere alımda ayrımcılığa uğruyorlar; doğdukları yere, babalarının ismine, kendi isimlerine falan bakıp ayrımcılığa uğruyorlar. Kimlik bakımından da böyleydi. Bakın, yıllar önce yazdığımız yazılar var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Yapmayın! Yapmayın!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Bakın, yıllar önce... Şimdi de var...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bu milleti ne yaptığınız ayıramadınız! Yapmayın!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Bakın, şimdi de var. İsmi Mizgin olan bir çocukla, Rojda olan bir çocukla adı

Tolga olan bir çocuk sınava girsinler bakalım, bir sözlü sınava girsinler.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Çok ayıp ediyorsunuz!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Özel sektörde de böyle; bakın, özel sektörde de böyle. Ya da Hasan, Hüseyin olan, Ali olan bir çocukla başka birisi sınava girsin bakalım, sözlü sınava girsin, hâkim ve savcılık sınavına girsin. Dolayısıyla böyle...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - İş Bankasında kaç başörtülü çalışıyor, CHP'nin bankasında?
(CHP milletvekillerinin laf atmaları, gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Bundan başlayan ayrımcılık var. Dolayısıyla bu Komisyonun görevi de aynı zamanda bütün bunları...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan... Söz isteyin Sayın Alan...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Ya, bakın, suçluluk psikolojisi içine girmeyin.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Tanrikulu.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli Türkiye Barolar Birliği Başkanım, Adalet Bakanlığının değerli bürokratları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Aslında, söyleyeceklerimin büyük bir bölümünü milletvekilimiz konuşmasının ikinci bölümünden önceki bölümünde söyledi, ben de daha somut bir şekilde söyleyeyim: Sayın Başkan, bir kere, muhalefet size çok iltifat etti, teşekkür etti. O yüzden ben sizi sevdiğim için eleştirel bakarak söyleyeceğim. Bazen böyle çok teşekkür ettiğimiz AKP milletvekillerinin daha sonra ömrü kısa oluyor. "Adaletin zaferidir" dediniz, gerçekten öyle ama sadece sözle adaletin zaferi olmamalı. Sizden beklediğimiz bir hukuk profesörü olarak bütün daha önce arkadaşlarımızın bahsettiği ve gün boyunca da bahsettiği hukuka aykırı, Anayasa'ya aykırılık konusunda müdahil olmanızdır ama bugüne kadar bunun yansımaları kanunlarda göremedik. Dolayısıyla sadece söz verme noktasında değil ama adaletin gerçekleşmesine yol açacak nitelikte kanunların hukuka uygun, Anayasa'ya uygun kanunların yapımında da bir rol almanızı, öncelik almanızı da beklediğimi söylemek isterim.

Sayın Başkan, ben Mecliste de zaman zaman söylüyorum, kendi kendimize, üstelik de çoğu zaman iktidar milletvekilleri yapıyor bunu, "Yüce Meclis" diyor ama ben şöyle diyorum: Meclisin yüce olmasını çıkardığı kanunların niteliği ortaya koyacaktır. Dolayısıyla sürekli olarak kanunlara, hukukun evrensel niteliklerine, prensiplerine, Anayasa'ya, Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırı kanun çıkarmakla Meclise saygınlık katmamız mümkün değildir. Maalesef, bu tutum bilinçsiz bir tutum da değildir. Bilinçli olarak, sürekli olarak bir direnç var, Anayasa'ya ve Anayasa Mahkemesi kararlarına uygun yasa yapma konusunda direnç gösteriliyor ve anayasasızlaştırılmaya da dolaylı olarak bir katkı sağlanıyor. Bu kanunlarda da bu yasa teklifinde de görüyoruz. Anayasa Mahkemesinin iptal etmiş olduğu maddeleri bazen bir kelimesini çıkararak, bazen bir cümlesini çıkararak aynı şekilde getiriyorsunuz ki hepiniz çok iyi biliyorsunuz, bunlar da Anayasa Mahkemesinden dönecektir.

İkinci olarak şunu belirtmek isterim: Sürekli olarak yargının yetkisini idari kurullara, idareyi bırakma konusunda da bir çabanız var; bu doğru bir şey değildir. Bu, kuvvetler ayrılığını da ortadan kaldıracak sakıncada bir durum yaratmaktadır. 30, 31, 32'nci maddeler de yine aynı şekildedir yani yargının yapması gereken işleri siz bizzatı ki kurulların idari kişilerinin yapmasının önünü bilinçli bir şekilde açılıyorsunuz ki bu da resmen Anayasa'mıza aykırılık teşkil eden bir durumdur.

Sadece bu değil Sayın Başkan, ayrıca, hukukun temel prensiplerini de uygulamaktan kaçınıyorsunuz. 12'nci maddeyle bir düzenleme yapıyorsunuz, yürürlük, geçiş hükmünü yine hukukun temel ilkelerine aykırı bir şekilde oluşturuyorsunuz.

Şimdi, tümüyle baktığımız zaman burada açıkça Anayasa'ya aykırı, hukukun evrensel prensiplerine aykırı, kanunlara aykırı, Anayasa'mıza aykırı, üstelik de Anayasa Mahkemesinin Anayasa'ya aykırılığını tespit ettiği şekildeki yasaları tekrar önümüze getiriyorsunuz; bunun doğru bir yol olmadığını, bunun nitelikli yasa yapmaya hiçbir katkı sağlamadığını, sadece Türkiye Büyük Millet Meclisini biraz daha itibarsızlaştırmaya dönük bir çalışma olduğunun altını çiziyor, benden önce konuşan grubumuzdaki tüm arkadaşlarımızın Anayasa'ya aykırı olarak gördükleri maddelerle ilgili görüşlerine katılıyorum. Ben de o maddelerin tekliften çıkarılmasını talep ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Suiçmez.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya aykırılıkla ilgili mi?

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yok, hayır; başka bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oylamaya geçelim de...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, bir müsaade edin, söyleyeyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, açılıştan tanıtmadınız; biz Bakanlık bürokratlarını tanımak istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu yapacağım...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Ama işte, şimdi söyleseniz belki ona göre en azından sorular yöneltiriz, içeriğine gireriz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama geneli...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başta daha iyi oluyor Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Geneline başlamadan hemen önce onu yapacağım, notumda var. Anayasa'ya aykırılıkla ilgili oylamayı yapalım...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - İşte, Başkanım, uzuyor bu arada. En azından biz titrleri bilsek, kurum temsilcilerini bilsek iyi olur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili tabii, benim de söyleyeceklerim var ama bunu şu anda saklı tutarak oylamaya geçmek istiyorum.

Önergeleri, önerge üzerinde konuşmaları tamamladık.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Fazlayız gibi geldi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, sayabilirsiniz Süleyman Bey.

Şimdi İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca verilmiş, kanun tekliflerinin birleştirilerek görüşülmesine ilişkin 1 adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Komisyonun gündeminde bulunan (2/3393) esas numaralı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesi Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 10'uncu maddesinde değişiklik yapılmasını öngörmektedir. Aynı mahiyette düzenleme içeren (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin de İç Tüzük hükümleri çerçevesinde Komisyon gündemine alınması ve 35'inci madde uyarınca birleştirilerek görüşülmesi ile talep ettiğim hususların Komisyonun takdirine sunulması hususunda gereğini arz ve teklif ederim.

İdris Şahin
Ankara

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önerge üzerinde gerekçe veya konuşma...

Buyurun Sayın Şahin.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, tekrar teşekkür ediyorum.

Öncelikle hem Komisyon üyelerimizi hem biraz önce her ne kadar kanun teklifi sahipleri Barolar Birliği Başkanımızın katkılarından dolayı teşekkürü unuttularsa da bizler, hepimiz birer baro mensubu olarak bu kanuna çok önemli katkılar sunmuşlar; ön bilgilendirme toplantısında kamu erkinin temsilcileri bunu ifade etti. Biz ona da katkılarından dolayı teşekkür ederek söze başlamak istiyorum.

Sayın Başkanım, şimdi, İç Tüzük'ümüz son derece açık, biz bu kanun teklifini yaklaşık iki yıl önce vermişiz ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından bu kanun teklifimiz 22/10/2024 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş. Komisyonumuza havale edilen kanun teklifinin görüşülmesi konusunda karar mercisi hiç şüphesiz ki Komisyon Başkanlığı. "Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve salonlarında toplanırlar." 35'inci madde son derece açık.

Şimdi, Meclis Başkanlığı bu teklifi size havale etti, kırk beş gün içerisinde herhangi bir değerlendirme yapmadınız ve bu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapmış olduğumuz kanun teklifi iade edildi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına da biz bir dilekçe verdik ve dedik ki: Bunu Genel Kurul gündemine taşıyalım ve Genel Kurul gündeminde görüşelim istedik sizin iadeniz sonrasında ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu Genel Kurul gündemine indirmede. Doğal olarak bu kanun teklifi şu anda Komisyon Başkanlığınızda. Komisyon Başkanlığınıza vermiş olduğumuz kanun teklifini biz arkadaşlarımızla dinledik, son derece değerli, kıymetli iki imza sahibinin 27'nci maddede düzenlemiş olduğu kanun teklifiyle hemen hemen bire bir aynı olan bir teklif...

Bakınız, bu teklifin içeriğinde 50 tane arkadaşımız yanına imza koymuş, bu kanunu şerefletirmiş. Bizim de bu iki sevimli adamın yanında üçüncü bir isim olarak kanun teklif olarak adımız yazılsa siz ne kaybedersiniz, iktidarın neyi eksilir? Hiçbir şeyi eksilmez. Adalet Komisyonu Başkanlığının bugünkü toplantısının gündeminde (2/3393) esas numaralı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almakta arkadaşlar. Ben bunu oturum başlamadan önce Başkanlığa sundum çünkü görüyorum ki bu kanun teklifleri bazen komisyonlarda buharlaşıyor, arkadaşlarımız unutabiliyor. O yüzden Komisyon toplanmadan önce Başkanlığa hitaben yazdım ve dedim ki: "Arkadaş, benzer nitelikte kanun teklifim var." Zatiatınıza de daha önceki aşamalarda -usulünüze, yönetim tarzınıza, hepsine saygımız var- bu kanun teklifini de hatırlatmıştım, "Başkanım, size de gönderiyorum. Bu gerçekten bir eşitsizlik ihtiva ediyor, kamusal bir soruna dönüştü. Gelin, Meclisin bu hatalı işlemini, bu ayıbını hep birlikte kapatalım iktidarı muhalefeti demeden ve bizler de destek verelim." dedik ve bu yönde açıklamalarımızı da hem parti Genel Başkanımızın grup toplantısında yapmış olduğu konuşmada hem de dün sizinle yapmış olduğumuz dar bilgilendirme toplantısında ifade ettim. Zaman zaman biz muhalefet olarak itiraz edeceğiz ama asıl güzel olan, buradan bu kanunları iktidarıyla muhalefetiyle ortaklaşa çıkarabilirsek Komisyondan, Genel Kurulda hep birlikte kanunlaştırabilirsek o takdirde, millet iradesinin tecelligâhı olan Parlamentonun o yücelik sıfatı işte, değerli Başkanım, o zaman kazanır. Yoksa iktidar sayısal gücüne oranla "Ben yaptım oldu." zihniyetiyle gelen kanun tekliflerinin noktasına virgülüne dokunulmaksızın buradan geçirmeye çalışırsa bu sağlıklı bir yasama faaliyeti olmaz.

O yüzden, değerli Başkanım, Komisyon tarafından gündeme alınan kanun teklifinin içeriğiyle aynı konuda, aynı kanunun aynı maddesinde değişiklik öngören ve daha önce sunulmuş bulunan kanun teklifinin bugünkü gündeme dâhil edilmemesi, muhalefet milletvekillerinin yasama faaliyetlerine katkı sunma imkânının sınırlandığı, görmezden gelindiği ve vermek istedikleri katkılara ihtiyaç duyulmadığı anlamına gelmektedir. Aynı mahiyette daha önce verilmiş bir kanun teklifi mevcutken Komisyon tarafından her iki teklifin birlikte ele alınması, değerlendirilmesi ve buna göre karar verilmesi yasama sürecinin bir gereğidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü de yasama sürecinin kaliteli, katılımcı yürütülmesi için buna imkân vermiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün "Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı" başlıklı 35'inci maddesinin birinci fıkrasıyla komisyonların kendilerine havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilecekleri, birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilecekleri hükme bağlanmıştır. Bu doğrultuda, İç Tüzük'ün "Komisyonların toplantıya çağırılması" başlıklı 26'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Komisyon gündemine hâkimdir, üyeleri tarafından gündeme alınması teklif edilen işler hakkında karar verir." hükmü uyarınca komisyon gündemindeki kanun teklifinde yer alan düzenlemeyle aynı mahiyetteki (2/2629) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon gündemine alınmasını, gündemdeki kanun teklifiyle birleştirilerek görüşülmesini talep ettiğim hususların Komisyonun takdirine sunulmasını arz ve teklif ediyorum.

Deminki itirazım da şuna yönelikti kıymetli Başkanım: Bu İç Tüzük'ü biz hazırlıyoruz, Parlamentoda yasama faaliyetini yapan milletvekilleri hazırlıyor. Siz bana Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesinin birleştirmeden önce geleceğini ifade ettiniz ve

yasama uzmanı arkadaşlarımız da "Usulümüz bu efendim, bütün komisyonlarda buna uygun hareket ediyoruz." gibi bir açıklama yaptı.

Arkadaşlar, bu kanunun metnini hazırlayanlar bizleriz ve tadadi olarak sıralanmış. Dikkat ederseniz, öncelikle komisyonların gündemiyle alakalı 35'inci maddede, komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı; 38'inci maddede ise Anayasa'ya aykırılık ifade edilmiş. Dolayısıyla, 35'inci maddede önce birleştirilip birleştirilmeyeceğine, ayrışma yapılıp yapılmayacağına karar verilmeli, ondan sonra da Anayasa'ya aykırılık hususu oylamaya sunulmalıdır, bu yönde itirazımızı ifade ettik. Bu uygulama yanlış bir uygulamadır. Diğer komisyonlarda da benzer uygulama yapıyorlarsa arkadaşlarımız yanlışta ısrar ediyorlar. Öncelikle, bizim konumuz, kanun teklifimiz birleştirilmedikten sonraki süreç içerisinde Anayasa'ya aykırılığı dinleyip dinlememek, ona yönelik itirazda bulunup bulunmamak sonraki aşamanın bir işidir. O nedenle, bir kez daha buradan ifade ediyorum. Elbette ki kanunun geneli üzerinde çok olumlu maddeler var, bunu özellikle ifade ediyorum, pek çoğunda da katkı sunacağız ve destek de vereceğiz, bu konuda da hiçbir tereddüt yok. Ancak, burada biz geneli üzerinde konuşmadan bu esasa ilişkin bir ilki Adalet Komisyonunda gerçekleştirelim. Hemen hemen birbiriyle aynı olan bir kanun teklifini bugün arkadaşlarımızın emek vererek hazırlamış olduğu bu kanun teklifinin içerisine dercettirelim ve onunla birlikte 27'nci madde geldiğinde eksik bir tarafı varsa tamamlayalım, fazlası varsa çıkartalım ama bu Komisyonunda olgunlaştıralım her şeyi Genel Kurula havale etmeyelim, her şeyi de dışarıda hazır bir vaziyette Komisyonun huzuruna getirmeyelim.

Bir diğer husus, özellikle bunu ifade etmem lazım: Siz, bir akademisyen Komisyon Başkanısınız. Özellikle kanun teklifini inceleyen arkadaşlarımız imza sahiplerini görünce dediler ki: Her iki isme de lütfen bu talebimizi iletin çünkü gerekçenin başlangıcındaki cümlelerin tamamını bir tezden alınma olarak ifade ettiler. "İnsanların birlikte yaşamaya başladıkları ilk çağlardan itibaren oluşmaya başlayan adalet kavramı sosyal ve ekonomik ilişkilerin yoğunlaşmasıyla giderek önem kazanmış ve artık çağımızda bir amaç durumuna gelmiştir." Bu, arkadaşımızın bir tezi ve kitabının bir özetiyim. Ben de: "Ne güzel, seni takdir etmişler ve cümlelerini almışlar. Sadece tırnak içinde dememişler, nereden alındığını da ifade etmemişler genel gerekçede. Ben bunu Komisyonunda mutlaka dillendireceğim, arkadaşlarımızın da bir ön yargısı olmadığını da ifade edeceğim." dedim. Bu, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde bir hocamızın tezinden alınmış cümleymiş, bu hususu da ifade edeyim.

Talebimin Komisyon tarafından kabul göreceğine inancımın tam olduğunu ifade ederek oylama aşamasına geçilmesini diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Tabii, takdir ederseniz okuduğunuz maddelerde, 35'inci madde başta olmak üzere, "Birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler." demekte. Bu husus Komisyon Başkanlığının değil, Komisyonun takdirinde. Biz de usule uygun olarak, İç Tüzük'e uygun olarak burada genel görüşmelere geçmeden, bilgilendirme yapıldıktan sonra ve Anayasa'ya aykırılık tartışmasını ve oylamasını yaptıktan sonra bu önergeyi gündeme aldık, az sonra da Komisyonun takdirine sunacağız. Dolayısıyla, Komisyon bu hususta kararını verecektir.

Sayın Karşlı, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- İstanbul Milletvekili Şengül Karşlı'nın, söz hakkıyla ilgili açıklamalara ve (2/3393) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla verilen önergeler üzerinde yapılan konuşmalarda geçen bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli üyeler; Komisyon çalışmalarımızın sağlıklı ilerleyebilmesi için kimseyi kısıtlamak değil, görüşmelerin bir düzen içerisinde yürütülmesiydi hepimizin amacı. Sizin bu konuda yaptığınız usule ilişkin açıklamalara sonuna kadar katılıyoruz, gerçekten çok kıymetli bir yaklaşımdı. Ancak, verimlilik ve eşitlik ilkesine uygun yürütülmesi gerekiyor. Her üyeye söz hakkı tanımak, hiçbir görüşü dışarıda bırakmamak da vazifemiz ancak usulsüz müdahaleler, sataşmalar ve Komisyonun insicamını bozacak, konuyu mecrasından çıkaracak konuşmalara da müsaade etmemek gerekiyor; az önce şahit olduğumuz gibi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Şengül Hanım, Nurettin Bey'den bahsediyorsunuz değil mi yani?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Konumuzla uzaktan yakından ilgisi olmayan, bu çatının mehabetine ve kardeşlik hukukumuzla asla yakışmayan talihsiz ifadeleri esefle dinledim. Bence benim bu tepkime her biriniz de katılıyorsunuzdur. Burada dile getirilen etnik kökene dayalı ayrımcılık iftirasını elimizin tersiyle itmeliyiz. Bu çirkin yaklaşımı reddediyorum. Hakkın ve suçlunun etnik kökeni olmaz, mağdurun da etnik kökeni olmaz. Adaletin dili, dini, ırkı yoktur, adaletin tek bir terazisi vardır. Bizim siyaset anlayışımızda 780 bin küsur kilometre vatan toprağının her bir ferdi birdir, eşittir ve başımızın tacıdır. Bizi ayırıştırmaya çalışanları, bu çalışmalarımızı gölgelemeye çalışanları vicdanına havale ediyorum, bu dili de kınıyorum. Biz işimize yani adaleti tahkim etmeye, bakmaya devam etmeliyiz. Türkiye'de etnik kimlik üzerinden ayrımcılık yapıldığı iddiası özellikle AK PARTİ iktidarının yirmi yılına bakıldığında zaten gerçeğe bağdaşmaz. Hele hele çözüm aradığımız, kardeşlik bağlarını kuvvetlendirmek için inanılmaz bir çaba gösterdiğimiz bu dönemde olmaması gereken bir çıkış ve yaklaşımdı. Tam tersine, yüz yıllardır biriken, ön yargıları kırmaya çalışan, devletin askeriye bürokrasiye kadar tüm kademelerinde Kürt-Türk ayrımını anlamsızlaştıran siyasi bir iradeyi biz ortaya koyduk, şimdi bunu mu yapacağız? Bugün generallerden bakanlara, valilerden üst düzey bürokratlara kadar herkes aynı eşit yurttaşlık bilinciyle göreve geliyor. Bizim odağımız kimlik değil, vatandaşın onuru, hakkı ve hukuku. Dolayısıyla "ayrımcılık yapıyor" diye bizi ve toplumu germeye çalışan yaklaşımlar hem sahadaki gerçeklere hem de ülkemizin birlikte yaşama kültürüne ve birlikte yaşama kültürünü güçlendirmek için yapılan çabalara, atılan adımlara haksızlıktır. Bu milletin evlatlarını etnik köken üzerinden etiketlemeye, hapsetmeye uğraşmak yerine öz güvenli bir ortak kimliğin parçası olmayı gören yaklaşım her birimizin asli vazifesidir. Bugün Türkiye'nin başarısı bir arada, eşit ve omuz omuza yürümekten ortaya çıkmıştır. Milletimizin sinesinde ayrılık gayrılık tohumu atmaya, aramıza nifak sokmaya çalışmak da beyhude bir çabadır. Bu toprakların mayası sağlamdır. Kim nifak tohumları ekmeye çalışırsa çalışsın biz insanımızın gönlünde asla bunun yeşermeyeceğine inanıyoruz. Bunun bir kez daha bilinmesi gerekir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Kararı.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ve Samsun Milletvekili Orhan Kırca ile 50 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3393) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz fazla gibiyiz sanki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, sayalım isterseniz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Biz fazla olsaydık oylarlar mıydı, beş dakika ara verirdik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İç Tüzük'ümüzün 34'üncü maddesi uyarınca verilmiş olan 1 adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3393) esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 30, 31 ve 32'nci maddesi 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a ilişkin olup erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılmasıyla ilgili yapılan düzenlemeye ilişkindir.

Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

Aliye Coşar
Antalya

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kısaca gerekçeyi söyleyeyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir açıklama yapayım da Sayın Bülbül. Az önce Sayın Şahin'in bahsetmiş olduğu genel gerekçeyle ilgili konuyla ilgili bir hususu belirtmek istiyorum, atlamamış olalım.

Redaksiyon yetkisi aldığımızda bu konuya bilhassa bakacağımı ifade etmek istiyorum, onu da belirtmek istedim.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama görevini nitelikli olarak yapabilmesi için birinci önceliğinin konulara ve alanlara göre çalışmaların değerlendirilmesi olduğu kanaatindeyiz, İç Tüzük bunu açıkça belirtiyor.

Şimdi, 30, 31, 32'nci madde yani İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a ilişkin bir düzenleme; erişimin engellenmesi var, içeriğin çıkarılması var, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına göre yeniden düzenlemesi var. Burada İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesi nitelikli yasama açısından çok önemli. Aynı şekilde, Anayasa Komisyonuna ve Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilen ve "Biz bu konuda çalışma yapmayacağız." diye verilen cevaplar da ülkemizde Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin yasamada nitelikli yasama açısından geldiği noktayı gösteriyor. Yahu, Plan ve Bütçe Komisyonunda burada düzenlemeyi ve Anayasa Komisyonunda "Biz bu işin çalışmasını yapmayacağız." demek ne demektir? Esnaf, sanatkârlarla ilgili bir düzenleme geliyor -28'inci, 29'uncu madde- geri gönderiliyor. Burada da biz yasama Meclisi olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin yasamayı getirdiği noktayı görüyoruz; torba, çorba kanun teklifleriyle bir aradayız. Ya, bu Adalet Komisyonunun görevinde ya da işlerliğinde bulunmayan maddeleri görüşmek de nedir? 12 kanunu görüyoruz şu anda, 12 tane kanunla ilgili düzenlemeleri görüyoruz yani böyle bir şey söz konusu olabilir mi? Oluyor, ne yazık ki oluyor. Yani bu kanun teklifinin içinde neler var? Avukatlık Kanunu var. Ne var? İcra Kanunu var. Başka ne var? Karayolları var. Başka ne var? GSS var, hepsi var yani 12 tane kanunla ilgili... Yani bu düzenleme geldiğimiz noktada, Anayasa'nın 88'inci maddesinde bulunan "Yasa tekliflerini milletvekilleri yapar." anlamındaki düzenlemeye ters düşüyor. Yani o nedenle nitelikli yasama açısından uygun değildir, bu teklif çok önemlidir. Acelemiz nedir arkadaşlar? Ne yaptı Anayasa Mahkemesi? 30, 31 ve 32'yi iptal etti, dedi ki: "BTK Başkanına bu yetkiyi veremezsin." dedi, "İdareye yargı yetkisini veremezsin, erişimin engellenmesi ve içerik çıkarılması yetkisini veremezsin." dedi. E, bu konuda Dijital Mecralar Komisyonu varken ve teknik bir Komisyonken, bu Komisyon üyeleri de milletvekillerinden oluşan bir Komisyonken bizim ne acelemiz var? Gönderelim bu maddeleri, orada bir çalışma yapsınlar, alt komisyon olarak bir çalışma yapsınlar, tali komisyon olarak bir çalışma yapsınlar ve İç Tüzük hükümlerini uygulayalım ve nitelikli yasamayı biz kendi içimizde yaşatalım diyoruz.

Teklifimizin kabulüne karar verilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ederim Sayın Bülbül.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığımıza ulaşan bir dilekçeyle, görüşülmekte olan teklife ilişkin etki analizi ile İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetimi yapıp yapılmadığı sorulmakta, eğer yapılmışsa birer nüshasının verilmesi talep edilmektedir.

Sayın milletvekilleri, görüştüğümüz kanun teklifine ilişkin olarak Komisyonumuza iletilmiş bir etki analizi raporu bulunmamaktadır. Ayrıca, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından hazırlanmış Anayasa'ya uygunluğa ilişkin bir norm denetimi raporu da bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu talebi karşılayamayacağım ve görüşmelere devam edeceğiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın AKP Grup Başkanı Abdullah Güler açıklamasında bu konuda etki analizlerinin yapıldığını ve yargı paketi 11'in etki analizlerinin milletvekillerine gönderildiğini açıkladı. Şimdi siz diyorsunuz ki Sayın Başkan: "Bu konuda etki analiz raporları yok, böyle bir şey yok."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Tabii, Komisyon Başkanı olarak sizin açıklamanız bizim için daha yeterli, daha doğru. AK PARTİ'li arkadaşlara bakıyorum, onlarda da etki analizini aldıklarına ilişkin herhangi bir etkileşim de yok, yüz ifadesi yok. Demek ki AK PARTİ Grup Başkanı Abdullah Güler doğruyu söylemiyor; daha kibarca doğruyu söylemiyor yani burada bir yanlış var. Bu nedenle, biz doğruyu öğrenmek istiyoruz ama sizin de açıklamanızı önemsiyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu konuda Komisyonumuza ulaşan bir etki analizi yoktur, onu...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Aslan, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Etki analizi raporunun olmamasını kimse düşünemiyor, var ama burayla paylaşılmadı; sizin demek istediğiniz aslında biraz o ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, Komisyona ulaşan bir etki analizi yok.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Evet ama şu an sosyal medyaya girip baktığınızda, herhangi bir ajansa girip baktığınızda Sayın Adalet Bakanından Grup Başkan Vekilimize kadar ortalama bir rakam dönüyor. Ne dönüyor? 50, 55, 60 bin. En azından Covid-19 meselesi üzerinden söyleniyor ama onun da dışında ileriye dönük etki edebilecek bir yasama faaliyeti aslında. Bu rakamın suç tarihi itibarıyla etki edeceği sayıyı düşündüğümüzde bunun 120, 130 ya da çok daha fazla ve bunun süresi de öngörülemez. Şu an yargılama bir sene sonra bitse de aynı şekilde bu infazdan yararlanacak, üç sene, beş sene sonra bitse de bundan yararlanabilecek. Yani etki analizinin yapılma biçiminin de hani, o 50, 55 bin rakamı bile gerçeği gösteremeyeceği gibi ileriye dönük de böyle bir analizin olmaması bizlerin toplum açısından yaratacağı etki ve sonuçlarını görmemesi yönünde o belirsizliği gözetiyor. Bunun çok en basit, sıradan, teknik bir mesele değil, çok ciddi bir mesele olduğunu, topluma da gerektiği gibi anlatmak, burada bu yasama faaliyeti yapan bizler açısından da en doğru veriyi gözetmesi açısından bunun gözetilmesini ve tamamlanmasını talep ediyoruz biz de.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Sayın Bülbül...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Var mı, yok mu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Açıklayayım, şöyle: Sayın Abdullah Güler'in yapmış olduğu açıklama, tabii ki Grup Başkanımızın yaptığı bütün açıklamaları doğrudur ama Komisyonumuza gelen bir etki analizi yoktur, onu tekrar söyleyeyim.

Değerli arkadaşlar, şimdi gelen bürokratları ben kurum olarak söyleyeceğim, burada olan arkadaşlarımız kendilerini tanıtabilirler.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkürler.

Bütün bürokrat arkadaşlara da hoş geldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, teklifin tümü üzerinde söz talep eden Komisyon üyelerine istem sırasına göre söz vereceğim.

Sayın Olgun'a ilk sözü vereceğim.

Evet, buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinize hoş geldin diyor, saygılar sunuyorum.

Adalet Bakanı çıkıyor "On birinci yargı paketini tamamladık." diyor, ardından daha mürekkebi kurumadan "On ikinci paket de hazır." diye yeni bir açıklama geliyor ama asıl sorun şu: Her paket açıklandığında toplumsal bir beklenti yaratılıyor, başlıklar pompalanıyor, sözler veriliyor, sonra paket Meclise geliyor, kapağını açıyoruz ve yine aynı tabloyla karşılaşıyoruz; yaklaşık 30-35 maddelik bir torba, maddelerinin yarısı Anayasa Mahkemesi kararlarının iptallerinin zorunlu tamiri, diğer yarısı da kim olduğu belli olmayan birilerine özel küçük düzenlemeler. Vatandaşın yıllardır beklediği ne var? Uzun tutukluluk sorunu yok, bağımsız ve tarafsız yargı yok, HSK düzenlemesi yok, yargı pratiğini düzeltecek tek bir köklü adım bile yok. Yani Bakanın kameralar karşısında verdiği büyük sözlerin, toplumun "umut" diye tuttuğu başlıkların hiçbirisi bu pakette yok ve en önemlisi bu paketler artık reform için değil, beklenti yönetmek için hazırlanıyor. Basına bir açıklama, birkaç gün umut, sonra hiçbir şey çıkmayınca yeni paket. Bu döngüde, vatandaşla muhatap olan biziz, vatandaşın yüzüne bakacak cümleyi bulmak imkânsız hâle geliyor. Bu paketlerin adı "reform" olabilir ama içeriği sadece gündem yönetimi. Bu paketin içinde yine hukuk mesleklerine giriş sınavına ilişkin tek bir düzenleme yok, oysa Adalet Bakanı çok açık bir ifade kullandı: "Hukuk mesleklerine giriş sınavını daha etkin hâle getirmek ve başarıyı daha net ölçen bir sisteme dönüştürmek için çalışmalar yapıyoruz." O zaman buradan soruyorum: Ne çalışması, nerede bu çalışma; kim yapıyor, hangi aşamada, takvimi ne, bunun cevabını verin. Ama biz çözümü ortaya koyduk, somut adım attık, hukuk mesleklerine giriş sınavı mağdurlarının staj yapabilmeleri ve barajı düşürerek hak kaybı yaşamamaları için hazırladığımız kanun teklifini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduk. Tabii, gündeme alınmadı, alınmasını da beklemiyorduk zaten; şimdi de bu konuda önerge veriyoruz, geçici bir maddeyle gençlerin staj yapabilmesini sağlayacak, 70 baraj sınırını 60'a çekecek düzenleme hazır; buyurun, çözüm burada; madem çalışıldığını söylüyorsunuz, gelin, o zaman gençlerin hayatını ertelemeyelim. Biz burada madde madde düzenleme

tartışırken o gençler hayatlarının en kritik dönemini bekleyerek tükeniyor. Bu mesele bir sonraki pakete, bir sonraki Genel Kurula, bir sonraki seçim sonrasına ertelenemez. En azından geçiş döneminde bu karmaşık süreç netleşene kadar en azından gençlerin stajlarını yapabilmelerine imkân tanıyacak düzenlemeyi bu pakete ekleyelim. Bu ülkenin hukuk fakültesi mezunları bugün ne yapıyorlar biliyor musunuz? Kasiyerlik yapıyor, kargo kolisi taşıyor, motokurye olarak çalışıyor çünkü staj yapamıyorlar çünkü gereksiz ezberle doldurmuş HMGS sorularını geçemiyorlar. Geçen gün Plan ve Bütçe Komisyonunda da söyledim, bu sınavda öyle sorular var ki bu sorularla ne biz geçeriz ne bürokratlar. Sayın Bakanın geçerli puan alması ise zaten mümkün değil. Bu sorular hukukla değil, gereksiz bir ezber yarışmasıyla ilgilidir, gerçek hayatta hukuk pratiğiyle hiçbir bağı olmayan, sırf insan emeği için hazırlanmış sorular. Ve iddiamı buradan tekrarlıyorum: Gelin, hep birlikte girelim bu sınava, ben hazırım. Komisyonadaki tüm arkadaşlara da çağırımdır; o zaman kim haksız, kim haklı; hepimiz görürüz.

Sayın Başkan, Covid infaz düzenlemesiyle ilgili de çok kritik bir noktaya gelmiş durumdayız ve bunun altını kalın bir şekilde çizmek zorundayız. Evet, düzenlemenin 27'nci maddesini, Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılığı gidermeye yönelik bir düzenleme olması nedeniyle olumlu buluyoruz. Bu paketin mevcut hâli infazda geniş bir iyileştirme alanı bırakıyor ve bu durum kadına şiddet ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bakımından çok ciddi bir toplumsal kaygı yaratmaktadır çünkü böyle kapsamlı bir infaz düzenlemesi yapılırken cinsel saldırı, çocuk istismarı, kadına şiddet ve benzeri suçların açıkça kapsam dışında bırakıldığını gösteren tek bir net hüküm yok. Bu suçlar toplumun en ağır suçlarıdır çünkü infaz düzenlemelerinde ilk bakılması gereken şey hükümlülerin değil, mağdurların haklarıdır. Kadına şiddet ve cinsel suçlar bu düzenlemenin kesin olarak kapsamı dışında bırakılmalıdır, burası bizim kırmızı çizgimiz olmalıdır.

Diğer mesele şu: TCK 158 uygulamasında sadece hesabını kullandığı için yargılanan ve dolandırıcılık kastı bulunmayan kişiler ile gerçek faillerin aynı ceza tehdidinde tabi tutulması büyük bir adaletsizliktir. Bu nedenle, kast ve fail ayrımını netleştiren orantılı bir düzenleme yapılması zorunludur. Kastı olmayan, haksız menfaat elde etmeyen, sadece hesabını kullandığı için ağır cezalara mahkûm edilen insanlar gerçek faillerle aynı şekilde cezalandırılmamalıdır. Bu nedenle, teklif metnindeki bu eksikliğin giderilmesini istiyoruz.

Sözlerime son verirken birkaç şey daha ifade etmek istiyorum: Biz yıllardır "yargı reformu" başlığı altında paket üzerine paket konuşuyoruz ama herkes biliyor ki bu paketler bir reformun sonucu değil, gerçek reformun yapılmadığının itirafıdır. Eğer bu ülkede adalet işleseydi biz bugün on birinci paketi değil, hâlâ ilk pakette çözilemeyen sorunların tekrarlanan versiyonlarını tartışıyor olmazdık. Bugüne kadar çıkarılan 10 pakette hangi büyük sorun çözüldü, hangi adalet yararı kapandı? İşte, bunun en çarpıcı göstergesi tutuklama pratiğidir. Bir ülkede tutuklama nasıl uygulanıyorsa hukuk devletinin seviyesi de oradadır. Tam da bu yüzden ana meseleye yani Türkiye'nin en can yakıcı yargı sorununa geliyorum. Bütün bu paketlerin ortak noktası şu: Asıl acıyan yere hiç dokunmuyorlar, Türkiye'de adaletin en çok kanadığı yeri, tutuklama uygulamalarını bilerek, isteyerek, ısrarla paketin dışında bırakıyorlar.

Şimdi, gelin, en büyük yaraya bakalım. Kanun açık, tutuksuz yargılama esastır ama pratikte ne görüyoruz? Tutukluluk artık bir tedbir değil, cezanın peşin infazı. Basın özgürlüğü Anayasa'nın 28'inci maddesiyle güvence altında, haber yapmak, eleştirmek zaten suç değil ama bugün gazeteciler, akademisyenler, siyasetçiler hâlâ cezaevinde. Neden? Çünkü sorun hukukta değil, hukuku uygulamakla görevli olanların hükmü ya uygulamaması ya da genişletilmiş yorumla cezaya dönüştürmesi. Bugün Türkiye'de tablo şu: Tutuksuz yargılama istisna, tutuklama kural hâline gelmiş durumda. Uzun tutukluluk bir ceza dönemi gibi yaşanıyor. Üstelik yıllarca tutulan insanlar beraat ederse "Bu kadar süre niye içeride tuttunuz?" sorusuna yanıt verilemeyeceği için, bu kez tutuklu kaldığı süreyle denk gelecek cezalar veriliyor, hukukun kendi çelişisini kapatmak için verilen cezalar. Yüksek mahkemelerde de durum farklı değil. İstinaf, Yargıtay bazen dosyayı esastan incelemeye geçmeden kişinin tahliye talebine bakmıyor. Böyle olunca da şu skandal ortaya çıkıyor: Kişi mahkemenin verdiği cezanın gerektirdiği süreden daha uzun süre cezaevinde kalabiliyor, ceza bitiyor ama kişi içeride çünkü dosya esasa alınmamış, hukuken hiçbir izahı yok. Fatih Altaylı örneğinde de bunu gördük, gerekçeli karar yazılıyor, tebliğ ediliyor, istinafa gidiliyor ama istinaf birkaç ay esastan incelemeye geçmezse, cezaevinde geçirilecek süre kanunda yazılandan fazla olabiliyor. Niye tahliye edilmedi Sayın Altaylı? Neymiş? "Kaçma şüphesi." Kim nereye kaçıyor? Fatih Altaylı'nın avukatları çok net bir tablo ortaya koydu. Tutuklamaya itiraz ettiklerinde "Deliller henüz toplanmadı." denilmiş, şimdi ise hükümle birlikte tutukluluğun devamını gerekçelendirmek için bu kez kaçma şüphesi ileri sürülüyor. Bir dosyada iki zıt gerekçenin bu kadar rahat kullanılabilmesi hukuki tutarlılık açısından değil ancak keyfîlik açısından izah edilebiliyor. Bu gerekçe hukuk tarihine absürtlük olarak geçecek niteliktedir. Kaçma şüphesi bahanesi sadece Altaylı için değil, yazdığı, konuştuğu, eleştirdiği için hedefe konulan bütün gazeteciler ve muhalifler için hazırlanmış bir torba gerekçedir. Türk yargısında eşik tam burada aşılmıştır. Soruyorum: Bu ülkede rasyonel bir insan böyle bir hukuk ikliminde kendisini güvende hissedebilir mi? Kim "Evet, ben bu sistemde adil yargılanıyorum." diyebilir? Bizim görevimiz de bu adaletsizlikleri burada, bu kürsüde söylemek ve çözüm için mücadele etmektir diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Olgun.

Toplantıya yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.16

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.55

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, arkadaşlar, toplantıya devam ediyoruz.

Geneli üzerinde Komisyon üyelerimizin söz taleplerini karşılamaya devam edeceğiz.

Dilan Hanım, buyurun.

DİLAN KUNT AYYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyeleri, Bakanlık bürokratları, Türkiye Barolar Birliği -burada değil ama- Başkanımız; hoş gelmişsiniz.

Evet, aslında her yargı paketinden önce süslü cümlelerle, altı doldurulmayan vaatlerle büyük beklentiler yaratıldı fakat geline aşamada hepsinin hukuksuzluk rejimine bir tuğla daha eklemekten başka bir şey olmadığını görüyoruz. Sayın Adalet Bakanı ona uzatılan her mikrofonu ne diyor? "Türkiye bir hukuk devletidir." diyor. "Madem Türkiye bir hukuk devletiyse yapılan anketlerde neden bu ülkenin en büyük sorunlarından birinin hukuksuzluk olduğu söyleniyor? Madem Türkiye bir hukuk devletiyse yapılan anketlerde neden en büyük sorunun adaletsizlik olması en üst seviyeye çıkıyor?" diye elbette ki Adalet Bakanlığı bürokratlarına, Sayın Bakan Yardımcısına sormadan edemiyoruz.

10 tane paket geldi bu Meclise şimdiye kadar, on birincisini konuşuyoruz; 10 tanesinin adaletle derman olmadığını göstergesi ortada çünkü neden? Bu ülkede köyündeki ağacını savunandan tutun da hapishanelerdeki sorunlardan tutun da şiddete ve cinayete maruz kalan kadınlardan tutun da politik siyasi mahpuslardan tutun da ülkenin dört bir yanından adalet çılgınlıkları yükseliyor. Gelinen aşamada 10 tane paket gelmiş bu Meclise, adına da "yargı reformu" demişsiniz "yargı paketi" demişsiniz. Neyin yargısı Sayın Başkan, ben soruyorum Adalet Bakan Yardımcısına, neyin reformu? Hiçbirinin yeteri kadar bu ülkenin derdine derman olmadığı ortada. Bakın, bu paketle de getirmek istediğiniz maddelere bakıyoruz, tek tek bakıyoruz. Oysaki biz halkın bu anlamdaki beklentilerini her gün gerek bu Komisyonda konuştuğumuz paketlerde gerekse Genel Kurulda ifade ediyoruz fakat maalesef ki siyasal iktidar noktasından virgüline kadar hiçbir önerimizi dikkate almıyor. Hadi siyasal iktidar almıyor, Bakanlık da bunu görmüyor. Bakın, defalarca olumlu eleştiriler de yapıyoruz, bunlar düzenlensin diyoruz, maddelere bunlar eklensin diyoruz, belli başlı durumların çıkarılmasını istiyoruz ama maalesef ki geldiği gibi Komisyondan, çoğunluk sayılarına güvenerek, geçirdiklerini görüyoruz ve hâliyle de bu endeksin her geçen gün yükseldiğini yani bu ülkedeki adalet talebinin karşılanmadığı endeksinin yükseldiğini görebiliyoruz. Oysaki muhalefetin bu anlamdaki önerileri dinlense, bu ülke eğer bir hukuk devletiyse, Meclis de eğer halkın iradesinin tecelli ettiği yerse o zaman bu öneriler dikkate alınırsa işte tam da toplumun adalet beklentisi karşılanmış olur.

Bakın, on birinci yargı paketinde neyi getirmeye çalışıyorsunuz? Hak ve özgürlükleri tekrardan daraltıyorsunuz. En sonda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim: Bu yargı paketleri aslında antidemokratik uygulamaları daha çok antidemokratik hâle getiren, otoriter rejimi daha çok otoriterleştiren bir hâle getirmiş durumda. Bakın, maddeleri tek tek sıralayacağım ben size. Bu paketle, yine, hak ve özgürlüklerin daraltıldığını görüyoruz; bu paketle, yine, hiçbir gerçekçi etki analizi yapılmadan cezaları artırma yoluna gidildiğini görebiliyoruz. İktidar mensupları açıklama yapıyor "Etki analizleri yaptık." diyor, hatta ve hatta Milliyetçi Hareket Partisinden etki analizinin sonuçları olarak cezaevinden çıkacak kişi sayısına kadar da ortaya konuyor ama biz maalesef ki etki analizinin ne olduğunu göremiyoruz.

Yine, soyut ve keyfi gerekçelerle suç kapsamlarının tekrardan genişletildiğini görüyoruz. İnternet ve sosyal medya üzerinde daha görünmez bir sansür algısının olduğunu görüyoruz.

Yine, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na "kamu güvenliği" adı altında keyfi bir takdir yetkisi getirildiğini görüyoruz fakat bunun getirilme sebebini ortaya koyacak trafikten doğru bir muhatabı da burada göremiyoruz.

Yine, savunma mesleğinin yani avukatlığın bağımsızlığını zayıflatan bazı düzenlemeler olduğunu da görüyoruz. Her ne kadar "Türkiye Barolar Birliğiyle bu konuda görüştük, konuştuk." demiş olsalar bile bunun bazı maddeler yönünden yine keyfi olarak uygulandığını, yine iktidarın savunmayı susturma aracı olarak kullandığını görebiliyoruz.

Yine, kişisel veri, bankacılık ve ekonomik yaşam üzerinde de gözetim rejimlerinin kuvvetlendirildiği bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu görebiliyoruz.

Ve aslında en önemlisi de yıllardır on binlerce insan tarafından beklenen Covid düzenlemesi... Bakın, Sayın Başkan biz onuncu yargı paketinde de Covid düzenlemesine dair bir an önce düzenlemenin yapılması gerektiğini ifade ettik. Ne yaptınız? Bir düzenleme getirdiniz ama orada da yine bir eşitsizliği gidermediniz yani 2020'deki 7242 sayılı Kanun'la getirilen denetimli serbestlik süresi ile 2023'teki uzatmadaki süre arasındaki farkı gidermediniz; bununla ilgili biz birazdan önergemizi de sunacağız.

Bunun yanı sıra ne yaptınız? Dayanamadınız, yine örgütlü suçları kapsam dışı bıraktınız. Buna dair olarak Eş Genel Başkanımız Tulay Hatimoğulları ifade etti, on birinci yargı paketinde aslında "Örgütlü suçlar da Covid düzenlemesine eklenmesi gerekiyor." dedi. Yine, Eş Genel Başkanımız Tuncer Bakırhan, bir açıklama yaptı "Covid düzenlemesine örgütlü suçlar eklenmeli ama aynı zamanda toplumda infial yaratmış suçlar da kapsam dışı olmalı." dedi. Neyi kastediyor Eş Genel Başkanımız? Elbette ki kadına ve çocuğa yönelik işlenen suçları. Biz bunu her fırsatta ifade ettik çünkü neden ifade ettik? Biz şunu çok iyi biliyoruz ki kadına yönelik şiddet ve cinayet suçlarının tamamı cezaevinden çıktıktan sonra bu suçları tekrardan ettirdiklerini çok iyi biliyoruz, bu suçları tekrardan işlediklerini biliyoruz çünkü Türkiye hapishanelerinin gerçekten de kişiyi -cezalandırma yöntemini- aslında orada rehabilite etmek üzerine kurulmamasından kaynaklı olarak bu suçun tekrardan ettiğini görüyoruz. Yani aslında yıllardır beklenen Covid düzenlemesinde de yine bir eşitsizliğin giderilmediğini, daha öncekiler gibi yapılmadığını, daha önceki 2020'deki olan gibi eşitlenmediğini, aynı zamanda bir ayrımcılığı da örgütlü suçları kapsam dışı bırakarak yaptılar.

Peki, nedir bu örgütlü suçlar aslında? "Kapsam dışı bırakılan örgütü suçlarda, Türkiye'de 314/2'den yargılananlar kimler?" diye elbette ki sormak gerekiyor. Gerçekten de "Devletin birliğine karşı işlenen suçlar mı yoksa kişilerin kendilerini ifade etme biçiminden kaynaklı aldıkları cezalar mı?" diye bakmak gerekiyor. Bunların en somut örneklerinden biri elbette ki önceki dönem Eş Genel Başkanımız Sayın Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'la ilgili Kobani kumpas davasında verilen kararlar ortada. Bunların hangi birine biz örgüt diyebiliriz? Bunların tamamının aslında siyasi faaliyetlerin yürütüldüğü siyasi saiklerle ortaya konan durumlar olduğunu çok iyi biliyoruz ama maalesef ki yargıda ve siyasal iktidarın bu konudaki baskısıyla "örgüt üyeliği" adı altında ceza alan siyasetçiler. Bir diğeri ise bu Mecliste olması gereken kişi, kimdir? Can Atalay. Bu da yine "örgüt üyeliği" adı altında aslında iktidarın sopa olarak kullandığı 314'ün bir gerekçesi olarak şu an cezaevinde. Bir diğer örgütlü suç olarak adlandırılan nedir? Osman Kavala ve sayabileceğimiz belki binlerce insanın ifade özgürlüğünden kaynaklı aslında kendisini siyaset yapmak anlamında bu halkın,

kadının, çocuğun sesi olan kişilere dair yargının "örgüt" adı altında devlete karşı işlenmiş bir suçmuş gibi gösterip aslında böylesi bir algıyı ortaya koyan bir yerde olduğunu çok iyi biliyoruz ve nihayetinde getirilen bu taslakta da aslında, az önce sıralamış olduğum suçları kapsam dışı bırakan, "suç" adı altında olanları kapsam dışı bırakarak ve örgüt üyeliğinden ceza almalarından bahisle böylesi bir kanundan, böylesi bir tekliften yararlanması konusunda kapsam dışı bırakılması Anayasa'daki eşitlik ilkesini zedeleyen bir yerdedir.

Özetle, buradaki iki eşitsizlik var: Bir, daha önce getirdiğiniz gibi getiriyorsunuz, süreyi kısıtlıyorsunuz yani az önce de ifade ettiğim üzere 2020'deki 7242 sayılı Kanun'la bir yapıyorsunuz. Bir diğeri ise örgütlü suçları ayrı tutuyorsunuz. Üçüncü ise toplumda infial yaratan suçlara dair hiçbir düzenlemeyi buraya eklemiyorsunuz.

Elbette ki bu teklifin bu hâliyle bu şekilde gelmemesi için elbette ki önerge vereceğiz, kapsamının genişletilmesini isteyeceğiz; umarız ki bu önerimizi dikkate alır iktidar grubu.

Bir diğeri ise 223'üncü madde değişikliği var. Bunun sokağın sesini kısmak için hazırlanmış bir madde olduğunu biliyoruz. Neden biliyoruz? Çünkü iktidarı artık bu konuda tanıyoruz. Yani böylesi maddeleri aslında afaki... Mesela, ne denilmiş bunda, TCK 223'te yapılan değişiklikte? Cebir ve tehdit şartı kaldırılıyor, yerine ne getiriliyor? Hukuka aykırı herhangi bir davranış. Şimdi, Sayın Bakan Yardımcım; bu, hâkimin takdirine bırakılan bir şeydi; mesela, hukuka aykırı herhangi bir davranışın ne olacağının, kapsamının ne olacağının havada kaldığı açık, soyut bir durumda yani bir somutlaştırma söz konusu değil.

Şimdi, biz şunu çok iyi biliyoruz ki -yani az önce tanıtılmasını özellikle istedik- birçok uygulayıcı Bakanlık bürokratları burada yani daha önce hâkimlikten gelenler, savcılıktan gelenler burada ve uygulamada bunun böyle olmadığını görebiliyoruz. Mesela, bir cenazeye katılan bile "hukuka aykırı bir davranış" adı altında gösterilebilir. Bir gösteri yürüyüşü 2911 kapsamındaysa hukuka aykırı gösterilebilir. Yani siyasi iktidarın bu konudaki duruma, olaya bakış açısıyla bu değişebiliyor. O yüzden, bunun, bir kere, soyut bir durum olduğunu ve bu soyut bir durumun bir an önce aslında netliğe kavuşturulması gerektiğini ifade ediyoruz. Çünkü -bize göre- bir işçinin yol kapatma eylemi, yine çiftçinin traktörüyle Ankara yoluna çıkması, bir kadın yürüyüşünün bile aslında bu yönüyle hukuka aykırı davranış kapsamında gösterilebilip bundan kaynaklı olarak kişiler cezalandırılabilirdiği için bu kısmının, bu ibarenin soyut olduğunu ve değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğeri ise sansür yetkisinin sınırsızlaştırıldığını düşünüyoruz. Bu ne demek aslında? İnternet içeriğinin yalnızca siteden değil tamamen ortadan kaldırılmasına imkân tanıyan bir hüküm bu ve bu konuda da -BTK yetkilileri de burada- BTK'ye aslında internetin her alanına müdahale yetkisi verildiğini ve sansür mekanizmasını da ortaya koyduğunu görebiliyoruz. Bu aslında nedir? Halkın düşüncesine karşı açılmış bir idari savaş olduğunu düşünüyoruz açıkçası.

Bir diğeri ise savunmaya müdahale. Bakın, bu coğrafyada, bu son dönemlerde, özellikle yirmi iki yıllık AKP iktidarında avukatlara dair çok yoğun saldırılar olduğunu çok iyi biliyoruz. Baroları çoklu barolar yaparak bölmeye çalıştı mevcut siyasal iktidar fakat geline aşamada savunmanın sesinin her gün kısırılmaya çalışıldığı, yargının "üç ayağı" dediğimiz hâkim-savcı-avukat arasında büyük makaslar açıldığı, her geçen gün bu makasın açılmaya da devam ettiği bir süreçte biz bu düzenlemenin de yine buna hizmet edeceğini görüyoruz ve savunma hakkı aslında adaletin bir kalbidir diyoruz. Avukatlık mesleğinin bağımsızlığı zayıflarsa yurttaşın adalete erişiminin de çökeceğini çok iyi biliyoruz ve bu nedenle, aslında, disiplin süreçlerini barolardan alarak merkezî bir iradenin gölgesine sokmayı kabul etmiyoruz. Elbette ki Türkiye Barolar Birliğimizin bu konudaki önerileri vardır, bizler için de çok kıymetlidir çünkü en büyük dayanağımız zaten Türkiye Barolar Birliği ve barolarımızdır avukatlık mesleğinin onurunu koruyan bir yerde olmasından kaynaklı. Bu açıdan, bazı sıkıntılı gördüğümüz maddeler var; onlara dair önergelerimizi de sunacağız.

Sonuç itibarıyla, bu getirmiş olduğunuz yargı paketine ilişkin olarak belli başlı önerilerimiz var. Umut ediyoruz ki yine bir "Yaptık, oldu." yasasıyla karşı karşıya kalmayız. Sıralamış olduğumuz bu önerilerin dikkate alınarak, en azından bu yönlü değişiklikler yapılarak halkın adalet beklentileri, meslektaşlarımızın, avukatların adalet beklentileri bu yönde revize edilir diyorum ve teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Kunt.

Şimdi söz sırası Sayın Özer'de.

Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve tabii ki çok değerli Barolar Birliği Başkanımız Sayın Erinç Sağkan hoş geldiniz.

Tabii, bugün burada Sayın Başkanım, konuşacağız, konuları anlatacağız "Hukuk ve adalet sistemini daha iyi hâle nasıl getirebiliriz?" diye önerilerimizi sunacağız, diğer arkadaşlarımızın da yaptığı gibi, biz de görmüş olduğumuz eksiklikleri vesaireyi anlatacağız. Ancak yine şunu fark ediyorum: İktidar çoğunluk gücüne dayanarak tabii ki bütün önerilerimizi reddedecek, kabul etmeyecek. Bir kere, bunun vebali boynunuzdadır yani onu size söylemiş olayım. İleride -biraz önce bahsedildi, Nurettin Bey bahsetti, keşke burada olsa da yüzüne söylesem- bu tutanaklar açıldığında bunun vebalinin yani Anayasa'ya aykırı yasa yapmanın vebalinin üzerinizde olduğunu belirtmek isterim.

İkinci olarak şunu söyleyeyim, ısrarla bir cümle kullanılıyor burada "Konuya odaklı konuşalım.", işte "Kanun üzerinde konuşalım." vesaire.

Bakın, bu konuların tamamı yargı reformu strateji belgelerinin üzerinden oluşturulan yargı paketleriyle önümüze geliyor. Yargı reformu da ne için yapılır? Adalet sistemi daha düzenli işlesin diye yapılır. Dolayısıyla biz, adalet sistemi üzerinde gördüğümüz bütün eksiklikleri burada milletvekili olarak konuşur, anlatırız; bu da bizim üzerimize vebaldir, biz de bunun karşılığını veriyoruz.

Üçüncü olarak şunu söyleyeyim; Komisyon Sözcümüz Sayın Süleyman Bülbül burada bir konuşma yaptı ve böyle beklenmedik bir biçimde, sanki ayrımcılık yapmakta olduğuna dair cümlelerle karşılaştı. Komisyon Sözcümüz ayrımcılık yapmadı, ayrımcılık yapılmamasının gerekliliğine dikkat çekti; herhâlde arkadaşlarımız bunu anlayamadı ama madem öyle, madem bunu konuşuyorlar, madem bu konuda da AK PARTİ'li milletvekilleri bu kadar samimiler o zaman, yargıda, millî eğitimde, kamuda işe alımlarda daha önce seçim vaadi olarak sundukları şu mülakatı bir kaldırsınlar.

Sayın Başkan, madem bu kadar samimiler mülakatları bir kaldıralım, getirin kanun teklifini buraya, bütün kamu işe alımlarında mülakatları kaldıralım o zaman ama bunu söylemiyorlar. Bunu da ifade etmek istedim.

Şimdi, Sayın Başkan, bugün görüşmekte olduğumuz on birinci yargı paketi Türkiye'de adalet düzeninin nasıl çöktüğünün, nasıl çürütüldüğünün, hukukun iktidarın ihtiyaçlarına göre nasıl eğilip büküldüğünün, yargının siyasetin gölgesine nasıl girdiğinin, aynı zamanda, anayasal zeminin de nasıl terk edildiğinin açık göstergelerinden biri daha, yani bir paket daha; böyle paket paket konuşuyoruz, bir paket daha, benzer bir paket.

Teklifteki birçok maddenin daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması ve tekrar önümüze geliyor olması da işte, bu düzenin bir sonucu ve resmi. Geldiğimiz noktada da biz Meclis olarak mesaimizi iktidarın Anayasa'ya aykırı olarak yapmış olduğu yasaları düzeltmekle geçiriyoruz burada. Geldik burada, iktidar Anayasa'ya aykırı yasa yapıyor, Anayasa Mahkemesi onu düzeltiyor, biz de geliyoruz burada Adalet Komisyonunda bütün mesaimizi bununla ilgili geçiriyoruz, bunu düzeltmek için mesai harcıyoruz. Harcamamız da gerekir ama keşke iktidar Anayasa'ya aykırı bu yasaları yapmasa, önümüze getirmese.

Şimdi, Başkanım, size de şunu söylemek isterim; biraz önce Komisyon Sözcümüz konuşurken Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesini hatırlattınız. Madem bunu hatırlatıyorsunuz ben sizden tarafsız bir Başkan olarak şunu da beklerdim; Anayasa'nın 153'üncü maddesini de hatırlatmanızı isterdim çünkü bu ülkede Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmıyor ve siz Anayasa'nın 10'uncu maddesini eşitlik ilkesine dayalı olarak hatırlatırken Anayasa'nın 153'üncü maddesini burada hatırlatmıyorsunuz, onu da hatırlatmanız lazım. Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmamasını ve uygulanmaması sebebiyle şu an cezaevlerinde yatan insanlar olduğunu, Tayfun Kahraman gibi insanlar olduğunu, Can Atalay gibi insanlar olduğunu burada tarafsız, bağımsız bir Komisyon Başkanı olarak hatırlatmanız gerekirdi.

Kamuoyunda Covid mağdurları olarak bilinen vatandaşları aylarca oyaladık "Şu pakette gelecek, bu pakette gelecek." diye. Oyaladınız, getirmediniz, şimdi getirdiniz, aylarca mağdur ettiniz. "Eşitsizlikleri de gidereceğiz." dediniz ama daha teklife bakar bakmaz görüyoruz ki iktidar bu eşitsizlikleri gideremez; aksine her düzenlemede yeni bir eşitsizlik doğuyor ve yeni eşitsizlik karşımıza geliyor. Aynı tarihte tek bir eylem nedeniyle birden fazla ceza verilmişse yani cezalar içtima edilmişse kişi Covid düzenlemesinden de yararlanamıyor, salt teknik bir içtima işlemi nedeniyle de kapsam dışı kalıyor. Bu durum Anayasa'nın eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır ve yeni mağduriyetlerin doğması da kaçınılmazdır. Aslında, sözün özü şu: Tekrar bu konuyu da bir daha getireceğiz, burada görüşeceğiz gibi görünüyor.

Ayrıca, depremde ailelerini kaybedenleri de burada atlamayalım, bizleri de yüzlerce insan aradı. Bu depremde o canları yitirmemize sebep olan kişilerin de bu yasadaki yararlanacak olduğunu tekrar hatırlatıyorum.

Bakın, bizler Mart 2024'te sekizinci paketi konuştuk, Kasım 2024'te dokuzuncu paketi konuştuk, Haziran ayında onuncu paketi konuştuk, 2025 yılı bitmeden on birinci paketi konuşuyoruz, daha, on birinci paketi konuşurken Adalet Bakanının "On ikinci de yolda." cümlesini duyduk, demek ki on ikiyi de konuşacağız.

Şimdi, bu paketler suç işleme oranını azaltacağı, caydırıcılığı artıracığı iddiasıyla her sene ortalama 2, 3 yargı paketi olarak önümüze geliyor ama ben size birkaç adli sicil istatistiği vermek isterim: 2024 yılında ceza dava sayısı bir önceki yıla göre -hazır, Adalet Bakanlığı temsilcimiz de buradayken- yüzde 49,6'lık artış oranıyla 2 milyon 619 bin 651'den 3 milyon 919 bin 685'e çıkmış. 2023 yılında dolandırıcılıktan 119 bin dosya açılmışken 2024'te dosya sayısı yüzde 41 artışla 169 bin dosyaya çıkmış. Uyuşturucu kullanımı suçu yüzde 33, uyuşturucu ticareti yüzde 21 artmış. Toplam 2 milyon 186 bin 437 ceza dosyasının 991 bin 455 tanesi için mahkûmiyet kararı verilmiş. 2023 yılında 1 milyon 498 bin 837 olan sanık sayısı 2024'te 3 milyon 733 bin 834'e çıkmış.

Şimdi, bunları niye söyledim; şunun için: Başkanım, Sayın Adalet Bakanlığı Temsilcimiz, Bakan Yardımcımız; suç işleme oranlarının artması cezaların hafifliğinden değil kanunların gereği gibi uygulanmamasından kaynaklanıyor. Defaatle burada söyledik; evet, kanunlarımız var ama uygulamada büyük sorunlar var. Bu kanunlar gereği gibi uygulanmazsa biz bu sorunları yaşamaya da devam edeceğiz.

Kanunu, Anayasa'yı uygulamamanın sistematik hâle geldiği, kanunu uygulayanın ise, yani hasbelkader bir hâkim, savcı kanunu uyguluyor ise yaptırımla karşılaştığı bir düzen bu ülkede yaratıldı. Nasıl yaratıldı; ben hemen onu da anlatayım.

Şimdi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve partimizin 15,5 milyon oy alarak Cumhurbaşkanı adayı olan Ekrem İmamoğlu'nun diploma iptal davasında üniversiteden "Nedir bu açık hata?" diye soran heyetin tamamı dağıtıldı. Akın Gürlek dosyasına bakan mahkeme heyetinde Ekrem İmamoğlu'nun beraat etmesi gerektiği konusunda muhalefet şerhi yazan hâkim İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesindeki görevinden alınarak sürgün edildi. Diploma için açılan ceza dosyasının ilk duruşmasında Avukat Mehmet Pehlivan'ı SEGBİS'le duruşmaya bağlayan, buna karar veren hâkim için Cumhurbaşkanı danışmanı bir çağrıda bulunmuştu hatırlarsanız "Böyle iş olur mu?" diye, böyle üslupsuz bir dille; anlaşılan o çağrı yerine ulaşmış olacak ki anılan hâkim Kahramanmaraş 13. Asliye Ceza Mahkemesine gönderildi. Vallahi hiçbir şeyi şansa bırakmıyorlar. Sayın hâkimin suçu -parantez içinde- bununla da sınırlı değil, aynı hâkim Şişli Belediye Başkanı Sayın Resul Emrah Şahan'ın yargılandığı davada itiraz dilekçelerinin, tutukluluğa ilişkin itiraz dilekçelerinin sulh ceza hâkimliklerinde bekletilmesini, yasal süre olan üç gün içerisinde sulh ceza hâkimliklerine gönderilmemesi gibi hak ihlallerini dile getirdiği için, bu şerhi düştüğü için görevinden alınarak Kahramanmaraş'a gönderildi.

Şimdi, İstanbul Başsavcısı İBB operasyonun nasıl bilindiğini tespit etme çabası içerisinde; bunu kamuoyuna açıklıyor, röportaj veriyor, gidiyor gazetelerde boy boy röportaj veriyor, bakın, yasak olmasına rağmen. AKP'liler Cumhuriyet Halk Partisi belediyelerine yönelik operasyon olacağına dair imalarda bulunuyorlar. Kendisine "gazeteci" diyen birtakım şahıslar televizyonlarda çıkıyor "Böyle bir operasyon yapılacak." "Şöyle bir operasyon yapılacak." "Operasyonun ilk adımları" "Operasyon dalga dalga geliyor." diye bangır bangır bağıryorlar, yazıp çiziyorlar iktidar medyası olarak. 19 Marttan, operasyondan önce de insanların mal varlıklarına, hesaplarına tedbir konuluyor, mal varlıklarına el konuluyor ama hâlâ operasyonun nasıl önceden bilindiği üzerine bir kurgu çabası var. Kurgu yapıyorlar; vay "Şöyle köstebek var." vay "Bilmem ne renkli savcı var." vay "Bundan öğrendim." diye.

Bakın, bunun tek sebebi var, tek sebebi var: Kendi operasyonlarını kendi yandaşlarına sızdırmış olmaları ve bu sebeple tedbir alamamış olamamalarının sorumlusunu arıyorlar bir şekilde. Yani "Bu bizim suçumuz değil." vay "İşte, köstebek; şu sızdırdı." vay "Bu bizim suçumuz değil; bu buna söyledi de öyle sızdı." Bunun tedbirini almaya çalışıyorlar, kendi beceriksizliklerini örtmeye çalışıyorlar.

Yine, teklifin gerekçesinde Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'ne atıf yapıp "Hukuki güvenliği güçlendireceğiz." "Öngörülebilir bir adalet sistemi kuracağız." "Onarıcı adaleti yaygınlaştıracacağız." diyorsunuz oysa yargıdaki tablo bu belgelerdeki hedefleri fiilen hükümsüz kılmış durumda.

Gazeteci Fatih Altaylı'nın bir yorumundan Cumhurbaşkanına suikast ve fiili saldırı çıkarıp sırf ceza beş yılın altına düşmesin diye TCK 310'a ilştirip hüküm kesinleşmeden de "Kaçma şüphesi var." diyorsunuz. Ya, bunu diyen bir hâkim var, bunu iddia eden, ortaya koyan bir savcı var ve tutukluluğun devamına karar veriyorsunuz; olacak iş değil! Buna karşılık, bakın, buna karşılık bir tarafta zorla yaratılan bir suç, üretilen bir suç yani âdeta ama diğer tarafta eski Kızılay Başkanı Kerem Kınık'ın kızı Fatma Zehra Kınık bir gencin ölümüne, bakın, ölümüne yol açtığı davada sadece bir gece gözaltında kalıyor, tutuksuz bir biçimde yargılanıyor. Şimdi, bunun neresi adalet; sormak isterim.

Hollandalı uyuşturucu baronunun Türkiye faaliyetlerini yöneten kişi tahliye ediliyor; savcılık itiraz ediyor ama o arada sanıklar firar ediyor ve üstelik tahliye kararını rüşvetle verdiği iddia edilen mahkeme heyetinin iki üyesi de görevlerine iade ediliyor. Şimdi, bunun neresi adalet? Nasıl inanalım, nasıl peşinden yürüelim? Mümkün değil.

Yine, teklifte, biraz önce arkadaşlarımız da bahsetti Sayın Ekrem İmamoğlu'na, artık nasıl bir çekince ve korkuysa Sayın Ekrem İmamoğlu'na yönelik özel düzenlemeler mevcut. Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret iddiasıyla yargılandığı dava dokuzuncu yargı paketinde hakaret suçlarının bir kısmının ön ödeme kapsamına alınmasıyla düşmüştü. On birinci pakete geldik, hakaret suçlarının tamamını ön ödeme kapsamına alıyoruz ama kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret kapsam dışı bırakılıyor. Niye? Çünkü Ekrem İmamoğlu'nun öyle bir suç işlediği iddia ediliyor, artık nasıl bir çekinmeyse bu. Çekinmeyin ya! O sandık gelecek, önümüze gelecek yani. Kaldı ki bu maddenin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine dair Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yıllardır Türkiye aleyhine karar veriyor, Türkiye'yi uyarıyor ama dikkate almıyorsunuz. Siz de yargı reform belgelerinde, eylem planlarında yıllardır "Bunları düzeltereğiz." "Evet, bu meseleyi ele alacağız, düzeltereğiz." dediniz ama yapmıyorsunuz. On birinci paket geldi, burada yine bir aradayız, dokunmuyorsunuz.

Avukatlarımızın disiplin işlemlerine ilişkin Barolar Birliği Başkanımız da burada, bir çalışma yapıldı tabii ki disiplinell maddelere ilişkin ama övündüğünüz o reform belgelerinde avukatlık müessesesinin ve savunmanın güçlendirileceği, kamu avukatlarının -burada biraz önce kalktılar, bakın, kamu avukatları; bütün kurumların avukatları tek tek ayağa kalkarak kendilerini tanıttılar- çalışma esaslarının düzeltereği, avukatların bilgi ve temin etmelerine ilişkin yasal yetkilerinin genişletileceği o reform belgelerinde yazıyordu, dilerseniz çıkarırız, birlikte okuruz ama bakıyoruz on birinci pakette de bir arpa boyu yol alınmadı bu konularda bakın, bir arpa boyu yol alınmadı.

Teklifte yargı bağımsızlığı, suçla etkin mücadele, savunmanın güçlendirilmesi yok ama mülkiyet hakkına müdahale; bunları görüyoruz. Nitelikli hırsızlık, nitelikli dolandırıcılık ve banka kredi kartı suçlarında sadece bir memurun kanaatıyla, bakın, bir memurun kanaatıyla ilgili mali kurumlarca hesapların kırk sekiz saate kadar askıya alınmasının önü açılmış; yani yarı yargı. Yargı denetimi yok, hâkim kararı zorunlu değil, TCK 128'in koruması devre dışı bırakılmış; dahası bankalara, ödeme kuruluşlarına ve kripto hizmet sağlayıcılarına âdeta biraz önce söyledim yarı yargısal yetkiler veriyorsunuz.

Bir geniş yetki de sulh ceza hâkimliklerine verilmiş bakın bu teklifte. İlk bakışta ihlal gibi tamamen yoruma açık bir kriterle sulh ceza hakimliklerine ayrıntılı bir inceleme yapmadan yirmi dört saat içinde içerik kaldırma ve erişim engelleme kararı verme yetkisi tanınıyor.

Şimdi, tam bu noktada bir konudan bahsetmek isterim, BTK Başkanımız da hazır burada, gelmişler. Şimdi, Yaman Akdeniz Hocamız var Sayın BTK Başkanım, internet ve insan hakları konularında akademisyen ve hukukçu. Şimdi, iki mesele, birincisi şu: 19 Mart sabahı başlayan ve İstanbul'un genelini etkileyen bant genişliği daraltılması tam kırk sekiz saat sürmüş ve bu uygulamaya ilişkin BTK'den birtakım kararlar talep edilmiş Hoca tarafından. Bilgi edinme hakkı başvurusu sizin tarafınızdan reddedildiği için idari yargıda dava açmış ve kazanmış. BTK'ye karşı bant genişliği daraltması uygulamasıyla kazandığı da ilk dava değil bakın, üçüncü dava olmuş. Daha önce Kahramanmaraş depremleriyle ilgili talep etmiş, TUSAŞ saldırısı sonrası bant daraltma uygulama kararlarını alabilmek için talep etmiş, vermemişsiniz, o davaları da açmış, o davaları da kazanmış ve vermemişsiniz. Bu son karar da dâhil olmak üzere idari yargı tarafından üç kararda da oy birliğiyle karar alınmış. Ne demiş idari yargı burada? "Sen bu belgeleri savunmada hizmete özel millî gizlilik derecesi taşıdığı gerekçesiyle paylaşmıyorsun ama gerekçesiz gizlilik olmaz." demiş. Mahkeme, idarenin bir belgeye soyut olarak "hizmete özel" demesinin yeterli olmadığını, talep edilen bilgi ve belgelerin hangi gerekçeyle gizli olduğunun ve neden hizmete özel gizlilik derecesine sahip olduğunun somut sebeplerle açıklanmasının zorunlu olduğunu söylemiş. Mahkeme, burada hukuka aykırılık tespit ederek bu belgelerin, bu kararların talep edene verilmesini istemiş.

Sayın BTK Başkanı, niye vermiyorsunuz? Niye vermiyorsunuz? Hani şeffaflık? Hani hukuk devleti? Hani, Adalet Bakanı her gün çıkıp "Yargı bağımsızdır." diyordu; nerede şeffaflık? Niye vermiyorsunuz? Neden vermiyorsunuz? Bunun cevabını bugün burada bize vermek zorundasınız. Ha, bu arada, hasbelkader de olsa mahkemeler arada bir böyle doğru kararlar veriyor, işte orada da siz mızıkçılık yapıyorsunuz Sayın Başkan, mızıkçılık yapmayın. Bakın, idare mahkemesi kararları verildiği tarihte uygulanır; uygulayın, bu talepleri yerine getirin.

Hakeza yine -Sayın Adalet Bakan Yardımcımız burada- Yaman Akdeniz'e ait bu taleplerden hariç olarak biz de Cumhurbaşkanına hakaret davaları yani TCK 299 ve TCK 301'e dayalı Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devlet kurum ve organlarını aşağılama maddeleri kapsamında yürütülen soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin yine Yaman Akdeniz Hocanın kazanmış olduğu davaları, hatta Anayasa Mahkemesi kararını da ekine dercederek size bir soru önergesi verdik. Bu soru önergesinde de yıllara göre ayrı ayrı belirtmek üzere 2002-2025 yılları arasında açılan soruşturma ve kovuşturma sayılarını sorduk. Cumhurbaşkanına hakaret suçundan verilen mahkûmiyet, beraat, kovuşturmaya yer olmadığı, takipsizlik ve düşme kararlarının sayılarını sorduk. Aynı dönemde TCK 125/3 (a) suçu kapsamında açılan yani o kapsam dışı tuttuğunuz, kamu görevlisine görevinden dolayı hakaretten soruşturma ve kovuşturma sayılarını sorduk. Bunların cevaplarını da sizden acilen bekliyoruz. Kayıtlara geçsin, cevaplarını bekliyoruz, vermezseniz yine vebali boynunuzadır.

Şimdi, iktidar, örgütlü suçlarda da derinleşen sorunları görmezden gelip yine ceza miktarını yükselterek çözüm ürettiğini bu teklifle iddia etmektedir. Oysa Türkiye'de mafyatik yapılar siyasilerle verilen pozlarla kendilerine bir zırh oluştururken -gidiyorlar, iki fotoğraf çektiriyorlar, zırhlarını oluşturuyorlar, gayet güzel- ve devlet içindeki koruma hatlarıyla güçlenirken ceza artırımı manasız bir hâl alıyor. Çocukları bu yapılara sürükleyen cezaların hafifliği değil yoksulluk, eğitimsizlik ve sahipsizliktir. Sorunun kaynağına inmeden çözümünü sosyal devlet politikalarında değil de cezaları artırmakta aramak -kusura bakmayın yani bakın kaçınıcı paket oldu- sorunun çözümünü burada aramak ise acizettir.

Adalet, baskıyla, denetimsizlikle, talimatla değil özgürlüklerin genişlediği, hukukun üstünlüğünün korunduğu -gerçekten korunduğu- yargı bağımsızlığının güvence altına alındığı, sosyal ve hukuk devletin varlığını sürdürdüğü bir düzende gerçekleşir, bu uygulamalarla gerçekleşmez. "Paket paket yargı reformu yapıyoruz." deyip Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği kararları -gerçi onu da düzeltmiyorsunuz ama- düzeltmeye çabalayarak geçmez. Bu ülkenin ihtiyacı cezaları artırmak değil adaleti, özgürlüğü, demokrasiyi ve bağımsız yargıyı güçlendirmektir. Türkiye'yi karanlıktan çıkaracak olan da işte bu iradedir ama maalesef bu özgün iradeyi sizlerde göremiyoruz; sizlerde gördüğümüz, tek kişinin iradesine teslim olmak. Umarım bu esarettten bir an evvel kurtulursunuz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Özer.

Sayın Beştaş, herhâlde sizin bir acil durumunuz varmış.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, yine bir Adalet Komisyonu toplantısında'yız ve on birinci yargı paketi. Doğrusu, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminden beri bu on birinci yargı paketini görüşüyoruz ve daha bu görüşmeler tamamlanmadan, Genel Kurul aşamasından geçmeden zaten Adalet Bakanı on ikinin yolda olduğunu söyledi. Korkarım, bu yargı paketleri böyle eksik, tam olarak aslında olması gerektiği gibi çıkmadan daha devam edecek. Bu, kötü olan bölümü çünkü neticede yasama faaliyetinin ya da Adalet Komisyonunun çalışmalarında yani kanunu, bir düzenlemeyi ya da infaz sistemini derli toplu ele almak gerektiği noktasında çok yoğun bir talep var, bu konuda kamuoyunun talepleri var; ayrıca hukuk sisteminde de buna çok acil bir ihtiyaç olduğunu hepimiz gayet iyi biliyoruz. Şimdi, umarım, bu yargı paketinden sonra yapacağımız düzenlemede -eğer tabii taleplerimiz geçmezse genel olarak- başka bir safhaya geçeriz.

Şimdi, şunu ifade edeyim: Biz kamuoyunda Covid yasası olarak bilinen ve sonrasında tarihleri ayırarak mağduriyete sebep olan değişikliğe karşı değiliz. Biz eşitlenmeye "evet" diyoruz ama eksik eşitlenmeye "hayır" diyoruz. Yani daha açık ifade etmek gerekirse, şimdi, burada istisna tutulan suç tipleri var. Daha önce de işte 31 Temmuz 2023 gibi bir tarih konulmuştu; o konuda o ayırım olmamalıydı zaten. Şu anda o hatadan vazgeçiliyor ama bunun üzerine daha birçok eşitsizlik devam ettiriliyor ve derinleştiriliyor. Bizim itirazımız bu noktada. Yani en sonda söyleyeceğimi burada söyleyeyim, eşitlikte birleştirelim bunu. Tabii ki bazı istisnalar var ve hâlâ yol yakın, Adalet Komisyonu çalışmaları devam ediyor, yeni başladık bugün. Umarım, yarın da yapılacak çalışmalarla muhalefetin bu konudaki önerileri ve eleştirileri dikkate alınır ve düzenleme genişletilir çünkü bu çok önemli bir mesele.

Şimdi, paket içerisinde başka alanlarda da epey düzenleme var; bant daraltma gibi, iletişim ve haber alma hakkının aslında yine yok sayıldığı; avukatlara yönelik disiplin cezalarındaki detaylandırma var, burada da ciddi hak ihlalleri oluşacak. Bir avukat olarak bunu okuduğunuzda hemen zaten hissediyorsunuz. Yine, hakaret suçlarına ilişkin ön ödemeye tabi tutulma var. Bizim Komisyon üyesi arkadaşlarımız zaten madde madde buna ilişkin eleştirilerimizi, katkılarımızı Komisyonla paylaşacak. Ben, daha çok, infazda eşitlik ve adalet üzerine konuşmamı yapmak istiyorum.

Şimdi, pandemiden bugünlere kadar gelirken hatırlatmak istiyorum, 2016'da OHAL döneminde aslında, 671 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle yine bir kısım suçlar açısından denetimli serbestlik süresi iki yıla çıkarılmıştı ve cezaevleri boşaltılmıştı o zaman. O dönem Adalet Bakanlığı, yine, açıklamasında, bunun bir af düzenlemesi olmadığını ve açık ve kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan 38 bin kişinin tahliye edilmesinin amaçlandığını da ifade etmişti hatırladığım kadarıyla; notlara da baktık. Şimdi, 1 Temmuz 2016'dan önce işlenmiş suçları içeriyordu ama 1 Temmuz 2016'dan sonraki suçları içermiyordu söz konusu paket. Evet, o dönem de söylemiştik, tekrar ediyorum, muhaliflerin, milletvekillerinin, yerlerine kayyum atanmış belediye eş başkanlarının cezaevlerinde kalacak yeri yoktu ve böylece cezaevleri boşaltılarak yer açılmış oldu. Biz, infaz düzenlemelerinin, infaz paketlerinin, infazda adalet ve eşitliğin sadece cezaevlerini boşaltma, "Şu kadar bin kişi çıkacak, şu kadar yer boşalacak." gibi söylemlerle ifade edilmesini de çok talihsiz buluyoruz açıkçası. Doğru, şu anda kapasite 450 bine dayanmış ama burada şekil olarak sadece "boşaltma" şeklinde yaklaşımın da hukukla ya da adil bir yaklaşımla ilgisi olmadığını not etmek istiyoruz.

Şimdi, diğer yandan "Af mıdır, değil midir?" tartışmasını yapmayacağız tabii ki, mesele de bu değil. Ama asıl meselemiz infaz eşitsizliğindeki ısrar, ayrımcılıktaki ısrar, bazı suç tiplerine yönelik istisna tutma ısrarı ve adaletsizlik tabii ki. Şimdi, bazı suçlar bakımından infaz indirimi, evet, gündeme getirildi ancak terör parantezine alınan düşünce ve ifade hürriyetine dönük suçlara hiçbir şekilde dokunulmamış, bunlar tartışılmamış ve burada en çok dikkat çeken tabii ki kadına yönelik suçlarda yapılan indirimler ve bu on birinci yargı paketi kapsamına alınması.

Şimdi, dün Genel Kurulda da ifade ettim, kadınların güvenliğini infaz paketleriyle erteliyor bu on birinci yargı paketi. Diğer paketten sonra onlarca defa kadınlar cezaevinden tahliye olan eski eşleri, partnerleri ya da yakınları tarafından tekrar şiddete uğradılar, tekrar öldürüldüler, tekrar cinsel saldırıya maruz kaldılar. Şimdi, bu pakette hâlâ burası bile tartışılmamış ve buna ilişkin bir istisna tutma hâli söz konusu değil. Hele hele günde 3 kadının öldürüldüğü, katledildiği bir ülkede hâlâ kadına yönelik suçlarda, kadına yönelik cinsel saldırı ve özellikle cinayet fiillerinde bu şekildeki yaklaşımı reddediyoruz, bunu kabul edilemez buluyoruz çünkü buna dair etkili ve sonuç alıcı önlemler almak en başta yasama organının görev alanındadır ve biz milletvekillerinin de bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerekiyor. Şimdi, tamam, iyileştirmeye karşı değiliz dedik. Bazı eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin düzeltilmesine karşı değiliz ama kadınların güvenliğini ve çocuk güvenliğini hiçe sayan yaklaşımın da tam karşısındayız. Bunu asla kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz.

Diğer yandan şöyle bir tablo var: Şimdi, infaz sisteminde şu anda hapishaneler hakikaten hak ve özgürlüklerin nasıl gasbedildiği, nasıl ihlal edildiğine dair hukuk fakültelerinde bence ders olarak, olumsuz örnekler olarak okutulabilir. Çünkü biz cezaevi ziyaretleri yapıyoruz, bize çokça başvuru geliyor ve buna dair birçok grup gibi -en çok da galiba biz- ifade ediyoruz, diğer muhalefet partileri de ediyor. Bu eleştirileri ifade ettiğimizde de Sayın Adalet Bakanı hemen şu cevabı veriyor: "Türkiye bir hukuk devletidir, kanunlara uyuluyor, yargı tarafsız ve bağımsızdır." Tamam, kâğıt üstünde öyledir gerçekten, Anayasa'ya göre öyledir, bunun aksini söylemiyoruz. Ama uygulamada nasıl yapılıyor? Bizim dikkat çektiğimiz nokta tam da bu.

Şimdi, bir kısım tutuklu ve hükümlü tahliye edilecek bu paketle, amenna, edilsin dediğim istisnalar hariç. Ama infazını fazlasıyla tamamlayan, dörtte 3 gibi bir infaz süresini tamamlayanların infazları da idare ve gözlem kurulları tarafından yakılıyor. Otuz yıl cezaevinde kalan, tutulan insanların cezası üç yıl -en son üç yıl uzatılanı biliyorum- altı aylık sürelerle, üç aylık sürelerle bunlar uzatılıyor ve bu şekilde çok büyük hak kayıpları devam ediyor. Ağır hasta mahpuslar hapishanede kalmaya devam ediyor. Mesela bu yargı paketinde en çok beklenen adımlardan biri neydi? Hastalar kalmaması cezaevinde, evlerine gitsinler, bir tas çorba içsinler annelerinin, babalarının, eşlerinin, çocuklarının elinden, ölümü bekliyorlar. Bildiğimiz birçok isim şu anda hapishanede her an ölebilir. Aslında devlet onlara şunu mu diyor, böyle mi anlayalım: "Yaşayabilirsen yaşa, ölüyorsan da öl, beni ilgilendirmesin." diyor. Hâlbuki görev yaşatmaktır ve yaşatmak için bu pakette yer alamadı hasta mahpuslar. Bunu nasıl izah edeceğiz? Gerçekten ben izah edemem kendi adıma. İsim de verebilirim birkaç tane. Onları vereceğim birazdan.

Yine diğer yandan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu ihlal kararları var. Bir yasa değişikliğine bile gerek yok, sadece kararlar Anayasa 90'a göre emredici şekilde uygulanacak. Sevgili meslektaşımız, milletvekili mevkidaşımız Can Atalay bunlardan bir tanesi, karar tanınmadı. Yine, önceki dönem Eş Genel Başkanlarımız Sevgili Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş; onuncu yıldalar ya, onuncu yıl, altını çizerek söylüyorum; on yıl, bir insan ömrünün kaçta kaçıdır, ne kadar yaşayacağına bağlı ama tamamen siyasi bir davayla, tamamen siyasi bir yargılamayla, tamamen konjonktürel bir perspektifle arkadaşlarımız cezaevinde tutuluyor. Tamam, iyileştirmeler yapılsın da ama bazı adımların da atılması gerekiyor. Şimdi, ben, süreçle başını kuracağım tabii ki ama halk soruyor bize: "Nerede adalet, nerede eşitlik?" "Nerede eşitliğe yönelik bir yaklaşım?" Bunu biz de soruyoruz.

Tabii, bunları anlatmadan önce şunu söylemek isterim, ileriye gitmeden önce: İnfaz rejimi dediğimiz mesele ceza vermek değildir, cezayı zaten mahkemeler veriyor, yargılama oluyor; onlar istinafa gidiyor, Yargıtaya gidiyor, varsa başvurusu Anayasa Mahkemesine gidiyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidiyor. Peki, cezaevlerinde ayrıca bir ceza uygulanmasının modern hukuk sisteminde, ulusal üstü evrensel ilkelerde ya da mahkeme içtihatlarına göre bir yeri var mı? Yok, aslında yok. İnfaz dediğiniz, insani koşullarda içeride cezanın çektilmesi ve hatta sıkça söylenir, topluma kazandırılması. Peki, bizde ne yapılıyor? Bizde yeni mahkemeler türetildi, onlara biraz değinmek istiyorum doğrusu. Şimdi, nedir bu? Mesela Adalet Bakanlığının verileri de var önümüzde, birçok arkadaş söylemiştir, o verilere girmeyeceğim; ne kadar kalabalık koşullar olduğunu, işte cezaevlerinin hıncahınc dolu olduğunu, koşulların insanlık onuruyla bağdaşmadığını biz de biliyoruz tabii ki. Yani mesela Silivri'ye en son gittiğimde, ziyaret ettiğimde, kent uzlaşısından tutuklu arkadaşları ziyaret ettiğimde koşulları dinledim, Sincan'da dinledim, Kandıra'da dinledim. Sonuçta biz de ziyaret ediyoruz ve orada ne oluyor tabii ki biliyoruz, temas ediyoruz çünkü. Mesela bir cezaevinde -ismini vermeyeyim- hijyen ve kanalizasyon suyu meselesi en ciddi gündemde yani kanalizasyonun yönü vesaire. Vejetaryenler, veganlar, bunlar çok hafif kalıyor. Gıda güvenliği meselesi var. Yani şunu söylüyorlar: Mesela en son -bu çok dehşet vericiydi- Sakarya Ferizli'de 266 hükümlü yediği akşam yemeğinden zehirlendi. Bu kadar ileri bir safhaya geçti ve bunun gibi birçok örneği verebiliriz cezaevindeki yaşam koşullarıyla ilgili. Şunu yazıyorlar bize tutuklu ve hükümlüler: "Yerde yatıyoruz, battaniyemiz yok." "Koşuş 30 kişilik ama biz 45 kişiyiz." "Koşuşun havalandırması yok, tel örgülerle kapalı." Şimdi, infaz sistemi insan onurunu odak almalı; insan onuruyla bağdaşmayan bir sistem kesinlikle ne Anayasa'ya uygundur ne de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygundur.

Bunları anlatırken tabii şu girişle anlatıyorum: Yargı paketinde bunlar olmalıydı; bu şikâyetleri karşılayacak, bu haksızlıkları, hukuksuz zemini düzelterek maddeler olmalıydı. İşte, avukatların disiplin soruşturması yerine, bant daraltma yerine acil, ivedi sorunlar var; bunların çözümünü önümüze koymalıydık ama nerede; maalesef yok.

Tabii ki yalnızca fiziksel alanlar değil, hukuki güvencelerin uygulanmasında da çok sayıda sorun var. Biraz önce bir örnek verdim ama burada en büyük sorunlu alanlardan biri siyasi mahpusların koşullu salıverilme hakkının hukuka aykırı bir şekilde, keyfi bir şekilde engellenmesi. İnfaz Kanunu var ama 2020 yılında, o zaman muhalefetimizi çok iyi anımsıyorum -o zaman Cüneyt Bey de vardı galiba, Başkan- çok güçlü itiraz etmiştik; bu cezaevi gözlem kurulları mahkemeye dönüşür, süreler uzar, buna izin vermeyelim, kötüye kullanılır, subjektiftir, objektif bir ölçü yoktur ve dediğimiz her şey fazlasıyla gerçekleşiyor, fazlasıyla; muhalefette söylediğimiz her şey fazlasıyla gerçekleşiyor. Mesela benim bizzat okuduğum mektuplardan birinde diyor ki: "Elektriği fazla kullandın, bu nedenle tasarruf etmedin." Allah Allah! Yani bu, nasıl infaz uzatma sebebi olabilir? En yaygın olanı pişmanlık dayatması; diyor ki: "Sana dilekçe veriyorum, şunu imzalayacaksın 'Pişmanım.' diye." Ya "Pişmanım." dese mahkemede derdi zaten. Bir suç işlediğini kabul etse ya da buna dair bir nedameti olsa ya da inansa... Zaten yargılanmış, orada dememiş, reddetmiş, sen ceza vermişsin, o da cezasını tamamlıyor. Cezası kesinleşen birine pişmanlık dayatmasının hukukta nerede yeri var, bütün Adalet Komisyonu üyelerine soruyorum.

Bu idare ve gözlem kurulları başımızda mahkeme olarak görev yapıyor. Benim bildiğim, hukukta mahkeme nasıl olur? Hukuk fakültesini bitirir, stajını yapar hâkim, savcılar -işte neyse o prosedür, hepimiz biliyoruz- atanır Adalet Bakanlığı tarafından. Ceza verme yetkisi, hükümlerliliği sadece mahkemelerindir. Ya, sordum bir kere -galiba Sincan'da sordum- "Kim var bu idare ve gözlem kurulunda?" dedim. Orada personeli de alıyorlarmış, mutlaka personel de oluyor yani sadece idari yetkililer değil. Kaloriferci giriyor, elektrikçi giriyor idare ve gözlem kurullarına, evet ve bunlar da gözlemlerini söylüyorlar. Şimdi, bunlar yargıç, hukuk bitirmemiş, öyle bir yetkisi yok, Anayasa'ya aykırı ama insanların yıllarca cezaevinde tekrar süresini uzatarak orada kalmasına sebep oluyorlar.

Mesela, ya, en tipik örneği Gazel Bulut -evet, hatırladım- Figen Yüksekdağ'la birlikte kalıyor. Kızı, yanılmıyorsam 9 yaşında. En son bir ay önce ziyaret ettim. Demişler ki... Figen Yüksekdağ ve Gazel tek başına kalıyor; ikisi, başka yok kimse. Figen Yüksekdağ

eş başkanken tutuklandı, milletvekiliyken tutuklandı. "Örgüt koğuşunda kalıyorsun." diye denetimli serbestlik uygulanmamış, 3'üncü keredir infazı uzatılıyor.

Selçuk Mızraklı, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanımız, 1 kişiyle kalıyor: Selahattin Demirtaş. Onun gerekçesi: "Örgütten kopmamış." Ne ya, nerede örgüt? 2 kişi birlikte kalıyor, biri Eş Genel Başkan, biri Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin seçilmiş Başkanı. Şimdi, Selçuk Mızraklı bu yüzden altı ay daha cezaevinde kalacak; Gazel Bulut altı ay daha çocuğunun gece üstünü örtmeyecek, onu okula götüremeyecek, çocuğundan ayrı yaşayacak. Kim karar verdi? Bir mahkeme mi? Hayır, cezaevi gözlem kurulu öyle buyuruyor. Böyle bir şey olamaz. Bu gözlem kurullarının ve infaz uzatma sisteminin mutlaka bu pakette yer alması gerekiyor ama mutlaka. Çünkü şu anda ceza üzerine ceza bindiriliyor. Arkadaşlarımızın hazırlığı vardır. Yani bir iki satır bir fıkra ekleyeceğiz. Bu sistemi bitirelim artık. Yeni mahkemelere ihtiyacımız yok. Mevcut mahkemeler yeterince haksız ve hukuksuz karar veriyor, yeterince araçsallaştırılmış durumda. Bir de bunun üzerine yeni mahkemeler oluyor. Zaten diğer YGC ve S ve Y tipi hapisaneler tecrit ve insansızlaştırma aracı mekanizması olarak tanınıyor ulusal ve uluslararası raporlarda ve ruhsal ve fiziksel bütünlük, yaşam bütünlüğü ciddi yerle bir oluyor.

Yine, bildiğimiz cezaevlerinden biri Adana Suluca Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde tek kişilik iki hücrenin birleştirilmesiyle 3 kişinin kaldığı dar alanlar var ve burayı mahpuslar "ölüm odası" diye nitelendiriyor. Yirmi üç saatini birkaç adım genişliğindeki odalarda geçiriyorlar. Buna ilişkin vereceğim örnek çok ama burada bırakmak istiyorum. Yani cezaevi koşulları, infaz sistemine dair düzenleme bu pakette pekâlâ yer alabilir.

Hasta mahpusları söyledim, tekrar oraya dönmek istiyorum. Başımıza mahkeme kesilen başka bir kurum neresi? ATK, Adli Tıp Kurumu. Yok böyle bir şey! Adli Tıp Kurumu, çıplak gözle... Doktor değilim, belki burada doktor vardır. Hani, bir insanın hastalığını dış görüntüyle, yürüyüp yürümediğini, yemek yiyip yemediğini, sağlıklı olup olmadığını... Tamam, biz dış gözle bakıyoruz, raporlar var. ATK, nedense herkesi sağlıklı görüyor. Onun raporlarından sonra insanlar cezaevinde ölüyor. ATK insanların ölüm fermanını imzalıyor. Bu, korkunç bir şey ve daha önce Sayın Bekir Bozdağ'la Adalet Bakanı iken konuştuk, Yılmaz Bey'le konuştuk, bu raporları sunduk defalarca, yıllardır, on yıldan fazladır bu meseleyi çalışan bir milletvekili olarak götürüyorduk. "Tamam, ATK'nin yapısı düzenlenecek." "Tamam, haklısınız." gibi birçok konuşma, değerlendirme yaptık ama ATK giderek daha da vahim bir hâl alıyor. Mesela, Batman Beşiri Cezaevinde tutulan Mehmet Emin Çam, defalarca kalp krizi geçirdi ama hâlâ ATK rapor vermediği için cezaevinde tutuluyor. Elâzığ R Tipi Cezaevindeki felçli, yatalak, altını çizerek söylüyorum, felçli, yatalak ve göz kapakları dahi işlevsiz olan Önder Poyraz'ın serbest bırakılmaması; orada ölüme terk edilmiş. "Ölüm cezası yok." demeyelim, ölüm cezası var. Bu, ölüm cezasıdır yani zamanla, zamana yayılmış ölüm cezasının infazı; ölüme terk ediyorlar aynı şekilde.

Bir de başka bir ucube madde var, bunun da mutlaka pakette yer alması gerekiyor, İnfaz Kanunu'nun 16'ncı maddesi. Toplum güvenliği açısından tehlike oluşturanlar için savcılık -neyse ki o savcı, ona artık öyle diyeceğiz mecburen- izin vermiyor, tahliye edilmiyor. Ben bir tane karar söyleyeceğim. Geçen dönem Siirt Milletvekiliydim, Siirtli bir mahpus için görüştüm "Ailesine gerekçeyi gönderin." dedim niye tahliye edilmemiş diye. Demişler ki: "Toplum güvenliği için tehdit şerhi düşmüştü savcı. Köye giderse köyde büyük bir karşılama olur, toplum güvenliği sarsılır." Ya, bir insan köyüne gidecek, bir köyde kaç kişi gelebilir ki yüz kişi gelsin, bin kişi gelsin, niye tehlike olsun, nasıl böyle bir tehlike olabilir? Bu da ayrı bir garabet olarak önümüzde duruyor. ATK'nin yapısının da behemehâl düzenlenmesi gerekiyor ve herkesin kendisini mahkeme sandığı bir yerde ve mahkeme gibi kararlarının hüküm doğurduğu bir yerde adalet olamaz. Bunlar sadece eleştiri değil, biz ne yapılması gerektiğini de konuşmamızda ayrıca söylüyoruz ve buna ilişkin başka sorun alanları da var, onları zaten arkadaşlar aktaracaklar.

Şimdi, bu anlattığım birçok örneği bu pakette yer bulması gereken çözüm önerilerini ifade etmek için söyledim. Tabii ki bu örnekler insan onuruna, Anayasa'ya, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere -siyasallaşmış ve keyifleşmiş- eşitliğe aykırı ayırımcı bir infaz rejiminin varlığını açıkça ortaya koyuyor ve böyle bir dönemde, 2021 yılındayız, on birinci yargı paketini konuşuyoruz ve hapishanelerde milletvekili, belediye başkanı, meclis üyesi, il başkanı -herkesi kapsayarak söylüyorum- cezaevlerinde -tınak içinde söylüyorum- ne onlar? "Terör suçlusu." Onlar bu pakette değil, bu pakette değil. Biz terör suçlusu demiyoruz, onlar siyasi tutuklu ve hükümlüler. Siyasi sebeplerle içeride tutuluyorlar ve infaz düzenlenmesinde infaz rejimin, daha doğrusu adaletin aynasıdır.

Şu anda bir barış ve demokratik toplum sürecindeyiz. Yarın komisyon toplantısı olacak. Son olarak bunu anlatacağım. Orada tabii ki rapora dair, yasal çerçeveye dair biz DEM PARTİ olarak görüşlerimizi ifade edeceğiz. Bunun için çalışacağız, didineceğiz, müzakereyi iletirmek istiyoruz. Bunun başarıya ulaşması için var gücümüzle gövdemizi de taşın altına koymaya hazırız, yeter ki bu süreci olumlu bir şekilde neticelendirelim ama bizler bunu yaparken önümüze yargı paketi geliyor ama siyasi tutuklular, hükümlüler kapsam dışı. Bunu nasıl anlatacağız biz, gerçekten nasıl anlatacağız? Yani bu adaletsizliğin Kürt'e, muhalife tekrar tekrar bu adaletsizliğin hüküm sürmesini nasıl izah edeceğiz?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Reddediyorum bu beyanınızı, reddediyorum!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Edebilirsiniz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Adaletsizliğin Kürt'e" beyanınızı reddediyorum!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Edebilirsiniz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Terör örgütü suçluları başka bir şey, Kürt başka bir şey.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Ha, siz de Komisyon üyesisiniz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - O yüzden uyarma gereği duydum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Ben de sizi uyarıyorum, şu anda cezaevlerinde sadece ve sadece DEM PARTİ'li olduğu için binlerce siyasi Kürt tutuklu ve hükümlü var. Evet, Kürt'e adalet uygulanmıyor. Siz istediğiniz kadar reddedin, istediğiniz kadar, zaten bu sürecin çıkış temellerinden biri de adaletsizliği gidermektir, eşitsizliği gidermektir, var olan tarihsel haksızlığı olumlu yönde barışa ve demokrasiye evriltmektir. Her şeye "terör" diyerek bugünlere geldik, on yıllarımızı kaybettik. Her şeye "terör" dediniz, her şeye "terör" denildi. "Terör" kavramını da sizin terör yaklaşımınızı da kesinlikle kabul edilemez buluyoruz. Terörün ne olduğunu...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Meral Hanım, siz-biz yok, Türkiye var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Ama bana müdahale etme hakkınız yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karslı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sayın Başkan, müdahale etme hakkı mı var, öyle bir hak var mı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika Sayın Beştaş... Bir saniye...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sürecin hassasiyetinin zedelenmesini istemeyecek insanlarız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karslı, bir saniye, hatip bitirsin sözünü.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hepimiz bu hassasiyeti gösteriyoruz zaten, tam da bu yüzden bu sözleri söylüyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Tam da bu yüzden bu sözleri kullanıyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Beştaş, buyurun, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Böyle bir şey olur mu ya?

Sayın Başkan, süreç devam ederken -yarın konuşacağız ve devam edeceğiz- biz hâlâ iktidarın aynı söylemlerle, aynı yaklaşımla, aynı pratikle devam etmesinin var olan desteği zayıflattığını, bizim bunu inşa etmekte -bilerek söylüyorum bunu- zorlanmamıza sebep olduğunu altını çizerek ifade etmek istiyorum, özellikle söylüyorum. Yani pandemi döneminde süreç yoktu, o zaman da dedik. "Siyasi tutukluysa, muhalifse cezaevinde kalabilir, pandemiye yakalansın, bize ne..." O zaman da öyle demiştik. E, şimdi nispeten o döneme göre bir barış iklimi var, bir huzur iklimi var ve insanların doğal olarak beklentisi var, talebi var. Bunu bir açıklayın bize yani Şengül Hanım bir açıklasın, acaba ne kastediyor? Yine "terörö" siyasetine devam mı edeceğiz? Yok öyle bir şey, yok. Biz adalet talep ediyoruz, dörtte 3 infaz ile bir bölü infaz sisteminin mantığını anlamak istiyoruz. Şu anda siyasi sebeplerle cezaevlerinde tutulanların infaz oranı dörtte 3; herhangi bir suçta infaz oranı 1/2. Bir de üstüne üstlük yargı paketleriyle bu daha da hafifletiliyor, on yıl ceza alan neredeyse üç yıl kalacak ama altı yıl üç ay ceza alanın infazı yakılacak, 3 katı ceza yatacak. Şimdi, burada Anayasa'nın 10'uncu maddesini nereye koyacağız, eşitlik ilkesini nereye koyacağız, adalet perspektifimizi nasıl değerlendireceğiz? Tam da buradan itiraz ediyoruz ve bunu kabul edilemez buluyoruz.

Bu anlamda son olarak şunu söyleyeyim: Biz tabii ki topluma bunları açıklıyoruz, bunun çalışmasını bırakmadık ve bazıları gibi böyle agresif tavırlar içinde de değiliz ama biz temsil ettiğimiz yurttaşların haklarını sonuna kadar savunuruz. Biz barışı bir teslimiyet olarak hiçbir zaman görmedik, barışı kazanmak için mücadele ediyoruz. Bu bir teslim olma süreci değil, bu bir inşa süreci; barış ve demokrasi fikrini, demokratik toplum fikrini hep birlikte var gücümüzle inşa etmek zorundayız ve bu pakette özellikle "örgütlü suçlar" diye ifade edilen kategorinin kapsam dışına alınmasını kesinlikle çok isabetsiz, çok hakkaniyetsiz, çok adaletsiz ve sürecin ruhuyla da yürüyüşüyle de uyumlu olmadığını özellikle ve önemle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Beştaş, bitti mi?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Bitti, teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Adalet Komisyonumuzun birbirinden kıymetli üyeleri, değerli bürokratlar ve değerli milletvekili arkadaşlarımız; bugün, Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin görüşmeleri için bir araya gelmiş bulunmaktayız. Bütün hazirunu Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Barolar Birliği Başkanımız da buradaymış. Başkanım, -Başkanla tokalaştık- hoş geldiniz, sefalar getiriniz.

Değerli arkadaşlar, görüşmekte olduğumuz kanun teklifi, milletimizin adalet beklentisini, kamu düzeninin gereklerini ve temel hak ve özgürlüklerin korunmasını birlikte gözeten mühim bir çalışmadır. Hem şahsım hem de grubum adına teklifin özünü oluşturan bu denge arayışını son derece kıymetli bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Sözlerimin başında belirtmeliyim ki burada düzenlenen pek çok başlık daha önce bizim de ilk imza sahibi olarak Meclis Başkanlığına sunduğumuz çeşitli kanun teklifleriyle ortaya konulmuştu. Şimdiye bu başlıkların geniş bir mutabakat zeminiyle daha kapsayıcı hâle getirildiğini görmek bizim açımızdan memnuniyet vericidir.

Teklifin önemli başlıklarından birisi trafikte can ve mal güvenliğinin korunmasıdır. Trafikte huzuru bozan her gün birçok olayla hepimiz karşı karşıya kalmaktayız. Bizzat bizler de bu olaylara zaman zaman şahit olmaktadır. Toplumda artan gerginlik trafiğe de yansımakta ve en ufak bir anlaşmazlık bile büyük bir olaya sebebiyet vermektedir. Teklifte, araçlarının hareketini engelleyen, sürücülere fiziki ve psikolojik şiddet uygulamaya yönelik kişiler için cezalar artırılmaktadır. Bu konuda biz de daha önce bir kanun teklifi vermiştik. Toplum için yaptığımız çalışmaların hayata geçiyor olması ve bizim bunu görmemiz bizler için yeni çalışmalarımıza ışık tutacaktır, bizleri daha da çok motive edecektir. Elbette ki gayretimiz milletimizin huzuru, güvenliği ve refahıdır.

Yine, hepimizin sahada acı örneklerine şahit olduğumuz düğün, nişan, asker uğurlaması, asker kınası, maç kutlaması gibi sevinç anlarında havaya ateş açılması sonucu ortaya çıkan facialar toplum vicdanını ve bireylerin vicdanını, kamu vicdanını derinden yaralamaktadır. Sırf sevinç göstermek için çekilen bir tetik çoğu zaman hiç tanımadığımız bir vatandaşımızın, bir çocuğumuzun, bir gencimizin hayatına mal olabilmektedir. Bu konuda da kararlı bir duruş sergilediğimizi de zatiâlinizin, Başkanımın ve heyetin huzurunda ifade etmek isterim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Etki analizi istedik bu konuda yani bir yıl içinde ya da beş yıl içinde ne kadar olay olmuş bu konuda; ölüm sayısı, yaralanma sayısı ama alamadık daha yani.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, etki analiziyle ilgili şöyle: Adalet Bakanlığının temsilcisi Sayın Bakan Yardımcımız, Sayın Genel Müdürümüzde onlar var, onlar bizim konuşmamız bitince...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz de bilelim, yani bu düzenlemenin gerekçesini bilelim.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bu düzenlemenin gerekçesini Süleyman Ağabey şöyle söyleyeyim: Birçok gerekçesi var, Adalet Bakanlığının sunduğu veriye göre bizim kanun yapacak hâlimiz yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Siyasi bir gerekçesi olamaz mı?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Yok, yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Yok." diyorsun yani

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, mesela, ben bu yaşındayım, benim katıldığım düşünlerde şu ana kadar benim yanımda 2 kişi hayatını kaybetti silahla ateş edildiği zaman. Dolayısıyla ben bizzat yaşayan bir milletvekiliyim. Mutlaka hepimizin yanında düşünlerde silahlı ateş açmak havaya var yani her gün...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Çok masumane bir gerekçe... Sıra bize geldiği zaman size anlatacağız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bu gerekçenin bile, bu açıdan, bu teklifin çıkması bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum. Başka gerekçeleri vardır, onu bilemiyorum, onu sizler söylersiniz. Dinlediğimiz zaman ne yapacağımızın kararını o zaman veriyoruz.

Biz kaldığımız yerden devam edelim. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'da değişiklik teklifimizle ülkede üretilen veya ithal edilen her silahın balistik izlerinin kayıt altına alınmasını, yorgun mermi vakalarında failerin daha kolay tespit edilmesini ve caydırıcılığın artırılmasını teklif etmiştik. Bugün görüştüğümüz kanun teklifiyle düşün ve benzeri merasimlerde silah kullanılmasını önleyici ve bu fiilleri daha ağır şekilde cezalandırıcı hükümler getirilmesi hem bizim yıllardır dile getirdiğimiz uyarılarla hem de milletimizin adalet duygusuyla bire bir örtüşmektedir.

Yine, kanun teklifinin bir diğer kritik yönü çocukların suçta araç olarak kullanılmasının önlenmesidir. Özellikle organize suç yapıları, yasa dışı bahis çeteleri ve bazı terör bağlantılı yapılar ceza sorumluluğu daha sınırlı olan çocukları sahaya sürmekte, onları hem kendi geleceklerinden koparmakta hem de toplum düzenine ağır zarar vermektedirler. Daha önce, yasa dışı bahse ilişkin 7258 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmasına dair teklifimizde, bu yapılarla mücadelede caydırıcılığın artırılması, çocukların ve gençlerin bu ağlara düşmesinin engellenmesi için çeşitli hukuki mekanizmaları önermiştik. Bugün çocuğu suç örgütlerinin hedefi olmaktan çıkaran, suçun faili değil, eğitim ve koruma sisteminin öznesi hâline getirmeye çalışan her düzenlemeyi sonuna kadar destekliyoruz.

Diğer taraftan, suça sürüklenen çocuklarla ilgili sadece çocuğun değil, suça sürüklenen çocuğun ebeveyni durumundaki anne-babasının da bir sorumluluk almasını, onların da çocuk yetiştirirken yeterli ve gerekli sorumluluğu üstlenmesini, üstlenmemesi hâlinde onların da bir cezayla karşı karşı kalmasının esasında bir gereklilik olduğunu değerlendirmekteyiz; bunu da heyetinize sunuyorum. İnşallah, ilerleyen maddelerde bunu da tekrar görüşeceğiz.

Değerli milletvekilleri, günümüzde suç ve suçluluk olgusu teknolojik gelişmelerle birlikte yeni boyutlar kazanmaktadır. Dolandırıcılık ve nitelikli dolandırıcılık başta olmak üzere pek çok suç türü telefon hatları, sahte banka hesapları, sosyal medya uygulamaları ve anlık mesajlaşma programları üzerinden işlenmektedir. Burada yalnızca klasik ceza hükümlerini ağırlaştırmak değil suçun işlenmesini teknik olarak da zorlaştırmak ve suçtan elde edilen geliri süratle kesmek de büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'daki değişiklik teklifimizle, dolandırıcılık şüphesi bulunan kişilerin suçta kullandığı telefon hatlarının cumhuriyet başsavcılığı kararıyla bloke edilmesini teklif etmiştik. Yine, yasa dışı bahisle mücadele bağlamında bu suçtan elde edilen gelirlerin hızla izlenebilmesi ve sistemden çıkarılabilmesi için daha etkin tedbirler önermiştik. Bugün görüştüğümüz kanun teklifinin dolandırıcılıkla mücadele, mağduriyetlerin önlenmesi ve suç gelirlerinin aklanmasının engellenmesi yönünde bu öncelikteki tekliflerimizle aynı çizgide yer aldığını görmek bizim için memnuniyet vericidir.

Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü hızla ilerlediği günümüzde internet ve sosyal medya ortamları suç örgütleri için yeni bir alan hâline gelmiş durumdadır. Çocuklarımız ve gençlerimiz bu mecralar üzerinden kumar, yasa dışı bahis, müstehcenlik, nefret söylemi ve terör propagandası gibi pek çok riskle karşı karşıyadır. Bu çerçevede, 5651 sayılı Kanun'da değişiklik teklifimizde, sosyal medya hesaplarının telefon numarasıyla ilişkilendirilmesi veya T.C. kimlik numarasıyla ilişkilendirilmesi veya e-devlet şifresiyle ilişkilendirilmesi durumunu teklif olarak öngörmüştük; zamanı geldiği zaman bu kanun teklifinin yasalaşmasını da çok önemli görüyoruz. Çünkü sosyal medya hesaplarında ve dijital dünyada birçok bot hesap üzerinden gerek itibar suikastıyla gerek yasa dışı terör örgütlerinin propagandasıyla gerekse çocukların suça sürüklendiği yapılarla karşı karşıya kalmaktayız.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Kıymetli Başkanım; yine, bir kanun teklifimizde yapay zekâ ve dijital maceralara ilişkin düzenlemelerde yeni suç tiplerine karşı hukuki çerçeveyi güçlendirmeyi hedeflemiştik. Bugün ele aldığımız kanun teklifi, dijital çağın ortaya çıkardığı bu risklere karşı ceza mevzuatımızı güncellemesi bakımından bizim uzun süredir dile getirdiğimiz ihtiyaçlara cevap veren bir nitelik taşımaktadır. İletişim sektöründe sahte veya başkasının kimlik bilgileri kullanılarak açılan telefon hatları hem dolandırıcılık hem de terör ve organize suçlar bakımından ciddi güvenlik zafiyeti oluşturmaktadır. Bu konuda da farklı dönemlerde verdiğimiz kanun tekliflerimizde kimlik doğrulama süreçlerinin sıkılaştırılması gerektiğini vurguladık. Bugün telefon hatlarının açılması, devri ve kullanımı sırasında kimlik tespitini güçlendiren, kayıt sistemini sağlamlaştıran her adımı destekliyoruz. Böylelikle hem vatandaşlarımızın kişisel verileri ve mali güvenliği korunmakta hem de suçluların kimliklerini gizleyerek faaliyet yürütmesi zorlaşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifi, yalnızca yeni suç tipleri ihdas etmekten veya cezaları artırmaktan ibaret değildir; aynı zamanda, İcra ve İflas Kanunu'nda, Avukatlık Kanunu'nda ve diğer bazı mevzuatta değişikliklerle yargı birliğini ve hukuki güvenliği temin etmeyi amaçlamaktadır.

İcra ve İflas Kanunu'nda ihalenin feshi kurumuna ilişkin getirilen değişiklikler bir yandan gerçek hak sahiplerinin mağduriyetini önlemeyi, diğer yandan da ihalenin feshi yolunu kötüye kullanarak süreci tıkayan kötü niyetli girişimcilerin önüne geçmeyi sağlayacaktır. Bu düzenlemeler ticari hayatın istikrarı bakımından son derece önemlidir.

Yine, Avukatlık Kanunu'nda yapılan değişiklikler ise hem savunma hakkının güçlendirilmesi hem de avukatlarımızın mesleki faaliyetlerini daha güvenceli bir zeminde sürdürebilmeleri açısından isabetli adımlardır. Bu doğrultuda, sicil affı meselesi de yine kamuoyunun uzun süredir beklediği bir düzenlemedir. Görüşmekte olduğumuz teklifle bu tam anlamıyla sağlanmasa da adalet hizmetinin teşkil etmesinde önemli sacayağı olan avukatlar açısından alınan disiplin cezaları cezanın üzerinden beş yıl geçtikten sonra artık silinebilecektir.

Sonuç olarak, bu kanun teklifi, trafikte can ve mal güvenliğinin artırılmasından düşünlerde, toplu etkinliklerde silah kullanılmasının önlenmesine, çocukların suç örgütleri tarafından istismar edilmesinin engellenmesinden dijital dünyada işlenen suçlarla daha etkili mücadele, dolandırıcılık ve yasa dışı bahisle mücadeleden İcra, iflas ve Avukatlık Kanunu'ndaki yapısal sorunların giderilmesine ve ceza indirimine kadar geniş yelpazede önemli adımlar içermektedir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; bu ceza indirimiyle ilgili kamuoyunda ciddi bir baskı vardır, bunun süresinin değiştirilmesiyle ilgili, hatta daha da öne alınmasıyla ilgili kamuoyunda bir baskı var. Bu konunun da Komisyonumuzca tekrar değerlendirilip hayırlı bir sonuç almak gerektiğini de önermekteyiz.

Biz bu ve bundan sonraki süreçte, maddelerde yine konuşma yapacağız, söz alacağız, şimdilik kanun teklifinin geneli hakkında bunları söylüyoruz ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına kanun teklifini tümüyle desteklediğimizi söylüyor ve bütün Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyoruz.

Teşekkür ederim Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Şimdi söz sırası Sayın Ünver'de.

Buyurun Sayın Ünver.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, Sayın Barolar Birliği Başkanımız, kıymetli bürokratlar, hocalarımız; herkesi ben de saygıyla selamlıyorum.

Yine bir "yargı reform paketi" gibi lanse edilen ama aslında yargıda hiçbir şeyi değiştirmeyen bir paketle karşı karşıyayız. İktidar on yargı paketi getirdi ama memlekette hukuk adına pek de iyi bir şey olduğunu söyleyemeyiz. Ülkede hukuka olan güven ve adalet anlayışı hep geriye gitti bu süreçte. Aynı anlayışın ürünü olarak karşımızda bulunan on birinci paketten sonra da iyi bir şey olmayacağı hemen hemen herkesin ortak kanaati.

Diğer yönleri bir tarafa, getirilen bu paketler birçok kere veya bazı kısımları "cezaevlerinin doluluğu" argümanına dayandırılarak aceleyle ve sıkıştırılarak işte, "İnfaz bekliyorlar." "Cezaevleri doldu, taşıtı, boşaltmak lazım." falan denilerek getirildi. Mesela, son yargı paketi de esasen hemen hemen aynı gerekçeyle getirilmişti, onuncu yargı paketi. Cezaevlerinde 400 bin civarında bir mevcut varken onuncu yargı paketinden sonra 20 bin kişi cezaevinden çıktı ancak bugün geline nokta cezaevlerinde 420 bin kişilik bir mevcuda ulaşılmış durumda. 2002 yılından bu yana cezaevlerindeki mahpus sayısı 7 kat artmıştır. Dolayısıyla bu yargı paketleri en basit amacını yani cezaevlerinin mevcudunu matematiksel olarak azaltmak amacını bile gerçekleştirmeyi başaramamıştır, kaldı ki hukukun üstünlüğünü sağlamak, adaleti tesis etmek, yargıya siyasal müdahaleleri önlemek gibi esaslı ihtiyaçları karşılamayı başarabilsin. Elbette bu paketler bu esaslı ihtiyaçları gidermeyi başaramamıştır. Bunu sadece biz söylemiyoruz, bizim söylemimizle kalmıyor, birçok uluslararası endeks de bu duruma işaret ediyor aslında.

"On birinci yargı paketi" olarak ifade edilen bu düzenlemeler de hukuk dünyamızda bir yenilik, bir dönüşüm sağlamayacak. Mesela, 28'inci ve 29'uncu maddelerin bu pakette ne işi var? O kadar beceriksiz bir devlet yönetimine maruz kalıyoruz ve muhatap oluyoruz ki bütün devlet aygıtı bu düzenlemeleri ilgilisi olabilecek kanunlara eklemeyi unutmuş, bu yargı paketine eklemiş. Şimdi, bu 2 maddenin düzenlemeden çıkarılması, "yargı paketi" adıyla yapılan işe biraz olsun ciddiyet katacaktır, onu ifade etmek istiyorum. Zira, "yargı paketi" diyorsunuz, beklentiye büyütüyorsunuz, sonra Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'yla ilgili düzenlemeyi, GSS primiyle ilgili düzenlemeyi getiriyorsunuz. Bunlar Adalet Komisyonunun işi mi? Önce bunu sorayım. Sayın Başkanım, size de bu soruyu yönelteyim. Elektronik Haberleşme Kanunu'yla ilgili 33'üncü, 34'üncü ve 35'inci maddeler için de aynı şeyler, benzer şeyler söylenebilir.

Adalet ve Kalkınma Partisinin ve Adalet Bakanının işine gelmeyen uluslararası rapor ve endeksleri itibarsızlaştırdığını, işine gelenleri ise yücelttiğini biliyoruz ancak Sayın Bakan Plan ve Bütçe Komisyonundaki sunumunda OECD ve (CEPEJ) Avrupa Adalet Etkinliği Komisyonu rapor ve verilerinden bahsetti. Konuşmamın başında, böyle ikircikli bir tutumun doğru olmadığını ifade ediyorum. Bu meyanda, ben de bazı uluslararası değerlendirme kuruluşlarının görüş ve değerlendirmelerden bahsedeceğim, peşinen de bu raporlamalara itirazları reddettiğimi ifade etmek istiyorum.

Öyle veya böyle ortada bir gerçek var ki hukukun üstünlüğünün işlemediği, adaletin sağlanamadığı bir ortamda ülke ekonomik anlamda da krizden kurtulamıyor maalesef. Yurt dışında kapı kapı para aranmasına rağmen yatırımcı Türkiye'ye gelmedi, gelmiyor. Dünya borsaları rekordan rekora koşarken Türkiye'de Borsa İstanbul üç yıldır yerinde sayıyor. Türk lirasına güvenen özellikle yerli yatırımcı her gün zarar ediyor. Faiz lobisi parasına para katıyor. Yapılan adaletsizlikler sadece kişisel özgürlüğün kaybı sonucunu doğurmuyor, ülkeyi ve insanımızı da maalesef fakirleştiriyor. O yüzden, hukuk ekmek gibi, su gibi herkese lazım. O yüzden, para arayan buraya baksın, hukuka baksın; hukuk varsa para var, hukuk yoksa para yok; para varsa ekmek var, para yoksa ekmek yok.

Merkezi ABD'de bulunan Cato Enstitüsü ve Kanada'daki Fraser Enstitüsü'nün ortaklaşa hazırladıkları İnsan Özgürlüğü Endeksi 2024 Raporu'na göre, Türkiye son yirmi dört yılın en kötü puanıyla 165 ülke arasında 142'nci sırada yer aldı. Türkiye 2022 endeksinde 131'inci sırada yer almıştı. 86 farklı göstergeden elde edilen verilerin sıfır ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendirildiği endekste, Türkiye'nin 2024 özgürlük puanı 5,28 olarak ölçüldü. Türkiye, bu puanla Tanzanya, Papua Yeni Gine, Haiti, Moğolistan, Burkina Faso, Botswana, Madagaskar, Cibuti, Bangladeş, Guatemala, Ruanda, Ukrayna, Uganda, Lübnan gibi ülkelerin gerisinde kaldı. Türkiye'nin bireysel özgürlük puanı ise 5,06 olarak ölçüldü. Bu, Türkiye'nin son yirmi dört yıldaki en düşük ikinci bireysel özgürlük puanı oldu. "Prosedürel adalet", "sivil adalet" ve "ceza adaleti" kriterleri dikkate alınarak ölçülen "hukukun üstünlüğü" puanı 10 üzerinden 3,6 oldu. Bu, Türkiye'nin hukukun üstünlüğü konusunda son yirmi dört yılda aldığı en düşük puan oldu. "Basına doğrudan yapılan müdahaleler" ile "ifade ve bilgi edinme özgürlüğü" puanı ise 3,1 olarak kaydedildi. Bu puan da son yirmi dört yılda alınan en düşük ikinci puan. Bu puanlamalara göre Türkiye'de hukukun üstünlüğü tanınmıyor, ifade ve bilgi edinme özgürlüğü yok.

Türkiye ekonomik özgürlükler açısından da dibi gördü, 2000'den beri en kötü yılını yaşadı. Bu kategorideki puanı 10 üzerinden 5,57 olarak ölçülen Türkiye, 165 ülke arasında 138'inci sırayı aldı. Parasal büyüme, hukuk sistemi ve mülkiyet haklarının korunmasındaki eksiklikler ve piyasa düzenlemelerindeki belirsizlikler Türkiye'nin "ekonomik özgürlükler" puanının düşmesine gerekçe olarak gösterildi. Hukuk sistemi ve mülkiyet hakları kategorisinin puan ortalaması da 4,8 oldu. Türkiye'nin bu kategorideki özgürlük puanı en düşük kriterlerden bazıları "tarafsız mahkemeler" 3,5; "yargı bağımsızlığı" 4 olarak ortaya çıktı yani Türkiye'de kimsenin özgürlüğü olmadığı gibi mal güvenliği de yok. Bir gün savcı görünümlü bir tetikçi ile hâkim görünümlü bir maşanın kararıyla

onlarca yıllık malınıza mülkünüzü çökülebilir. Bu anlamda, Türkiye raporda değerlendirilen Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki ülkelerle kıyaslandığında da ortalamanın altında yer aldı. 11'inci sırada yer alan Türkiye böylelikle Katar, Fas, Bahreyn, Lübnan, Tunus ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerin gerisinde yer aldı.

Freedom House'un 2025 Dünya Özgürlükler Raporu'na göre ise Türkiye, son on yılda özgürlüklerin en fazla gerilediği ilk 10 ülke arasında yer aldı. 2018 yılında "özgür olmayan ülkeler" kategorisine alınan Türkiye 2025 Raporu'nda da aynı kategoride kalmaya devam etti. Raporda Türkiye'nin "genel özgürlük" puanı 100 üzerinden 33 olarak ölçülürken Türkiye son on yılda 22 puan kaybetti; 55'ten 33'e düştü. Dünyadaki 195 ülkenin sadece yüzde 20'si "tam özgür ülkeler" olarak nitelenirken yüzde 40'ı "kısmen özgür", yüzde 40'ı ise "özgür olmayanlar" kategorisinde. 2025 Dünya Özgürlükler Raporu'nda dünyada özgürlüklerin gerilemesinde seçimle göreve gelen liderlerin otokratlaşmasının etkili olduğu belirtildi. Raporda seçim süreçlerinin manipüle edilmesi, muhalif adayların baskı altına alınması, medya üzerindeki denetim ve baskıların artması küresel demokratik gerilemenin temel sebepleri arasında gösterildi.

Dünya Ekonomik Forumunun yayımladığı 2025 Cinsiyet Eşitliği Raporu'na göre Türkiye, 148 ülke arasından 135'inci sırada yer aldı. Bu sonuçla, Türkiye Avrupa kıtasındaki sonunculuk durumunu korudu. Türkiye 2024'te 127'nci sırada yer almıştı. Değerlendirme ölçütlerinden "Ekonomik Katılım ve Fırsatlar" skoru 51,8 olan Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımları sınırlı -özellikle yönetici pozisyonlarında ciddi temsiliyet açığı olduğunu gösteren bir puanlama bu- diğer bir ölçüt olan "siyasal güçlenme" skoru ise tam bir felaket: 5,9. Bu, kadınların Parlamentoda, bakanlıklarda ve üst düzey siyasi görevlerde temsiline çok düşük olduğunu gösteriyor.

Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü her yıl yayımladığı Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi raporuna göre Türkiye 2025'te 159'uncu sırada yer aldı. Türkiye'nin yer aldığı bu sıralama "çok vahim" kategorisinde. Türkiye bu kategoride 2002'de 99'uncu sırada yer alıyordu. Nereden nereye değil mi?

Bu endekslere göre Türkiye'de hukukun üstünlüğü tanınmıyor ve hukuk devleti yok, yargı bağımsız ve tarafsız değil, bilgi edinme, toplanma ve ifade özgürlüğü yok, basın özgür değil ve toplumsal cinsiyet eşitliği kadınların aleyhine aşırı derecede bozuk. Tüm bu kriterlerde de her yıl bir önceki yıldan daha kötü puan alan ve sıralamalarda sürekli gerileyen bir Türkiye var ama iktidar temsilcilerine göre ve özellikle olmayan adaletin Adalet Bakanlığına göre Türkiye bir hukuk devleti.

Türkiye'de Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmuyor. Bu uymama hâli Yargıtaydan yerel mahkemelere sirayet etmiş durumda. İktidarın ise işine gelen Anayasa hükmüne uyduğunu, işine gelmeyene uymadığını zaten biliyoruz. Ne yazık ki bu uymama hâline zaman zaman hukukçular da alet olmaktadır. AİHM kararları da uyulmayan kararlar arasında. Aslında, Türkiye'de hukuk uygulaması çığırından çıkmış, felaket hâline dönüşmüş durumda. Yurttaş hak ihlaline uğruyor, son aşama olarak Anayasa Mahkemesine veya AİHM'e başvuruyor. Hak ihlali kararı veriliyor ama uğranılan bu bireysel hak ihlali giderilemiyor. İki üst mahkeme başkanının geçtiğimiz günlerde, zannediyorum Diyarbakır'da yaptıkları bir toplantıda dile getirdikleri husus var. Burada tekrar ben de onların ağzından dile getirmek istiyorum. Anayasa Mahkemesi Başkanı Kadir Özkaya Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkına ilişkin 702.053 başvuru yapıldığını, bunların 600.014'ünün karara bağlandığını, 600.014 kararın önemli bir kısmını, 530.134'ünü kabul edilebilirlik kriterlerinden birini veya birkaçını taşıyamaması nedeniyle başvurular hakkında verilen kabul edilemezlik kararı oluşturduğunu ifade etmiştir. Mahkeme tarafından toplamda 81.841 ihlal kararı verilmiştir. Adil yargılama hakkı, mülkiyet hakkı, ifade özgürlüğü gibi 19 değişik hak grubundan dosya bazlı verilmiş ihlal kararı sayısı 23.914, hak bazlı verilen ihlal kararı sayısı ise 25.398'dir. Özkaya bu hususları, rakamsal verileri paylaştıktan sonra şöyle devam ediyor: "Ne var ki bireysel başvuru sisteminin etkili bir şekilde iyi işleyen bir hak arama yolu olarak yoluna devam etmesi yalnızca Anayasa Mahkemesinin çabalarıyla mümkün değildir. Bu ancak tüm alakadarların bu konuda duyarlı olması ve ihlal kararlarının objektif etkisinin hayata geçirilmesiyle mümkün olabilir." diyor. Yine, Sayın Özkaya devamla, biraz işin vicdani boyutunu, hâkimlikte olması gereken, yargı mensuplarında olması gereken vicdani boyutunu ele alarak şöyle ifade ediyor: "Kimseyi bilerek kıl kadar haksızlığa uğratmamalıyız, her daim el emeği ve alın terimizle bir başka söyleyişle, hukuki ve ahlaki olanla yetinmeliyiz. Bakmakta olduğumuz işin öznesi veya yararlanıcısı dostumuz da düşmanımız da olsa akrabamız yahut yabancımız da olsa hiçbir zaman haktan ayrılmamalıyız. Her olay veya konuda daima hakkı hak olarak tanımalıyız ve hakla hüküm vermeliyiz. Haktan uzak yaşayanın haksızlıktan yakayı kurtaramayacağını unutmamalıyız. Her kararımız topluma güven ve istikrar sunmalıdır. Her bir iddianamemiz yalnızca bir suç isnadı değil, aynı zamanda adalet yolunda yakılan bir ışık olmalıdır. Kararlarımızdaki dürüstlük ve tarafsızlık yalnızca bir davayı değil, bütün bir toplumun adalet duygusunu şekillendirir, toplumsal güvenin durumunu, devletin ruhunu ve temelini de derinden etkiler. Sonuç olarak, nâra değil, nura heves edelim. Unutmayalım ki nuru tercihi edenin her işi ahsen olur, nârı tercih edenin her işi hüsrân olur." diyor ve burada "Her iddianamemiz yalnızca bir suç isnadı değil, aynı zamanda adalet yolunda yakılan bir ışık olmalıdır." ifadesini kullanıyor Sayın Özkaya.

Burada bir iddianameden bir alıntı yapacağım ben de. İBB iddianamesinin 3.272'nci sayfası: "38'inci İstanbul İl Kongresinde delegeleri satın alarak desteklediği İl Başkanının seçilmesini sağlayan örgüt liderinin Cumhuriyet Halk Partisi 38'inci Olağan Kongresi'nde Kemal Kılıçdaroğlu'nun karşısında aday olarak Özgür Özel'i belirlediği, İstanbul İl Başkanlığı seçimlerinde yaşanan sürecin benzerinin genel kurultayda da yaşandığı, delegelerin satın alınarak Özgür Özel lehine oy kullanmaları sağlanmış. Olağan kurultayda yaşanan usulsüzlükler hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma derdesttir. Cumhuriyet Halk Partisinde yaşanan Genel Başkan değişikliğinden sonra partinin kontrolü tamamen örgüt liderine geçmiş, yerel seçimlerde belediye başkanı adaylarının birçoğu örgüt lideri tarafından belirlenmiştir." Şimdi, bir iddianame, iddianameden bir ifade, hangi hukukçunun vicdanına sığacak şekilde yazılmış? Bir hukukçu bir iddianamede böyle bir ifade kullanabilir mi? İddiada bulunan kendisi, daha doğrusu iftirada bulunan kendisi, kararı veren kendisi, ondan sonra iddianameye bu hükmü koyan yine kendisi. Hem iftirada bulunmuş hem bu iftirayı iddianameye dönüştürmüş, sonra da kararı vermiş. Neymiş? "Delegeleri satın almış." Bunlara Adalet Bakanının başında olduğu HSK'nin müdahale etmesi gerektiği bütün hukukçuların malumudur ama ne var ki Adalet Bakanı -az önce İstanbul Milletvekili Sayın Özer ifade etti- başka şeylere müdahale ediyor. İşine gelmeyen kararları, beğenmediği kararları veren hâkimlere müdahale ediyor ama gerçek, esasta müdahale etmesi gereken yerler burası.

Tabii, sonra Sayın Özkaya "Bir insan uzun ömürlü olmak isterse adaletli olsun. Bu durum devletlerde de aynıdır. Adaletli olmak, ömrü uzatır." diyor. Sonra Sayın Yargıtay Başkanı söz alıyor, o da "Anayasa Mahkememiz bireysel başvuru sonucu bir ihlal

kararı tespit ettiği zaman, ki bunu çok yakından görüyoruz, hissediyoruz, bu konuda çok özverili çalışıyor, çok emek sarf ediyor, çok özen gösteriyor. Anayasa Mahkememiz bir ihlal kararı verdiği zaman tüm kurumların, tüm yargı organlarının, hepimizin buna uyması gerekir çünkü -'Kesinlikle şu cümleyi söylemek istiyorum.' diyor Kerkez- ihlal kararı giderilmeyen vatandaşımızın temel hakkı yeniden ihlal edilmiş olur ve bu, tekrar bir bireysel başvuruya söz konusu olur aslında. Bu nedenle, bugün ve yarın özellikle ihlal kararlarının sonuçlarının giderilmesi konusuna çok dikkat kesilmenizi istirham ediyorum." diyor dinleyen hâkimlere. Burada en önemli hususlardan birinin empati olduğuna dikkat çeken Kerkez "Hakkı ihlal edilen veya hakkının ihlal edildiğini iddia eden, söyleyen kişinin yerine kendimizi koymayı bilmemiz lazım." Sayın iktidar vekillerimiz, biz aynı durumla karşılaşırsak bu iddianame sizin partinizle ilgili yazılırsa mesela ne yapılmasını istiyorsak onu yapmamız lazım. "Umarım ki Anayasa Mahkememiz hak ihlali nedeniyle baktığı bireysel başvuru dosyalarında inşallah, bir gün işsiz kalır yani inşallah, ülkemizde bireysel başvuruya konu olacak hak ihlali hiçbir zaman olmasın." diyor, biz de âmin diyoruz ama olmayacak bir dua mıdır, bilemiyorum.

Şimdi, aslında durum şudur: Bunları ifade ettik. Bu konuşmadan sonra Tayfun Kahraman hakkındaki hak ihlali kararına yerel mahkemede uyulmadı, bu konuşmalardan sonra. "Türkiye hukuk devleti." diye Sayın Adalet Bakanı çıkıyor, konuşuyor, Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleri Türkiye'de hukuken birçok şeyin çok doğru ilerlediğini ifade ediyor ama Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Yargıtay Başkanı gibi 2 yüksek hâkimin bu konuşmalarından sonra, bir yerel mahkeme, Anayasa da neymiş, ben Anayasa'yı da Anayasa Mahkemesini de takmam diyebiliyor ve hak ihlali devam ediyor.

Aslında, Türkiye'de durum şudur: 2023 yılının Cumhurbaşkanlığı seçimlerine göre söylüyorum, yüzde 52'lik tarafa geçerseniz problem yok, mesela "ekonomik olsun" diye sade pilav yerken Trump ile Erdoğan'ın el sıkışmasını aklınıza getiriyorsanız yediğiniz sade pilav etli pilava dönüşüyor. Biraz daha ileri gidiyorsunuz, Trump'ın Sayın Erdoğan'ı Beyaz Saray'ın kapısında karşıladığını düşünürseniz, etli pilav et yemeği hâline dönüşüyor. Böyle olunca, Amerika'ya taahhüt edilen 150 milyar dolarlık ticari anlaşmanın bedelini vatandaş olarak bizzat ödemenin sıkıntısını hissetmiyorsunuz. Mesela, yandaş kanalları izliyorsunuz, orada mutluluk var; açıktan, fakirlikten, yaşam koşullarının zorluğundan, hukuksuzluklardan bahseden yok. Sen de mutlu olmaya başlıyorsun, bu mutluluk genel hayata da yansıyor, Pollyanna gibi, sevgi pıtırıcığı gibi gezmeye başlıyorsunuz.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Kanalı değiştir üstadım, kanalı değiştir.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - İşte, biz de öyle yapıyoruz, izlemiyoruz hiç onları, ondan böyle dertliyiz.

Ya yüzde 48'in...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kanal mı bıraktınız, kanal mı bıraktınız?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Değiştirsene.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hepsi aynı.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Ya yüzde 48'in içinde kalırsa ne oluyor? O zaman, işte kanalı değiştirince yüzde 48'in içinde kalıyorsunuz, o zaman yanıyorsunuz. "Öz yurdunuzda garip, öz yurdunuzda parya" gibi oluyorsunuz.

Şimdi, Adalet Bakanı Plan ve Bütçe Komisyonunda sunum yaptı, sunum kitapçığı yanımda. 10 sayfa hukukla ilgili, işte hukuksal gelişmelerle ilgili değerlendirmeleri var. 10'uncu sayfadan sonra, Adalet saraylarının sayısından, personelden, bilişim konusunda yapılan yeniliklerden, bilgisayar sayısından falan böyle bahsediyor Sayın Bakan ve 32 sayfalık bir kitapçığın 22 sayfası Adalet Bakanlığının adalet hizmeti olarak değerlendirilebilecek alanlarını kapsıyor, inşaat, işte, ayniyat, vesair vesair konularını kapsıyor, ilk 10 sayfa hukukla ilgili mevzular. Adalet Bakanının da Türkiye bir hukuk devleti söylemi biraz azaldı -az önce de ifade ettim- demek ki o da artık bunun inandırıcı olmadığını fark etmiş, Adalet Bakanlığının yaptığı diğer hizmetlerden bahsetmeyi daha uygun bulmuş. Yalnız 9'uncu sayfada -az önce de bahsedildi- on birinci yargı paketiyle ceza adaleti sistemini güçlendirmeye, yaptırım sisteminin caydırıcılığını artırmaya ve bilişim suçlarıyla daha etkin mücadeleye yönelik bazı önemli değişiklik önerilerini Meclisimizin gündemine arz etmeyi planlıyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Anayasa 88...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Hukuk devleti değil mi, Anayasa'mız var değil mi; ne oldu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Milletvekilleri yapacak, kanunları milletvekilleri yapacak.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Kuvvetler ayrılığı var, kanunları milletvekilleri yapacak. Adalet Bakanı kendi ağzıyla söylüyor, ondan sonra hep beraber izliyoruz, izlediğimizin ne olduğunu anlatmaya, tarif etmeye gerek yok.

On ikinci yargı paketiyle de hukuk yargılamalarının makul sürede tamamlanması müjdeleniyor. Mülkiyet hakkının daha etkin korunması, avukatların bilgi ve belge temin etmelerinin kolaylaştırılması ve noter yardımcılığı kurumunun ihdas edilmesi gibi konularda düzenlemeler yapılmasını amaçlıyoruz. Hayırlı olsun değerli Adalet Komisyonu üyelerimiz, yeni ev ödevi Adalet Bakanı tarafından Meclisimize verilmiştir, günü geldiği zaman onu da konuşuruz.

Türkiye'de hukuk yok, aş yok, iş yok, iş olsa yeterli maaş yok. Niye? Çünkü Türkiye bir yargı ülkesi, eğer Türkiye bir hukuk devleti olsaydı bunların hepsi olurdu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Ünver.

Şimdi, on beş dakika yemek arası veriyoruz, sonra Sayın Coşar'la başlayacağız.

Kapanma Saati:19.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.00

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli milletvekilleri, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi, söz sırası Sayın Coşar'da.

Buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Barolar Birliği Başkanımız, değerli bürokratlar; uzun zamandır beklenen on birinci yargı paketinin diğerlerinden farklı olmadığını gördük. Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 17/10/2019 tarihinde Genel Kurulda kabul edildi, arkasından 24/10/2019'da da Resmî Gazete'de yayımlanmıştı. Bu teklif Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'nin nihai ürünü olarak yargı paketlerinden ilkiydi. Bugün ise on birinci yargı paketini görüşüyoruz. Kaç Bakan değişti, kaç Komisyon Başkanı değişti, kaç milletvekili değişti ama paketler

değişmedi. Her pakette -başta sunumunuzda da duyduk- adil yargılanma, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı, savunma hakkının engellenmemesi, coğrafi teminat, kuvvetler ayrılığı, kısaca adalet beklentisine giriyoruz. Sonuç, yine toplumun beklentilerini karşılamayan bir yargı paketi. Bu yargı paketi de ağır sorunlara çözüm bulmayacak. Her yargı paketi çıktıkça da ülkedeki yargıya güven oranı gittikçe düşmektedir. Anayasa'nın yok sayıldığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ve Anayasa Mahkemesinin kararlarının uygulanmadığı bir süreçte getirilen yargı paketleriyle durumun değişmeyeceği de açıktır. Bunun en bariz örneği de Milletvekili Can Atalay ve Tayfun Kahraman'dır.

Bu Komisyonda Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına rağmen aynı düzenlemelerle gelen kanun tekliflerini de gördük ve yine on birinci yargı paketinde de Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen ve Anayasa'ya rağmen yine aynı düzenlemeler gelmektedir. Yargının araçsallaştırılması ve yandaş basının yönlendirmeleriyle en ufak muhalif sesin siyasi savcılar tarafından bastırılmaya çalışıldığı günlerden geçmekteyiz. Siyasi iktidarın politikalarına yönelik eleştiriler bunu görev edinen birtakım savcılar tarafından türlü kanun maddeleri eğilip bükülerek suç kategorisine sokulmaktadır. Vatandaşın, siyasetçinin, gazetecinin fikir beyan etmesi siyasallaşan yargının soruşturma ve davalarıyla sonuçlanmaktadır, muhalefet bu şekilde sindirilmeye çalışılmaktadır. Adil yargılanma hakkı, masumiyet karinesi yok sayılıyor. Hak ve özgürlükler bakımından gittikçe geriye gidildiği bir gerçektir. Benden önceki milletvekili arkadaşlarımız da bunları rakamsal olarak sizlere belirtti.

Adalet sisteminde bu kadar ağır sorunlar varken bu yargı paketi de çözüm getirmiyor. Yargının bağımsızlığının sağlanmadığı, yargı eliyle siyaseti dizayn eden anlayıştan uzaklaşmadığı sürece onlarca yargı paketi çıkarsanız da adalet sağlanmayacaktır, Adalet Bakanının "Türkiye bir hukuk devletidir." sözü de bir laftan ibaret olacaktır. Yargıya güven tarihin en düşük seviyesindedir. Adaleti sağlamak isteyen, yasalara uyan, mesleğin onurunu koruyan, vicdanıyla karar veren hâkim ve savcılarının coğrafi teminatı olmadığını da gördük. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun sürgün kararnameleleri bir gecede sizi ve ailenizi kilometrelerce uzağa gönderebilmektedir; Taşkın Başkanımız burada en güzel örneklerini de sizlere verdi. Yargı eliyle siyaseti dizayn eden anlayışta uyuşturucu, yasa dışı bahis, haraç, yağma, gasp, silahla yaralama ve cinayetlere karışan organize suç örgütü üyelerinin elini kolunu sallayarak dolaştığını, yurt dışına kaçıp organizasyonlarını yürüttüğünü gören vatandaşların yargıya güveninden bahsedemezsiniz. İşte, tam burada, hukuk alanında yapılması gereken onlarca kanun düzenlemesi varken bizler içinde 12 farklı kanunu ilgilendiren 38 maddelik bu teklifi görüşüyoruz. On birinci yargı paketinde neler mi var? İcra ve İflas Kanunu'ndan tutun Avukatlık Kanunu, Kamu İhale Kanunu, devam ediyor, tabii ki başka komisyonların da görev alanına giren esnaflarla ilgili düzenlemeler yer alıyor. Yine, aynı şekilde, Dijital Mecralar Komisyonunun görevine giren düzenlemeler yapılmaktadır. On birinci yargı paketi torba bir kanundur. Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu bu teklifte neden yer alıyor? 687 sayılı KHK'de de hatırlarsanız kar lastiği zorunluluğu getirilmişti. AKP'nin kanun yapım tekniğine göre bir fark yok. Bu teklif maddesi Adalet Komisyonunda mı görüşülmeli, görüşülse bile yargı paketinin içinde mi olmalıdır? Kasten öldürme, yaralama, cinsel saldırı, kadına ve çocuğa yönelik şiddet failleri, uyuşturucu ticareti yapanlar, deprem sanıkları dâhil bu infaz kanunu düzenlemesinden ayrı tutulmalıdır. Bu, toplum vicdanını yaralayan bir düzenlemedir, cezasızlık olgusunu da güçlendirir. Her gün kadına şiddet artmaktadır, böyle bir dönemde şiddeti cesaretlendiren bir düzenlemedir. "Kadına şiddete sıfır tolerans." diyorsunuz, şiddeti cesaretlendiren bu düzenlemelerle de karşımıza çıkıyorsunuz. Daha önce dokuzuncu yargı paketiyle gelen düzenleme Anayasa Mahkemesine başvurularak eşitlik ilkesine aykırı bulunduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Şimdi de teklifin 16'ncı maddesiyle kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçu hariç, hakaret suçlarının tamamı ön ödeme kapsamında olacak şekilde düzenleniyor. Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu nedeniyle bu hariç tutuluyor. Kamu görevlisine hakaret suçu da bu kapsama alınmalıdır, yine, sizin çifte standartlı düzenlemelerinizden bir tanesi de budur.

Teklifin 22'nci maddesiyle makul şüphe varsa nitelikli hırsızlık, nitelikli dolandırıcılık, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, bilişim sistemleri üzerinde suç işlenirse banka hesabı askıya alınacak, hâkim ya da savcı hesaba el koyabilecek. Neye göre makul şüphe kriteri, yasal sınırı nedir? Somut delil aranmalıdır. Bankaya askıya alma yetkisi verilmiş; hâkime, savcıya verilecek yetki.

Teklifin 6'ncı maddesi sorundur. Avukatların disiplin cezalarını gerektirecek eylem ve fiiller açık ve net yazılmalıdır. Burada muğlak ifadeler kullanılmıştır, belirsiz bu düzenleme keyfî uygulamalara da açıktır. Ayrıca, mülkiyet hakkını -bir önceki, 22'nci maddede de bahsettiğim gibi- ihlal eden bir uygulama var. Hizmet sağlayıcıya sorumsuzluk zırhı sağlanmaktadır, oluşan mağduriyetlerde de bu durum kişinin aleyhine bir durum oluşturacaktır.

Teklifin 28'inci ve 29'uncu maddelerinin usul açısından bu torbada yeri olmamalı, bu maddelerin yargı paketinde ne işi var? Yıl sonuna yetişsin diye bu düzenlemenin getirildiğini de düşünüyoruz. Kendi uzmanlığındaki komisyonlara da gönderilmesi daha uygun olacaktır.

Genel sağlık sigortası düzenlemesiyle görüşülen Vergi Kanunu'na neden konulmadı? Sosyal Güvenlik Kurumunun eski alacaklarıyla ilgili düzenleme teklifi de Plan ve Bütçe Komisyonuna gitmektedir.

Teklifin 30, 31 ve 32'nci maddelerine bakacak olursak, 30'uncu madde onuncu yargı paketinde de vardı ve geri çekilmişti. Madde açıkça Anayasa'ya aykırıdır, teklif metninden de çıkarılması zorunludur. Türkiye'de temsilcilik açmayan sosyal medya şirketleri hâlâ mevcut. Bunların temsilcilik açması durumunda daha hızlı bir çözüm yolu bulunur.

Kısaca, kanun teklifinde birçok maddede muğlak, belirsiz ifadeler vardır. Şimdiye kadar getirdiğiniz yargı paketleri gibi bu yargı paketinde de Anayasa'ya aykırılıklar bulunmaktadır. Son paketlerdeki maddeler için Anayasa Mahkemesi kararları dâhil gösteriyor ki yargı paketleri toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için değil algı yaratmak için yeni bir şey yapmış gibi karşımıza getirilmektedir. Gerçekten yargı reformu isteniyorsa tam bir uzlaşma içinde, çok sayıda değil tek bir paketle bunu başarabiliriz; tek işimiz bu olur. Günler, haftalar sürer ama içinde hukukçuların, akademisyenlerin, baroların, hâkim ve savcılarının, avukatların, bürokratların olduğu, eşit temsil edildiği bir komisyonda bunu da başarabiliriz. Belki o gün Adalet Bakanı "Türkiye bir hukuk devletidir." dediğinde inandırıcı olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Coşar.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Hemen kamerayı ayarlıyoruz Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Şahin'e söz vereceğim, ondan sonra size söz vereceğim.

Buyurun Sayın Şahin.

IDRİS ŞAHİN (Ankara) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Ben de şahsınızı ve tüm katılımcı arkadaşlarımızı tekrar saygıyla selamlıyorum.

Elbette, on birinci yargı paketi olarak kamuoyunda dillendirilmiş olan bu kanun teklifi uzunca süredir vatandaşlarımızda bir beklentiye dönüşmüş idi. Tabii ki bu yargı paketlerinin sayısı fazlaştıkça vatandaşımızın artık reform sözcüğünü duymak istemediği dönemleri yaşıyoruz çünkü 2019'dan bu yana on birincisi ve bir hazırlık da Hukuk Usulü Muhakemelerine ilişkin bazı düzenlemeleri de ihtiva eden bir on ikincisinin de yolda olduğunu hepimiz gayet iyi biliyoruz. Ancak tabii ki hukuk işleyen bir süreç. Hiçbir şekilde değişime, dönüşüme ayak uydurmayacağız diye bir kaide söz konusu değil. Bu yüzden, ülkenin gerçek ihtiyacı, vatandaşımızın gerçek ihtiyacı doğrultusunda adım atılmış olmasını da biz gayet makul görüyoruz lakin bu ihtiyaçlar vatandaştan kaynaklı olarak olmalı. İktidarın sadece kendi keyfine göre, kendi önceliklerine göre kanun teklifleri getirip burada gece gündüz çalıştırmak suretiyle bu düzenlemeleri yapmasını bir reform olarak addetmek mümkün değil. O yüzden, Değerli Başkanım, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının daha da güçlendirilmesi, hukuki güvenliğin kuvvetlendirilmesi, yargılamaların makul sürede tamamlanması, çözüm merkezli ve öngörülebilir bir adalet sisteminin oluşturulması, yargılama usullerinin sadeleştirilerek verimliliğin artırılması, yargıya ilişkin güven ve memnuniyetin yükseltilmesi, onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarının yaygınlaştırılması, ceza adalet sisteminin etkinlik ve caydırıcılığının tahkim edilmesi hedefleniyor bu kanun teklifinde. Bu hedeflenen unsurların hiçbirine herhâlde masanın etrafında bulunan hiçbir arkadaşımızın itiraz etmesi söz konusu olamaz. Elbette ki kıymetli değerlendirmeler ancak ceza adalet sisteminin etkinlik ve caydırıcılığının tahkim edilmesi hedeflendiği belirtilerek düzenlenen kanun teklifi dikkate alındığında, temenniden öteye gitmeyen, kalıcı çözümler yerine günün kurtarılması için ve Anayasa Mahkemesi kararlarının uygunluğunun kısmen de olsa sağlanması için yapılan düzenlemelerin çoğunlukta olduğunu bu teklifte görüyoruz. Suçlar için öngörülen ceza miktarı, ceza hukukunun evrensel temel ilkeleri ve Anayasa'nın konuya ilişkin kurallarına aykırı olmamak kaydıyla ülkenin sosyal ve kültürel yapısı, ahlaki değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak belirlenen ceza politikasına göre düzenlendiği belirtilmiş ise de norm yapma sistematığına aykırı olarak bir kanun teklifi hazırlanmış ve iktidar tarafından uzun zaman sonra kanun için Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirinde olduğu belirtilmiştir.

Komisyon çalışmaları gerçekleşirken bu kanunun genel kapsamı itibarıyla Adalet Komisyonunda görüşülmesi doğrudur ancak içinde öyle düzenlemeler vardır ki Plan ve Bütçe Komisyonunun mutlaka görmesi gereken hususlar, İnsan Hakları Komisyonunun mutlaka görmesi gereken hususlar ve özellikle burada BTK'yle alakalı düzenlemelerde ulaşımın alakalı Meclis komisyonunun mutlaka tali komisyon olarak bu konuları görüşmesi, en azından bir rapor düzenleyerek bize, Adalet Komisyonuna sunması gerekirdi diye düşünüyorum ancak bunların hiçbirini gerçekleşmedi. Bu nedenle... Bugün TEZ-KOOP'un temsilcisi var mı burada bilmiyorum ama TEZ-KOOP'la alakalı düzenleme var burada. Kendi kanununa bile sahip çıkmıyor, kendisiyle alakalı düzenlemeyi Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu takip etmiyorsa onun Adalet Komisyonunda konuşulmasının ne anlamı olur? Bunu özellikle ifade etmekte fayda var.

Yine, hukuk devletinde yer alan ceza hukuku kuralları, önleme ve iyileştirme amaçlarına uygun olarak ölçülü, adil ve orantılı olmalıdır. Şiddet fiilleriyle mücadele etmenin en önemli yöntemlerinden biri de etkili bir ceza hukuku korumasının sağlanmasıdır. Kanun teklifiyle, suç işlenmesini önlemek, caydırıcılığı sağlamak ve toplumsal huzuru tesis etmek amacıyla, şiddet içeren bazı suçların cezalarının artırılması öngörülmektedir. Bunu son derece doğru buluyoruz ve bu düzenlemenin yapılmasının gerekli olduğunu da özellikle ifade ediyoruz.

Farklı ceza türlerinde düzenlemeler getiren kanun teklifiyle, halkımız tarafından beklenen ve zaruri hâle gelen trafik düzeni ve eylemlerine ilişkin olarak, trafik düzenini bozan eylemlerle daha etkin mücadele edilmesi ve kişilerin trafikteki can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla bazı suçların cezalarının artırılması ve unsurlarının yeniden belirlenmesi öngörülmektedir. Bunları da desteklediğimizi özellikle ifade etmek isteriz.

Ülkemizdeki adaletin ve yargının durumu dikkate alındığında, yargının siyasallaştığı, bağımsızlığı şüpheli HSK'nin yapısı, Anayasa ve mevzuat gereğince bağlayıcı olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmaması, tedbir olması gereken tutukluluk kararının artık direkt cezalandırma olarak kullanılması ve başkaca nedenler sonucunda adalet güveninin olmadığı ülkemizde, on birinci yargı paketiyle geçici çözümler üretilmeye çalışılmasını, yargının yapısal bağımsızlığını güçlendirmeyen hiçbir reformun gerçek bir reform olmadığını burada ifade etmek isteriz.

Yine, bir parçası olduğumuz Karma Komisyonunda, hepimizin gözünün önünde Anayasa'nın nasıl ihlal edildiğini ve özellikle HSK seçimlerine ilişkin Karma Komisyonun uygulamalarının açıkça Anayasa'nın 159'uncu maddesine nasıl aykırılık teşkil ettiğini hepimiz, şu masanın etrafındaki arkadaşlar gayet iyi biliyoruz ancak iktidar "Ben yaptım oldu. Sayısal gücüm var, dilediğim gibi hareket edebilirim." dedi Sayın Başkanım ve üzümlerle ifade ediyorum ki, son Karma Komisyon toplantısında Anayasa'nın 159'uncu maddesi bizzat bir anayasa hukuku profesörü tarafından hiç edildi ve yok sayıldı. Açıkça, Anayasa'ya aykırı uygulamayla seçim gerçekleştirildi ama bunun devamında, Genel Kurulda doğru bir usul uygulama yöntemi seçildi. Bizim yapmış olduğumuz, muhalefetin özellikle eylemli İç Tüzük ihlali de... Anayasa Mahkemesi "Ben bu konuya bakmam." diyerek aslına bakarsanız tam da bakması gereken konuda maalesef masadan kaçtı ve vatandaşın vicdanını rahatlatacak bir karar vermedi, topa girmek istemedi.

Yine, bu teklif üzerinden konuşacak olursak, teklif güvenlik odaklı olup insan hakları ve temel haklar ise ikinci plana atılmıştır. Güvenlik odaklı; insan hakları ve temel haklar ikinci plana atılmış durumda. İktidarın sık sık toplumsal tepki üzerinden ceza artırımına gitmesine rağmen ceza artışlarının suç oranlarını düşürmediği gayet iyi bilinmekte. Cezaların ölçülü olup olmadığı ve etki analizi yapılmadan maalesef belirsizlik ile orantılılık ilkesine aykırı düzenlemeler yapılmaktadır.

Sayın Başkanım, size saygı duyuyorum çünkü kendinize bir etki analizi raporu gelmediğini açıkça Komisyon üyesi arkadaşlarla paylaşıyorsunuz ama sizin göstermiş olduğunuz bu hassasiyetin iktidar ortakları tarafından da gösterilmesi gerekir. Kamuoyunda etki analiziyle alakalı açıklamalar yapıp ondan sonra kanunun gerçek muhatabı ve kanun yapımcıların etki analizinden

bihaber olması ve dışarıda yapılan etki analizinin kamuoyuyla paylaşıldığı hâlde Komisyon üyelerince paylaşılması açıkça bu Komisyona duyulan saygı eksikliğidir, güven eksikliğidir. Çünkü en nihayetinde, burada yapılacak düzenlemelerden kimlerin yararlanacağına, ne kadar sayıda insanın bu teklif sonrasında serbest kalacağına ilişkin verilerin bu Komisyonun paydaşları tarafından da mutlaka bilinmesi gerekir. Vatandaşımızın da sağlıklı aydınlatılması, bu kanuna ilişkin Komisyon üyelerinin etkili ve verimli bir şekilde katkı sunabilmesinin yol ve yöntemi de etki analizinin iktidarıyla muhalefetiyle tüm siyasi parti milletvekilleriyle, Parlamentoda bu yasanın altına imza atacak olan arkadaşlarla paylaşılması gerekir. Bu yönde eğer yoksa böyle bir etki analizi o takdirde iktidar temsilcileri bunu kamuoyuyla paylaşmayacaklar, paylaşıyorlarsa da bunun gereğini yerine getirecekler ve hep birlikte bu bilginin sahibi olacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Şahin, şimdi, kimlerin yararlanacağını yani sayı itibarıyla Adalet Bakanlığımız o konuda açıklama yapacak, onu söyleyeyim size.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Tamam, çok teşekkür ediyoruz.

Bu konuda Adalet Bakanlığımızın yapacağı açıklama eğer muhalefet temsilcilerinin sözlerinden sonra gerçekleşecek olan bir bilgilendirme ise bu konuda da yine Komisyon Başkanı olarak size teşekkür ediyoruz. Oysa kanun teklifiyle birlikte arkadaşlarımız, bu kanun teklifinin sahipleri bu sunumu gerçekleştirdikleri anda bu etki analizinin ne ihtiva ettiğini bizimle paylaşmalıydı. Çok değerli 2 hukukçu, ikisinin de geçmiş tecrübesine, birikimine, saygınlığına en ufak söyleyeceğimiz bir şey yok ama bu kanunun sunumunda etki analiziyle alakalı ön bilgilendirmeyi biz onlardan duymak isterdik çünkü artık Parlamantonun sahibi biziz; Niyazi Bey bizim misafirimiz, Bakanlık yetkilileri burada bizim misafirimiz, Bakanlık bürokratları bizim misafirimiz. O günler geride kaldı Sayın Başkanım; burada tasarı görüşmüyoruz, kanun teklifi görüşüyoruz. Kanunun teklif sahipleri bu etki analizinin neyi ihtiva ettiğini bize bildirmekle yükümlüler, bizim muhatabımız şu an itibarıyla kanunun birinci ve ikinci imza sahibi olan değerli milletvekillerimiz, onlardan bu bilgiyi almak isteriz. Çok teşekkür ederim.

Yine, çocuklarla ilgili düzenlemelerin her ne kadar koruma amacıyla yapıldığı belirtilmiş ise de terörle ilgili mevzuattaki muğlak ifadelerle, gerekli düzenlemeler yapılmadan geçmişte sıkça kötüye kullanılan duruma karşı çözüm üretilmiş olmamaktadır. Asıl olan, çocukların korunmasının yolu cezayı artırmak değil sosyal devlet politikalarını güçlendirerek bu çocukların suça sürüklenmesini engellemektir. Yoksa örgüt üyeliğinden kaynaklı olarak cezanın alt sınırının yükseltilmiş olması, örgüt yöneticilerinin bu çocukların işlemiş olduğu suçlardan kaynaklı olarak cezasının misliyle artırılmış olması çocukları suça sürüklemekten alıkoyacak önlemler değildir. Bu cezayı artırmış olmak çocuklarımızı korumamıza vesile olacak tedbirler değildir; bu konuda da mutlaka Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığıyla koordineli bir kısım çalışmalar yapılması gerekliliği kanaatindeyim.

Yine, "kamu güvenliği" adı altında devlete geniş yetkiler verilerek kısaca hesapların askıya alınması, şirketlere belge sunmadığı için para cezası uygulanabileceği, BTK'ye kişilerin hat sayısını sınırlandırma gibi yetkiler verilmesi dikkate alındığında, BTK'nin zaten objektifliği tartışmalı olmasına rağmen yetkilerinin daha da genişletilmesi kişi hak ve özgürlüklerine aykırılık teşkil ettiği kanaatindeyiz. Bu konuda da eğer bir yetki veriyorsak bunun kontrolü, denetimi ve mutlak surette bir gözümüzün bu yetkiyi verdiğimiz kişiler üzerinde olduğuna ilişkin bir kısım düzenlemelerin de burada olması gerekir çünkü itimat kontrole mâni değil ve BTK'ye verilen bu yetkilerin de geçmiş zamanlarda keyfi uygulandığını yaşayarak görmüş olan insanlarız.

Gelelim avukatlık mesleğine ilişkin düzenlemelere. Anayasa Mahkemesi kararı gereğince düzenleme yapıldığı belirtilmiş ise de savunma makamı görüşleri alınarak bu düzenlemelerin yapıldığını duymuş olmak bizi memnun etti. Çünkü biz, Türkiye'deki her bir baronun ve Barolar Birliğinin kanun yapma süreçleri içerisinde mutlaka dinlenmesi gerektiğine inanıyoruz. Yargının üç sacayağından biri savunma makamıysa, nasıl kürsüde oturan hâkim ve savcılarının yaşadıkları tecrübelerle binaen bu düzenlemeler yapılıyorsa onların yanında savunma makamının temsilinin yaşadıkları ve onların tecrübelerinin de bu kanun yapma evresinde mutlaka müracaat edilmesi gereken bir akıl olduğuna inanıyoruz. Biz, bu duyarlılık nedeniyle, kanun teklifi sahibi arkadaşların Barolar Birliğimizi aşmadan, onların da görüşünü alarak 7 madde üzerindeki düzenleme yapmış olmasını son derece kıymetli ve değerli bulduğumuzu buradan ifade etmek istiyoruz. Zaten Mustafa Arslan Başkana da bu yakıştırdı. Eski bir barocu, yanınızdakileri saymıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Şahin, bu konuda da ben Barolar Birliği Başkanımıza teşekkür ediyorum. Çünkü tabii, her Komisyon toplantımıza davet ediliyor, şu anda da Başkan olarak burada yani sadece hukuk müşaviri değil ama Başkan ve işte, üst düzey yönetici olarak burada mutlaka temsilcileri oluyor. Bundan sonra da herhâlde öyle olacak.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, kesinlikle. Bakın, burada 7 tane maddesi varken... Gözünde hafif bir rahatsızlık olduğunu da hissettik, Başkana da söyledim, gerekirse kendi maddeleri geçtikten sonra Barolar Birliği Başkanımız ayrılabilir. Gelip de takip etmeseydi onu da eleştirirdim, bu kadar net söylüyorum. Çünkü, Noterler Birliğine bakıyorum, 1 maddesi olsa buraya karargâh kuruyor ve o düzenlemenin başından sonuna kadar takip ediyor. Barolar bizim yarın yine dönüp müracaat edeceğimiz kurumlar. Biz baroda, baroların içinden gelen avukatlar olarak kendi konusuyla alakalı Barolar Birliğinin ve barolarımızın bu işi sahiplenmiş olmasından büyük memnuniyet duyduğumuzu ifade ediyoruz. O yüzden, bu şekilde de her türlü kanun teklifi aşamasında... Bakın, sadece baroların sorumluluğu kendi meslek kurallarıyla alakalı değil; hukuk devletinden bahsediyorsak bu ülkede, baroların hukuk devletinin her bir kaidesinde mutlaka söyleyecek sözleri vardır. Çünkü savunma makamı bir gün herkese lazım olacak bir makamdır. Onların her daim kanun yapma girişimlerinde etkin olması bizi ziyadesiyle mutlu eder. Bu nedenle, bugün Başkanımızı da aramızda görmekten ayrı bir mutluluk duyduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Bir diğer husus Sayın Başkanım, kanun teklifinin geneli hakkında. İktidarın sık sık yaptığı reform söylemi, gerçekte reform olmayan adımların paket paket sunulması ve uygulamasına sebebiyet vermekte ve kamuoyunda beklenti oluşturan trafik, düşünlerde silah, dolandırıcılık gibi hususlarda düzenleme yapılmasına rağmen yargının temel sorunları tamamen yok sayılmaktadır. Bakın, burada çok güzel düzenlemeler var ama bizim acil bekleyen daha farklı ihtiyaçlarımız, daha farklı düzenlemeler var. Bu nedenle, bir kez daha ifade ediyorum ki, tali komisyondan Anayasa ile Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmesine rağmen ilgili komisyonlarca görüşülmeden sadece Adalet Komisyonunda bu kanun teklifinin görüşülmesi, ayrıca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuyla ilgili

mevzuat değişikliği öngördüğünden Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun ilgili komisyonlar arasında görüşülmesi gerektiği kanaatindeyiz. Düzenlemenin teknik komisyondan alelacele geçirilmesi Anayasa ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'ne aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenle, şimdi, biz doğru olanları, faydalı olanları ifade ettik ve bu kanun teklifinin nasıl sadra şıfa olacağını elbette ki iktidar ağızları daha net bir şekilde ifade edecekler. Bardağın dolu kısmını onlar konuşacak ama boş kısmını da biz dillendireceğiz. Şimdi, burada bu kanun teklifiyle birlikte özellikle 27'nci maddedeki Covid yasasında, Sayın Başkanım, bizim dilimizde tüy bitti, ısrarla... Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır bu düzenleme, bu mağduriyetleri giderelim; binlerce, on binlerce insan iktidar ağızlarının söylemiş olduğu, umut vadeden cümlelerle umuda kapıldı, cezaevlerinde kendileri, dışarıda ise yakınları büyük bir beklenti içerisinde, bir an önce bu kanunun yasalasmasını bekledi. Özü itibarıyla, 31 Temmuz 2023'te keşke bu düzenleme hakkıyla yapılmış olsaydı ve muhalefetin sesine kulak verilmiş olsaydı bu mağduriyetler yaşanmayacaktı. Hiç olmazsa bugün itibarıyla... Hazırda, temmuzda gerçekleştiremedik, ekim dendi, şimdi aralığın ortasına doğru yaklaşıyoruz, muhtemelen -bütçe görüşmeleri girecek- belki aralığın sonunda yasalasacak bir kanun teklifiyle alakalı konuşuyoruz. Bu kanun teklifinin içerisinde anayasal eşitlik kuralı çerçevesi içerisinde elbette ki istisna olarak koyduğunuz bazı suç tipleri olabilir ama bu suç tiplerinin içerisinde binlerce insanı ilgilendiren, sadece düşünce suçundan dolayı, kendini ifade etme suçundan kaynaklı olarak veyahut da kendisini farklı konumlandırmış, örgüt olduğunu bile düşünmediği grupların içerisinde yer aldığı hâlde örgüt suçundan mahkûm olmuş olanları, siyasi tutuklu ve hükümlüleri göz önüne almadan yapılan bir düzenleme, KHK mağdurlarını hiçbir şekilde konuşmadan yapılan bu teklifin biz eksik olduğuna inanıyoruz çünkü şuna inanıyoruz ki İnfaz Yasamız bizim yamalı bohçaya dönmüş, dolayısıyla İnfaz Yasamızda topyekûn bir değişikliğe gidilmesi lazım. Ve hepimizin malumu, "Ceza ve tevkifevlerinde çalışan memurların hiç istemediği görev nedir?" diye soracak olursanız müddetname hesaplamasını asla hiçbir memur istemez çünkü her suçun karşılığında farklı bir uygulama var ve bu farklı uygulamalarda, hesapta bu insanların yeterince başarılı olamadığını, buraları için özel yetiştirilmiş insanlar tahsis edildiğini unutmamamız lazım. O yüzden, bizim temel felsefemiz bu kanun teklifinden ari olarak mutlaka infazda bütüncül bir yasa teklifinin, yasanın çıkarılması gerekliliği. Yamalı bohçaya döndüğünü ifade ettiğimiz bu İnfaz Yasası topyekûn değişmeden; cezada adalet, infazda eşitlik sağlanmadan hangi kanun teklifini buradan geçirirsek geçirelim birileri kendisini bunun dışında görecektir ve adaletsizliğe, haksızlığa, eşitsizliğe uğradığını düşünecek. O nedenle, behemehâl 28'inci Dönem Parlamentosunun ve şu an içinde bulunduğumuz Adalet Komisyonunun bu millete tek tip uygulaması olan bir infaz yasası mutlaka çıkararak vatandaşımızın hizmetine sunması gerekir; bunu da özellikle ifade etmek istiyorum.

Yine, bakınız, biz zaman zaman parti olarak bir kısım eylem planları hazırlıyoruz. Özellikle bu eylem planlarımız içerisinde hukuk devleti olma yolunda Adil Yargı Eylem Planı diye geçtiğimiz gün bütçe görüşmelerinde Sayın Bakanımıza takdim ettim ve Sayın Bakanımızdan şunu istedik: Herkes hukuk devleti olmasını istiyor, en fazla da Sayın Yılmaz Tunç istiyor çünkü en fazla tekrarladığı cümleyi arkadaşlarımız ifade etti. Ben kendisinin bu uğurda söylediği sözlerde samimi olduğuna inanıyorum, kesinlikle arzusunun ve isteğinin bu ülkenin kâmil manada bir hukuk devletine dönüşmesini hepimiz kadar istediğinin farkındayım ama uygulamada böyle olmadığını bizler yaşayarak görüyoruz, o yüzden bu Adil Yargı Eylem Planı'nın içerisinde pek çok husus var, onun detayına girmeyeceğim ancak OHAL KHK'leriyle ihraçlara ve ceza yargılamalarındaki haksızlıklara adalet önerdiğimiz ve kimsenin cesaret edemediği bir dönemde bundan dört yıl önce KHK Mağduriyetleri Eylem Planı'nı hazırladık Sayın Başkanlarım ve bunun içerisinde ceza yargılamalarındaki haksızlıkları gidermek de var, yargılanmanın yenilenmesini sağlayacak unsurlar da var ve fiilleri suç örgütü üyeliği kapsamında kalanlara ilişkin tespitler dışında çok farklı konularda bu mağduriyetleri giderecek düzenlemeler var. Madde madde hepsini yazdık çünkü biz buraya gelirken kursiyer teğmen annelerinin feryadını dinleyerek geliyoruz. Bugün iktidar mensubu birkaç arkadaş da dinlettim, diyorlar ki: "Biz 13 yaşındaki evladımızı devlete teslim ettik, devlete; biz devletten kötülük göremeyiz, ebet müddet devlet anlayışını benimsemiş ailelerin temsilcileriyiz. Bu yavrularımız 18 yaşında, henüz rütbe takmadan kursiyer teğmen iken anayasal düzeni değiştirmeye yönelik suç tipinden dolayı nasıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla karşı karşıya kalır." Ben bu uygulama, Covid uygulamasının geçmişte hangi kıstaslarla, hangi istisnalarla verildiğini bildiğim için çok rahatlıkla onlara şunu söyledim: "Komisyonda sizin kararlarınız kesinleşmiş olsa bile bir gün bu ülke tam manasıyla bağımsız ve tarafsız bir yargının hüküm sürdüğü bir süreç olacak ve inşallah, sizler de adil mahkemeler, bağımsız ve tarafsız mahkemeler önünde adil bir şekilde yargılanacaksınız. Bunun yolu da kesinlikle ve kesinlikle yargılamanın yenilenmesinden geçecek." dedik kursiyer teğmen annelerimize.

Sadece onlar mı? Çek Yasası mağdurları... 2013 yılında ben de bu Parlamentoda buna el kaldırmıştım, büyük bir reform olarak görmüştük çünkü Avrupa Birliği uyum süreci içerisinde "ekonomik suça ekonomik ceza" kavramı vardı ve "Ekonomik suça ekonomik ceza vereceğiz." diyerek Çek Yasası'ndaki hürriyeti bağlayıcı cezayı kaldırmıştık ama üzülerek ifade ediyorum ki 2016'dan sonra tekrar Çek Yasası'na hürriyeti bağlayıcı ceza konuldu. Biz yine iddia ediyoruz ki eğer hakkıyla bir uygulama yapılacaksa Çek Yasası mağdurlarının bu hürriyeti bağlayıcı cezalardan kurtarılması gerekir. Ekonomik suça ekonomik bir ceza öngörülmesi lazım.

Türk Ceza Kanunu'nun 158'inci maddesindeki uzlaşma... Ne kadar güzel bir uygulama yapıyoruz, diyoruz ki: "Dolandırıcılık suç tipleri artık ağır cezada görülmesin, asliye cezada görülsün." Sonuna kadar destekliyoruz, doğru bir uygulama çünkü heyetle görülen mahkemelerde bu kadar dolandırıcılığın başını aldığı, bu kadar dosya sayısının fazla olduğu bir dönemde heyeti meşgul etmesin, asliye ceza mahkemelerinde görülsün. Bu maddeye de sonuna kadar destek oluyoruz ancak 158'i konuşurken uzlaşmanın sınırlarını da mutlaka genişletmemiz lazım. Binlerce, on binlerce genç ve aile yakınları bizi arıyorlar, diyorlar ki: "Çocuklarımız kandırıldı, hesapları kullanıldı. Bir şekilde mağduriyet var. Hiç olmazsa burada uzlaşma sınırları genişletilsin."

Yine, denetimli serbestlik ve idari gözlem kurullarının uygulamasından mağdur olanlar da bu kanun teklifinin içerisinde kendilerine yer görmek istiyorlar. Özellikle idari gözlem kurullarıyla alakalı dün de Meclis araştırması önergesi talebinde bulundu arkadaşlarımız. Biz dedik ki: Bu hükümlü ve tutuklular devlete emanet edilen insanlar. Dolayısıyla onların hak ve hukukunu korumak insan olmanın gereği çünkü bir ülkede adaletin düzeyi en zayıfın gördüğü muameleyle ölçülür. İnsan onurunun sığmadığı yerde adaletin yeşermesini bekleyemezsiniz. Bir ülkenin adaleti en dar yerde nefes almaya çalışanların hâinden anlaşılır diyoruz. Dolayısıyla cezaevlerinde bir isyan varsa, bir haykırış varsa ve diyorlarsa ki bize "İdari gözlem kurulları hakkıyla görevini yapmıyor." bu konuda Hükûmete düşen vazife gerçekten bu sese kulak vermektir. Gerçekten, idare ve gözlem kurulları hakkıyla vazifesini

yapıyor mu, bir adaletsizlik var mı, bir eşitsizlik var mı; bunu kapsamlı olarak irdelemek gerekir, gerekirse buna dair bir yasal düzenleme...

Değerli Başkanım, 12 kanunda toplamda 36 madde, bunlardan Anayasa Mahkemesinden dönen 6 maddede Anayasa Mahkemesinin gerekçelerinin tam karşılanmadığını düşünüyoruz. Ben zaman zaman bu Komisyonunda ve Genel Kurulda ifade ediyorum. Bu kadar yapmış olduğumuz kanun eğer Anayasa Mahkemesinden dönüyor ve siz hâlâ Anayasa Mahkemesinden dönen kanunlarda "mış" gibi düzenleme yapıp kanunu arkasından dolanmak suretiyle tekrar getirip yasalaştırıyorsanız bu bir hakkın kötüye kullanımıdır. Medeni Kanun'un dürüstlük kuralını hepimiz biliyoruz. Parlamento da yapsa bunu bir hakkın kötüye kullanımıdır, yargı da yapsa vatandaş da yapsa bir hakkın kötüye kullanımıdır. Dolayısıyla şu anda Anayasa Mahkemesinin hakkıyla bozduğu, gerekçesini ortaya koyduğu konularda "mış" gibi hareket etmeyin; lütfen, hakkıyla bir düzenleme yapın. Bu düzenlemenin gereği olarak getirdiğiniz teklife de hep birlikte bizler de destek verelim.

Yine, bir ayrı sorun Sayın Başkanım -burada bunu dillendirmesek sıkıntı yaşarız- biraz önce bir değerli milletvekilimiz önerge noktasında bir girişimde bulundu; haklı olarak, ilgili bir madde olmaması sebebiyle önergesini kabul etmediniz. Ama hukuk mesleğine giriş sınavı... Hepimiz belirli sınavlara tabi olduk. Kimisi hâkimlik sınavına girdi, kimisi ara buluculuk sınavına. Buradaki arkadaşlarımızın feryadı şu, diyorlar ki: "Hukuk mesleklerine giriş sınavında ya staj imkânımızı elimizden almayın sınav sonuçlanıncaya kadar ya da 70 baremi çok yüksek, bunu biraz aşağıya çekin." Elçiye zeval olmaz, biz onlar adına burada sözcülük yapıyoruz. Burada bir sıkıntı olduğu görülüyor ve bu arkadaşlarımızın feryadı sosyal medyada son iki gündür TT oluyor. Dolayısıyla bu kadar yoğun talebin olduğu yerde elbette ki kanun yapma yetkisine sahip olan Parlamento bu taleplere kulak vermekle yükümlüdür. Burada makul bir çözüm yolunu birlikte bulabiliriz. Gerekirse madde ihdasıyla on birinci yargı paketine bunu eklemek suretiyle bu arkadaşlarımızın taleplerine makul bir çerçevede cevap vermiş oluruz. Ben bunun bir ihtiyaçtan kaynaklı olduğunu düşünüyorum ve burada çok önemli bir sorun olarak ifade edilecek bir husus olduğunu görüyorum.

Ha, şunu da ifade edeyim: Eski bir Baro Başkanı olarak da kesinlikle ve kesinlikle avukatlık mesleğine girişte sınav doğru bir tercihtir; iktidarın yaptığı en önemli, mesleğimiz adına atılacak adımlardan biridir. Bunu kesinlikle savunuyoruz, sınavı ancak ya sınavdaki soru mantığının değişmesi ya baremin düşürülmesi ya da stajla alakalı bir adımın atılması son derece isabetli olacaktır.

Yine, değerli milletvekilleri, sözü çok fazla uzattığımı farkındayım ama bizden beklentisi olan yaralı bireylere ve vatandaşlarımıza da buradan şunu ifade etmek istiyorum: Şu an itibarıyla bu yapılan kanun teklifi, özellikle 27'nci maddeyle ilişkin düzenlemenin biz sınırlarının genişletilmesi gerekliliğine inanıyoruz. Burada örgüt suçlarının da bu kapsam içerisinde değerlendirilmesinin zaruret hasıl olduğuna inanıyoruz. "Niçin?" diyeceksiniz. Şu anda her türlü suça konu eylemi, fiili işlemiş olanların bir şekliyle bu Covid yasasından yararlandığı bir ortamda, düşüncesinin gereği olarak bulunduğu ortam nedeniyle, kimi zaman buranın örgüt olduğunu bilmeden, kimi zaman örgüt olduğunu bilerek kendi düşünce ve inancını orada ifade edebildiğinden kaynaklı olarak bu yapıların içerisinde bulunmuş olanların da Anayasa'nın eşitlik ilkesi gereğince, 10'uncu maddesi çerçevesinde mutlaka bu yasadaki yararlandırılması gerekir ve 27'nci maddede bu düzenleme vereceğimiz önergeyle kabul görmesi hâlinde hem Komisyon çalışmalarında bunun daha hızlı bir şekilde yasalaşması için katkı sunacağımızı, Genel Kurul aşamasında da kamuoyunu ikna etme konusunda muhalefet olarak üzerimize düşen ne varsa bunu da yerine getireceğimizi özellikle buradan ifade etmek istiyorum.

Bir kez daha şunu söyleyerek sözlerimi noktalamak istiyorum: Elbette ki eylem planlarıyla, buraya getirilen kanun teklifleriyle bir sorunun çözümü noktasında samimi adımların atıldığını görüyoruz ancak bu atılan adımların tamamının bir anda bütün eksiklikleri karşılayacak mahiyette olmadığının da bilinci içerisindeyiz. Buradan sözümüz iktidar mensuplarına: Gelin, bugün çok geç olmadan, geçmişte yapmış olduğumuz hataları tekrarlamadan, uzlaşıyla, "cezada adalet, infazda eşitlik" ilkesi çerçevesinde bir düzenleme yapalım, en azından bir kesimin mağduriyetini giderelim. Bundan sonraki süreç içerisinde de gelecek on ikinci yargı paketinde de inşallah, çok daha sağduyulu teklifleri kamuoyunun takdirine sunalım.

Ben, tekrar, bu hususta emek veren Bakanlık bürokratlarına, özellikle kanunumuzun imza sahibi olan değerli milletvekili arkadaşlarımıza, Barolar Birliği Başkanımıza ve şu an itibarıyla Komisyonumuzda kendi konularıyla alakalı maddeleri takip eden Bakanlık bürokratlarına ve sivil toplum temsilcilerine katkılarından dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum. Önergelerimizi yarın belirli maddelerde vereceğimizi ve bu kanun Genel Kurula teklif olarak sunulmadan önce Komisyonunda vatandaşımızın beklediği düzenlemelerin yapılması gerekliliğini ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Şimdi, söz sırası Sayın Özcan'da.

Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Barolar Birliği Başkanımız, Komisyonumuzun ve basınımızın emekçi üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 3 Aralık Dünya Engelliler Günü, Adalet Komisyonu çatısı altında böylesine anlamlı bir günde bir araya gelmişken sözlerime "engelliler için adalet" diyerek başlamak istiyorum. Engelliler sadece var olmaktan kaynaklanan haklara sahiptirler, adalet de ancak herkesi kapsadığı zaman adalettir. Engelliler için hak temelli bakış esas olmalıdır oysaki engellilere yönelik politikalar sadece muhtaçlık, yardım ekseninde oluşturuluyor. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nün bu anlayışın değişmesine vesile olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün on birinci yargı paketini konuşuyoruz. Pakette doğru yönler var, eksik ve yetersiz düzenlemeler var, toptan yanlış olan düzenlemeler var ve daha önce geri çekildiği hâlde neredeyse aynı içerikle yeniden önümüze getirilen maddeler var. Biz bugün hepsini maddeleri konuşurken ayrı ayrı değerlendireceğiz ama bundan önce çok daha temel bir sorumluluğumuz var; Türkiye'de adalet düzeni hangi noktadadır ve yurttaş neden artık adaletle güvenmiyor? Bu sorulara dürüstçe bakmadan hiçbir yargı paketinin gerçek karşılığını ne yazık ki konuşamayız çünkü ancak o zaman "Bu paket hangi ihtiyaca cevap veriyor ve neyi çözmeyi hedefliyor?" "Biz hangi maddelere, neden itiraz ediyoruz?" sorularına sahici bir yanıt verebiliriz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de adaletin genel manzarası iç açıcı değildir ne yazık ki, vatandaşın adalet mekanizmalarına olan güveni tarihsel bir erozyonla karşı karşıyadır. Yargılamalar makul süreyi aşmakta, geciken adalet bizzat bir hak ihlaline dönüşmektedir. Birinci derece mahkemelerinden sonra yoğun bir yığılma vardır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvurular rekor seviyededir. Peki, Anayasa Mahkemesi kararları uygulanıyor mu şu anda? Ne yazık ki hayır. Can Atalay kararının ardından Tayfun Kahraman kararı da uygulanmamıştır. "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanıyor mu?" diye sordüğümüzda onun da yanıtı ne yazık ki "Hayır." Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ hâlâ tutuklu. Bu tablo hukukun üstünlüğü ilkesinin değil siyasal önceliklerin belirleyici olduğunun da en açık göstergesidir. Cezaevlerinde ise idare ve gözlem kurullarının keyfî uygulamalarıyla infaz süreleri uzatılmakta, "cezada adalet, infazda eşitlik" ilkesi ağır biçimde ihlal edilmektedir.

Bugün baktığımızda bu tabloya, bir de bütün adalet mekanizmasını kangrene çeviren en temel sorunu, yargının siyasallaşmasını da elbette ki eklemek zorundayız. Bakın, İstanbul Büyükşehir Belediyesi hakkında hazırlanan iddianame yargının nasıl siyasallaştığını teşhis etmek için iç karartıcı örneklerle dolu. İddianamede "Cumhurbaşkanı adayı olmak" diye bir suç icat edilmiş durumda, kurultayımızda atılan "Özgür Başkan" sloganları suç unsuru gibi ele alınmış, 15 gizli tanığın 5'i ortadan kaybolmuş, 560 milyar TL yolsuzluk iddiası servis edilmiş, şimdi aynı kaynaklar bu iddiadan çark etmeye çalışıyor. "Bavullarda para var." denildi, şimdi herkes "jammer" olduğunu kabul ediyor. "1.200 telefon" iddiası dolaşıma sokuldu, şimdi onu ortaya atanlar da inkâr yarışına girdi. Selim İmamoğlu'nun babası tarafından 772 milyon TL aldığı söylendi, meğer rakam 772 bin TL'ymiş. Bunların her biri yargısal sürecin nasıl bir propaganda aracına dönüştürüldüğünün çarpıcı birer örneği ve üstelik bunları dolaşıma sokanlarla ilgili de hiçbir işlem de tesis edilmedi. Daha fazlasını da burada sayabiliriz ama buna gerek yok çünkü asıl mesele çok açıktır, suçu kanunda değil, iddianamede arayan anlayış Türkiye'ye egemen kılınmıştır. Bu anlayışın da tek hedefi iktidara yürüyen partimizi felç etmek, 15,5 milyon insanın oyuyla seçilmiş Cumhurbaşkanı adayımızı siyaset sahnesinin dışına hapsetmek, muhalefeti yargı yoluyla tasfiye etmek. Nitekim, son olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Cumhuriyet Halk Partisinin kapatılması için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına bildirimde bulundu. Bu hamle açıkçası bu oyunun en açık ve en cesur itirafı. Madem açık olacaksak da hodri meydan, bakalım, Mustafa Kemal Atatürk'ün mirası Cumhuriyet Halk Partisine de örgütümüze de partimize de dokunmasına izin verecek miyiz?

Değerli milletvekilleri, bütün bu tablo ortadayken gelen bu paket bu sorunların hangisine çözüm getiriyor? Yargının siyasallaşmasına dair tek bir düzenleme yok. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasına dair tek bir tedbir yok. Cezada adalet, infazda eşitlik anlayışını güçlendirecek en küçük bir adım yok. Makul sürede yargılanmayı güvence altına alacak herhangi bir mekanizma yok. Hukuk mesleklerindeki nitelik sorununu gerçekten çözecek bir perspektif yok yani ortada ülkenin en derin adalet krizlerini görmezden gelen bir paket duruyor, bizim itirazımız da tam da burada yoğunlaşıyor. Bu paket adalet arayan yurttaşın gerçek sorunlarına dokunmuyor, sistematik adaletsizliğin kaynağına temas etmiyor.

Şimdi, elimizdeki pakete gelecek olursak her şeyden önce, daha önce geri çekilen bazı maddeler aynı ya da içeriği korunarak olduğu gibi bu torbaya eklenmiş durumda. Buna örnek verecek olursak 19, 21, 22 ve 24'üncü maddeler böyle; 30, 31, 32'nci maddeler de böyle. Biz bu maddeleri onuncu yargı paketinde zaten tartışmıştık. Ne değişti de şimdi karşımıza aynen geliyor? Bu konuda da bir açıklama talep ediyoruz. Ha, "Yok, biz o gün yasama kurnazlığı yaptık." diyecekse onu da söyleyin. Bu maddeler hemen ve derhâl paketten çıkarılmalıdır.

Yine, bu pakette yeri olmayan maddeler var. 28 ve 29'uncu maddelerin Adalet Komisyonunda görüşülmesi doğru değil. Biri esnaf ve sanatkârlarla ilgili, diğeri de genel sağlık sigortası prim borcuyla ilgili. Eğer kaliteli bir yasama istiyorsak bunlara dikkat etmemiz gerekiyor.

İçeriğe dair görüşlerimi de tek tek maddeleri konuşurken aktaracağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Şimdi Sayın Uçar'da söz sırası.

Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben öncelikle sizlere, değerli Komisyon üyelerine, değerli bürokratlara, Bakanlık bürokratlarına, Türkiye Barolar Birliği Başkanı Erinç Başkanımıza ve Türkiye Barolar Birliğinden katılan değerli arkadaşlara, meslektaşlarıma hoş geldiniz diyorum, herkesi de selamlıyorum.

Tabii, bugüne kadar gelen bütün kanun tekliflerinin gerekçelerinin hepsine baktığımız zaman hemen hemen bütün kanun tekliflerinde hâkim olan bir vurgu var, o da adalet vizyonlarından strateji belgelerine kadar hukuki perspektifler. 2002 tarihini her bir genel gerekçeye ekleyerek propaganda yapmayı ihmal etmiyor iktidar. Neredeyse 2002 tarihini bir milat hâline getirecek, hatta hızını alamayıp insanlığın doğuşunu 2002'ye bağlayacak diye, kutsayacak diye bir düşünceye ulaşmış durumdayız. Madem 2002'den bu yana sürekli yükselen bir adalet çizgisi iddiası var, o hâlde şu sorulara cevap verilmesi gerekiyor: Adalet bu kadar güçlüyse sürekli, sürekli, sürekli tekrar eden vizyonlar, stratejiler, kanun teklifleri hangi eksiklikleri gideriyor, hangi eksiklikleri düzeltiyor? Buna cevap vermeniz gerekiyor. Açıkça sistematik tutarsızlık var kanunlarda ama bu kanunlardaki tutarsızlıkları gidermek için yeterli çaba gösteriliyor mu, sormak gerekiyor. Kanun teknikleri eksik, toplumsal ihtiyaçlara yönelik uyumsuz bir yaklaşım var ama yine söyledığımız gibi bu sorunu da çözme noktasında yeterli bir yaklaşım ortaya konulmuyor ve maalesef ki hukuk metinlerinde istikrar yok. Yine, iktidarda kanun değişikliklerine yönelik ortaya konulan yaklaşımlarda da yine bir istikrar yok. Kanunlar âdeta bir idari karar gibi sürekli değiştiriliyor, değiştirildikçe her seferinde yeni sorunlar açığa çıkıyor ve her ne kadar "2002 milat olmuştur." diyorsanız da açık söyleyeyim ki bu bir milat değil. Genel gerekçelerde sürekli onarıcı ve telafi edici adaletten söz ediliyor; bu, kanun tekliflerine de tamamen yansıtılıyor ama maalesef ki yine bu metinde de olduğu gibi kanun tekliflerinin büyük kısmında aksine yönde bir çaba ortaya konuluyor. Cezalandırıcı mekanizmalara odaklanılarak "Toplumu nasıl daha fazla cezalandırabiliriz?" yönünde bir yaklaşım ortaya konuluyor ve yine hâlâ ayrımcı yasalar teklif ediliyor. Açık söylemek lazım, sormak lazım: Nerede onarıcı, telafi edici adalet sistemi?

Sorun gerçekten sistemseldir, zihniyet ve yaklaşım sorunu vardır. Ceza Kanunlarında, Ceza İnfaz Kanunlarında köklü, adil ve eşitliği temel alan bu temel ilkeler doğrultusunda bir yaklaşım ortaya koymaya ihtiyaç vardır. Yamalı bohçaya dönen bir Ceza İnfaz Kanunu'nda sürekli değişiklik yapmak yerine toplumun bütün beklentilerine cevap olabilecek adil ve eşitlikçi bir Ceza İnfaz Kanunu düzenlemesi yapmak artık bir zorunluluktur; demokratik toplumun esas şartı da budur. Demokratik toplum dediğimiz, toplum için devletin şu aşamada ilk olarak atacağı adım negatif özgürlük alanını genişletmek olacaktır. Isaiah Berlin'in pozitif ve negatif özgürlük ayrımı burada yol gösterici olabilir. Bunun detaylarına elbette girmeyeceğim ama kabaca şunu söylemek lazım: Devlet, toplumsal alana müdahale konusunda en minimal düzeye çekilmelidir. Bu, demokratik toplum için devletin atacağı ilk adım ve devletin ilk sorumluluğudur. Negatif özgürlüklerin gelişmesi, baskıcı ve müdahaleci devlet uygulamalarını engelleyerek toplumun politik karakterinin güçlenmesine imkân tanıyacaktır. Ancak birazdan değineceğimiz gibi teklifte tam aksi yönde hareket edilmiş ve topluma müdahalenin yolları birçok farklı yolla ortaya konulmak istenmiştir. Demokratikleşmeyi hızlandıracak pratik adımlardan biri bu iken diğeri de demokratik entegrasyona imkân tanıyacak düzenlemelerdir.

Bakın, değerli milletvekilleri, değerli kurul üyeleri; Sayın Öcalan, barış ve demokratik toplum sürecinin anahtarı olarak demokratik entegrasyon çözümünü geliştirdi. Şüphe yok ki bu çözümün ilk gerçekleşme alanı hukuk ve adalet alanı olacaktır. Entegrasyon yani bütünleşme, çözümün yolu ve anahtarıdır. Bu sebeple, her türlü parçalı hâli, ayrımcı uygulamayı da aşmak gereklidir yani bütünleşme, adaletle de olacak, hukukla da olacak. Bu alanlardaki bütünleşmenin birçok görünümünden söz edilebilir. Mesela, adaletten yıllarca dışlanan Kürt halkıyla bütünleşme nasıl olacak? Siz buna ilişkin adalet alanında nasıl çalışmalar yürütüyorsunuz, kamuoyunu bilgilendirmeniz gerekiyor. Bütün devlet organizasyonu eşit ve adil bütünleşmeye yani demokratik entegrasyona dönük her türlü engelleri ve sınırları kaldırmak zorunda. Mesela, cezaevi duvarları sizce bu bütünleşmeye en büyük engel değil mi? İdare kurulları yine bu engellerden biri değil mi? Madem bunlar bütünleşmeye engel, bunları kaldırmak gerekmiyor mu? Bakın, size bir örnek vereyim: Hakkâri Belediyesi Eş Başkanımız Mehmet Sıddık Akış; bu son dönemde seçildikten sonra kayyum atanan belediyelerimizden biri. Belediye Eş Başkanımız da yine haksız, hukuksuz bir yargılamayla tutuklanmıştı. Mahkûmiyet kararından sonra istinaf mahkemesi bir karar vermişti. Karar üzerine yerel mahkeme bugün yeniden değerlendirmek üzere duruşmayı gerçekleştirdi. İstinaf Mahkemesinin bozmaya yönelik birçok gerekçesi yerine getirilmeden yine keyfi kararlarla Belediye Eş Başkanımızın tutukluluğunun devamına karar verildi; bu açıkça bir siyasi rehin almadır. Bir yandan bundan söz ediyoruz, bir yandan demokratikleşmeden söz ediyoruz.

Diğer bir örnek daha vermek istiyorum: Sosyal medyada hemen hemen her gün Kürt halkına yönelik tehditler savruluyor. Mesela sarı torbalarla, beyaz Toroslarla bu gibi obje ve ikonlarla Kürt halkı her gün ölümlerle tehdit ediliyor, katliam propagandaları yapılıyor; bunlar açıkça insanlığa karşı birer suç. Peki, acaba bugün mevcut düzende hâkim ve savcılar Kürt halkına yönelik bu yönlü ağır saldırılar söz konusu iken neden suspus oluyor? Neden Kürt halkına yöneltilmiş olan bu insanlığa karşı suç niteliğindeki davranışlara karşı herhangi bir tutum geliştirmiyor, gerekli olanları yerine getirmiyor? Açıkçası cezasızlığın güncel bir versiyonu olarak bugün görmezden gelme biçimi hâline gelen bu yaklaşım, bütünleşmenin adalet alanındaki temel engellerinden biridir, bunu görmemiz gerekiyor.

Burada birçok arkadaşımız dile getirdi, bu Mecliste vekil olan bir arkadaşımız Can Atalay, Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen hâlâ rehin tutuluyor, hâlâ esir, bırakılmadı. Bu karara karşı, Anayasa Mahkemesinin kararına karşı direnen bir Yargıtay var ve aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu hukuksuzluğa bir taş daha attı, derinleştirdi. Yine, Demirtaş kararı. Açıkçası toplum soruyor, biz de soruyoruz: Bu gecikmenin sebebi nedir? Bu karar bunca zaman geçmesine rağmen neden hâlâ uygulanmadı? Bu konuda her şey uygun ve AİHM kararı bağlayıcı olmasına rağmen arkadaşlarımız neden hâlâ tutsak? Bu konuda kendi içinde muhakkak tartışmalar yürütmüşsünüzdür, muhakkak alınmış olan kararlar da vardır; toplumun tümü bu tavrın ne olduğunu merak ediyor. Ben şu anda bu soruyu da açıkça sormak istiyorum, bu konuda bir açıklama yapılmalıdır. Bütün toplum bu konudaki tavrınızı bekliyor, neden uygulanmadığını topluma anlatmanız lazım, böyle susup geçiştirerek olmaz. Dönüp dolaşıp "Yargı karar verecek." diyerek de yine topu başka alana atmak da olmaz çünkü verilen karar kesindir, bağlayıcıdır, uygulanmak zorundadır. Ama yargının bağımsızlığını tamamen yitirmiş olduğu bir ortamda "Mahkeme karar verecek." diyerek topu atmak açıkçası toplumla alay etmek, dalga geçmektir. Bir an önce Selahattin Demirtaş'la ilgili kararın, AİHM kararının, kesin olan kararın neden uygulanmadığı topluma anlatılmalıdır. Bakın, bir diğer sorun Mehmet Sait Yıldırım, Kırıklar Cezaevinde. Mehmet Sait Yıldırım'ın da diğer bütün politik tutsaklar gibi barış iradesi adına topluma anlatacağı birçok şey var. Barış iradesini çok güçlü bir şekilde taşıyabilir, temsil edebilir ama idare kurulları ve infaz hâkimliği buna engel oluyor. Kararda yine pişmanlık dayatılıyor ve Mehmet Sait Yıldırım'ın özgürlüğü gasbediliyor, Mehmet Sait Yıldırım 73 yaşında, otuz bir yıldır tutsak ve kalp hastalığı başta olmak üzere birçok hastalığı var. Yine, buna benzer başka bir örnek, hemen dibimizde Sincan Kadın Cezaevinde 12 kadın siyasi tutsak esir tutuluyor. Şartlı salıverme noktasında cezalarını tamamlamış olmalarına rağmen sürekli, sürekli, sürekli cezaları, infazları daha doğrusu uzatılıyor. Biz yıllardır anlatıyoruz, bu kurullar, bu idare ve gözlem kurulları distopik bir rol oynuyor. İnsanın özgürlük iradesine karşı sürekli işleyen bir mekanizma, her an bireyi takip eden, hakkında veri toplayan bir gözlem aygıtı hâline gelmiş durumda. Öyle ki idare ve gözlem kurullarını Orwell'in 1984 kitabına yerleştireniz emin olun hiçbir şekilde sırtmaz. Raporlarda bireyin her anına dair değerlendirmeler var, bu değerlendirmeler puana dönüştürülüyor. İnsanın özgürlüğü puan ve sayıya bağlanmış durumda, oysa özgürlüğün tek bir ölçütü vardır, o da insan olmaktır. İnsanlık hâlinin kendisi özgürlüğün en öncelikli ölçütüdür.

Şimdi, kanun teklifinde elbette ilgili maddelere geldiği zaman yoğunca tartışmamızı yürütüp eleştirilerimizi, önerilerimizi yapacağız ama birkaç maddeye de değinmek gerekiyor. En başta hakaret suçuna yönelik bir düzenleme var. Bu suç düzenlemesi geçmişten günümüze sürekli bir susturma aracı olarak kullanıldı, şimdi yine yapılacak olan düzenlemeyle açıkçası yine bir sopa olarak kullanılmak isteniyor ve yine, "araç hareketinin engellenmesi" diye 21'inci maddede bir düzenleme yapılmak isteniyor. Sanırım bu düzenleme bir önceki yargı paketinde de vardı, geri çekilmişti. Neden geri getirildi? Bunun da açıklanması gerekiyor. Yani "cebiri ve tehdit" ibaresini kaldırarak burada neyin hedeflendiğini, neyin amaçlandığını bütün toplum gibi bizler de biliyoruz. Elbette burada hedeflenen demokratik toplum, demokratik eylemler.

Yine, "internet ortamından çıkarma" diye bir düzenleme söz konusu burada da toplumsal özgürlük alanlarının genişletilmesi, topluma politik irade kazandırılması için fikir ve eleştiri imkânlarının güçlendirilmesi gerekirken bu maddeyle bir kez daha iktidarın tahkim edilmesine hizmet ediliyor.

Avukatlık Kanunu'nda düzenlemeler var. Disiplin hukukuna yönelik birçok maddenin Türkiye Barolar Birliğiyle görüşme yapılarak düzenlendiğine inanıyorum ama bazı maddelerin -eminim ki- Türkiye Barolar Birliği'nin haberi olmadan düzenlendiğini düşünüyorum. Mesela, avukatların hâkimlerle olan ilişkilerinde ölçülere uygun davranmama gibi bir kriter. Ya, bu ölçülere uygun davranmama kriteri nedir? Nasıl bir kriterdir? Avukatların hâkimler karşısında ne gibi ölçülere uygun davranması gerekiyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Uçar, o söylediğiniz konuyla ilgili Barolar Birliğimizin yeni bir şeyi vardı. Onu dikkate alarak madde geldiğinde açıklamasını da yapacağız yani bu sizin dediğiniz konuyla ilgili.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - O zaman düzeltme yapacaksınız diye varsayıyoruz ama şöyle söyleyeyim, açıkçası bunun bizde direkt uyandırdığı şeydu: Hâkim, savcılar ile avukatlar, yargı mensupları arasında, yargının üç sacayağı olarak her birisi bağımsızdır, hiçbirisinin birbirinden üstünlüğü yoktur ama hâkim ve savcılar, avukatların üstünde bir hiyerarşiye sahip olduğu yönündeki bir yaklaşımla bu düzenlemenin yapılmasının asla kabul edilecek bir tarafı yoktur. Bu noktada eğer bir düzeltme olacaksa da kıymetlidir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu Barolar Birliği'nin isteği doğrultusunda değiştirme teklifini yapacağız inşallah.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yine, banka hesaplarıyla ilgili bir düzenleme yapılmak isteniyor. Son derece hassas bir konu ve hassas bir şekilde ele alınmak zorunda çünkü yurttaşın ağır bir mağduriyetine sebep olabilecek durumlar söz konusu. Yani soruşturma makamının dahi kafasının karışık olduğu durumlarda makul şüphe hâlinde bankaya, o hesaba el koyma ya da o hesapların geçici olarak askıya alınması gibi bir durum söz konusu, tamamen keyfiyete yol açacak bir düzenleme.

Tabii, son olarak Covid düzenlemesine girmek gerekiyor. Covid düzenlemesine ilişkin olarak da burada Meral Başkanımız, Dilan Vekilimiz parti tutumumuzu net bir şekilde ortaya koydu, muhtemelen Nevroz arkadaşımız da buna yönelik değerlendirmede bulunacak. İlgili maddeye geldiğimizde de tekrardan buna ilişkin ayrıntılı konuşacağız ama şunu sormak lazım: Yani Covid uygulamasının neden eşitsiz bir şekilde uygulandığı, siyasi tutsakların neden bu uygulamadan yararlandırılmadığı topluma açıkça izah edilmeli, anlatılmalıdır. Topluma bu kanunun neden siyasi tutsaklar için uygulanmadığı söylenmelidir. Teklif sahiplerinin siyasi tutsakların neden bu ayrımcılığa maruz kaldığını kamuoyuna açıklaması gerçekten de zorunludur, açıklamak zorundalar. Ben burada kendilerine hemen şimdi sormak istiyorum: Hukuk devleti yasaların keyfilikten uzak, öngörülebilir, eşitlik ilkesine dayalı ve adaletli biçimde uygulanmasını gerektirir. Oysa siyasi tutsakların kapsam dışında tutulması tüm bu ilkeleri ihlal ediyor. Bu hâliyle teklifin Anayasa'nın 10'uncu maddesine karşıtık oluşturduğu görülmelidir ve açıkça topluma siyasi tutsakların, örgüt kapsamında işlenen suçların bu düzenlemenin dışında neden tutulduğu izah edilmeli, anlatılmalıdır. Covid'le ilgili düzenleme yapıldığında cezaevlerinde hastalık öngörülürken bu hastalıktan siyasi tutsakların, örgüt kapsamında işlenen suç kapsamında cezaevinde olanların yararlanamayacağını, neden yararlanmadığının topluma anlatılması gerekmektedir. Yani buradaki bu örgüt kapsamında cezaevinde olanlara, siyasi tutsaklara yönelik olan yaklaşımın sebebini hakikaten merak ediyoruz. Bu düzenlemeden neden mahrum bırakıldıklarını, siyasi mahpusların neden bu şekilde bu düzenlemenin dışında tutulduklarını öğrenmeye toplumun hakkı var. Biz de soruyoruz, cevabını merak ediyoruz. Bir düzenleme yapılıyor, bu düzenlemenin temel sebebi bir hastalık. Geçmişte yapılan ayrımcı, eşit olmayan düzenlemelerden dolayı bazı ayrımcılıklar gideriliyor ama nedense yine siyasi tutsaklar bu yaklaşımın dışında bırakılıyor. Buna yönelik olarak da geçmişte nasıl söylediysek yine sözümüzü söyleyeceğiz. Elbette ceza kanunları, özellikle bu yasada, bu teklifte öngörülen, sunulan hâliyle derhâl bir an önce bütün cezaevindeki mahkûmlara ayırım yapılmaksızın... Elbette biz orada bazı kriterleri önergemizde sunacağız, arkadaşlarımız da ifade etti ama burada siyasi tutsakların neden kapsam dışında bırakıldığı anlatılmalıdır. Biz burada bu yönlü yaklaşımı da eleştiriyoruz ve bir an önce demokratikleşme noktasında bu adımların da doğru atılması gerektiğini düşünüyoruz.

Kanun teklifindeki diğer maddelere ilişkin ya da sözünü ettiğimiz kanun teklifindeki bazı maddelere ilişkin ayrıntılı olarak beyanda bulunacağız. Bu aşamada genel olarak beyanlarımız bunlar.

Bir kez daha ben buradan bütün Komisyon üyelerini selamlıyorum. Umuyoruz ve bekliyoruz ki buradaki bütün arkadaşlarımızın da söylediği gibi adil, eşitlikçi bir yaklaşım ortaya konulur, sorunların çözümüne en azından bir adım atılmış olur diyelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Şimdi söz sırası Sayın Aslan'da.

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve Bakanlığın buradaki değerli yetkililerini, bürokratlarını selamlıyorum.

On birinci yargı paketinin Türkiye'deki mevcut yasal hukuk krizine, infazda adalet ve eşitliğe tam bir derman olmasa da kısmi bir deva olacağını, eşitlik ve adaletle yola çıkarsa da eşitlik ve adalet dışı kalan bir kısmın göz ardı edildiğini ifade ettik. Bugün 3 Aralık Dünya Engelliler Günü ve burada biz on birinci yargı paketini tartışırken hapisanelerde bulunan, toplumun en kırılgan, dezavantajlı kesimi olan engelli mahpuslar hakkında tek bir düzenleme görmüyoruz, tek bir cümle bile yok. Bu sessizliğin kendisi engelli bireylere dönük ayrımcılığın boyutunu, sağlamlılık ideolojisini bizlere gösteriyor. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler Anayasa, AİHM içtihatları açık olmasına rağmen devlet, engelli bireylere karşı yaşam, sağlık ve onurunu korumak olan yükümlülüğünü yerine getirmiyor. Toplumun her tarafında oluşan bu ayrımcılık cezaevlerinde, hapisanelerde de sistematik bir biçimde maalesef ki devam ediyor. Hepimiz biliyoruz ki engelli mahpuslar için hapisanelerde tutulmak fiilen bir işkence ve erişilemez alanlara dönüşmüş durumda. 3 Temmuz 2025'te çalışmalarına başlayan Meclis Engelli Bireylerin Sorunlarını Araştırma Komisyonu tüm milletvekillerinden engelli bireylerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüş ve öneri talep etmişti. Ben de özellikle hapisanede bulunan engellilerin yaşadığı sorunlarla ilgili ayrıntılı bir biçimde çözüm ve sorunlara ilişkin bir not iletmıştim. Bugün burada beklerdim ki on birinci yargı paketi tartışılırken en azından bu tespit ve önerilerimizin bir kısmı karşılığını görebilsin. Ancak maalesef ki yine yok. Ceza

İnfaz Sistemi Derneği CİSST'in bugün itibarıyla yayınladığı verilere göre toplamda 304.886 kapasiteli Türkiye'deki hapisanelerde 428.267 mahpus tutuluyor. Bu 307.091 mahpus kapalı hapisanelerde tutuluyor. Bu hapisanelerde dil ve konuşma engeli bulunan 19, görme engeli bulunan 42, işitme engeli bulunan 28, işitme ve konuşma engeli bulunan 18, ortopedik engeli bulunan 162 kişi olmak üzere 269 engelli mahpus var. Yine 65 yaş üstü 6.625 mahpus Türkiye'deki hapisanelerde tutuluyor. Yirmi yıldır ötelenen, ertelenen, görmezden gelinen erişilebilirlik mevzuatı sadece binalar, yollar, kaldırımlar, geçitler, otoparklar, asansör, yemekhane, kurum internet siteleri, e-devlet uygulamaları gibi mevzuat ortamlarında değil, hapisanelerde de maalesef ki aynı durumda. Hapisanelerdeki engelliler için gerçek tablo şu ki tekerlekli sandalyesi olmayan, erişemeyen mahpuslar, protezine ulaşamayan mahpuslar, ilaç, tıbbi cihaz ve medikal cihazlara erişemeyen, ulaşamayan, ekonomik nedenlerle erişemeyen mahpuslar, erişse bile bunun kendisine tesliminin ve kullanılabilmesinin uzun zaman aldığı gerçeklikler var. Görme ve işitme engeli olanlar için iletişim hakkını kullanamama, rampasız koridorlar, merdivenler, dar kapılar hâlâ hapisanelerin genel standardı. İşaret dili bilmeyen personelle ilgili tüm iletişimsizlik süreçleri, kronik ağrısı olup fizyoterapiye erişemeyen engelli mahpuslar var. Engellilerin toplumdaki yoksulluğu hapisanelerde de maalesef, daha büyük bir sorun olarak devam ediyor. Birçok suç bakımından, engelli olmak, yargılama sırasında adli kontrol hükümlerinin uygulanması için doğasında bir dayanak ve gerekçe yapılırken, tıpkı on birinci pakette yaptığınız gibi görünürde eşitlik ve adalet sağlarken yine, belli bir kesimi dışarıda bırakan, seçici cezalandırmayla hapisanelerde kalan engelli mahpusların çoğunun da siyasi mahpus olduğunu görüyoruz. Bunlar istisna değil, Türkiye'deki hapisane gerçeğidir. Devletin "infaz" dediği şey engelli bireyler için ceza, işkence, ihmal, sağlığa erişememe toplamının bir bütünü. Örneğin, Ersan Nazlier, bir kolu yok; sağ eli ve sağ ayağı olmayan, yüzde 90 engelli mahpus Şaban Kaygusuz gibi. Dicle Bozan protez bacak sorunu yaşamıştı, protez bacağının değişimi aylarca sürdü ve kendisi hem ekonomik olarak hem de sürecin tamamında var olan engeline engel katmak zorunda bırakıldı. Yine, sadece engelli olup hapisanede olanlar değil, hapisanede tedavi koşulları itibarıyla engelli hâle gelen mahpuslar var. Örneğin, Selver Yıldırım hapisaneye engelli olarak girmede, otuz yılı aşkındır hapisanede, hapisanede ağır sağlık sorunları, geç müdahale, kötü muamele ve tedavilerinin engellenmesi sonucu şu an yüzde 85 görme kaybı var; bir gözü tamamen görmüyor, bir gözünde de çok ciddi oranda görme kaybı var. Yine, Önder Poyraz hakeza; hapisanede tedavi, ameliyat süreçleri geç işletildiği için çapraz olarak bir ayağı ve bir kolu felç ve bu süreçte hâlen tedavisiyle ilgili sorunlar yaşıyor, tahliye edilmesi Adli Tıp Kurumu tarafından reddedildiği için R tipi hapisanede tutuluyor, var olan felç boyun bölgesine doğru yayılıyor.

Bu örnekler bile tek başına, engellilik meselesinin yalnızca doğuştan gelen bir mesele değil, devletin ihmali, hapisanede koşullarla üretilen bir engellilik gerçeği olduğunu bize gösterir. On birinci yargı paketinde engellilere ilişkin hiçbir şey yok ama Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı 3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle engelli mahpuslara sınırlı da olsa bir açık görüş imkânını önemli bir adım gibi duyurdu. Bu tekil kolaylıklar yeterli değil. Engelli mahpusların sağlık, erişilebilirlik, hijyen, rehabilitasyon gibi temel hakları infaz sistemindeki özel düzenlemelerle teminat altına alınmalıdır. Nedir bunlar? Öncelikli olarak engelliler için alternatif infaz modellerinin yapılması, ev hapsi, elektronik izleme, denetimli infaz ve farklı yöntemler; erişilebilir hapisane altyapısı ve mimarisi, bağımsız sağlık raporlarının bağlayıcılığını kabul etmek, ATK'de ısrardan vazgeçmek, işitme ve görme engelliler için erişilebilir iletişim araçları, engelli kadın mahpuslar için özel standartlar ve bakım koşulları, engelli bireylerin rehabilitasyon, fizyoterapi, psikososyal destek mekanizmasının sağlanması; bunların hiçbirisi pakette yok. Bu önerileri sunduk, iki buçuk ay gibi bir zaman geçti ancak engelli mahpuslar yine yok sayıldı. Bu, tek başına tekil bir hak ihlali olarak değil, maalesef ki bu mahpusların yaşam hakkına kadar dokunabilecek sorunlar üretiyor. Engellilere karşı ayrımcılığın bir başka boyuttaki yansıması, eşitlik ve adalet iddiası taşıyan bu düzenlemede engellilerin yok sayılması, bu düzenlemenin meşruiyetini tartışmalı hâle getiren hususlardan bir tanesi. Biz bugün 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde, burada engelli mahpuslara bir düzenleme yapamıyorsak bunun, adaleti güçlendiren değil, adaleti dışlayan bir paket olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum.

Yine, Anayasa iptal kararı üzerine yapılan değişimler ve devletin kontrol ve gözetim kapasitesiyle idarenin takdir ve yetkisinin artırılmasına yönelik bir genel paketin, maddelerin getirildiğini düşünüyoruz. Her ne kadar Türkiye Yüzyılı adaletin yüzyılı, eşitlik söylemleriyle sunulmuşsa da bütünlüklü bir yargı reformu değil, çok sayıda kanuna serpiştirilen ceza artırımlarıyla, idari yetki genişlemeleriyle, hak arama yollarındaki sınırlama ve belirsizliklerle, savunma makamının var olan gerçek sorunları, sosyoekonomik sorunları değil de disiplinle ilgili meselelerle sınırlı bir ele alış biçimiyle, yine, Anayasa Mahkemesi, 153'üncü maddesine dair teknik düzenlemelerle dolu, dağınık bir yargı paketiyle karşı karşıyayız. Bu teklifin yargıya güven krizine, hukuki güvenliğe, siyasi davalardaki keyfi, politik, ideolojik yaklaşımlara ve cezasızlık algısına çözüm üretmediğini bir kez daha ifade ettik, defalarca söyledik. Özellikle, onuncu yargı paketindeki DEM PARTİ'yi suçlayıcı yaklaşımlarınızdan sonra ifade etmiştik ki bizler infazda eşitliği savunuyoruz, gerçek anlamda cezada, infazda adaleti savunuyoruz, bunun yasal çerçevesini oluşturmaya da hazırız. Beklettiniz, beklettiniz, ertelettiniz, onuncu yargı paketinde farklı bir muameleye gittiniz, mayısta, hazırda getirmeyip o umudu büyütürken farklı versiyonları bugüne kadar getirdiniz. Yine, kendi istediğiniz zamanda, kendi istediğiniz bir takvimde, kendi istediğiniz bir çerçevede bunu getirerek toplumsal rıza üretmeye çalışıyorsunuz.

Covid-19'da getirilen bir düzenlemeyle bir kısım adaletsizlik ve eşitsizlik düzeltilirken bir kısım adaletsizlik ve eşitsizlikte ısrar ve yeniden üreten bir hâl gerçekleştirilmeye başlanıyor. Biz yeni mağduriyetler doğurmasını değil gerçekten bir eşitliğin olmasını talep ediyoruz çünkü hukuk, siyasete göre değil özünde, hukukun kendi özünde, felsefesinde, siyasetinde, ortaya çıkışındaki öz itibarıyla eşitliğe, adalete, demokrasiye ve hakikate göre şekillendirilmelidir diyoruz. Bu düzenlemenin ceza hukukunun eşitlik ilkesini ihlal etmediğini ifade ediyoruz çoğu şekilde. Anayasa'ya aykırılıkta da ifade ettik; Türkiye'nin ceza infaz sisteminin kendisi seçici cezalandırma ve hedefli baskıyla ortaya çıkıyor. Ne demek seçici cezalandırmada farklı şekilde? Devlet cezayı suçun niteliğine göre değil failin kimliğine ve döneme göre, konjonktüre göre seçer, buna göre bazı grupları bilinçli olarak kapsam dışına alır ya da kapsam dışına çıkarır, cezalandırmayı onlar üzerinden sürdürür ki toplumsal bir rızayla ve toplumsal cezalandırmayla siyasi bir ceza mühendisliği yapar, hukuku tam olarak bir araç olarak kullanır. Bununla ilgili Charles Tilly'nin, Christian Davenport'un kavramlaştırdığı biçimde, devlet hukuku tüm topluma eşit uygulamak yerine belli bir grubu sistematik baskı altına aldığı an eşitlik ve adaletten söz etmek mümkün değil.

Pandemiden bugüne gelişim seyrini arkadaşlar anlattı, tekrar etmeyeceğim. Bizim itirazımız, gerçekten eşitlik ve adaletin sağlanmasına değil, bunun birilerine özel olmaması meselesiyedir, bütüncül hukukun gerçekten ayrımcılıkta ısrarını tamamen ortadan kaldırmasıyla. Birçok milletvekili arkadaşım ifade etti, ne cezalandırma artırımı gerçek anlamda suç oranlarını azaltıyor ne de cezaevlerindeki kapasite sorununu çözmez adına getirilen bu geçici adımlar gerçek anlamda infazda adalet ve eşitliği sağlıyor. Bugün, kasten yaralama, kamu görevlisine karşı suç, trafik güvenliğini tehlikeye sokma, tehdit, çocukların araç olarak kullanılması, bilişim suçları meselelerin çoğunda sistematik olarak bir artırımı gidilmiş ancak bu artırımlar toplumsal sorunların kaynağını, politika eksikliğini, bir bütünen devletin tüm bakanlıklar arasındaki koordine üzerinden suçla mücadele etmesi konusundaki sorumluluğunu ne kaldırır ne gizler ne de ötelemesine bir gerekçe yapılır. Biz, bilimsel bir katkı sunmasının aksine, popülist söylemlerle, dönemsel söylemlerle güvenlik söylemlerini öne çıkaran bir kamuflaj etkisi olduğunu düşünüyoruz. Kamu görevlilerinin karşı taraf olduğu suçlardaki yükseltmede vatandaş aleyhine, devlet lehine genişleyen bu ceza siyasetini kabul etmemiz mümkün değil.

20'nci maddede çocukların araç olarak kullanılması hâlinde ceza artırımıyla ilgili düzenleme getirmişsiniz. Önceki fıkralardaki ceza artırımının bir gerekçesi olmadığı gibi, bu maddede velev ki fail çocuk olaksa -çocukların araç olarak kullanılmasında- hakeza, bu ceza artırımı aynı şekilde kullanılacaksa bu on birinci yargı paketinde çocuklarla ilgili geri çekilen maddelerdeki gölgelenmiş, grileşmiş bir alanın da geri getirildiğini görüyoruz, bir dolanma hâli olduğunu düşünüyoruz. Onarıcı adalet ve çocuk adalet sistemi gözetilerek bunun revizyonunu talep edeceğiz.

Yine, Türkiye'nin ulusal, uluslararası raporlarında, hukuk raporlarında, baroların raporlarında, bizlerin, DEM PARTİ hukuk komisyonu raporlarının çoğunda biz Türkiye'deki temel adalet krizlerini, aciliyet gerektiren, Türkiye'nin demokrasisine sebep olan meseleleri uzun uzun ifade ettik. Uzun tutukluluk, siyasi davalardaki cezalandırma, tahliye yolunu kapatma, ifade özgürlüğü davaları, AYM, AİHM kararlarına uymama, işkence, kötü muamele, yargıdaki liyakat kaybı ki bunda Venedik Komisyonunun HSK'nin yapısıyla ilgili vermiş olduğu en son raporu dikkatinize sunarım. Hukuk güvenliğinin yok olmasını, bunlara hiçbir şekilde yer vermemesini yargı krizini -eşitlik ve adaleti değil- var olan sorunu yeni bir yönetim biçimi olarak gösterdiğini söylüyoruz. AİHM 4 kere Demirtaş kararını verdi. AİHM'de ihlal kararı verilip Türkiye'de bekletilen onlarca karar var ve aslında, Kobani kumpas davasında verilen bu karar sadece özgürlük, güvenlik kararının değil, Türkiye'de siyasi amaçlarla özgürlük, güvenlik kararının yani tutuklamanın verilebildiğini teyit etti. Türkiye dünyadaki yani konsey üyesi olup da bu konuda karar alan nadir ülkelerden bir tanesi. Bunda bir değişiklik yapılabilecekken 4'üncü karara rağmen bunun bekletiliyor olması ve şu an burada eşitlik ve adalet üzerinden, Anayasa kararlarına uyma üzerinden bir şeye gidilmesini, bir dezenformasyon ve gerçeğin göz ardı edilmesi olarak düşünüyoruz. Biz sadece Demirtaş ve Figen Yüksekdağ değil, tüm Kobani kumpas davası yargılananlarının tahliye olması gerektiğini düşünüyoruz. Yargının siyasallaştığı meselesi belki de Kürt siyaseti açısından DEP'ten parti kapatmalara, KCK'den şu an devam eden HDK operasyonlarına, Kobani kumpas davasına, şu an devam eden davaların çoğuna... Bugün biz burada bu konuları konuşurken Hakkâri'de ağır ceza mahkemesinde görülen bir davada... Bugün Türkiye'de tutuklu siyasetçiler, gazeteciler, akademisyenler, öğrenciler, çocuklar, kadınlar var ve bir de Türkiye'de tutuklu belediye başkanları gerçeği diye bir gerçek var maalesef ki. İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, Adana Belediye Başkanı Zeydan Karalar ve yine, kayyum atadığınız, 3 Haziranda, bir gün önce, önce bir kurguyla gözaltına alıp iki gün sonra da kayyum kararı verdiğiniz Mehmet Sıddık Akış'la ilgili bozma kararı verdi bölge adliye mahkemesi. Bir madde de o, bölge adliye mahkemesinin bozmasının genişletilmesiyle ilgili ancak yargılaması yapılırken gizli tanık beyanı, siyasi çalışmaların kriminalize edilmesi, miting konuşmaları gibi siyasi saikler ve demokratik siyasete dönük hedefler devam ettirildi ve bugün tutukluluğuna devam kararı verildi. İşte, Türkiye'nin asıl konuşması gereken meselelerden bir tanesi tam olarak budur diyoruz. Bu gerçeklik görüldüğü oranda bugün bu sorunlar giderilebilir.

Maddelerdeki avukatlarla ilgili, savunma makamıyla ilgili önerilerin bir kısmını arkadaşlarımız söyledi, tekrar etmeyeceğiz ancak avukatların en önemli sorunlarından bir tanesi işçileştirilen avukatlar. Genç avukatların sosyoekonomik sorunları, yeni düzenleme ve reformda dile getirilmesi gereken meseleleri konuşmadan, tartışmadan, buna nasıl bir çözüm bulacağımıza dair bir süreç yürütmeden sadece disiplin meseleleri üzerinden sınırlı bir ele alış, tam da diğer meselelerdeki o tekrar kadükleşme, tekrar etme, sorunları başa sarma ve çözüm bulmama konusunda bizi tekrar bir noktaya getirecek.

Yine, 30, 31, 32, BTK'ye verilen yetkilerin kötüye kullanımı, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü bakımından ciddi risk barındırıyor. Bugün biz burada bu görüşmeleri sürdürürken bugün itibarıyla bir rapor kamuoyuyla paylaşıldı, Dicle Gazeteciler Federasyonunun yapmış olduğu bir rapor ve bu raporda şu ana kadar sadece on bir aylık süreç içerisinde 19 tane siteye sansür uygulandığı, 17 gazetecinin tutuklanarak devam ettirildiği... İfade özgürlüğü kapsamında var olan müdahaleler ortadayken sadece BTK'ye, bir de sansüre kademeli bant yetkisinin verilmesinin tam olarak hem Anayasa'ya aykırı olduğuna hem de mevcut var olan engellemeleri daha da büyüteceğine inanıyoruz.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Bir de tabii ki akıl sağlığı, bunu es geçmemeliyim, 14 ve 15'inci madde. Ben bizzat bu konuları avukatlık yaparken yaşayan biri olarak ifade edeceğim. Biz şu an binlerce insanın tahliyesinin önünü açıyoruz, bununla ilgili bir yasa geliyor eşitlik ve adalet kapsamında ve bu, 120-130 binleri bulacak ama burada getirdiğimiz mesele, biz burada gerçekten zekâ geriliğiyle ilgili hasta olan mahpuslarla ya da cezalandırılacak yargılanan kişilerin yargılanmayıp, ceza almayıp gerçekten tedaviye erişimini mi tartışıyoruz yoksa bu kadar tahliyenin önünü açmışken içeriye girebilecek bir mekanizmanın yolunu açıp meseleyi tedavi oranında mı ele alıyoruz? Bence bu maddedeki bu belirsizlik hâli ve akıl sağlığı, zekâ geriliği, raporların alınması, ATK gibi bir mekanizmadaki bilimsel kriterlerden uzak tutumu varken bu maddenin pozitif anlamda olumlu sonuçlarının değil, olumsuz sonuçlarının artacağını düşünüyoruz. Bu konuda karar veren bu düzenlemeyi yapanlardan da bu hususta bir açıklık bekliyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Sayın Suiçmez, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sibel Vekilim, sizi çok seviyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, yedi saat olmuş; hem bu yedi saatin yorgunluğu hem gerek Halil Bey'in gerekse grup sözcümüz Sayın Süleyman Vekilimin baskıları karşısında sözlerimi fazla uzatmayacağım. Dolayısıyla hem bir yandan bu var hem de tabii, gecenin bu saati oldu.

Geçen hafta Adalet Bakanlığının bütçesi sırasında Plan ve Bütçede yaptığım konuşmanın bir bölümüyle başlayayım, buraya uyarlayayım: "Meclisin bile Anayasa'yı açıkça ihlal ettiği, toplumun yargıya güveninin ciddi zedellendiği, yargılama süreçlerinin ve yargılama giderlerinin artmasıyla adalete erişimin zayıfladığı, soruşturma ve kovuşturmalarda hukuk çiğnenerek yapıldığı gerçeği karşısında hâkim, savcı ve adalet binalarının sayısının artışının, reform ve yargı paketlerinin sayısının artık hiçbir anlamı yoktur. Ben 'Kral çıplak.' diyorum; adaleti mumla değil, kibritle aradığımızı da tüm ülkedeki vatandaşlarımızla beraber söylemek istiyorum." Fazla söze gerek yok, cezaevleri kapasitesinin üzerinde bir vaziyette şu anda. Dolayısıyla mağdur sayısının arttığı, suç işleyenlerin sayısının arttığı bir ülke hâlindeyiz, bütün reform paketleri ve bu getirdiğiniz yargı paketleri karşısında.

Şimdi kanun teklifine geldiğimizde genel gerekçeye bakıyorum: "Güvenlik tedbirleri ile suçlar için öngörülen ceza miktarı, ceza hukukunun evrensel temel ilkeleri ve Anayasanın konuya ilişkin kurallarına aykırı olmamak kaydıyla, ülkenin sosyal ve kültürel yapısı..." denilmiş, sonra yine "Ceza hukuku, suç faillerine işlediği fiilin ağırlığına göre belirli bir yaptırım uygulamak suretiyle yeniden suç işlenmesini önlemeyi ve toplumun suçtan korunmasını amaçlamaktadır." demiş gerekçelerin bir bölümünde. Şimdi, bu gerekçelere baktığımda, hani, Nasrettin Hoca'nın dediği gibi, kedi buysa ciğer nerede, ciğer buysa kedi nerede? Aynen bu şekilde önümüze gelen bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Şimdi, siz on birinci yargı paketini getirdiniz, ben bu kanun teklifine baktım, ben de paketledim: Ceza usul hükümlerine aykırılık paketi, 12'nci madde gibi; Anayasa'ya aykırılık paketi gibi, birçok maddede bütün arkadaşlarım söyledi; yargı yetkisinin devri paketi, 31'inci, 22'nci maddelerdeki gibi; İmamoğlu paketi, 16'ncı ve 20'nci maddelerdeki gibi; Saraçhane paketi, 23'üncü, 24'üncü, 21'inci, 19'uncu maddelerdeki gibi; mükerrer Anayasa'ya aykırılık paketi, 21, 32, 31 gibi; konuyla ilgisi olmayan maddeler paketi, 27'nci, 28'inci maddeler gibi; sorumsuzluk paketi, 22'nci maddenin (6)'ncü fıkrası gibi, ki ben bundan özellikle de bahsetmek istiyorum: "Askıya alma işlemine karar veren gerçek ve tüzel kişiler hukuki bakımdan sorumlu tutulmayacak." Ya, böyle bir sorumsuzluk zırhını nasıl getirebiliyoruz? Böyle bir hukuk devleti olabilir mi? Bu açıkça "Hukuka aykırı bir şekilde davran, ben de sana bir kılıf geçireyim, hukuki sorumluluğun olmasın." demek bu; bunu, bu kılıfları başka yerlerde de yaptınız, bu hukuk devletinde kabul edilebilecek bir şey değil. Hocalarım burada, belirtmek isterim: Böyle bir madde olabilir mi ya? "Ayrıntılı bir inceleme yapılmasına gerek olmaksızın ihlalin ilk bakışta anlaşılabilir hâle..." yani biz buna hukuk metni diyebilir miyiz? Bir romanda, bir hikâyede, bir şiirde olmayacak şekilde betimlemeler, tasvirler var yani kimse kusura bakmasın, böyle kanun hazırlaması olmaz. Bütün evrensel hukuk kurallarına aykırı bir biçimde hazırlanan metinleri önümüze getiriyorsunuz, buradan bunları yine geçireceksiniz, Meclisten geçireceksiniz; ondan sonra yine Anayasa Mahkemesine gidecek, birçok maddeleri iptal edilecek ve biz yine burada dönüp bunları görüşmeye kalkacağız.

Değerli arkadaşlar, sabrınızın bittiğini biliyorum.

Bir paketi unuttum, infaz düzenlenmesi altında dolaylı af paketi. Siz de bizim gibi telefonlar, mesajlar aldınız mı? Ben bazen diyorum ki iktidar milletvekilleri acaba bu ülkede yaşamıyor mu?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - "Kapsamı genişletelim." diye mesaj atıyorlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Öyle değil. O zaman ben buradan bütün vatandaşları... Herhâlde telefon numaranızı bilmiyorlar Halil Vekilim. Sizin telefon numaranızı söyleyeyim, size de mesaj atınlar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben okumuyorum artık.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Okumuyorsunuz öyle mi? Biz hepsini okuyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, 27'nci maddeyle ilgili ciddi tepkiler alıyoruz, endişeler haklıdır. Dolayısıyla, sadece bazı suç tiplerinin muaf tutulması ama onun yanında, özellikle kadınlara, çocuklara yönelik suçların bu kapsam içerisinde bulunması... Çok açık, net söyledi Sayın Başkan, bir etki analizi yok. Yani merak ediyorum, soruyorum: Daha önce Covid yasası nedeniyle tahliye ettiğiniz, bıraktığınız kişilerle ilgili bir çalışma yaptınız mı? Bunlardan kaç tane tekrar içeriye girdi? Bununla ilgili bir bilginiz var mı? Mesela, kadınlara ve çocuklara karşı suç nedeniyle hüküm almış kişilerden kaç tane yine aynı suçları işleyerek cezaevlerine geri geldiler bir fikriniz var mı? Mesela, direkt ilgilenen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı hep bir araya gelip bir inceleme yaptı mı? Yani infaz yasasıyla bir beklenti oluşturdu. O zaman da çok açık, net bir biçimde bunun hukuka uygun olmadığı, Anayasa'ya aykırı olduğu dile getirildi. Zamanında bunu hüküm kesinleştiği tarihte değil de suçun işlenmesi tarihinde almış olsaydınız bugün bu tartışmaları yapmayacaktık, bugün yine örtülü bir af çıkarma çabası içerisinde olunmayacaktı, bugün tüm insanların hassas olduğu konularda da millette bir hassasiyet yaratılmıyacaktı. Az önce dediğim gibi kadınlar, çocuklar, depremde bütün canlarını yitiren vatandaşların hissettiği gibi yani "Devlet kişiye karşı yapılan suçları affetmekte çok bonkör ama diğer suçlarda bonkör değil." algısı yaratılmıyacaktı. Dolayısıyla, 27'nci maddeye çocuklar ve kadınlar yönünden bir muafiyet de getirmemiz gerektiğine ben inanıyorum.

Sözü daha fazla uzatmadan, savunma yaptığımız ceza savunmalarında bizden önce konuşan meslektaşlarımız olunca diyoruz ya "Aynen katılıyorum." diye, benden önce söz alan, çok ayrıntılı ve güzel bir şekilde konunun önemini belirten grup milletvekillerimin sözlerine -sizinkilere değil- aynen katıldığımı ama tabii, maddeler üzerinde de söz alma hakkımı saklı tuttuğumu belirterek herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Suiçmez.

Sizin partinizin sözcüsünü kırmadınız, Halil Bey'i de kırmadınız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Teşekkür ederiz, etkin ve verimli bir konuşma oldu.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ağzınıza sağlık, yüreğinize sağlık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Sağkan.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığımızın Kıymetli Bakan Yardımcısı, kurum ve kuruluşların değerli temsilcileri, çok değerli akademisyen hocalarımız; ben de hepinizi Türkiye Barolar Birliği adına saygıyla selamlıyorum.

Rahatsızlığım nedeniyle hassasiyet gösterilip sıra verildiği için de teşekkür ediyorum sizlere.

Ben kısaca genele ilişkin söz aldım, özellikle kanun teklifinin 4'üncü ve 10'uncu maddeleri arasında düzenlenen Avukatlık Kanunu'nun disiplin hükümlerine ilişkin aslında bir bilgilendirme yapmak istedim. Hem bu maddelere ilişkin olarak hem de kanun teklifinin tamamına ilişkin olarak ise burada bulunan Disiplin Kurulu Başkanımız ve Başhukuk Müşavirimiz de yapılan diğer çalışmaları madde başlıklarına geçildiğinde, ihtiyaç hâlinde sizlerle paylaşmak üzere burada hazır bulunuyorlar.

Ben, öncelikle Sayın Aslan Vekilimize, Sayın Şahin Vekilimize avukatlık mesleğinin sosyoekonomik sorunları, başta işçi avukatlık olmak üzere, bu konuları bahsettikleri için teşekkür etmek istiyorum. Biz geçtiğimiz dönem mesleğimizin sorunları ve çözüm önerilerimizi Adalet Bakanlığımızla yaptığımız görüşmelerde büyük oranda Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin içerisine "Savunmanın Etkinliği ve Güçlendirilmesi" başlığının altında yer aldığını, taleplerimizin yer aldığını gördük. Umut ediyorum, bu yasama döneminde sizlerin altına imza attığınız kanun teklifleriyle 2026 yılında mesleğimizin hem ekonomik hem de bence daha da kıymetlisi niteliksel anlamda yaşadığı sorunların çözümüne dair önemli yasal düzenlemeler hep birlikte hayata geçirilecektir. Bunun için Meclis çatısı altında kıymetli adımlar atılacağına hiç şüphemiz bulunmuyor. Ancak tabii, bugünkü konumuz ise bildiğiniz üzere Anayasa Mahkemesinin Avukatlık Kanunu'nun disiplin hükümlerini düzenleyen 134'üncü ve 135'inci maddelerini hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından yetersiz bulunması nedeniyle iptal etmesinden kaynaklanan düzenlemeler. Biz bu iptal kararını gördüğümüz anda açıkçası endişe ettik çünkü dokuz aylık bir süre vardı ve Avukatlık Kanunu'nun bir kamu hizmeti boyutu olması nedeniyle zamanında bir düzenleme yapılamayacak olması hâlinde yaşanacak boşluğun çok ağır sonuçları olabileceği kaygısını taşıyor idik. Bu nedenle, iptal gerekçeleri çerçevesinde kendi çalışmalarımızı başlattık ama aynı anda Adalet Bakanlığından da bize bir davet geldi. Adalet Bakanlığıyla görüştük, burada da ifade edildi aslında birçok vekilimiz tarafından Türkiye Barolar Birliğinin bu maddeler özelinde görüşünün alındığı şeklinde. Aslında daha da ötesi, 4'üncü ve 10'uncu maddeler arasında düzenlenen, az önce konusu geçen 1/C maddesi dışında tamamını Adalet Bakanlığıyla beraber hazırladığımızı ifade edebilirim gönül rahatlığıyla. Sadece bizden görüş alınan bir hüküm ve yasa değil, birlikte hazırladığımız, hatta bazı toplantıları doğrudan Türkiye Barolar Birliği çatısı altında yapılan maddelerdir. Ben bu uygulamayı çok kıymetli buluyorum. O nedenle, sizlerin huzurunda Sayın Adalet Bakanımıza, burada huzurda Sayın Bakan Yardımcımıza da bu kıymetli çalışmadan dolayı teşekkür ediyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - İmza sahipleri...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Buyurun efendim.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - İmza sahibi milletvekillerimize?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - İmza sahibi milletvekillerime geleceğim hemen devamında.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Unutmaz, unutmaz Başkanım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Geleceğim, muhakkak ki aklımda.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Olumsuz eleştiriler bize.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Hayır, hayır, teşekkür de gelecek.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Olumsuz kısımları bize.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Şimdi hazırlık aşamasını anlatıyorum ilk önce efendim, hazırlık aşamasında.

Şunu ifade etmek istiyorum: Burada gördüğünüz uyarı, kınama yani 135'in altındaki maddede gördüğünüz disiplinler eylemlerin tamamına yakını zaten mevcut uygulamamızda yargı kararlarıyla da içtihat hâline gelmiş olan disiplinler cezaları içeriyor. Tabii, bunu birçok meslektaşımız bilmedikleri için ilk defa ceza unsuru içeren hükümler getiriyormuşuz gibi bir algı doğdu kamuoyunda fakat böyle değil. Biz uzun zamandır bu konudaki içtihadı derledik, ceza hükümlerini çıkarttık çünkü Anayasa Mahkemesi verdiği iptal kararının gerekçesinde bize bunu somutlaştırmamızı söylüyor. Tabii, şöyle bir sorun da yaşadık burada Değerli Başkanım, Avukatlık Kanunu'nun meslek alanı diğer mesleklerle göre baktığımızda disiplinler anlamda çok daha geniş bir alan çünkü bizim meslek kurallarımızda özel yaşantımızda bile avukatlık mesleğinin onuruna uygun hareket etmemiz gibi hükümler var. Borçlanan bir avukatın aciz vesikasına bağlanmasının levhadan silme sebebi olduğu bir meslek grubundan bahsediyoruz. Hâliyle bizim aslında bu alanımızı tek tek yazmak emin olun çok ama çok zor bir işti. Diğer meslek gruplarından da çok daha fazla sayıda hükmü alt alta yazmamızı gerektirdi ancak bu tür bir uygulama, her hâlükârda bir boşluk bırakabileceği için, Sayın Süleyman Bülbül Vekilimizin eleştirisine konu ettiği o "Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak." hükmünü her disiplin cezasının altına eklemek zorundaydık çünkü bizim tamamını bire bir bilmemiz ve kanuni bir hüküm altına almamız, ön görebilmemiz mümkün değil. Her geçen gün değişen ve gelişen bir alan. Bugün e-duruşmayla birlikte bir avukatın e-duruşmada girdiği mekânın, e-duruşmaya katıldığı mekânın bu mesleğin onuruna uygun olup olmadığı tartışması başlamıştır. Bunun gibi sürekli değişen ve eklenen unsurları olduğundan bu tür bir hükmü de bunun altına ilave etmek zorunda kaldık ama dediğim gibi bu hükümlerin tamamı Adalet Bakanlığımızla beraber çalışılmıştır. Yargı uygulamasından geçen ve içtihat hâlini alan unsurlar da büyük ağırlığını taşımaktadır.

Bu kapsamda eleştirilen hususlara ilişkin de açıklama yapıp sözlerime son vereceğim. Biz birbirimizi ikna ettik Bakanlıkla yaptığımız görüşmelerde, tüm başlıklarda.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, bizi de biraz ikna edin.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Tabii ki, ikna etmeye çalışacağım efendim.

Şimdi, tabii, burada "Hâkim ve cumhuriyet savcılarıyla olan ilişkilerinde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmamak" başlığı nereden geldi diye soru işaretleri var. Hemen ifade edeyim: Efendim, bu ifade 1971 yılındaki avukatlık meslek kurallarının içerisindeki ifade ancak bu ifadenin hemen devamında etik ilkelerimizin içerisinde "bu ilişkide karşılıklı saygının geçerli olacağı" ifadesi yer alıyor. Şimdi "karşılıklı saygının geçerli" olacağı ifadesi çıkarılıp bu ibare kanun metni içerisinde dercedildiğinde bu durumda az önceki eleştirilerde yer verildiği üzere bu unsurun üç sacayağı içerisinde bir hiyerarşik derecelendirme anlamı taşıdığına ilişkin bizim de çok ciddi kaygılarımız oluştu. Bu anlamda, bu kaygılarımızı kanun teklifi hâline geldikten sonra da siz değerli hazırlanla farklı unsurlarda paylaştık. Az önce Kıymetli Başkanımın ifade ettiği üzere, zannedersen bu konuda bir önergeyle çözüme dair adım atılacağını da duyduk. Bu anlamda bu hassasiyetin giderilmesi bizim açımızdan çok ama çok önemlidir çünkü Avukatlık Kanunu'nda

yargının üç sacayağı arasında bir eşitlik dışı unsurun ifade edilmesi gerçekten hiçbirimizin içerisine sinmeyecek bir unsurdur diye tahmin ediyorum ancak bunun tabii ki bir disiplinler yaptırım anlamında ifade edilmesi zorunluluğu var. Bu anlamda, Türk Ceza Kanunu'nun 6'ncı maddesinde ifadesini bulan "yargı görevi yapanlarla ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak" şeklinde düzenlenmesinin buradaki bütün sorunu kanuni bir dil içerisinde çözeceğine inanıyoruz. Buranın içerisindeki bütün unsurlar vekillerimiz tarafından sorulduğu durumda idari yargı ve Danıştay kararlarıyla bugüne kadarki uygulamalarıyla yerleşmiş, devam eden, uygulanagelmış unsurlar. Hâliyle şunu net olarak ifade edeyim ya da örnek vereyim bir tane sizlere: Gerek olmadığı hâlde ilamı bölerek icraya konu etmek. Mesela bizim bunu aslında bir kanuna yazmamız çok garip geliyor fakat Anayasa Mahkemesinin kararı bunu bize zorunlu kılıyor. Gerek görülmediği hâlde ilamı konu etmek, fazladan vekâlet ücreti almaya çalışmak özen yükümlülüğümüz çerçevesinde zaten disiplinler yaptırımı tabi ama oturduk, bunlara kadar tek tek yazmak durumunda kaldık çünkü bozma kararı, daha doğrusu, iptal kararı bizi buna yapmaya zorunlu kılıyordu.

Ben bu çerçevede, bugün yapılan çalışmadan, devam edecek olan çalışmadan dolayı siz değerli vekillerimize teşekkürlerimi, şükranlarımı sunuyorum.

Adalet Bakanlığıyla beraber yaptığımız bu çalışmanın tabii ki bir taslak hâli milletvekillerimize sunuldu. Ben bu sebeple, huzurda bulunan sayın milletvekillerimize de bunu bir kanuni dille bir kanun teklifi hâline getirerek bugün burada tartışma konusu ettikleri ve dokuz aylık süremiz dolmadan da yasalaşmasına dair ciddi bir adım atıldığı için hazıruna, kıymetli milletvekillerimize, siz değerli Komisyon üyelerimize, Kıymetli Başkanımıza teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum efendim.

Sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok çok teşekkür ediyoruz.

Değerli Başkanım, sizin de belirtmiş olduğunuz hususa ilişkin az sonra maddede arkadaşlarımızın önergesi olacak. Dolayısıyla, sizin belirtmiş olduğunuz çerçevede o değişikliği Komisyon üyelerimize sunmuş olacaklar.

Şimdi, geneliyle ilgili görüşmeler bu şekilde tamamlanmış oldu.

Değerli milletvekilleri, maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Başkanım, bir hususu arz edeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Arslan, buyurun.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Şahin konuşmasında bir cümleyi kullandığımızı, tırnak içinde kullanmadığımızı ifade etti. Cümle aynen şu: "İnsanların birlikte yaşamaya başladıkları ilk çağlardan itibaren oluşmaya başlayan 'adalet' kavramı sosyal ve ekonomik ilişkilerin yoğunlaşmasıyla giderek önem kazanmış ve artık çağımızda bir amaç durumuna gelmiştir." Doğru, bu cümle 2006 yılında Bursa'da bir yüksek lisans tezinde kullanılmış. Peki, ondan önce nerede kullanılmış? Aslında bu tezi yazan hocamızın bunu tırnak içinde kullanması gerekirdi. Bizim 2003 yılında (1/521) sayılı Adalet Bakanlığı Kanun Tasarısı'nda aynı cümle kullanılıyor, bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

Sayın Şahin bunu hocamıza iletir inşallah.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Yani bize tavsiyesini kendisi yaparsa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Arslan, açıklama için teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Teşekkür ederim Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben de Sayın Şahin söylediğinde bu konuya bakacağımızı ve gereken açıklamayı yapacağımızı belirtmiştim. Dolayısıyla, açıklama yapıldı ama o tarihten önce de nerede kullanılmış, ona da bir bakmak lazım diye düşünüyorum.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, bir açarsanız mikrofonu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Ben de hem sizin göstermiş olduğunuz hassasiyete hem de Sayın Arslan'a çok teşekkür ediyorum. Demek ki kişi başka yerden almış olsa bile sahiplenmiş. Bizim de sadece burada göstermek istediğimiz, gözümüzün muhalefet olarak üzerinizde olduğu dolayısıyla yazdığınıza, çizdiğinize dikkat etmeniz gerektiğini ve takipte olduğumuzu hatırlatmak istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, ben de bir şey ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, Sayın Kunt...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Başkanım.

Eriş Başkanımız buradayken ayrılmadan... Bu, disipline dair bazı hususlar var en azından, hani, ikna olmak istediğimiz hususlar açıkçası. Çünkü Türkiye Barolar Birliğinin eğer ortak mutabık kaldığı bir şeyse elbette ki biz de odaları önemsiyoruz bu anlamda ve bizi onun da koruyucu bir meslek örgütü olduğundan yana da bir şüphemiz yok ama ikna olmak da istiyoruz.

Şimdi, bu (g) bendinde sıralanan iddia ve savunmanın hukuki çerçevesi dışına çıkarak...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Kunt, bir saniye...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sormam lazım ama.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, madde geldiğinde...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Evet, maddeyle ilgili soru...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama şimdi, diğer arkadaşlarımız da söz isteyecek bu konuda.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz de isteyeceğiz o zaman.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Ama Başkanımız ayrılmak zorunda kalabilir diye en azından ikna olmak istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, Başkanımız belki kalacak maddelerde.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Ama Başkanımız rahatsız ya Başkanım, zorlamayalım dedim.
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam da Başkanımız...
DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Çok kısa ya, bunu diyene kadar söylemiştim.
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, 6'ncı madde...
Sayın Kunt, madde geldiğinde, o zaman gündeme getirirsiniz. Başkanımız kalacak, merak etmeyin, kalacak.
DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, kalacak mısınız?
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kalacak, hızlı geçeceğiz çünkü o maddeleri.
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Kalmam gerektiğini anlıyorum, kalıyorum.
DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Tamam o zaman. Başkanımız kalacaksa o zaman sırası geldiğinde.
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRK CEZA KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 134 üncü maddesinin ikinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Belirtilen kişiler dışında kalan kişilerce ihalenin feshi talep edilmesi halinde mahkemece ihalenin feshi talebi dosya üzerinden ve kesin olarak reddedilir."

"Teminatın veya üçüncü fıkra uyarınca yatırılması gereken harcın yatırılmaması veya eksik yatırılması suretiyle ihalenin feshinin talep edilmesi hâlinde mahkeme tebliğ edeceği muhtıradan, iki haftalık kesin süre içinde teminatın veya harcın ikmal edilmesini, aksi hâlde ihalenin feshi talebinin dosya üzerinden kesin olarak reddedileceğini bildirir. Mahkeme, süresi içinde teminat veya harç ikmal edilmediği takdirde derhal ihalenin feshi talebini reddeder."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 1'inci maddeyle ilgili söz talebi var mı? Yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2-2004 sayılı Kanunun 278 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 278- Alışılmış hediyeler dışında, geçici veya kesin aciz belgesinin ya da aciz belgesi niteliğinde olan haciz tutanağının düzenlendiği yahut iflasın açıldığı tarihten önceki bir yıl içinde yapılan bütün bağışlamalar ve ivazsız tasarruflar iptale tabidir. Aşağıdaki tasarruflar bağışlama sayılır:

a) Yapılan tasarrufların gerçek değere uygun olarak ivazlı olduğu ispatlanmadıkça altsoy ve üstsoy, üçüncü derece dâhil kan hısımları, son bir yıl içinde evlilik birliği sona ermiş olsa bile eşi ve üçüncü derece dâhil kayın hısımları, evlat edinenle evlatlık, ortak konutta yaşayan kişiler arasında yapılan tasarruflar.

b) Aksi ispatlanmadıkça, sözleşmenin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin gerçek değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyatla kabul ettiği sözleşmeler.

c) Uygun bir karşılığın sağlandığı ispatlanmadıkça, borçlunun kendisine veya üçüncü bir kişi yararına ömür boyu gelir sözleşmesi ya da intifa hakkı tesis ettiği sözleşmeler yahut ölünceye kadar bakma sözleşmeleri."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci maddede söz talebi var mıydı? Yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3-2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"363 ve 364 üncü maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında şikâyet başvurusunun yapıldığı veya davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 3'üncü maddeyle ilgili söz talebi var mıydı? Yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi, yeni madde ihdasına ilişkin 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 4- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(e) Avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak ve hukuk mesleklerine giriş sınavında başarılı olmak."

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, var mı, gerekçe veya...

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifimizle Avukatlık Kanunu'nun 3'üncü maddesinde değişiklik yapılarak avukatlığa kabul için aranan avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunma şartına Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda başarılı olmak şartı eklenmiştir. Böylece, adaylar zaman kaybetmeden avukatlık stajlarını tamamlayabilecekleri gibi, temel kuraldan uzaklaşmadan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda da başarı göstererek mesleğe kabul edileceklerdir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, bir cümle sadece...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Önergeyi bu hâliyle desteklediğimiz zapta geçirilmesini talep ediyorum. Önergeyi bu hâliyle destekliyoruz, Hakan Şeref Olgun Bey'in önergesini imzayla destekliyoruz efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, zapta geçirildi.

Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, bu önergeyi desteklemiyoruz çünkü staja başlayacak, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nı kazanamayacak, sonra bir de staj mağdurları çıkacak bizim önümüze, yeni mağdurlar çıkacak. Bu açıdan bu önergeyi desteklemiyoruz Cumhuriyet Halk Partisi olarak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Yeni madde ihdasına ilişkin 1 adet daha önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 4- 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "taşıyan ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olanlardan" ibaresi "taşıyanlardan" şeklinde değiştirilmiştir.

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Avukatlık Kanunu'nun Dördüncü Kısım'ında staj düzenlenmektedir. 16'ncı madde ise staja kabulde aranacak şartları belirlemektedir. Buna göre Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda başarı gösteremeyen aday öngörülen şartları taşımadığından staja kabul edilmemektedir. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı mevzuat gereği yılda iki kez yapılmaktadır. Girdikleri sınavda birkaç puan farkla başarılı olamayan adaylar bir yandan bir sonraki sınava hazırlanırken diğer yandan staj yaparak bu zamanı verimli şekilde değerlendirebileceklerdir.

Teklifimizle Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda başarılı olma şartı avukatlık stajına kabulde aranmayacaktır.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tutanaklara geçsin diye buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Tutanaklara geçmesini arzu ediyoruz. Hakan Şeref Olgun Bey'in vermiş olduğu madde ihdasına ilişkin öneriye bizzat katıldığımızı ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tutanaklara geçti Sayın Şahin.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, tutanaklara geçmesi açısından, biz bu öneriye katılmıyoruz. Yani Hukuk Meslekleri Sınavı yıllardan beri beklediğimiz bir sınavdı ve bu sınavda stajın, sınava girmeden staja başlanmasının doğru olmayacağı kanaatindeyiz, staj mağdurları yaratacağını düşünüyoruz. Burada sorunu çözmek 60'a indirmek değil ya da staja önceden başlatmak değil yani eğitim kurumları olan hukuk fakültelerindeki eğitimi yatırmak lazım masanın üzerine, oradan başlamak lazım. Biz bu konuda bir çalışma yapıyoruz. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda başarılı öğrencileri az olan, belirli çapta aşağıda olan eğitim kurumlarının hukuk fakülteleri hakkında örneğin gelecek dönemde öğrenci almaması gibi kriterlerle gerekli yaptırımların uygulanmasını düşünüyoruz. Bu konuda çalışmaları da getireceğiz.

Sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Barolar Birliğinin görüşünü merak ediyorum bu konuda. Barolar Birliği, Başkan gitti... Burada mı, Başkan gitti mi? Disiplin Kurulu Başkanı...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU BAŞKANI MAHMUT KARATEKİN - Ben Disiplin Kurulu Başkanı olarak ifade edebilirim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU BAŞKANI MAHMUT KARATEKİN - Öncelikle Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanı olarak Sayın Başkanım sizi ve Komisyonumuzun değerli milletvekillerini ve tüm katılımcıları, Bakanlık yetkililerini saygıyla selamlıyorum.

Bizim görüşümüz de Barolar Birliği olarak yıllardır savunduğumuz şekilde. İçinde bulunduğumuz mevcut avukatların sayısı ve avukatlığın niteliği göz önüne alındığında, ben bir de uygulayıcıyım, Disiplin Kurulu Başkanı olarak gelen eylemleri, avukatların işledikleri eylemleri göz önüne aldığımızda gerçekten çok ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu görüyoruz mesleğimizin. Bu itibarla bizim düşüncemiz sınavın bu şekilde devamı yönündedir.

Saygıyla sunmak isterim.

Teşekkür ederim.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Başkanım, bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Zaten sınav konusunda herkes hemfikir de; bu 3 kez yapıldı, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı. Barolar olarak bu sınavların yapılış şekli veya muhteviyatıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yetkili değil ama şimdi, Baro Disiplin Kurulu Başkanımız bu konuda yetkili değil Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Görüşünü söylesin. Soru sordu, görüşünü söylesin.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU BAŞKANI MAHMUT KARATEKİN - Ben düşüncemi söyleyebilirim, muhtemelen Birlik Başkanımız da bizim gibi düşünüyor çünkü bunlar Barolar Birliğinde konuşulagelen hususlar. Biz sınavı savunuyoruz, 70 barajının da doğru olduğunu düşünüyoruz, düşürülmesinden yana değiliz, mevcut hâlin devamından yanayız Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bu da tarihî bir an oldu.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, söz alabilir miyim?.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oylamayı yaptık.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Onunla ilgili değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Neyle ilgili?

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, bir söz verseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam da oylamayı da yaptık.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Görmediniz Başkanım, bu benim suçum değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, buyurun Sayın Kunt, kayıtlara geçsin.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, bu konuda biz de Türkiye Barolar Birliği gibi düşünüyoruz sınavla ilgili, puanın şu aşamada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, onu söylesene ya!

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Dedim zaten Sayın Başkanım, anlamadınız O yüzden, kayıtlara geçmesi açısından biz de ifade edelim dedik.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, mikrofonu açabilir misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, kayıtlara geçsin diye, böyle zırt pırt şey olmaz ya, hakikaten olmaz yani! Biz de Barolar Birliği gibi düşünüyoruz, kayıtlara geçsin! (Gülüşmeler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 59'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu durum ve yargılama aşamalarında verilen nihai kararlar avukatın kayıtlı olduğu baroya bildirilir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 4'üncü maddeyle ilgili söz isteyen var mı? Yok.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 1136 sayılı Kanun'un 134'üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Disiplin cezalarının uygulanacağı haller:

MADDE 134- Avukatlara; avukatlık onur ve ünvanına, savunma hakkının kutsallığının gerektirdiği saygı ve güvene veya özen ve doğruluk yükümlülüklerine uymayan hâl ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine, ihlalin niteliğine ve eylemin ağırlık derecesine göre bu Kanunda yazılı disiplin cezalarından biri verilir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 5'inci maddede söz isteyen? Yok.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

Az önce görüşülen konuyla ilgili burada Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanı açıklama yaptı kısaca ama Barolar Birliği Başkanımız da buradayken kendisinin de bu konuda bir açıklama yapmasını istiyoruz.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı değil mi Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 2 tane önerge verildi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Önergeyi veren gitti ama Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İdris Şahin Bey var.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Biz, staj ve sınavın mutlaka olması gerektiğini savunuyoruz. Stajın başlatılması, sınav sonrasında alınacak puana göre mesleğe girmeye karar verilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Barolar Birliği Başkanı şimdi bir açıklama yapsın.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Aslında şu sınava hiçbirimiz karşı değiliz ama bir mağduriyet var, bu mağduriyetleri dillendirenler var. Biz de diyoruz ki: Bu sınav 60'a indirilebilir mi? Staj başvurusu sonrasında mesleğe kabulünde yine sınav şartı aranması uygun olur mu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Başkanım.

Sayın Olgun da geldi.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Başkanım, şöyle ifade edeyim: 2001 yılında da çok iyi biliyorsunuz, bir Avukatlık Kanunu düzenlemesi hayata geçmişti. O dönem, kazanılmış haklar saklı tutulmadığı için ona karşı ifade

edilen karşı çıkışlar haklı bulundu ve o dönem sınav iptal olmuştu. Aslında 2001'de o iptal üzerine 2004 yılında yani dört yıl sonraya sınav yürürlük tarihi konularak hayata konulsaydı, bugün konuştuğumuz sorunların hemen hemen hiçbirini -bizim alanımıza ilişkin olarak- hem ekonomik sorunlar hem nitelik anlamında belki de konuşmuyor olacaktık. Türkiye'de şu anda 204 bin avukat var, 204 bin. Bunun 90 bini 0-5 yıl kıdemli meslektaşlarımız yani yüzde 45'ini yeni, beş yıllık kıdemli meslektaşlarımız oluşturuyor ve emin olun, bu meslektaşlarımız içerisinde çok büyük oranda bir ofis bile açamayan, evinden "home office" sadece bir barodan gelecek CMK ve adli yardım dosyasıyla yaşamını idame ettirmeye çalışan on binlerce avukattan bahsediyoruz.

Hâliyle, istisnasız Türkiye'deki tüm barolar HMGS sınavının mevcut hâlinin mevcut koşullarıyla devam ediyor olmasının çok önemli ve elzem olduğu noktasında hemfikir vaziyetler Türkiye Barolar Birliğiyle birlikte. Bundan kesinlikle geri adım atılmaması gerektiğine inanıyoruz. Tabii ki bununla beraber, kontenjanların belirlenmesi, hukuk fakültesinde başarı puanı sıralamasının -ilk defa 100 bin olarak uygulanacak ama- 50 bine kadar yükseltilmesi, hukuk fakültesinde akreditasyon koşullarının belirlenerek bu koşulları taşımayan hukuk fakültelerinin öğrenci almalarının engellenmesi gibi, aslında sınavdan daha önemli olan adımlar var atılması gereken. Bu konuyu da Adalet Bakanlığına ve YÖK'e ileterek bir adım atılması noktasında görüşlerimizi ifade ediyoruz. Ancak şu an için, 2019 yılında yasalaşan, ilk olarak 2024 yılında uygulanan yani üniversiteye giren öğrenci arkadaşlarımızın tamamının üniversiteyi tercih ederken uygulanacağını yasal olarak bildikleri bir sınavdan geri adım atılmasının, bugüne kadar bu noktada verilen emeğin tamamını heba edeceği düşüncesindeyiz.

Hâliyle, mevcut hâliyle kesinlikle devam etmesi gerektiği, öğrenci arkadaşlarımızın bu sınavın ölçme ve değerlendirme kapasitesine ilişkin itirazlarının ise ilgili kurum olan ÖSYM ve tabii ki akademi tarafından, üniversiteler tarafından değerlendirilmesinin daha doğru olacağı inancındayız.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Son bir cümlem, kayıtlara geçsin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Olgun, kayıtlara geçmesi için.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Burada yanlış anlaşılan bir konu var herhâlde. Biz de sınava karşı olmadığımızı peşinen belirttik. Sayın Başkanım çok güzel açıkladı. Son cümlesi de zaten onun ölçme ve kapasite konusunu... Bu artık Yükseköğretim veya Bakanlığın işidir. Biz bu sınavın içeriğine karşıyız yani içeriğinin yanlış olduğunu, böyle bir sınavda tamamen ezbere dayalı bir sınav yapıldığını ama üniversitelerin tamamının ezbere dayalı eğitim vermediğini... Biz sınavın içerik olarak düzeltilmesini istiyoruz, yoksa biz de sınava karşı değiliz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kayıtlara geçmiştir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu konuyla mı ilgili Sayın Aslan? Kısaca herhâlde, değil mi? Şimdi, maddeyi geçtik yani önergeleri geçtiğimiz için sadece kayıtlara geçmek... Ayır bir açıklama mı yapacaksınız?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, hayır, ben 4 ile 10 arasındaki maddeleri toptan değerlendireceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu biraz bekletelim.

Selman Hocam, siz bu konuyla ilgili mi?

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Teşekkür ediyorum Sayın Hocam.

Ben de öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bir üniversite mensubu akademisyen olarak bir iki cümle de ben söylemek istedim açıklçası.

Sınavın getirilmesi tabii ki mezunlarımız bakımından bir standart, bir kalite oluşması adına hukuk mesleklerine giriş noktasında önemli. Burada, tabii, başka ülkelere baktığımızda da benzer sınavların olduğunu görüyoruz. Örneğin Almanya'da çift sınav var hem başta staja başlamak için bir sınav, bir de staj sonunda bir daha ikinci sınav yapılıyor ve sadece iki sınav hakkı veriliyor ve bunun da aslında olumlu ve olumsuz birçok tartışmalara da yol açtığını, özellikle sınavı başaramayanların psikolojisi açısından olumsuz etkileri olduğunu da söylendiğini duyuyoruz.

Şimdi, biz de tabii, sınavın içeriği bakımından test sınavı. Test sınavı gayet objektif bir sınav fakat ölçülülüğü oldukça sınırlı bir sınav çünkü test sınavında her şeyi soramıyorsunuz, cevabı net olan sorular sormak durumundasınız. Öğrencinin ya da adayın muhakeme kabiliyetini ölçme şansınız yok ya da aday, sınava giren kişi gerçekten bildiği için mi doğru şıkkı işaret etti -şans faktörü var çünkü- ya da gerçekten o konuyu bilmediği için mi yanlış şıkkı işaret etti ya da şıklar mı onu yanılttı, bu yönüyle ölçülülüğü sınırlı bir sınav. Bu açıdan, aslında ideali yazılı bir sınav yapılması, muhakeme kabiliyetini de ölçen... Ki yargı strateji belgesinde de bunun tavsiye edildiği, bize de YÖK'ten buna ilişkin bir yazı gelmişti "Yazılı sınavlara devam edilsin." diye çünkü üniversitelerde de öğrenci kapasitesi sebebiyle test sınavlarına yönelik bir eğilim ortaya çıkmaya başlamıştı kâğıtların değerlendirilmesi güçlüğü sebebiyle. Bunu ifade etmek istediğim kısaca.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Selman Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Açıklamalar bence yeterli.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Fevkalade iyi ama sakın ha üniversitelerde teste meste dönmeyin.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Kontenjanlarımız biraz düşürüldü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Orada Selman Hocamın belirttiği hususlar önemli. Yani ben de bir akademisyen olarak hocama katılıyorum. Orada sınav ölçme şekli yani başarılı öğrencilerin geneli normal yazılı yani test olan değil de diğer bildiğimiz olay sorulan sorulardan iyi notlar alan çocuklar, gençler. Dolayısıyla, belki ölçme şeklini tekrar değerlendirmek gerekiyor, onu ifade etmek istedim.

Şimdi, 5'inci maddeyi oylamamıştık.

5'inci maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 1136 sayılı Kanunun 135 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Disiplin cezaları:

MADDE 135- Avukatlar hakkında uygulanacak disiplin cezaları uyarma, kınama, para cezası, işten çıkarma ve meslekten çıkarmadır.

1. Uyarma; avukata mesleğinde, görevinde veya davranışında daha dikkatli davranması gerektiğinin yazılı olarak bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde uyarma cezası verilir:

- a) Mesleki çalışmalarında hukukla ve kanunlarla ilgisiz açıklamalarda bulunmak.
 - b) Bürosunu mesleğin bağımsızlığına ve görevin vakarına uygun biçimde bulundurmamak.
 - c) Hâkim ve Cumhuriyet savcılarıyla olan ilişkilerinde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmamak.
 - d) Adliye yazı işleri müdürlükleri ile icra dairelerinde veya diğer mercilerdeki görevlilerle olan ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak.
 - e) Meslektaşlarıyla ilişkilerinde meslek dayanışmasına ve onuruna uymayan davranışlarda bulunmak.
 - f) Meslektaşlarının mesleki tutum ve davranışlarına ilişkin eleştirilerini kamuoyuyla paylaşmak veya herhangi bir meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikte ifadelerde bulunmak.
 - g) İddia ve savunmanın hukuki çerçevesinin dışına çıkarak, anlaşmazlığın tarafı olduğu intibasını uyandıracak şekilde davranmak.
 - h) Bulunduğu başkaca mevki ve imkânlarla mesleki çalışmalarında avantaj sağlamaya çalışmak veya mesleki çalışması dışında kişisel anlaşmazlıklarda avukatlık sıfatının getirdiği imkânlardan yararlanmaya çalışmak.
 - i) Stajyerin çalışma şeklini ve süresini zorunlu staj eğitim programına uygun şekilde belirlememek, stajyerin iyi yetişmesi için gerekli dikkat, özen ve ilgiyi göstermemek.
 - j) Avukatlık bürosunda ücret karşılığı çalışan avukatlara karşı eşitlik ilkesine veya avukatlık mesleğinin gerektirdiği saygı ve güvene aykırı davranmak ya da avukatın bağımsızlığını gözetmemek yahut avukatın iş tanımını ve ücretini mesleğin itibarına ve işin niteliğine göre belirlememek.
 - k) İşin kabul edilmesinden önce, aynı işle ilgili olarak daha önce vekâlet verilen avukata bilgi vermemek.
 - l) Dosya tutmamak veya dosya saklama yükümlülüğünü ihlal etmek.
 - m) Ücretsiz iş alınması hâlinde bu durumu baro yönetim kuruluna bildirmemek.
 - n) Haklı sebep olmaksızın meslek kuruluşu tarafından verilen görevleri kabul etmemek.
 - o) Mazeretsiz olarak duruşmaya katılmamak.
 - p) Avukatla temsil edilen karşı taraf ile avukatı bulunmaksızın görüşmek veya avukatla temsil edilmeyen karşı tarafla görüşmesi halinde müvekkilini bilgilendirmemek.
 - r) Yapılan tahsilatı makul süre içinde icra dosyasına bildirmemek.
 - s) Gerektiği halde ilama bağlı alacağı birden çok kaleme ayırarak icra takibinde bulunmak.
 - t) Büro ve konut adresini veya adres değişikliklerini barosuna bildirmemek.
 - u) Meslektaşının dilekçesini rızası dışında aynen kopyalamak suretiyle kullanmak.
 - v) Duruşmalara Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenmiş cübbeye çıkmamak veya ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla uzaktan yapılan duruşmalara yargılamanın saygınlığına ve mesleğin onuruna uygun olmayan ortamda katılmak.
 - y) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.
2. Kınama; avukata mesleğinde, görevinde veya davranışında kusurlu sayıldığıının yazılı olarak bildirilmesidir. Aşağıdaki hâllerde kınama cezası verilir:
- a) Reklam yasağını ihlal etmek.
 - b) Avukatlık görevi veya Türkiye Barolar Birliği ya da baro organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendiği hususları açığa vurmak.
 - c) Kendisinin ve mesleğin itibarını veya toplumun mesleğe güvenini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak.
 - d) Bürosunu avukatlık mesleğiyle bağdaşmayan iş ve amaçlara tahsis etmek.
 - e) Avukatlıkla birleşmeyen veya mesleğin onuruyla bağdaşması mümkün olmayan işlerle uğraşmak.
 - f) İşin reddi zorunluluğunu veya işi sonuna kadar takip etme yükümlülüğünü ihlal etmek.
 - g) Zorunlu müdafilik veya adli yardım kapsamındaki görevlerini yerine getirmemek ya da gereken dikkat ve özeni göstermemek.
 - h) Görevi kötüye kullanma suçundan mahkûm olmak.
 - i) Kamu kurum ve kuruluşlarındaki görevlerinden ayrılımlarından itibaren iki yıl geçmeden ayrıldıkları kurum ve kuruluş aleyhine dava almak veya takipte bulunmak.
 - j) Çekişmeli hakları edinme yasağına aykırı davranmak.
 - k) Baro levhasına yazılı olduğu yer dışında sürekli olarak avukatlık yapmak.
 - l) Kanunun tanıdığı bir hakkın kullanımını bertaraf edecek şekilde davanın veya işin safhaları hakkında müvekkiline bilgi vermemek.
 - m) Takip ettiği işlerde özen yükümlülüğünü ihlal ederek hak kaybına sebebiyet vermek.
 - n) Kanunla belirlenen azami ücretin üzerinde veya Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin altında ücret belirlemek veya tahsil etmek ya da iş temin etmek amacıyla yargılama veya icra giderlerini üstlenmek.

o) Müvekkili tarafından verilen veya onun namına aldığı malları, parayı veya diğer her türlü kıymetleri, hapis hakkı sınırlarını aşacak şekilde müvekkiline vermemek.

p) Haklı bir sebep olmaksızın takipten vazgeçtiği iş için ücret istemek veya peşin aldığı ücreti iade etmemek.

r) Üstlendiği işle ilgili masraf aldığı halde dava açmamak veya icra takibi başlatmamak ya da dava açmadığı veya icra takibi başlatmadığı halde aldığı masrafı iade etmemek.

s) Mesleğiyle ilgili bir işten dolayı ısrarlı bir şekilde çevrimiçi mecralar dâhil olmak üzere kişilerle yazılı, sözlü veya görsel iletişim kurmak veya kurmaya çalışmak.

t) Avukata ait hak ve yetkileri veya avukatlık kimliğini hukuka aykırı olarak başkalarına kullanırmak.

u) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen suçlardan hakkında düşme veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilenler bakımından kendisinin veya mesleğin itibarını veya toplumun mesleğe güvenini zedeleyeceği disiplin kovuşturması sonucu tespit edilmiş olmak.

r) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

3. Para cezası; yirmibin Türk Lirası ile ikiyüzbin Türk Lirası arasında belirlenecek bir paranın disiplin soruşturmasını yürüten baroya ödenmesidir. Bu cezalar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Aşağıdaki hâllerde para cezası verilir:

a) Görevini savsaklayarak veya kötüye kullanarak müvekkilinin zararına kendisine veya başkasına menfaat sağlamak.

b) Şube açmak veya birden fazla büro edinmek ya da şube açmış yahut birden fazla büro edinmiş gibi mesleki faaliyette bulunmak.

c) Yabancı avukatlık ortaklıklarıyla ilgili bu Kanunda yer alan sınırlamalara uymamak.

d) Kanunda yasaklanmış derecedeki yakınlarından olan hâkim veya Cumhuriyet savcısının baktığı dava ve işlerde avukatlık yapmak.

e) Kanunun 48 inci maddesinde düzenlenen suçtan dolayı hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olmak.

f) Meslektaşına fiili saldırıda bulunmak.

g) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

4. İşten çıkarma; avukatın veya avukatlık ortaklığının üç aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere meslekî faaliyetten yasaklanmasıdır. Aşağıdaki hâllerde işten çıkarma cezası verilir:

a) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen suçlardan dolayı hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olmak.

b) Kanunun 48 inci maddesinde düzenlenen suçtan mahkûm olmak.

c) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, hakem, arabulucu, uzlaştırmacı, bilirkişi veya başkaca bir resmî sıfatla görev yaptığı bir işte avukatlık yapmak.

d) Kanunun 155 inci maddesinde belirtilen yasağa aykırı davranmak.

5. Meslekten çıkarma; avukatlık ruhsatnamesinin geri alınarak avukatın adının baro levhasından silinmesi ve avukatlık ünvanının kaldırılmasıdır. Bu ceza, avukatlık ortaklığı bakımından baro avukatlık ortaklığı sicilinden silinmesidir. Aşağıdaki hâllerde meslekten çıkarma cezası verilir:

a) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen suçlardan veya 56 ncı maddesinde düzenlenen suçtan mahkûm olmak."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Sayın Aslan, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Avukatlık mesleğinin tarihsel olarak ortaya çıkışından bugüne kadar şu an serbest ve bağımsız avukatlık üzerinden klasik bir avukat tanımlanması yapıyoruz ve bugün itibarıyla herkes şunda hemfikir: "Savunma olmadan yargı, avukat olmadan adalet olmaz." Ve avukatlardan bahsedeceksek barolar üzerindeki baskılardan da bahsetmemiz gerekir. Bu konuya değinirken de elbette Diyarbakır Barosunun yıllardır üzerinde kurulan baskı hattından söz etmemek olmaz. Burada bir kez daha rahmetli Baro Başkanımız Tahir Elçi'nin Dört Ayaklı Minare önünde katledilmesini anıyor, bunun yalnızca görünür, sarsıcı, kırılma noktası olarak herkesin hafızasında yer edindiğini tekrar ifade ediyorum. Baro Başkanımız Tahir Elçi'nin Dört Ayaklı Minare önünde katledilmesi bunların her ne kadar en çarpıcı yönü olsa da cezasızlıkla mücadele eden, OHAL sonrası ağır hak ihlallerini, kayıpları, faili meçhulleri, CPT raporlarını, kayyum rejimini eleştiren açıklamalar nedeniyle Diyarbakır Barosu sürekli hedef gösterildi ve hakkında açılan birçok dava var. Baro Başkanlarımız ve yöneticileri hakkında ardı ardına soruşturmalar açıldı ve onlarca avukat toplu operasyonlarla gözaltına alındı. Ben de o DTK operasyonları kapsamında hakkında dava açılan avukatlardan biriyim. Her ne kadar sonrasında beraat etmiş olsam da avukatlar üzerinde siyasi, politik, ezilen, sömürülen kesimlerin avukatlığını yapmanın nasıl iktidar tarafından bir baskı aracı olarak yargı üzerinden kullanıldığını bizzat yaşayanlardan biriyim.

Bugün hâlâ Diyarbakır'da ve diğer illerdeki barolar üzerinde yıllardır işlenen bu baskı hattının bir benzerini İstanbul Barosu, özellikle İstanbul Barosu Başkanı İbrahim Kaboğlu ile yönetimi üzerinden kurulmaya çalışıldığını görüyoruz. İstanbul Barosunun resmî hesabından katledilen gazeteciler Nazım Daştan ve Cihan Bilgin'e ilişkin uluslararası hukuk hatırlatması yapılması nedeniyle Kaboğlu ve yönetimi hakkında soruşturma başlatıldığını ve yapılan yargısal süreci hepimiz hatırlıyorsunuz, tekrar altını çizip ayrıntılara boğmayacağım ancak mesele sadece bu değil, savunmayı daraltma girişiminin kurumsallaştığı geniş bir müdahale zinciri ve bunda ısrarla karşı karşıyayız. İstanbul Barosu yöneticilerinin duruşma salonuna sürüklenmesi, mesleki faaliyetleri nedeniyle tutuklanmaları, yine avukat Fırat Epözdemir'in yüz yirmi dört günü aşkın süre boyunca tutuklu kalması, sonrasında bu dosyaya dâhil edilmesi, baroların yaptığı her açıklamanın suç şüphesi şeklinde görülmesi topyekûn bir kuşatma işaretidir. Nitekim, İstanbul Baro

Başkanı İbrahim Kaboğlu ve yönetiminin görevden alınmasına kadar varılabilecek yargısal adımlar atıldı. Savunmanın yani avukatlığın kurumsal bütünlüğünü hedef alan bu açık tasfiye politikasının parçası olan yargısal süreçler devam ediyor. 4-9 Ocak arasında dört gün sürecek yargılama İstanbul Adliyesinde devam edecek. Umuyoruz ki bugün, avukatların sadece disiplin meseleleriyle değil, avukatların güvencesi adaletin güvencesi, savunmanın güvencesi de toplumun kendi hak arama hürriyetinin güvencesi olarak gözetilir ve bu yargılamada çıkacak kararlar barolar üzerindeki baskıyı ortadan kaldıracak, savunmayı güçlendirecek yapısal düzenleme bakımından bir niyet gösterimi ortaya çıkar.

Yine, bugün yürütülen sistemde adaletin üç ayağından biri olan avukatların içerisinde bulunduğu ekonomik durum sürdürülemez durumda. Genç Avukatlar yakın zamanda Meclise de geldiler, gruplarla da bir görüşme yaptılar -buradaki diğer partilerin gruplarıyla görüştiklerini de varsayıyorum- ve bir talep dilekçesi, bir beyanat sundular bizlere. Buna göre, Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince baro tarafından görevlendirilen müdafî vekillere ödenen ücretlerin yine avukatlık asgari ücret tarifesinden ayrı bir CMK ücret tarifesi olarak belirlendiğini ve CMK gereğince müdafî vekillere görevlendirmeye yapılacak ödemelerin usul ve esaslarına ilişkin 8'inci maddesinin asgari ücretten ayrı olarak hazırlanmasına dair eleştirileri bulunuyor.

Buna göre birkaç örnekle ifade edeceğim: CMK kapsamında atanan müdafî ile özel vekaletle dosyaya giren avukat arasında emek bakımından bir fark yok; dosyayı takip, nitelik, savunma yapma, sorumluluk bağlamında aynı risk, aynı ceza tehdidi fakat emek karşılığında ücrette dehşet bir uçurum var. 2025 rakamlarında sulh ceza hâkimliğinin soruşturma evresinde girilecek bir dosyada asgari ücret 22.500'ken CMK ücreti 3.209 TL, aradaki fark 19.291 TL. Yine, benzer şekilde çocuk mahkemeleri ile asliye ceza, ağır ceza ile çocuk ağır ceza arasındaki rakamlarda 38 bine kadar çıkan farklar var. Bu tablo, avukatların savunma ayağının ucuz emek üzerinden ayakta tutulmaya çalışıldığının bir göstergesi. Aynı dosyada aynı sorumluluğu üstlenen avukatlar arasında ortaya çıkan, hukuken ve siyaseten izahı mümkün olmayan bir meselenin sonlandırılması gerekir ve bizlerin de bunu konuşması gerekir. CMK ücret tarifesi her yıl Adalet ve Maliye Bakanlıkları tarafından hazırlanıyor, Türkiye Barolar Birliğinden sadece görüş isteniyor. Yani Barolar Birliği bu süreçte sadece görüşüne başvurulmuş bir kurum olarak, asli sorumluluğun bakanlıklarda ve hazineye olduğu, bu konuda artık meselenin zamana yayılmadan, özellikle işçi avukatlık ve son dönemlerdeki genç avukatların intiharlarıyla da gelmiş olduğu bir noktada artık hayati bir sorun olarak ele alınması gerekir.

Bir diğer sorun da CMK görevlendirilmesinde zorunlu yol giderlerine uygulanan vergi kesintileri. Çocuk mahkemesinde yüzde 10, asliye ve ağır cezalarda yüzde 20 oranında yapılan bu kesintiler; bu kalemler avukatlara gelir değil bir gider olarak yansıtılıyor. Avukat zorunlu olarak mahkemeye, karakola, hapishaneye gitmek istediğinde cebinden masrafları yapıyor. Zaten yapılan bu masraf, alınan ücretler, bir de üstüne vergi kesintisi; alınan rakam tamamen ortadan kaldırılıyor ve avukata yaratılan bu mağduriyetin yanında, bundan kamu hizmeti gören, toplumun adalete erişmesi için getirilen bu düzenlemelerde de topluma ve adalete erişmesini istediğimiz vatandaşlar açısından da bir dolaylı mağduriyete sebep oluyor. Bu nedenle, CMK ücretleri ödenmeden önce avukatlık serbest meslek makbuzu kesilmesi istenmesi de hakeza alınmadan KDV tahsilini zorunlu kılıyor. Savcılıklar ise bu ödemeleri çoğu zaman aylar sonra yapıyor yani eline geçmeyen üzerinden vergi ve bekletilmeye mahkûm bırakılıyor avukatlar. Avukatın vergi borcu, CMK ücreti avukata haber verilmeden doğrudan vergi dairesine aktarılabilir. Bununla ilgili çoğu zaman ben kendim de dile getirdim ancak bundan bir sonuç alınamadı. Genç bir avukat için bu ne demek? Kirası, büro gideri, baro aidatı, personel masrafı derken tahsil edemediği ücretin vergisiyle boğuşmak demek. Yoksulluk, ekonomik kriz içerisinde bu durum avukatları nefessiz bırakıyor. Birçok genç avukat işçi avukat pozisyonunda kendini gösteriyor. Hatta yapılan sözleşmelerin barolar ve yargılamada çıkardığı krizler var. "Bu noktada bizlere iş hukuku uygulansa daha yeridir." diyen avukat arkadaşlarımız var. Birkaç yıl deneyim kazanmak için başvurulmuş işçi avukatlık modeli, ekonomik kriz ve güvencesizlik nedeniyle artık maalesef mesleğin kalıcı bir yaşam biçimine dönüştü, bir çalışma biçimine dönüştü.

Burada sınav tabii ki konuşulabilir eksiklikleriyle ama asıl olan, var olan avukatların bu sorunlarını giderebilecek bir sistem kurmak, mesleğin onurunu koruyabilecek özel hükümler düzenlemek, gerekirse kanun değişiklikleri yapmak. Bu konuda bakanlıkların gözetiminde, özellikle avukat olan milletvekillerinin bu konuda daha hassas davranması... Avukatlara ilişkin bir düzenleme getirilecekse bunlarsız olmaz diyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Aslan.

Şimdi, Sayın Şahin, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de bu kanun teklifinde disiplin suçlarına ilişkin Barolar Birliği ve barolar ile Adalet Bakanlığı arasındaki uyum ve ahenk keşke ikinci barolar kurulurken de gerçekleşmiş olsaydı diyerek söze başlamak istiyorum; hiç olmazsa barolarda böyle bir ayırım yapılmazdı, barolar tek elde kalırdı, onu özellikle ifade etmek isterim.

Ancak elbette ki atılan adımlar son derece kıymetli, şu an itibarıyla Barolar Birliği ile Adalet Bakanlığının arasındaki uzlaşma, birlikte çalışma vurgusu son derece takdir edilecek boyutta. İnşallah, bundan sonraki süreç içerisinde de barolarla alakalı alınacak her türlü kararda baroların ve Barolar Birliğimizin görüşü alınmak suretiyle adım atılır diyorum.

Ve 6'ncı maddeyle alakalı önermeleri görünce bir usulü burada özellikle gerçekleştirecek uygun olur kanaatindeyim. 6'ncı maddenin (ç) bendiyle alakalı hemen hemen bütün arkadaşlarımız ya metninden çıkarılması ya da düzenlenmesini istiyor. Bu noktada, gördüğüm kadarıyla iktidar ortaklarının da bir önergesi var. Gelin, yakışanı yapalım, hep birlikte buraya imza koyalım. Yani ben YENİ YOL Grubu adına iktidarın vermiş olduğu bu önergenin altına imza atarım çünkü ben Başkanı dinledikten sonra bu maddenin kalması gerektiğine inanıyorum. Aynı zamanda, Bakanlıkla birlikte uyum içerisinde madem bu maddenin kalması arzu ediliyor... Ve gerekçelerinin de makul olduğunu görüyorum. Bizim talebimiz (ç) ve (d) bendinin madde metninden çıkarılmasıydı dolayısıyla sizin vermiş olduğunuz önergenin -Cumhuriyet Halk Partisi, DEM Grubu ve İYİ PARTİ Grubu da uygun görürse, hep birlikte- kalması için verilen düzeltilmiş önergenin yani "yargı görevini yapanlarla ilişkilerde meslek, onur vakarına aykırı davranmak" önergesinin altını tamamlayabileceğimizi, imza koyabileceğimizi ifade edeyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kendi önergenizi çekiyor musunuz?

IDRİS ŞAHİN (Ankara) - Tabii ki. Bu aşamada Başkanın açıklamaları beni tatmin edici mahiyette. Dolayısıyla, burada bu düzenleme kalacaksa bu düzeltilmiş hâliyle, sizin önergeniz doğrultusunda -gördüğüm kadarıyla Barolar Birliğinin de talebi bu yönde- karşılıklı bir konsensüs varsa bunun altına bizim de imza koyabileceğimizi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Diğer parti grupları da konuşsun, ondan sonra bir karara varalım.

Sayın Bülbul, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bizim bu konuda farklı görüşlerimiz var. Şöyle farklı: Biliyorsunuz, onuncu yargı paketinde noterlerle ilgili disiplin hükümleri geldi. Bu noterlerle ilgili disiplin hükümlerinde yine "nitelik ve ağırlık itibarıyla benzer eylemlerde bulunmak" şeklinde bir cümle vardı. Biz bu cümlelerin muğlak ifadeler taşıdığını ve belirlilik ilkesine, Anayasa 2, hukuk devleti ilkesine ve 14'üncü maddeye, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin maddeye aykırı olduğundan dolayı Anayasa Mahkemesine gittik. Burada aynı şekilde, disiplin hükümleriyle ilgili 6'ncı maddedeki uyarı, kınama ve para cezasını gerektiren disiplin suçlarının sonuna eklenen "nitelik ve ağırlık itibarıyla benzer eylemlerde bulunmak" şeklindeki muğlak maddeler belirlilik ilkesine aykırı olduğundan dolayı biz yine itiraz ediyoruz ve madde metninden çıkarılmasını talep ediyoruz. Bu çerçevede, Barolar Birliğinin öne sürdüğü ve önerdiği (1)'inci fıkranın (c) bendinin çıkarılması konusunda biz de aynı kanaatteyiz ancak "hâkim, savcılarla ilişkilerde hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmamanın" yanına...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yanına değil, biz önergemizde kaldırıyoruz, yerine başka bir şey getiriyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani bunu kaldırıyoruz, "yargı görevini yapanlarla ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak..." Biz katılıyoruz ancak (d) bendi var burada, (d)'de ne diyor? "Adliye personeliyle olan ilişkilerde mesleğin onur ve vakarına aykırı davranmak" şeklinde... Bu disiplin suçu -geniş yorumlanabilecek- belirlilik ilkesine uygun bir disiplin suçu değil. Bu, avukatlık mesleğinin bağımsızlığına ve itibarına zarar verebilecek bir düzenleme. Bu konuda bu cümlelerin de (d)'nin de çıkarılması gerektiği kanısındayız, buna da itiraz ediyoruz ve bu konuda önerge verdik. Yani şunu demek istiyoruz: 6'ncı maddenin (1)'inci fıkrasının (c) bendi çıkıyor Barolar Birliğinin talebi çerçevesinde, uygundur; (d)'nin de çıkması gerekiyor. Yok öyle bir şey. Ne demek? "Adliye personeliyle olan ilişkilerde mesleğin onur ve vakarına aykırı davranmak..." Kim belirleyecek bunu? Nasıl belirlenecek? Ne olacak? Böyle bir keyfilik olabilir mi? Belirlilik ilkesine aykırı, bunun da çıkarılmasını istiyoruz. Ve bunun dışında "nitelik ve ağırlık itibarıyla benzer eylemlerde bulunmak" şeklindeki muğlak ifade nedeniyle hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğundan dolayı (y) bendi ile (2)'nci fıkranın (v) bendi ve (3)'üncü fıkranın (g) bendinin teklif metninden çıkarılmasını istiyoruz; bu bir.

İkincisi: Değerli arkadaşlar, (4)'üncü fıkranın (a) bendinde -işten çıkarmayla ilgili bentte- hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla ilgili bir madde var. Arkadaşlar, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, hükmün hukuki sonuç doğurmamasını ifade eden bir ceza hukuku müessesesi. Yani burada hükmün hukuki bir sonuç doğurmadığını ortaya koyan bir ceza hukuku müessesesi. Bazı suçlardan hakkında HAGB verilmiş olmasını otomatik olarak kınama, para cezası ve işten çıkarma şeklinde ağır disiplin cezası yaptırımlarına bağlamak HAGB'nin niteliği ve amacına açıkça aykırıdır. Hakkında dava açılan meslektaşlarımızı lehlerine olabilecek HAGB'yi yani otomatik disiplin cezasını kabul etmemeye itecek noktaya getirir. Diğer yandan, HAGB veren mahkeme bir anlamda öngörülen disiplin cezasını da vermiş oluyor. Bu da baro disiplin kurullarının yetkisinin gasbı anlamına gelir. Bu nedenle, bu HAGB'yle ilgili maddenin çıkarılması doğru olur diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

Bir şey daha Başkanım, bir şey daha. Şimdi, "barolar" dendi ya, barolar konusunda bir iki cümle etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, yargı üç ayaktan ibaret; ayakların birisi çökmüş durumda, diğer ayaklar da çökmüş durumda da onu çok konuştum. Yani iddia, karar zaten çökmüş durumda yargının siyasallaştığı Türkiye'de, ona girmek istemiyorum, başlangıçta çok konuştum. Artık yargı aparatlarıyla siyasi mühendislik yapılan bir ülke hâline geldik, saraydan verilen talimatlarla, yargı aparatlarıyla önümüz kesilmek isteniyor. Bir de üçüncü ayağı var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Tartışmaya sebep olacak şeyler söylemeyin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu konuda bir iki cümle söylemem gerekiyor.

Bakın, Şengül Hanım, Ekrem İmamoğlu ve 19 Mart darbe davasıyla ilgili hâkim bırakmadınız. Ben her zaman söylüyorum, "ahmak" davasında ben Adalet Komisyonu Grup Sözcüsü olarak duruşmadaydım, hâkim açıkça orada "Bu söylenen sözün Süleyman Soylu'ya söylendiğini biliyorum." dedi; açıkladı, kendi söyledi; üç gün sonra karar duruşmasında ceza verdi; iki yıl, yedi ay, on beş gün ceza verdi Ekrem İmamoğlu'na. Ondan önceki Samsun'a gönderildi. Burada arkadaşlarımız anlattı hâkimlerin tayinlerini, nereye gönderildiklerini, onları geçiyorum.

Üçüncü ayak savunma. Savunma ayağı tamamen... 12 Eylül faşizminden sonra üniversiteler, güçlü meslek teşekkülleri ve barolar üzerine büyük bir saldırı geldi. Bugünlük iş değil bu yani tümünden de size yöneltlen bir durum da yok. Bu çerçevede, güçlü bir baronun, güçlü bir tabipler birliğinin, güçlü mühendislik odalarının bulunması iktidarların işine gelmedi. Şimdi, ne oldu? Barolara... Avukatların sayısının artması çerçevesinde, hukuk fakültelerinin çoğalması çerçevesinde, ekonomik ve sosyal haklarıyla uğraşan bir meslek grubu oluştu. 204 bin olduğunu söylediniz Sayın Başkan. Yani işçi avukatlar... Asgari ücret bile verilmeyen avukatların olduğu ve "home office"lerde dahi işini yapamayan, İstanbul, Ankara, İzmir'den ve büyükşehirlerden taşraya gidip de annesinin, babasının evinde, kira vermemek için... Büro dahi açamayan avukatlar oluşmaya başladı. Bu, avukatlık mesleğine, savunma mesleğine yönelik bir olay değildi; bu, itiraz eden, siyasetle ilgilenen ve toplumda "siyasetin en büyük kesimi" olarak adlandırılan, hak, hukuk için mücadele eden bir meslek grubunu tasfiye etmek amacını güdüyordu. Bu çerçevede de çok zor günler geldi avukatlar için. Ve son durum da barolara geldi. Hatırlarsınız, baro; milletvekili olarak sabahlara kadar mücadele ettik, Cumhuriyet Halk Partisinin bütün milletvekilleri tek tek konuşma yaptı. İkinci barolar... Ne oldu ikinci barolar olabildi mi? Dedik ki: "Olmaz, baroları zayıflatmayın, baroların siyasi görüşü olmaz. Barolar hak, hukuk için mücadele eden yapılardır, savunma hakkına önem veren yapılardır." Ne oldu ikinci barolar kurulabildi mi? Kurulanlar ne yapıyor? Etkili mi? Değiller? Sonra ne oldu? İstanbul Barosu gibi, yılların, Türkiye'nin en eski barosuna yönelik, hem "davaname" adı altında açılan dava, arkasından da 5 Ocakta görülen 26. Ağır Ceza Mahkemesinde görülecek duruşma. Yahu, Türkiye'nin, dünyanın en büyük barolarından biri olan koskoca İstanbul Barosunun Başkanı ve yönetim

kurulu yargılanıyor. Neden yargılanıyor? Ve ilginçtir, Anayasa 141 açık ve net. Siz Anayasa'nın 141'e göre davayı görülecek yeri taşıyamazsınız. Siz davayı Silivri Cezaevine götürdünüz, karşısındaki o spor salonunda yapılan duruşmalarda İstanbul Barosu Yönetim Kurulunun odalarına dahi girmelerini engellediniz ya, odalarına giremediler. Siz Ekrem İmamoğlu'nun hakkında açılan İBB kumpas soruşturmasında İstanbul Barosunun başkan ve yöneticilerini Çağlayan Adliyesinde odalarına dahi sokmadınız, polislerle engel oldunuz. Ondan sonra çıkılıyor "Türkiye'de yargı bağımsızlığı var, Türkiye'de hukuk var." Dünyanın en büyük barosunun yönetim kuruluna ve başkanlarına ve savunmaya yapılan... Ve Türkiye Barolar Birliğinin ve Türkiye'deki tüm baroların Çağlayan'dan Beyoğlu'na yürümesini engellediniz. Nerede toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı var? Sayın Başkanın başkanlığında 80 baro başkanı Çağlayan Adliyesinden gidip de İstanbul Barosu olan Beyoğlu'na geçemedi, yürüyemedi. Sonra çıkıyorsunuz "Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanın. Özgürlükler var, anayasal özgürlükler var." İfade özgürlüklerine engel oldunuz baro başkanlarının, vatandaşın ifade özgürlüğü kullanmasını isteyeceksiniz(!) Biz bunları yaşadık. O avukatlarla ilgili kanun değişikliğinde o zamanlar baro başkanı, şu anda büyükelçi olan Metin Feyzioğlu vardı, baro başkanları Eskişehir yolunda durduruldu -Metin Feyzioğlu yoktu yanlarında- baro başkanları Ankara'ya sokulmadı arkadaşlar. Bu sizin iktidarınızda oldu, sizin iktidarınızda. Siz neden bahsediyorsunuz? O yargının üç ayağı var ya, üç ayağı. Avukatları ekonomik anlamda bitirdiniz, 204 bin avukatla fakülteleri açtırdınız. Şimdi de ekonomik ve sosyal haklarıyla uğraşan "işçi avukatlar" diye bir tabir ortaya çıktı ve ondan sonra da çıktınız baroların toplumsal muhalefet ve toplumsal haklarını, savunma hakkını kullanmasına engel olmak için en büyük barodan başlamak üzere baroları cezalandırdınız, terbiye etmeye kalktınız. Bu işin sağı solu yok, bugünü yarını var. Onun için diyorum ki avukatların savunma ayağını kırmayalım, avukatların dışında savunma ayağına destek olalım diyorum.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbul, teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Kunt, buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Konuşma hakkınızı verebilirsiniz Selman Hoca'ya.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Olabilir, tabii, lütfen. Ben istiyorum. Lütfen.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Siz vaz mı geçtiniz o zaman konuşmaktan?

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yo, konuşacağım tabii ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Konuşma hakkınızı verebilirsiniz dedim, "Evet, buyurun." dediniz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Hayır, sıramı verdim yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hah, öyle. Şimdi doğru oldu.

Buyurun.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Teşekkür ediyorum.

Ben birkaç teknik hususa ilişkin görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı çerçevesinde, disiplin cezalarının ya da disiplin cezalarını gerektiren fiillerin tek tek sayıldığını görüyoruz. Bu, biraz önce de Sayın Başkanın dediği gibi, avukatlık meslek ilkeleri başta olmak üzere, Avukatlık Kanunu'nun 6'ncı kısmındaki avukatın hak ve ödevlerini esas alan fiillerin ilgili yaptırımlara serpiştirildiğini saptayabiliyoruz.

Şimdi, az önce tartışıldı; hâkim ve savcılarla olan ilişkiler meslek kurallarının 17'nci maddesini aslında esas alan bir fiil. Yani "Çeşitli açılardan acaba hâkim ve savcılar karşısında bir hiyerarşik durum mu yaratıyor?" şeklinde bir eleştiri ortaya çıktı ama aslında avukatın muhatap olduğu iddia, savunma ve yargılama üçlüsündeki pozisyonu itibarıyla ifade açısından bana kalırsa bir sorun yok ama meslek kurallarındaki ifadeyi esas almak gerekirse belki karşılıklı saygı ilkesi çerçevesinde hâkim ve savcılarla olan ilişki gibi formüle edilebilir vurgu yapmak gerekir ise.

"Yargı görevi yapan" ifadesi önerildi ama "yargı görevi yapan" ifadesine avukatlar da giriyor Ceza Kanunu'ndaki tanımlamaya göre. O zaman avukatın avukatla olan ilişkisini de bu kapsama almış oluruz. Oysa avukatın meslektaşlarıyla olan ilişkisi (e) bendinde ayrıca zikrediliyor. O zaman, eğer bu ifadeyi tercih edeceksek, (e) bendini de (c) bendine yedirmemiz gerekir çünkü "yargı görevi yapan" dediğinizde avukatın hem hâkim, savcılarla hem de avukatla, diğer meslektaşlarıyla ilişkisini de kapsama almış oluruz.

Yine, kınama cezasını gerektiren kısımda (g) bendinde zorunlu müdafilikten bahsedilmiş, zorunlu müdafilik görevinin yerine getirilmemesi ya da dikkat ve özenin gösterilmemesi ama zorunlu müdafiliğin yanı sıra zorunlu vekillik de var, mağdur avukatlığı, onun da belki zikredilmesi lazım. Gerçi, kıyas hükümleri yoluyla aynı sonuca varılabilir ama zikrediliyorsa özellikle "zorunlu vekillik" veya hepsini kapsar şekilde "zorunlu avukatlık ibaresi" kullanılabilir. (h) bendinde "görevi kötüye kullanma suçundan mahkûm olmak" denmiş ama benzer bir ifade, 3/a bendinde para cezasını gerektiren fiilde "Görevini savsaklayarak veya kötüye kullanarak müvekkilinin zararına kendisine veya başkasına menfaat sağlamak" Şimdi "Görevi kötüye kullanma suçundan mahkûm olmak" dendiğinde Ceza Kanunu'nun 257'nci maddesi zaten bu neticeleri de içeriyor yani ya bir haksız menfaat sağlayacak ya da birine haksızlıkta bulunacak. Dolayısıyla orada bir kesişme söz konusu.

Yine, bir başka durum yani hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına eleştiriye ben de katılıyorum. (e) bendinde aslında para cezası...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Selman Hocam, onu da bir açıkla mısınız?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir daha duyabilir miyiz?

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Süleyman Bey, özellikle...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şeyin, bu 4'ün...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Selman Hocam, duymayan arkadaşlar kulaklarıyla duysunlar diyorum yani.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Evet, evet.

Şimdi ben (e) bendindeki hükmü özellikle bu açıdan belki tartışmaya açık buldum para cezası bağlamında.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Para cezası bağlamı da var, doğru.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - (e) bendinde 48'inci maddede düzenlenen suçtan dolayı hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olma yani aslında hukuki sonuç doğurmadığı... Çünkü hükmün açıklanmasına karar verilen şahıs hâlen sanık sıfatını sürdürüyor, hükümlü değil yani o denetim süresi içerisinde eğer iyi hâlli geçirirse düşme kararına dönüşüyor, aksi takdirde hüküm açıklanıp hükümlü hâline dönüşüyor ama mevzuatımızda birçok hükümde tabii, HAGB'ye benzer sonuçların bağlandığını da hani bir olgu olarak ifade etmek gerekir.

Yine, işten çıkarma cezası bence mevcut kanunda da var ama terminolojik açıdan problemli bana kalırsa çünkü "meslekten çıkarma" diye daha ağır bir başka yaptırım var yani "işten çıkarma", "meslekten çıkarma", nasıl bir fark var? Noterlik Kanunu'nda "geçici olarak işten çıkarma" diye bir ifade kullanılmış. Aslında, "geçici işten çıkarma" gibi bir ifadeyle değiştirilse sanki daha uygun olur diye düşünüyorum şahsen.

Son olarak, meslekten çıkarma cezasını gerektiren fiiller arasında 5/a maddesindeki suçlardan bahsedilmiş, birde 56'ncı maddedeki, işte aslı olmayan vekâletname ya da diğer belgeleri onaylama, aslına aykırı örnek verme suçunun düzenlendiği suçtan mahkûm olmadan bahsedilmiş. Bu suçtan ayrıca bahsedilmesine kanaatimce ihtiyaç yok çünkü zaten bu suç tipi üç yıldan altı yıla kadar hapis cezasını gerektiriyor ve 5/a maddesi zaten bunu kapsıyor. 5/a'da iki yıldan fazla kasıtlı suçtan mahkûmiyet zaten çıkarma cezasını gerektiriyor. Burada ilave olarak belki şu söylenebilir: Avukatlığa kabul noktasında başka engeller de var 5'inci maddede; meslekle bağdaşmayan işlerle uğraşma, kısıtlanmak -işte, biraz önce Sayın Başkan da bahsetti- âciz vesikası almış olma, vücut ya da akıl sağlığını kaybetmiş gibi hâllerden de bahsediliyor. Acaba bunlarda çıkarma cezası... Ama bunlar tabii disiplin fiili midir? Ama en azından bağdaşmayan işlerle uğraşma yani kabule engel bir fiil ama bir yaptırım diğer yaptırımlar arasında da göremedim. Bunu da takdirlerinize sunmak istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Selman Hocam.

Bu konularla ilgili Barolar Birliğinden açıklama isteyeceğiz tabii ama vekillerimiz konuşsun.

Sayın Kunt, buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Şimdi şöyle bir durum var, sonda söyleyeceğimi başta söyleyeyim: Elbette ki bu teklif hazırlanırken Türkiye Barolar Birliği ile imza sahiplerinin ortak bir şekilde hazırlanmış olması şimdi birazdan 6'ncı madde için bizim vermiş olacağımız önergeyi geri çekmemize bir sebebiyet yani Başkanımız çok net ifade etti. İşin içerisinde eğer Türkiye Barolar Birliği ve... Türkiye Barolar Birliğinin de bunu yapmadan önce bütün baroların yani 81 baronun tüm başkanlarıyla bir araya gelip ortak bir mutabakata varmalarından kaynaklı biz de bu önergemizi geri çekeceğiz ama şimdi güvenmediğimiz kısım neresi? Hocam, siz de mesela ifade ettiniz. Daha önce hâkimlik, savcılık veya avukatlık yaptınız mı, bilmiyorum, şimdi, akademide belki bu şekilde olmayabilir ama mesleğin içerisinde maalesef bu işin böyle ilerlemediğini çok iyi biliyoruz. Şimdi, bürokrat kürsülerinde daha önce hâkimlik yapmış olan kıymetli hâkimlerimiz de vardır, onları tenzih ediyorum yani eminim ki öyle davranmamışlardır ama şu gerçeklik var: Bakın (c) ve (d) bendinde -şimdi, her ne kadar biz maddeye eklemiştir ama gerçekliği bu değil- hâkim, savcı ve adliye personeliyle ilgili ilişki normlarından bahsediyoruz, "üç ayak" diyoruz, "hâkim, savcı, avukat" diyoruz ama gelin görün ki uygulamada bu iş böyle olmuyor. Bakın, bir sürü örneği var ya, İstanbul'da kadın avukatın etek boyundan kaynaklı hâkimin yaptıklarını biliyoruz. Sadece o olsa iyi, savunma hakkını kısıtlayabilmek için hâkimlerin avukatların oturacağı sandalyeyi altlarından çektiğini biliyoruz, bakın, daha ötesi bir şey. Avukatlık mesleğine yönelik sayabileceğimiz bu şekilde birçok yaptırım ve hâkimlik, savcılığın bu şekilde yaptığı hareketleri biliyoruz. Ha, günün sonunda ne oldu? Mesela, şikâyetçi oldular, takipsizlik; tazminat istediler, hiçbir şey yok çünkü yargılayan kim? Yine hâkim, savcılar. Kendi meslektaşlarının aleyhine bir karar vermeyeceğini de biliyoruz. O yüzden, kaygımız bu. Ama elbette ki işin içerisinde en büyük savunucumuz olan Türkiye Barolar Birliği ve barolar olduğu için en azından bu konudaki kaygımızı ifade etmek istiyoruz.

Şimdi bir diğeri ise (g) bendinde bulunan iddia ve savunmanın hukuki çerçevesinin dışına çıkarak anlaşmazlığın tarafı olduğu intibainı uyandıracak şekilde davranmak. Ben, Erinc Başkanına da bu konuda ikna olmak istediğim için özellikle az önce de soracaktım, bunu sormak istiyorum. Şimdiye kadar zaten ülkemizde avukatların çoğu tersten bakınca bununla itham edildiler. Bakın, Öcalan'ın avukatları; yargılanmadılar mı arkadaşlar? Evet, avukatlık disiplinliği üzerinden değil ama ne yaptılar? Savunmayı aslına eş değer tuttukları için yargılandılar. İmamoğlu'nun avukatı; öyle değil mi arkadaşlar, yargılanmadı mı? Yargılandı. Sebebi neydi aslında? Politik eleştiri yaptığı için yargılandı. Şimdi burada bir de bunun üzerine bir disiplin noktasına getirmiş olmamızda benim kaygım var açıkçası. Ha, belki barolarımız bu konuda bunu bu şekilde inşa etmeyecektir, güvenimiz var ama vallahi, kusura bakmayın, biz yargıya güvenmiyoruz. Niye güvenmiyoruz? Çünkü 2006 sonrası hâkimlerin, savcılarının, son dönemdeki hâkimlerin, savcılarının nasıl seçildiğini bildiğimiz için de güvenmiyoruz yani hem avukatlık mesleğine dönük tarzlarından kaynaklı hem aslında siyasallaşmasından kaynaklı bir güven problemimiz var.

Bir diğeri ise aslında, barolarla ilgili en çok güvensizlik duyduğumuz, ya, daha iki, üç yıl önce çiftli baroyu getiren bir iktidar gerçekliği var. Şimdi, hâl böyle olunca şu an aynı masada bunları tartışmış olmak acaba mı dedirtmiyor değil Erinc Başkanım yani Birlik Başkanım. O yüzden, benim şüphelerim var şahsen ama yine de ifade ediyorum, altını bir kez daha çiziyorum: Türkiye Barolar Birliğine ve meslek odalarına olan inancımız, avukatların mesleki onurlarını korumalarına olan inancımız -gerek bölge baroları gerek Türkiye'deki 81 baro için söylüyorum bunu- buna olan inancımız ve bunların varsa bir mutabakat hâlleri gerçekten de meslektaşların mesleki haklarını korudukları için yaptıklarına olan inancımızdan kaynaklı biz de önergemizi çekiyoruz ama bunlardan da -not olarak- şüphe duyduğumuzun bilinmesini isteyerek ifade ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Kunt.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben fazla uzatmayacağım. Aslında, temel olarak 6'ncı maddeyle ilgili zaten geneli üzerine konuşma yaparken bir kaygı vardı, onu dile getirdim, ona karşılık olarak da cevabı aldık.

Yine, değerli hocamın diğer konularda da dikkat çektiği bazı hususlar oldu, Sayın Bülbul'ün oldu, diğer arkadaşlarımızın oldu.

Mesleğin sorunlarına dair Nevruz Vekilim hakikaten böyle kapsamlı, bütün avukat arkadaşlarımızın, özellikle genç avukatların yaşadıkları sorunları ortaya koydu. Önergemizin neden çekildiğini ve yine aynı şekilde yargıya neden güvenmediğimize dair Dilan Vekilim açıklamada bulundu.

Ben Sayın Bülbul Vekilimin söylediği yerden sadece tamamlama için söylüyorum: Sayın Bülbul, o dönem, o avukatların, baro başkanlarının yürüyüş yaptığı dönemde bizler de aynı şekilde sevgili Cumhurbaşkanım, Sibel Başkanım, Sibel Vekilim...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Baro Başkanınız değil mi?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Baro Başkanı olarak ve yine Türkiye Barolar Birliği Başkanı olan Erinc Başkanın Ankara Baro Başkanı olduğu dönemde bu yürüyüşü gerçekleştirdik. O yürüyen baro başkanlarından 4'ü burada. Şunu söylemek lazım: O dönem kendi baro başkanlarına, daha doğrusu birlikte çalıştığı baro başkanlarına "terörist" diyen bir Türkiye Barolar Birliği Başkanı vardı. Biz Türkiye Barolar Birliğini hep birlikte özgürleştirdik ve Türkiye Barolar Birliğini bütün avukatların başkanlığını ve kurum temsiliyetini sağlayacak bir düzeye getirdik; şimdi, bunu burada kayda geçirmek gerekiyor.

Tabii, Türkiye Barolar Birliği özgürleşti ama hukuk hâlâ özgür değil, bunu net bir şekilde ifade etmek lazım. Selçuk Kozagaçlı arkadaşımız hâlâ esir tutuluyor. Bu Meclisin bir milletvekili olan, bu Mecliste vekil olan Can Atalay arkadaşımız hâlâ esir tutuluyor. Selahattin Demirtaş bir avukat, Bekir Kaya bir avukat, sayabileceğimiz onlarca avukat arkadaşımız hâlâ zindanlarda esir tutuluyor. Şimdi, bu gerçeği görmeden sadece disiplin hukuku noktasında Türkiye Barolar Birliği ile Adalet Bakanlığının ortak bir çalışma yapmasının aslında bütün sorunları çözdüğüne dair bir değerlendirmeye girecek olursak bu hepimizi yanıltır, bu düşünceye girmemek lazım çünkü söylediğim gibi avukatlık mesleği de savunma da hâlâ tam bağımsız değil, bağımsızlık için hâlâ mücadele ediyor, mücadele etmeye devam edecek, biz de bu mücadele noktasında elimizden gelen bütün desteği sunacağız.

Disiplin hukuku noktasında da Türkiye Barolar Birliğinin 81 baronun görüşünü alarak, 81 baronun görüşüyle birlikte Adalet Bakanlığıyla ortak bir çalışma ortaya çıkarması değerlidir ama tekrar söylüyorum, bütün avukatlar, savunma makamı tamamen özgür oluncaya kadar biz mücadeleye devam edeceğiz, etmek zorundayız, hâlâ arkadaşlarımız esir, onlar da serbest kalıncaya kadar mücadeleye devam etmek boynumuzun borcudur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Şimdi söz sırası Sayın Özer'de.

Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Başkanım, biraz önce ufak bir sağlık sorunu sebebiyle odaya çıkmam gerekti, geri geldim, kaldığımız yerden devam edebiliriz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Geçmiş olsun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Önce, tabii, bu avukatlık meselesiyle ilgili bir genel konuşma yapmayı planlıyorum, hemen peşinden de 6'ncı maddeye ilişkin eleştirilerimi sıralayıp konuşmamı bitireceğim.

Şimdi, avukatlarla ilgili disiplin hükümlerinin yer aldığı maddeleri tartışmaya geçmeden önce mesleğin itilmiş olduğu yapısal güvensizliği, değersizleştirmeyi ve baskıyı görmek ve elbette bunların hepsini konuşmak zorundayız. Tabii, bu yapısal sorunun birkaç boyutu var, hepsinden kısaca bahsetmeye çalışacağım.

Öncelikle, iktidar partisinin argümanlarıyla biraz konuşmak isterim. 2015 Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde adalet hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinde avukatların merkezi rolü açıkça kabul edildi. Hatta "Avukatlık mesleğinin sorunlarının çözümü ve mesleğin güçlendirilmesi adalet hizmetlerinin etkinliğine katkı sağlayacaktır." denilerek savunmanın güçlendirilmesinin devlet politikası hâline getirileceği de bu reform belgesinde ilan edildi ancak süreçte adalet zincirinin bütününü etkileyen sorunlar büyüyerek devam etmiştir, devam da ediyor hâlâ. Kamu avukatları hakkında 2019 Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde "Kamu avukatlarının çalışma esaslarına ve özlük haklarına yönelik iyileştirme yapılacaktır." taahhüdünde bulunulmuştu, bu faaliyet için de hedef süre iki yıl olarak belirlenmişti ancak altı yıl geçti, özlük hakları, iş yükü, ekonomik beklentiler konusunda -bakın, altını çizerek söylüyorum- hiçbir çalışma yapılmadı ve hiç de utanmadan 2025 Yargı Reformu Belgesi'nde 2019 Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde yer alan cümleler tekrar edildi. Bağlı çalışan avukatlar için 2025 Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde mesleğin niteliğine uygun bir ücret rejimi oluşturulacağı ileri sürüldü ancak bugün bakıyoruz Başkanım, hâlâ asgari ücretle çalışan meslektaşlarımız var. Emeğinin karşılığını alamayan, ücretlendirilmeyen, mobbing gören genç avukatlar var, ekonomik krizle boğuşan bağımsız bürolar var. Sizin koyduğunuz, yargı reformu strateji belgeleriyle yıllara sâri koyduğunuz tüm bu hedefleriniz sadece bir vitrin olarak kaldığı gibi, avukatların çalışma koşullarına ilişkin sorunlar artık kronik bir hâl almış durumdadır ve daha da tehlikelisi avukatlar sadece ekonomik bir mücadele içinde değil, kendileri adına özgürlük, meslek adına haysiyet savaşı verir duruma geldiler. Sistematik bir itibarsızlaştırma ve işlevsizleştirme politikası yürütmeye devam ediyorsunuz iktidar olarak. Bugün avukatlar adliyelerde darbediliyor, tehdit ediliyor, gözaltına alınıyor, duruşma salonlarından zorla çıkarılıyor, mesleki faaliyetleri nedeniyle soruşturmalara, tutuklamalara konu ediliyor ve maruz kalıyorlar. Tüm bunlar yaşanırken meslek örgütlerinin yapmış olduğu, baroların yapmış olduğu, Barolar Birliğinin yapmış olduğu bütün uyarılar da göz ardı ediliyor, yok sayılıyor. "Hukukun üstünlüğü" lafıyla değil ancak savunmanın özgürlüğüyle ölçebiliriz hukukun üstünlüğünü.

Bugün Türkiye'de savunma hakkının en temel araçlarına erişim bile engelleniyor. Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesi bile uygulamadan kalkmış durumda, avukatların bilgi ve belgelere erişim hakkı özellikle KVKK -tekrar altını çizerek söylemek istiyorum- soruşturmanın gizliliği gibi gerekçelerle keyfi olarak ve sistematik biçimde engelleniyor. Savunma hakkının özü; avukatın dosyaya hâkim olabilmesi, şüpheli lehine delilleri toplayabilmesi ve soruşturmanın adil yürütülüp yürütülmediğini denetleyebilmesidir. Yapabiliyorlar mı? Yapamıyorlar. Ancak bugün bu en temel hak hem idari uygulamalar hem de keyfi yorumlarla fiilen ortadan kaldırılmış durumda. Takip ettiğimiz hemen hemen bütün soruşturmalarda, özellikle İBB soruşturmalarda ve belediyelerimize yönelik soruşturmalarda bunu çok net olarak görüyoruz. Yine, bunun en çarpıcı örneklerinden birini vereyim: İBB soruşturması

sırasında avukatlara gizlilik gerekçesiyle verilmeyen ve hatalı olduğu ispatlanan MASAK raporlarıdır ki MASAK raporları aslında gizlilik kapsamında değildir, buna rağmen hatalı olan bu belgeler -tekrar ediyorum, altını çiziyorum- hatalı olduğu savcılık tarafından da kabul edilmiş bu belgeler aynı gün, aynı dakika iktidara yakın medya organlarında manşet oluyorsa burada gizlenen şey, gerçek değil soruşturmanın manipülasyonudur. Bu tablo, savunma hakkının değil algi yönetiminin korunduğunu, hukuku değil siyasi mühendisliği önceleyen bir düzenin işlediğini; soruşturmanın gizliliği ilkesinin "gizlilik" adı altında siyasi iletişim stratejisinin bir parçası hâline getirildiğini hepimize, buradaki herkese göstermekte. Bakın, bu sular çok tehlikeli sulardır, bu sular tehlikelidir. Bu durum, sadece savunmayı değil masumiyet karinesini, kişilik haklarını ve yargının tarafsızlığına duyulan toplumsal güveni kökünden bitirir.

Yine, sizin argümanlarınızla konuşayım: Adalet Bakanlığının 2019 ve 2025 strateji belgelerinde açık bir biçimde avukatların dosyaya erişim hakkının genişletilmesi hedefi var. Peki ya uygulamada ne var? Kanun maddesinin bile uygulanmadığı bir alan için hangi hukuki kavramı kullanmamızı bekliyorsunuz? Hangi hukuki kavramı kullanalım? Bakın, bu, en yalın tanımıyla, hatta en net tanımıyla açıkça siyasi bir tavidir. Artık herkesin açıkça görmesi gereken şudur: Türkiye avukatlık mesleği adına önemli bir eşiktir. Savunmayı güçlendiren, avukatın can güvencesini ve mesleki bağımsızlığını koruyan bir düzen inşa edilmesi bir zarurettir, zaruri bir hâl almıştır. Tüm bunlar; birazdan konuşacağım, getirilmek istenen disiplin hükümlerinden bağımsız değildir çünkü disiplin hükümlerinin adalet üretme kapasitesi ancak özgür bir savunmanın varlığıyla mümkündür. Savunmayı itibarsızlaştıran bir hukuk düzeninde disiplin hükümleri mesleği geliştiren araçlar olmaktan çıkar, avukat üzerinde yeni bir baskı mekanizması hâline dönüşür.

Şimdi, disiplin hükümlerine ilişkin 6'ncı maddeye ilişkin eleştirimizi şöyle ifade edeyim: Genel olarak pek çok bent nitelik ve ağırlığı itibarıyla benzer eylemler, meslek vakalarına aykırı davranış, toplumun güvenliğini zedelemek gibi soyut ifadeler içermekte. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarında disiplin cezalarının öngörülebilir, belirli, ölçülü olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır. Bu belirsiz tanımlar disiplin kurullarına sınırsız bir yorum alanı açar, avukat üzerinde baskı, otosansür ve caydırıcılık üretir. Disiplin düzenlemeleri öngörülebilir olmalıdır. Bu hâliyle teklif, bu testi geçememektedir. 200 bine yakın avukatın, milyon yurttaşın hakkı için bu teklifi bu hâliyle kabul etmek mümkün değildir. Burada uyarma cezası bakımından (a) bendinde "Mesleki çalışmalarında hukukla ilgisiz açıklamalar" ifadesi çok geniş ve subjektif bir kriterdir. Avukat, öncelikle savunma sırasında bağlam gereği sosyal, ekonomik, politik hassasiyete değinebilir. Ayrıca, bir kişinin mesleğinin avukatlık olması ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına da bir gerekçe olamaz.

(c) bendinde "hâkim, savcı ve adliye personelleriyle ilişkilerde ölçülere uygun davranmamak..." Bu kavram çok belirsizdir, "ölçülere uygun davranmamak" kavramının açılması gerekir. Bu ölçü nedir? Bunu da bir somutlaştırmak gerekir. Yine, aynı maddenin

(e) bendinde "Meslek dayanışmasına aykırı davranmak..." Dayanışma bir disiplin normu olamaz. Dayanışma, bir zorunluluk hâli değil kişinin kendi iradesiyle gönüllü olarak yapacağı bir eylemlilik türüdür. Dolayısıyla bu kelimenin burada yer alması da doğru değil.

(f) bendinde "Meslektaşlarıyla ilgili eleştirilerini kamuoyuyla paylaşmak..." Bu bent ifade özgürlüğüyle doğrudan çatışmakta. Herhangi bir avukatın başka bir avukat hakkında açıklama yapmasının avukatlık mesleğini ilgilendirmesi ve eleştiri hakkının kısıtlanması anlamına geleceği aşîkârdır. Konusu suç teşkil etmeyen ve ifade özgürlüğü kapsamında olan eleştirilerin disiplin cezası kapsamında değerlendirilmesi kişinin temel hak ve hürriyetlerinin kısıtlanmasıdır. Avukat, kamusal tartışmanın çok doğal bir parçasıdır. Yargının işleyişine, meslek ilişkilerine hatta mesleki kusurlara dair eleştirileri susturmaya yönelik bir madde ki avukatları bu anlamda susturamazsınız, bu eleştirileri yapmaya devam edecekler.

Yine, aynı maddenin (n) bendinde "Haklı sebep olmaksızın meslek kuruluşu tarafından verilen görevleri kabul etmemek." "Haklı sebep" somutlaştırılmalıdır. Söz konusu düzenlemede kanun gereği verilen adli görevler ile meslek örgütü tarafından verilen idari ve/veya sosyal görevler arasında herhangi bir görev ayrımı yapılmamıştır.

(y) bendinde "benzer eylemler"i görüyoruz; yine, tipiklik ilkesine aykırı eylemler. "Benzer eylemler" disiplin makamına sınırsız yorum alanı veren bir kelime, ölçülülük ve öngörülebilirlik gerekleriyle bağdaşmayan bir kelime.

Kınama cezası bakımından;

(b) bendinde "Türkiye Barolar Birliği ya da baro organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendiği hususları açığa vurma" eylemine yönelik ceza, görev tanımı yapılmadığından sorunludur. Baronun taraf olduğu durumlar nedeniyle kanunda düzenlenmiş hususlarda baro adına yapılan görevlendirmeler ile baronun kendi iç işleyiş, idari veya sosyal alandaki görevlendirmeler arasında bir ayırım gözetilmemiştir. Kaldı ki bazı hâllerde kişi görevinden dolayı konusu suç teşkil eden eylemleri açığa vurma zorundadır. Bu nedenle bir disiplin cezası verilmesi de düşünülemez. Bu nedenle, fıkradaki belirsizliğin giderilmesi gerekmektedir.

(c) bendinde "Mesleğin itibarını zedeleyici davranışlar" denilmiş. Yine, burada "itibar" kavramı son derece belirsiz bir kavram.

Yine (v) bendinde de biraz önceki bentlerde bahsettiğim tipiklik sorununu görüyoruz.

Para cezası kısmında ise para cezası olarak 20 bin TL ile 200 bin TL arasında para cezası verilebilmesi düzenlenmiş. Ayrıca, bu cezaların her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ancak bölümün cezalarına bakıldığında, her bir ceza için belli bir ceza miktarı tanımlanmayarak takdir yetkisi konulmuş, bu da cezaların açık, net ve baştan belirli olması ilkesine aykırılık teşkil eder bir niteliği oluşturmuştur.

Yine (g) bendinde "benzer eylemler" cümlesiyle tipiklik sorununu görmekteyiz.

Şöyle kısaca geçmiş olduk üstünden, eleştirilerimizi sunmuş olduk. Genel olarak bu eleştiriler sebebiyle -biraz önce söylediğim gibi- teklifi bu hâliyle yurttaşlarımız adına kabul etmek mümkün değildir.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Özer.

Şimdi söz Sayın Suiçmez'de.

Buyurun Sayın Suiçmez.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, ülkemiz çok hızlı bir şekilde hukuk devleti olma özelliğini yitirmektedir. Dolayısıyla bugün ülkemizde görev yapan savunma ve yargı makamındaki kişilerin görevlerini hukuka bağlı olarak yapmaları siyasi

baskılar nedeniyle çok zor hâle gelmiştir. Bu nedenle, ben uygulama ve kararlarında tüm baskılara rağmen hukukun üstünlüğünü dikkate alarak karar veren, hareket eden hâkim ve savcılarımızı buradan selamlamak istiyorum.

Ayrıca, bu zor süreçte, özellikle 19 Marttan itibaren gelişen süreçte avukatlarımız apayrı bir görev yüklenmiş durumdalar. Avukatların herkesin korktuğu, sustuğu ve itaat ettiği dönemde böyle davranma lüksleri yoktur. Avukatlar hangi dönem olursa olsun hukuka aykırı, insan hak ve özgürlüklerine aykırı her ortamda tüm halkın adalet çılgınlıklarını içine alan o düğmesiz ve cepsiz cüppelerini üstlerine giydikleri zaman korkmaz, susmaz ve hukukun üstünlüğü doğrultusunda bildiklerini yapmaktan geri kalmaz. Dolayısıyla ben, buradan bir büyük selamı da avukat meslektaşlarıma, tüm barolara ve Türkiye Barolar Birliğine göndermek isterim.

Özellikle de 19 Mart sürecinden sonra 2 kahraman var diye anıyorum: Birisi gençler, diğeri de avukatlardır. Bu arada bu söylediklerimi siyasi olarak da algılamayın lütfen çünkü birçoğunuzun meslektaşımı. Keşke sizler de Saraçhane'de, keşke sizler de Vatan Emniyetinde, keşke sizler de bizlerle birlikte mahkeme salonlarında olabilseydiniz burada yaptığımız konuşmaların çoğunu siyasi değil de demokrasi özlemiyle, hukukun üstünlüğü özlemiyle ve istemiyle söylemiş olduğumuzu siz de gözlerinizle görürdünüz.

Şimdi, arkadaşlar konuştu, bana da kısa konuşma düşüyor ama şunu da belirtmek isterim: Katledilen baro başkanlarını anarken ki bunlardan birini, Sayın Tahir Elçi'yi geçen hafta Diyarbakır'da andık ama Gümüşhane Baro Başkanımız Ali Günday'ı da anmadan geçemeyeceğim. O da kanunları uyguladı diye katledilmişti, onu da buradan saygıyla selamlamak isterim.

Değerli Başkanım, avukatların bir sürü sorunları var ama 2-3 tanesini de ben söylemek istiyorum, bakıyor Süleyman Vekilim burada. Bir kere, CMK ücretleri artık angarya yasağını da aşmış durumda. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki bunun asgari ücret tarifesıyla eşitlenmesi gerekiyor. Hemen mümkün olmadığını da biz biliyoruz ama çok ciddi artışlar yapılması suretiyle bu CMK ücret tarifesini ile asgari ücret tarifesinin artık dengelenmesi gerekiyor. Gerçekten, bu, vatandaşın etkili bir hukuki yardıma erişmesinin önünde de büyük bir engel, kaliteli bir hukuki yardım alması bu koşullarda mümkün değil.

Kamu avukatlarının özlük ve ekonomik haklarının da verilmesi gerekiyor.

KVKK ve özellikle -vekilim de söyledi- gizlilik kararlarıyla avukatların dosyalara erişimi üzerindeki bu yasaların da kalkması gerekiyor; fiilî, keyfî uygulamalar var. Biz adliyedeyken, duruşma salonunun önündeyken kimin tutuklanacağı, kimin tutuklanmayacağı kararını, kimin sevk edilip sevk edilmeyeceğini maalesef basından ve basın mensuplarından öğreniyoruz. Bu da kabulü mümkün olmayan bir durumdur.

Yine, bir başka husus da -hep söylüyorum- Çağlayan Adliyesine vatandaşlarımızın erişiminde çok büyük bir engel var. Burada Adalet Bakanlığı yetkililerine de sesleniyorum: Dünyanın hangi ülkesinde adliye binasının dışında barikatlar var, adliye binasının önünde barikatlar var, adliye binasının içerisinde barikatlar var; adliye binasının içerisindeki katlarda, koridorlarda barikatlar var; o barikatların arkasında polisler var, maskeli polisler var? Kabul edilebilir bir şey değil. Dünyanın hangi ülkesinde o...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Savcıyı tehdit ediyorlar adliyede.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Onu geçin lütfen yani, onu geçin; onu söylerseniz sabaha kadar konuşuruz biz. Bunlar o uygulamayla ilgili bir şey de değil yani her yerinde var.

Şimdi, şunu da özellikle söyleyeyim: Bakın, orada çelik yelekli polisler, maskeli polisler bize karşı duruyor, milletvekillerine karşı da duruyor yani halka karşı duran zaten milletvekiline dursun ama böyle bir şey kabul değil. Bir de zimmet yapmışlar o barikatları yani "25. Ağır Ceza Mahkemesi, zimmetlidir." diye üzerine de yazmışlar. Böyle bir şey kabul edilebilir değil. Bunun dışında da avukatların geçemeyeceği alanları -Sayın Bakan ne kadar "Yoktur, yoktur." dese de var- biz görüyoruz. Nitekim, İstanbul Baro Başkanlığı da dava açmış durumda.

Bir şeyi de söyleyeyim, bitiriyorum: Vatan Emniyet... Dünyanın hiçbir emniyetinde böyle bir uygulama yoktur yani uyuşturucu maddeler elde ediliyor, oraya konuyor ve orada bekleyen avukatlar, o kötü koşullar içerisinde, nezarette bekleyen o insanlar o kötü koşullar içinde, yazın da sığıyla, uyuşturucu maddenin de vermiş olduğu başka kokular ve nedenler nedeniyle orada durmak zorunda kalıyor. Burada Ceza ve Tevkifevleri Daire Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet Bey de var; lütfen, gidin, gözünüzle görün. Ben, Mecliste çekim yaptım, bir santim ilerleme yok. İlerleme sadece nerede var biliyor musunuz? Cumhurbaşkanı adayımız İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız nezarethaneye gitti, hemen açıklama yaptı, dedi ki: "Burayı bize verin, olması gereken hâle getirelim." Sadece boyama yapabildiniz. Buraların acilen insan onuruna yakışır bir hâle getirilmesi gerekiyor. Bunun da altını çizerek tekrar belirtmek isterim.

Konuşmamı ilerleyen saat nedeniyle kısa kesiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Suiçmez.

Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sayın Başkanım, kıymetli hazırım; tabii, vakit geç oldu ve herkes de yoruldu ancak son konuşmacıya bir cevap mahiyetinde değil, genel anlamda, başından beri toplantının genel bir yaklaşımla ilgili ben söz söyleme gereği duydum; aksi, millette haksızlık.

Her söylenen yanı sıra cevap vermemiş olmamız onları doğru hâle getirmiyor. Dolayısıyla, yanı sıra sessiz kalmak da vatandaşımıza -az önce söylediğim gibi- milletimize haksızlık. Muhalefetin delilsiz iddialarına susmak sadece zihinleri bulandırır.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hangisi delilsizdi?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Amaç milletin güvenini zedelemek...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bizim de zihnimiz bulanıyor; o iddianameleri görüncə.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Müsaade edin, dinliyorum, sıram geldi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - O İBB iddianamelerini görüncə -delil yok, belge yok- bizim de zihnimiz bulanıyor.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakın, Süleyman Bey, bir şahsı ya da bir konuyu baz alarak bir cevap vermiyorum. Düğmeye ilk bastığımda "Hâkimlik sınavların nasıl yapıldığını biliyoruz, o yüzden yargıya güvenmiyoruz, adalete güvenmiyoruz." sözü üzerine bastım ama genel bir şey söylüyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Altını çiziyorum: Güvenmiyoruz; çarpı iki.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Dolayısıyla, bir konuyu hedef almıyorum.

Gerçeği söylemek, milleti yanıltmamak hepimizin sorumluluğu arkadaşlar, sürekli "Kayda geçsin." dediğimiz şey hem milletimizin kulağına yazılıyor hem resmî kayıtlara, devletin kayıtlarına yazılıyor. Her birimizin söylediği sözlerden, daha doğrusu attığımız iftiradan da sorumluyuz. O yüzden de dikkatli olmak gibi bir yükümlülüğümüz var.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kime söylediğinizi açıklayın lütfen.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakın, sürekli tekrarlanan ithamlar, boşlukta dolaşan cümlelerle siyaset yapılmaz; delille konuşulur, hakikatle konuşulur. Hâkimlik sınavlarıyla ilgili ben de bir şey atayım ortaya: Yaşı itibarıyla hatırlamayanlar geçmiş manşetlere gitsin, Moğultay'ın bir kongrede yaptığı konuşmayı mı anlatayım?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ya, yapmayın, eylemeyin ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Şu kadar kişiyi aldık." Sınavlarda "Namaz kılıyor musunuz?" diye soru sorulan günleri mi anlatayım?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Partili avukatları, 5 bin partili avukatı hâkim, savcı yaptınız ya! Yapmayın, eylemeyin ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bugünkü sınav sisteminin yazılı, merkezî sistemle yapıldığı...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 5 bin partili avukatı hâkim, savcı yaptınız ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, lütfen, sözünü tamamlasın.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bana bugün yapılan sınavların adalete aykırı, eşitliğe aykırı, hukuksuz yapıldığıyla ilgili bir belge, bir delil söyleyin; gereğini yapsınlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hâkimleri, savcılar kim aldı? Biz mi aldık?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - İddiaları söylemek, boş sözlerle milleti yanıltmak yanlış arkadaşlar; hepimiz hukukçuyuz, hepimiz adaletin peşindeyiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Bakan Yardımcım, kaç partili avukat hâkim, savcı oldu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Siyaset olsun diye her şey söylenmez.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - FETÖ'cü diye hâkimleri, savcılar kim attı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Cevap verin!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, lütfen, bitirsin sözünü.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakın, siyasi görüşünüze göre fikrinizi ifade edersiniz, ben sonuna kadar saygı duyarım. Herkesin bir fikri vardır, aynı düşünmek zorunda değiliz ama yanlış saptırmamak da bizim görevimiz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Onlar emekli olmuştur.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakın, ben manşetlerden bahsettim, iddiaları söyledim; ben gördüm, duydum demedim ama videoları da yayınlandı, o dönemin manşetlerine baktığınızda...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Biraz önce "İddialarla konuşmayın, delillerle konuşun." diyordunuz Şengül Hanım, şimdi de iddiaları...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakın, ben bunu mu söyleyeyim? Ben de Birgün'ü mü yalanlayayım?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - "İddiaları söyledim." diyorsunuz şimdi de.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bir manşet araştırması yapın, videolarına bakın.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Demeyin, yapmayın böyle ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Kongre konuşmasını dinleyin görürsünüz zaten.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sene?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Moğultay'ın Adalet Bakanı olduğu dönem.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sene?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - İşte, o tarihler.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Bak senesine ya, internete gir, bak! Yok mu yani bu, olmadı mı, yapmadınız mı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ya, şu anda Adalet Bakanını tanımayan İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı var ya! Türkiye başsavcısı olarak Adalet Bakanının icraatlarını tanımıyor savcılar ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bana hâkimlik sınavında...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Konuşuyorsunuz burada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, Sayın Bülbül...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bu dediklerinizi kuvvetlendirecek bir örnek verin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Karslı, söz verilirse...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yapmayın ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, karşılık verdiniz...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Mülakatlarda...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, eğer karşılık vereceksiniz söz isteyin ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Mülakatlarda çocukların, gençlerin haklarını yiyorsunuz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Karslı, söylediklerinize tam olarak, net bir şekilde cevap vereceğim, sözü bekliyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Toplantının başında da etnik kökene kadar bütün bizim hassas noktalarımızla ilgili provokatif yaklaşımlar da oldu.

Son cümle şunu söylemek istiyorum, o konuya da geri dönmek istemiyorum: Her birimizin ismi farklı olabilir ama soy ismimiz Türkiye Cumhuriyeti. Her birimiz buranın değerlerini korumak zorundayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Karslı.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Size karşı bir şey söylenmedi.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Hâkim ve savcılık sınavıyla ilgili, somut konuşacağım.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, size karşı...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yok, yok, Başkanım...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Dedi ki, bakın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Genel olarak konuştu.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel olarak "Delille konuşun." dedi, bir somut örnek vermek istiyor herhâlde, müsaade edin versin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Somut örnek vereceğim, ne olduğunu anlatacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, şimdi, genel olarak söyledi, sizi itham edecek bir şey söylemedi.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, şöyle bir...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Başka bir argümanınız yok, iktidara boş boş ithamlar...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Başkanım, şu cümleyi bizzat ben söyledim: "Türkiye'de yargıya güvenmiyoruz, Türkiye'deki hâkimlere, savcılara güvenmiyoruz." dedim. Şimdi, ben gerekçesini açıklayacağım, lütfen söz verin Başkanım, çok kısa.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "O sınavların nasıl yapıldığını biliyorum." dediniz, sınavı söyleyin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tamam söyleyecek işte, onu anlatacak.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sınavı da söyleyeceğim.

Başkanım, lütfen, rica ediyorum, kısa bir söz istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, evet, Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Şimdi, Sayın Başkan, hâkim ve savcılık sınavlarının şu anki hâlimden söz etmeyeceğim, şu son dönemden bahsetmeyeceğim. Şu son dönemde yapılan sistemde, eğer sınav yapılıyorsa, 2 bin kişi mülakata çağırılıyorsa bin kişi alınıyor yani yavaş yavaş oturmaya başladı ama 2016 darbe öncesinde 12 bin hâkimin ve savcının yaklaşık 6.300'ü niye ihraç edildi?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Kim ihraç etti?

Devam edeyim; kalan 5.700 hâkim vardı. Sonrasında, darbeden hemen sonra hâkim ve savcı ihtiyacından kaynaklı o 70 taban puanı kaldırıldı mı kaldırılmadı mı? Cevap verelim buna.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - 50'ye çekildi.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - 38'le atanan hâkim, savcı var mı; buna cevap verin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - 50 ya.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Yok, yok.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - İki yıllık akademi eğitimi bir aya düşürüldü mü, düşürülmedi mi; buna cevap verin. Ondan sonraki dönemde, ilk yıl içerisinde alınan hâkim, savcı sayısının kaç bin olduğunu söyleyin, o zaman deyin ki: "Hâkim, savcı sınavları hakikaten adaletle yürütüldü." Bugün hâkim, savcı boyutuyla yargıda yaşanan krizin temel sebeplerinden biridir liyakatsiz hâkimlerin ve savcılarının 70 taban puan kaldırılarak aldirılması ve bugün o hâkim, savcı noktasında yargı hizmetini vermesinden, liyakatsiz bir hizmet vermesinden kaynaklıdır; bunu kayda geçirelim. Şu andan bahsetmiyoruz ama 2016'da siz vardınız ve 2016'da ihraç edilen hâkimlerden, savcılardan sonra sayı 6 binlere düşmüşken iki yıl sonrasında sayı 20 binin üzerine çıktı, lütfen bunu unutmayalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Buyurun Sayın Kunt.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şimdi, Sayın Karslı dedi ki: "'Türkiye'de yargıya güvenmiyorum.' deyip iftira atmayın." Keşke iftira olsaydı, keşke itham etseydik, keşke algı yönetiyor olsaydık. Niye istemeyelim ya? Biz de bu ülkede yaşamıyor muyuz? Biz de isteriz gerçekten de bir hukuk devletinde yaşayalım; biz de isteriz ki bu ülkedeki hâkime, savcıya güvenelim. Yani, adliye işimiz düştüğünde, hem avukat olarak hem sanık, şüpheli olarak işimiz düştüğünde bilelim ki oradan gerçekten hakkaniyetli bir şekilde çıkacağız, hakkaniyetli bir şekilde yargı dağıtılacak ama öyle değil, öyle değil! Ha, gönül isterdi ki bu ülkenin geçmiş tarihinde, yüz yıllık tarihinde hâkimlik, savcılık mülakatlarında "Namaz kılıyor musun?" sorusu da sorulmasın ama "15 Temmuz katıldın mı?" sorusu da "15 Temmuzda neredeydin?" sorusu da sorulmasın ama gel gör ki bu iş böyle değil.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Sorulmadı zaten öyle bir şey.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Soruldu, ispatlıdır. İntihar ettiler ya; hâkimlik, savcılık mülakatlarına girip kazanamadıkları için. Yazılı sınavda 1'inci olup mülakattan elendiği için intihar eden avukat meslektaşlarımız var. Şimdi, bu gerçekliği nasıl görmezden geliriz? Şimdi, bu gerçekliğe nasıl biz gözümüzü kapatırız? Nasıl buna algı yönetimi deriz? Bir kere bu hakikatle iktidarın yüzleşmesi gerekiyor ama iktidarın her fırsatta bizim burada kullandığımız sözü bile dizayn etme çabası var. Tamam, siz bunların hiçbirine dair liyakatli olmayabilirsiniz, bunların tamamını bertaraf edebilirsiniz ama müsaade edin, biz de muhalefet olarak yapmış olduğunuz hukuksuzlukları söyleyelim, yapmış olduğunuz bu garabeti söyleyelim.

Ben sadece bir örnek vereceğim, bunu daha önce Genel Kurulda da söylemiştim: Van Barosunda yönetim kurulu üyesi iken o dönem, 15 Temmuzdan sonra 50'nin altında puan -bakın, isim vermeyeceğim ama kim olduğu bellidir- almıştı; hâkimlik, savcılık mülakatından da geçti. Kimdi bu? AK PARTİ Kadın Kolları Başkanıydı. Açın, bakın, o dönemin yüzdesini çıkarın ya bakın, o kadar iddialı söylüyorum bunu.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Mümkün değil.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - O kadar iddialı söylüyorum, meslektaşlarımız olduğu için biliyorum bunları. Birçoğu...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - 50'nin altında alan hiç olmadı.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Tamam, 50 aldı ya, hadi 50'nin altı olmasın -kurban olsun size o- 49 değil 50 aldı.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) - Parti üyesinden hâkim, savcı mı olur?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Çok büyük bir fark Mustafa Bey.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) - Parti üyesinden hâkim, savcı olabilir mi ya?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şimdi, 50 aldı, 70 olan puanı 50'ye çektiniz mi? Çektiniz.

Açın bakalım o hâkim, savcılar o dönem için AK PARTİ teşkilatı içerisinde görev almış mı almadı mı, yöneticilik yapmış mı yapmamış mı? Aksine birinin hâkim, savcı olması düşünülebilir mi? Şimdi niye bunu yaptılar? Çünkü 15 Temmuz öncesinde yine kendi yargısıydı. O zaman cemaatle kol kolaydı, cemaatle kol kola bitti, şimdi dedi ki: "O zaman biz yeni kadrolarımızı oluşturalım." Şimdi bu yeni gelen kadrolar ne yapacak arkadaşlar? AK PARTİ'li üyeleri mi yargılayacak yani iktidarı mı yargılayacak?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Niyet okuması yapma.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Niyet okumak değil, tecrübeyle sabit Şengül Hanım, keşke olmasa.

Şimdi, ben yarın, öbür gün yargılanmayacağımın garantisini göremiyorum. Milletvekili olmama rağmen, dokunulmazlık olmasına rağmen göremiyorum çünkü neden? Mevcut hâkim, savcılar iktidarın dümenine su çeken insanlar, aldıkları puan ortada.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Her biriniz "Devran dönecek yargılayacağız." diyorsunuz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şimdi, bu bir algı değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Bakın, altını kırmızıyla çiziyoruz, bu bir algı değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, avukatları konuşurken nereye geldik?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şu an burada bulunan, muhalefet partisinden olan hiçbir milletvekili bunun garantisini veremiyor arkadaşlar.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) - Hâkimlerimize hakaret ediyorsun, bu kadar da olmaz ya! Yani eleştiri olur da eleştiri de böyle mi olur ya?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Keşke sadece siyasi partiler bunu düşünse, halk da bunu düşünüyor. Halkın yargıya güveni yok arkadaşlar, bunların hepsi anketlerle sabit olmuş. Ha, aksini düşünüyorsanız buyurun sahaya inin, bakalım insanlar ne diyor?

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Kunt, teşekkür ediyoruz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Söz istiyorum Sayın Başkan, çok kısa.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi 6'ncı maddeyi konuşuyoruz arkadaşlar.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkanım, kısacık ya, üç cümle yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver önce istemiş, buyurun.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkanım, burada hepimiz hukukçuyuz. İktidar eleştirilmeye tahammül gösterecek. Yani "Şimdi, siz onu söylediniz, biz de bunu söyledik." dersiniz, o zaman buradan işte anlaştığımız şey üzerinden saparız; siz konuşursunuz, biz cevap veririz. Biz daha çok konuşuruz, muhalefetiz biz; siz devleti yönetiyorsunuz, biraz daha bu eleştiriler konusunda tahammüllü olmanız lazım.

Ya, dönüp dönüp herkes Mehmet Moğultay'ın yaptığı işten veya işte şundan, bundan bahsediyor. Mehmet Moğultay'ın yaptığı iş yanlıştır, evet ama Mehmet Moğultay'ın Adalet Bakanlığı süresi ne kadardır arkadaşlar, hiç baktınız mı? 27 Temmuz 1994 ile 5 Ekim 1995 arasında yaklaşık on üç on dört aylık bir Adalet Bakanlığı vardır. Siz yirmi beş yıldır ülkeyi yönetiyorsunuz arkadaşlar. Şimdi, terazinin kefesine koyup da iki şeyi tartamazsın bu şekilde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bak, Sayın Öztürk ne diyor Sayın Ünver?

ORHAN KIRICALI (Samsun) - 5 bin tane hâkim aldık.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Tartamazsınız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, Sayın Öztürk ne diyor?

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ben anlatacağım ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Kimden alacağım." dedi değil mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, Sayın Öztürk ne diyor?

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Yanlıştır dedik zaten yani biz yanlıştır diyebiliyoruz, siz onu diyemezsiniz ama işte.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Hep mağdur edilen biziz.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Bakın, 2002 yılında Adalet Bakanının açıkladığı tablo -bu bütçede, 2002 yılında, göreve geldiğinizde- 6.113 hâkim varmış, şimdi olmuş 17.400; arada FETÖ'den gidenler hariç.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayıyı yanlış söylediniz, 25 bin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yok, 26 bin oldu dünle beraber.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Bir dakika arkadaşlar, öyle değil. Dün de eklenmiştir, ben bütçeden bahsediyorum.

Savcı sayısı 3.200'den 8.000'e gelmiş; toplamda 9.300 hâkim ve savcı 25.400'e ulaşmış FETÖ'den atılanlar hariç; 16 bin fazladan hâkim, savcı alınmış. Şimdi, şunlara bakalım arkadaşlar, konuşuyoruz, güzel ama burada az önce benim ifade ettiğim şekilde Mehmet Moğultay'ın o günkü yaptığı, ifade ettiği şeyin yanlış olduğunu ifade ettiğim şekilde şunu ifade edebilir misiniz? Bizim teşkilatlarımızda il başkanlığı, ilçe başkanlığı, il yöneticisi, ilçe yöneticisi, milletvekili adayı, belediye başkanı aday adayı olmuş arkadaşlarımız hâkim savcı yapılmadı diyebiliyor musunuz? Var mı böyle bir şey?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - HSK adayını Gaziosmanpaşa'ya ilçe başkanı yaptınız.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Böyle bir şey var mı arkadaşlar? Hâkim ve savcı olacaksınız, istifa edeceksiniz, siyasete atılacaksınız, aday olacaksınız, tekrar mesleğe dönemeyeceksiniz ama hâkim, savcı olmadan önce siyaset yapacaksınız, geleceksiniz, hâkim, savcı olacaksınız. Mümkün mü böyle bir şey, var mı böyle bir şey?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, HSK adayını aldılar, Gaziosmanpaşa'ya ilçe başkanı yaptılar ya, iki hafta önce ya!

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Şimdi, madem Şengül Hanım bir polemik açtı, ben de o polemiki devam ettireceğim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Polemik açmadım da...

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ben buradan devam ettireceğim polemiki, ben polemige devam ettireceğim.

Bakın, hep beraber HSK üyesi seçtik bir tane, hep beraber, Anayasa Adalet Karma Komisyonu olarak HSK üyesi seçtik Anayasa'ya aykırı bir şekilde.

Sayın Başkanım, siz de o Komisyondaydınız, yaptığımız işin Anayasa'ya uygunluğuna yönelik, hukuk akademik kariyere sahip bir hukukçu olarak orada yaptığımız işin Anayasa'ya uygun olduğu noktasında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, Anayasa Mahkemesinin kararı var.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Yok öyle bir karar, yok efendim, yok efendim; "Ben bakmam." diyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Konuyu açmalım yani HSK konusunu açmayın yani.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - "Ben bakmam." diyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam da yetkisi yok işte yani.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - O zaman Anayasa Mahkemesi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani Anayasa'ya uygun, kanuna uygun, İç Tüzük'e uygun bir seçim yapıldı.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - "Anayasa Mahkemesinin yetkisi yok." diye o zaman biz Anayasa'yı çiğneyelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Konumuz o değil şu anda ama...

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Açık hüküm var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya, kanuna ve İç Tüzük'e uygun bir seçim yapıldı.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Konumuz da Mehmet Moğultay değildi ama oraya gittik.

Şimdi, açık Anayasa hükmü varken Anayasa'ya aykırı seçim yaptırınız siz bu Komisyonlara.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya aykırılık yok.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Şimdi, bunları eleştiriyoruz, tahammül göstereceksiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya aykırı olsa bakar zaten.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Hayır, olur mu, "Yetkim yok." diyor. Sayın Başkanım, ya, lütfen yani sizin akademik kariyerinize saygı gösteriyorum, lütfen yapmayın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Ünver, buyurun.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Yapmayın. 2 tane... Birisi Anayasa hukuku, birisi özel hukuk profesörü Komisyon Başkanlarının yönetiminde Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu Anayasa'ya aykırı bir HSK üyesi seçimi yaptı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya aykırı seçim yapılmadı, o sizin iddianız.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sonra o HSK üyesi gitti, ne oldu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, o sizin iddianız; Sayın Ünver, o sizin iddianız.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - O HSK üyesi adayı ne oldu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Gitti, Gaziosmanpaşa ilçe başkanı oldu.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ne anlatıyoruz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O sizin iddianız.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ne anlatıyoruz arkadaşlar ya?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, tabii, burada bu konulara girer çıkarsak çok... Mesela ben de buldum yani. Şengül Hanım ayrılıyor gerçi ama.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Geleceğim.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Hemen söyleyeyim, öyle gidin, oradan da dinleyebilirsiniz; çok kısa söyleyeceğim.

Hakikaten, şöyle yani mesela bak, Adalet Bakan Yardımcısı Ramazan Can'ın yazışmaları kameralara yansımış. Kim çekmiş, o da ayıp tabii, onu da tasvip etmiyorum ama yakalanmış yani torpil yaparken, öbürü de savunmuş falan.

Bu konulara girersek çıkamayız Başkanım. Bakın, çözüm öneriyorum, ben bir çözüm önermek istiyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Yapıcı bir konuşma yapıp bir çözüm önermek istiyorum ya. Siz, seçim döneminde iktidar partisi çıktı meydanlara "Mülakatları kaldıracağız." dedi ya. Kişileri mülakata sokmadan önce güvenlik soruşturmasını yaparsınız...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ama bazı mesleklerde mülakat gerekiyor yani.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Bir saniye hanımefendi.

Güvenlik soruşturmasını yaparsınız, güvenlikle ilgili bir sıkıntısı yoksa, terör örgütü üyesi değilse, işte daha önce mesleğe alınan bir suç örgütü üyesi değilse, FETÖ'cü değil, şucu değil, bucu değilse, güvenlikten yana bir sıkıntısı yoksa beyanda bulunduğunuz gibi kaldırabilirsiniz mülakatı, girerler sınava, sıralama belli, başarı sırası belli, ona göre alırsınız; biz de bunları tartışmamış oluruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ne konuşacaksınız?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Bir saniye Süleyman ağabey.

Getirin kanun teklifini Şengül Hanım, getirin, yapaalım. Niye getirmiyorsunuz? Bunu getirin yapaalım; bak, herkes için çözüm bu. Hiç kimse bu konuyu bir daha tartışamaz, sistem koymuş olursunuz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ederiz Sayın Özer.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Başkanım, ben başka bir konudan bahsedeceğim, bu konuyla ilgili değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Başka bir konu derken? 6'ncı maddeyi konuşuyoruz.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 6'ncı maddeyi mi?

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Evet yani söz almak... Hayır, 6'ncı maddeyi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani herkes burada başka konu konuşursa bitmez Sayın Özcan. 6'ncı maddeyi konuşuyoruz.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Çok kısa Başkanım, iki dakikayı geçmeyecek.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Şimdi, çok kısa bir konu için söz aldım.

Değerli milletvekilleri, bu kadar hukukçuyuz, burada Bakanlık yetkilileri var, çok kıymetli hukukçular var ancak hani biraz önceki bu tartışmalar -somut örnek- Türkiye'deki, ülkedeki adaletsizlikle ilgili konudan çıkmıştı. Bu noktada, aslında, biraz önce somut bir örneği de yaşandı. Yani aslında, biz, bugün burada gerçekten Türkiye'de hukuk sistemi, yargı sistemi daha iyi bir noktaya gelsin, bununla ilgili çalışmalar yapılsın diye hep birlikte toplandık, tartışıyoruz. Tüm bunlar yaşanırken dahi bazı adaletsizlikler gerçekleşiyor ve Türkiye'deki durumu özetleyen konular oluyor. Biraz önce haberlere bir tutuklama haberi düştü. Buradaki bütün tartışmaların hepsini bir kenara bırakalım. MESEM'lerdeki çocuk ölümlerini protesto eden 17 gençten 16'sı Bakırköy Sulh Ceza Hâkimliği tarafından tutuklandı ve daha bir saat olmadı bu karar çıkmalı.

Biliyorsunuz, Türkiye'de "MESEM" diye bir sistem var "çocuklarımızı mesleğe kazandırma" adı altında ucuz işçi olarak gören sistem ve MESEM'lerde 16 çocuk hayatını kaybetti, 16 evladımız. Ve bir davalarını takip ediyoruz; hâlen duruşmaları görülmeyen, davası görülmeyen ölümler var. 16 ailenin evine ateş düştü. Demokratik siyaset bunları protesto etmeyecek de bugün ne yapacak? Ve biraz önce diyorsunuz yirmi yıl otuz yıl önceki, benim doğduğumdan önceki tarihlerden örnekler veriliyor ama bugün sokağa çıkan, sizin iktidarınızın içinde büyüyen -doğduklarından beri siz iktidarsınız- 17 gencin, anayasal hakkını kullanan 17 gencin 16'sı tutuklanıyor. Değil 11, 51 paket getirsek; değil 38 madde 580 madde geçirsek ne fayda? Bu 16 ailenin de acısı sönmüyor. Bizim bu ülkenin çocukları için yükselttiğimiz çılgılığı tutuklayamazsınız, kesinlikle bu tutuklamalar utanç vericidir, bu tutuklamalar hukuk tarihinin de yargının da kara lekelerinden biridir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Evet, Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Bizim arkadaşlar, danışmanlar uyumaya gitti, biz kamerasız konuşacağız, o yüzden rahatız yani.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bugün ülkemizde -az evvel Barolar Birliği Başkanımız söyledi- 204 bin avukat var, 25.400 de hâkim savcı var.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Şimdi, burada geçmişte bir siyasi partiye mensup olması bir hâkim veya savcının ister CHP'li, ister MHP'li, ister AK PARTİ'li ister başka siyasi partiye, onun hâkim veya savcı olduktan sonra önüne gelen bir meselede kanunun dışına çıkıp vicdanının dışında bir karar vereceği anlamına gelmez. Nihayetinde hâkim ve savcılar Anayasa ve kanunlara bağlıdır.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Anayasa Mahkemesi kararına uymuyorlar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bu konuda inanarak söylüyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Anayasa Mahkemesi kararını tanımam." diyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama bir dinleyelim ya Sayın Öztürk'ü.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 13. Ağır Ceza Mahkemesine...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Konuşuyorsunuz zaten Sayın Bülbül, bir dinleyelim Sayın Öztürk'ü.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, bugün tanımaz, yarın başka bir şey olur; tanır.

Dolayısıyla bugün nihayetinde gerek bu Adalet Bakanlığı mensubu arkadaşlarımızı -hep hâkim, savcı- ve diğer 25.400 hâkim savcıyı tamamen bir siyasi partiye angaje olmuş olarak nitelendirirsek biz yargımızı kendimiz bilerek ve isteyerek töhmet altında ve zan altında bırakmış oluruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ya, o kahraman da içerideki de bizim vatandaşımız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben de bunu doğru bulmadığımı söylüyorum. Nihayetinde...

Ağabey, şimdi, şöyle bak: Örnek veriyorum, Halil Uluçay, bugün milletvekili, yarın milletvekili sıfatını kaybetti ve bir trafik kazası geçirdi -Allah korusun- e, ne yapacak şimdi? AK PARTİ'den geçmişte yönetici olan bir hâkim, savcı önüne geldiği zaman ne yapacak, seni yok mu sayacak?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, Kınık'ın kızı olunca farklı bir uygulama oluyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 153'ü ne yapacağız?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ağabey, ne yapacak?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O hükümlüler hiç içeri girmiyor ama Fatih Altaylı tutuklu.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Yok mu sayacak, ne yapacak yani, ne yapacak? Ya, örnek veriyorum.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Trafik kazasında bir şey yapmıyor.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Veya başka bir şeyde, şurada burada yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O hiç merak etmesin, bir şey olmaz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, arkadaşlar, bugün AK PARTİ iktidar, belki böyle düşünüyor olabilirsiniz ama yarın şimdi, elli yıl sonra, yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra kimin iktidar olacağını kim biliyor? Kimse bilmiyor yani. O açıdan hâkim, savcılar bugün zan altında bırakmayalım. Yarın aynı hâkim, savcı sizinle veya bizimle ilgili bir mesele önüne geldiği zaman farklı değerlendirme bulur. Yani 25 bin tane...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Anayasa Mahkemesinin kararını tanımam." diyor arkadaş ya!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Yahu, bireysel örnekleri...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kızı Vera bekliyor, cezaevinden çıkmasını bekliyor Vera! Yazık değil mi?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Tekil örnekleri genele...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Anayasa Mahkemesi kararını tanımayan hâkimlerle mi çalışacağız ya!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, şimdi, bir tane örnek, iki tane örnek genele teşmil edilemez Sayın Başkanım. O bakımdan, bütün hâkim ve savcılar töhmet altında bırakmanın ben doğru olmadığı kanaatini taşıyorum. Bunun da kayda geçmesini istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Birçok vicdan sahibi, hukuk sahibi, ahlak sahibi, izan sahibi avukat var, hâkim var, savcı var. Binlerce hâkim ve savcıyı bir siyasi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Tabii, tabii.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - İllaki var tabii ki. Hepsini zan altında bırakmıyoruz, biz bunu yapanlardan bahsediyoruz; elbette bütün hâkim ve savcılar zan altında bırakmıyoruz. Sayın Öztürk, lütfen söylediğimizi genellemeyin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, bir de şu var: Şimdi, yani hukuk fakültesi mezunu bir insanın siyaseten bir dünya görüşü olması kadar da doğal bir şey yok yani; ister üye olsun, ister olmasın, fark etmez ki.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Biz Türkiye'deki istatistiklere dayanarak konuşuyoruz. Türkiye'de adalete güvenmiyoruz, bunun sebebinin de bu olduğunu düşünüyoruz.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu konuyla mı ilgili Hocam? Hangi konuyla ilgili?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - "Nitelik ve ağırlık itibarıyla..."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 6'ncı madde; ha şöyle ya Hocam.

Tamam, buyurun.

Evet, 6'ncı madde...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım, çok teşekkür ederiz.

Olgun Değirmenci; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Öğretim Üyesi.

Her ne kadar Bakanım bizi bürokratlar arasında takdim etmişse de biz Adalet Komisyonunun daveti üzerine geldik yani Bakanlığın daveti üzerine gelmedik, onu bir tespit etmek isteriz yani Bakanlık bürokratlarından değiliz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, onu biliyoruz Hocam.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Dolayısıyla onu bir tespit edelim.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Takdim edilince öyle düşünülmesi çok normal.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Efendim?

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Haklısınız Hocam diyorum yani Sayın Bakanım takdim edince sanki orası onun için... Ben öyle düşündüm açıkçası.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Yani onu tespit edelim, ondan dolayı. Tabii, yanlış anlaşılma olmasın. Biz doğrudan...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hocam, ikna olduktan sonra siz bizi ikna etmeye mi geldiniz buraya?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Şöyle: Ben bir hususu tespit edeceğim sadece.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Tespit etmek istediğim husus şu: Sayın milletvekillerimi dinledim. İşaret ettikleri hususlarda, evet, onlara hak veriyorum. Anayasa 38 disiplin hukuku bakımından da uygulanır, bu konuda hiçbir tereddüdümüz yok, mahkeme kararları da bunu söylüyor ama disiplin hukukundaki kanunilik ilkesi ceza hukukundaki kanunilik ilkesine göre biraz daha gevşek uygulanır çünkü ceza hukukunda, mesela, işte "benzer" "her türlü" "gibi" kavramlarını tiplerde, tipiklikte çok fazla göremezsiniz ama disiplin hukukunda görürsünüz bunları ve disiplin hukukunun hükümlerini tamamlayan bir şeye ihtiyacınız var çünkü disiplin hukuku bir meslek alanını düzenler. Sizin meslek etik kurallarına yani deontoloji kurallarına ihtiyacınız vardır. İşte, avukatlık meslek ilkeleri buradaki maddenin aslında tamamlayıcısıdır. Yani buradaki "avukatlık vakarı" "avukatlık şerefi" "avukatlık onuru" kavramlarının içini doldururken meslek ilkelerine muhakkak müracaat etmek zorundayız, oraya gitmek zorundayız.

Disiplin hukukunda "in dubio pro reo" yani "şüpheden sanık yararlanır" dediğimiz ilke tamamen uygulanır. Dolayısıyla, disiplin hukukunda disiplin kurulu 2 şeyi ispat etmek zorundadır:

1) Geçmişteki maddi olayın ne şekilde olduğunu tam olarak ortaya koymak zorunda, her türlü makul şüpheden ari olarak bunu ortaya koymak zorunda.

2) Bu ortaya konulan hususun kanunundaki tanıma uygun olduğunu ispatlamak zorunda.

İşte, tam bu noktada, bu "nitelik ve ağırlık itibarıyla" ifadesinin -Sayın Bülbül zannedersem ifade etti- kesinlikle... Bizde bazı kanunlarda var: 6413 sayılı TSK Disiplin Kanunu, 7068 sayılı Kolluk Disiplin Kanunu, 2547'nin hem 53'ünde hem 54'ünde var bu hüküm; Noterlik Kanunu'nda var ama Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği -siz götürdünüz- bir kanunda da var, 5275 sayılı Kanun'da da vardı, Anayasa Mahkemesi iptal etti "nitelik ve ağırlık itibarıyla" ifadesini ama 6413'te aynı sonuca varmadı mesela, o önüne geldiği zaman farklı bir şey söyledi.

Bence "Nitelik ve ağırlık itibarıyla" ifadesi aslında, baktığınızda doğru uygulanırsa, aslında tanımlanandan daha fazla ispat kurallarına tabi. Şundan dolayı: Mesela, buradaki herhangi bir tipiklikteki tanımını siz yorumlayacaksınız, dış dünyada meydana gelen olayın buna uygun olup olmadığına bakacaksınız; o kadar. Ama nitelik ve ağırlık itibarıyla şunlara bakacaksınız:

1) Dış dünyadaki olayı her türlü makul şüpheden ari ispatlayacaksınız.

2) İlgili suç tipindeki veya disiplin hukukundaki tipteki hangi eylemin benzer olduğunu ortaya koyacaksınız.

3) Niçin ona nitelik ve ağırlık -bakın, bağlaca bakın, "ve" bağlayıcı var orada- itibarıyla benzediğini de açıklayacaksınız.

Aslında "nitelik ve ağırlık itibarıyla" ifadesini eğer doğru uyguluyorsanız disiplin kurullarında, diğerlerine göre ispat kuralları çok daha farklıdır, çok daha katıdır çünkü 3 tane şeyi farklı uygulamak zorundasınız. Ama katılıyorum yani kanunilik ilkesi bakımından olmasa daha iyi olur ama doğru bir uygulama aslında bu kuralı çok harika bir şekilde uygular ve hiç de şikâyet gelmeyebilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten doyurucu açıklama bir oldu.

Şimdi Barolar Birliği Başkanımızın görüşlerini almak isterim. Başkanım, özellikle HAGB orada birkaç maddede yer alıyor, onlarla ilgili bir açıklama yaparsanız memnun olurum.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Başkanım, hemen hızlı bir şekilde maddelere gelen eleştirilere ilişkin kısa kısa bilgi paylaşmak isterim: Şimdi, zaten 135/1-c'yi konuştuk. "Hâkim ve cumhuriyet savcılarıyla olan ilişkilerinde, yargı görevi yapanlarla ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak" şeklindeki düzenlemenin biz tam anlamıyla karşılayacağı inancındayız. Hocamın o konuda bir eklemesi olmuştu. "'Yargı görevi yapanlar' kavramına avukatlar da giriyor, hâliyle (e) bendiyle çelişebilir." diye veya "Tekrara kaçabilir." diye. Ancak (e) bendinde avukatın meslektaşıyla ilişkisinde mesleki dayanışma vurgusu yapılıyor, hâliyle aslında (c) bendi ile (e) bendi birbirinden farklı. Avukatın meslektaşıyla ilişkisinde bir başka basamak daha var; mesleki dayanışma önemli, nedenine gelecek olursam, aslında belirsizlik ya da hukuki belirlilik, öngörülebilirlik sorunlu olarak görülebilir ama öyle değil, uygulamada çokça yer alan bir konudur. Bir tane küçük örnek: Duruşmaya mazeretinizi bıraktınız, alt katta bir yere koştunuz, bir başka duruşmanız var; diğer meslektaş sizin orada olduğunuzu bildiği hâlde davayı alıyor, düşürüyor davayı; hâkimin yapabileceği hiçbir şey yok. Bu, artık mesleki dayanışmaya aykırılıktan bir disipliner yaptırımı gerektirebilir, hâliyle (c) ve (e) bentlerinin, (c) bendinin de bu önergeyle değişmiş hâliyle birlikte birbirleriyle çelişmediği, aksine birbirini tamamladığı inancındayız.

Sayın Kunt Vekilimiz (g) bendi konusunda bazı çekincelerini ifade etmişti. Değerli heyet, şunu öncelikle ifade etmek istiyorum: Baroların disiplin kurullarının verdiği kararlar çok ciddi bir denetlemeden geçiyor bizim sistemimizde. Öncelikle Türkiye Barolar Birliği denetlemesi var, itiraz üzerine Türkiye Barolar Birliği denetlemesinin üzerine Adalet Bakanlığı denetlemesi var; son karar mercisi yine Türkiye Barolar Birliği olmakla birlikte tarafların da bu kararı yargıya taşıma yetkileri var yani tüm kararları yargı denetimine açık olarak veriyorlar. Hâliyle barolarımız, öncelikle baro disiplini kurullarımızda savunma hakkını bir meslek örgütü olmanın gereğince son derece geniş yorumlayan örgütler; hâliyle, aslında burada iddia ve savunmanın hukuki çerçevesinin dışına çıkılarak anlaşmazlığın tarafı olduğu intibasını uyandırmak, genellikle bir avukatın yargılamada bir diğer meslektaş doğrudan hedef alması ve kendini asil yerine koyarak o meslek itibarı anlamında yarattığı sorunlara ilişkin çok uzun yıllardır meslek kurallarımızın 6'ncı bendinde düzenlenen hükmün buraya yansıtılmasından ibarettir. Dediğim gibi, tüm hükümler bakımından da ciddi bir Türkiye Barolar Birliği, Adalet Bakanlığı ve yargı mekanizması denetimi söz konusudur.

Para cezası kısmında Sayın Hocam 3/a bendinin, görevini savsatarak ve kötüye kullanarak müvekkilinin zararına kendisine veya başkasına menfaat sağlamasının bir üst kınama cezasındaki görevi kötüye kullanma suçundan mahkûm olmakla çelişebileceğine ilişkin kaygılarını ifade etmişti. Birbirinden ufak bir farklılığı var: Görevi kötüye kullanma suçundan mahkûm olmayı temelde kınama cezası olarak düzenliyoruz ancak burada bir de kendine menfaat temin etmesini sağlamış olmayı, bunun biraz daha ağırlaştırıcı bir sebebi olması vesilesiyle para cezasının içerisinde değerlendirmeyi uygun görmüştü heyetlerimiz.

Son olarak, kanununun 48'inci maddesinde düzenlenen "suçtan dolayı hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olmak" 3/e bendi burada dikkat eden. Kanunun 48'inci maddesi, aracı kullanan avukatlardan bahsediyoruz. Biliyorsunuz, hükmün açıklanmasının geri bırakılması bir hüküm değil ancak bir suçun işlendiğinin somut tespiti var, bir ceza var ona ilişkin olarak verilen ve bazı şartları taşıdığı için o hükmün açıklanmasının ertelenmesi var ve devamında da yine yüce Meclisin geçtiğimiz aylarda yaptığı bir kanuni düzenlemeyle aynı zamanda HAGB hükümlerine artık etkin bir itiraz ve denetleme yöntemi getirilmiş durumda. Sonuç olarak, hüküm olmamakla birlikte HAGB'de bir suçun işlendiğine ilişkin olarak yapılmış bir tespitin bulunması, bu tespit neticesinde de bir cezanın verilmiş olması ve itiraz yolları göz önüne alındığında artık disipliner değerlendirmeye tabi tutulması son derece doğal ve olağan görülüyor. Aksi bir durum şöyle de bir sonucu yaratabilir: Kişi hakkında hem savcılık şikâyeti yaptınız hem baroya şikâyet ettiniz. Savcılıktan yapılan kovuşturma neticesinde HAGB aldı ancak HAGB bir hüküm değildir diye işlem yapmazsanız eğer, bu durumda sadece hiç savcılık şikâyeti yapmayıp aynı fiilden dolayı disiplin şikâyeti yapsaydınız ceza alabilecek bir kişiye bu sefer hiç ceza vermediğiniz bir durumla karşılaşabilirsiniz. Ayrıca, HAGB artık son derece yoğun kullanılan ve bildiğiniz üzere, birçok mesleğe kabulde de önümüze gelen bir konu.

Son olarak yine hocamın eleştirisi vardı: "Meslekten çıkarma, 5'inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen suçlardan veya 56'ncı maddede düzenlenen suçtan mahkûm olmak. 56 zaten iki yılın üstünde, Türk Ceza Kanunu bu kapsamda iki yılın üstündeki kasıtlı bir suçtan mahkûmiyette zaten mesleğe kabul olmama anlamında. 56'nın buraya yazılmasına gerek olmadığı düşünülebilir." diye ifade etmişti. Buradaki hassasiyet Avukatlık Kanunu'nun 5 (a) maddesindeki hüküm "Türk Ceza Kanunu'nun 53'üncü maddesindeki süreler geçse bile kasıtlı bir suçtan iki yıldan fazla süreyle mahkûm olmak." derken Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suç tiplerini içerdiği yönünde bir genel kanaat var. Oysa burası, Avukatlık Kanunu'nda düzenlenen özel bir suç tipi olduğu için o tartışmanın yaşanmaması bakımından ayrıca kanunun bu maddesine daha önceden de dercedilmişti.

Benim bu konuya ilişkin tartışmalardan alabildiğim sorular ve notlar bunlardan ibaret Başkanım. Varsa başka atladığım soru, onları da cevaplamaya hazırız.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Bu konuda Bakanlığımız da açıklama yaparsa özellikle HAGB'yle ilgili kısma...

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Başkanım, çok teşekkür ediyorum, zatîalinizi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla alakalı düzenleme iki bentte yer aldı aslında, Sayın Başkanımız ifade ettiler. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması demek, bir mahkûmiyet hükmünün, hükmüne ilişkin tespitlerin gerek savcılık soruşturması anlamında gerek mahkeme kovuşturması anlamında yapılmış olması demek. Dolayısıyla, bir hâkim bir eylemi kanuni tipe uygun ve suç olarak tespit edemedi bu kararı veremeyecek. Evvela mahkûmiyeti tespit ediyor fakat kanuni şartlar yerine gelmesi hasebiyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar veriyor. Eylemin sabit olması noktasında kimsenin bir endişesi yok. Yine, artık hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararlar daha önceden biliyorsunuz, yatay bir itiraza tabi idi, şimdi istinaf yoluna tabi. İstinaftan da geçtiğini düşündüğümüz vakit artık kanun yolundan da geçmiş, netleşmiş ve mahkûmiyet hükmüyle neticelenmiş bir eylem tespiti söz konusu. Şimdi, bu eylemin disiplin suçundan azade tutulması, Sayın Başkanımızın buyurduğu gibi, olayı başka yere taşır. Hâl böyle olunca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla tespit edilmiş eyleme bir disiplin yaptırımı uygulamamak o eylem bakımından bizi yanlış yere götürür. O anlamda bu düzenlemenin yerinde olduğunu düşünüyoruz.

Bir de dikkat ederseniz -o pek dile gelmedi- hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla alakalı belli bentler var, bir de hükmün açıklanmasının geri bırakılması dışındaki mahkûmiyet türleri bakımından daha ağır eylemler var. Dolayısıyla, buradaki derecelendirmenin de ilgili avukat bakımından aslında adil bir derecelendirme olduğu ifade edilebilir.

Yani ben şimdilik bu kadar söyleyebilirim ama hani norm boyutu itibarıyla belki Sayın Hocamız Olgun Bey de arzu ederseniz, uygun görürseniz eksik bıraktığımız konuyu ifade edebilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Buyurun Sayın Hocam.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım, hükmün açıklanmasının geri bırakılması -zaten hukukçu milletvekillerimiz ifade ettiler- o hükmün hukuk düzeninde sonuç doğurmaması anlamına gelir. Yani kişinin henüz sanıklık statüsü devam etmektedir. Her ne kadar maddi olayın tespitine ilişkin mahkeme bir hüküm vermiş olsa da bu hükmün şu anda sonuç doğurması engellenmiştir ama buna eğer siz bir yerde sonuç bağlamak istiyorsanız muhakkak onu kanunda göstermeniz lazım. Buna ilişkin hükümler vardır; mesela, 926 sayılı TSK Personel Kanunu'nun 50'nci maddesi "Haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile..." der. Benzer şekilde Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu da bu düzenlemelere yer verir ve bu da yorumlanırken şu şekilde yorumlanır: Her ne kadar hükmün açıklanmasının geri bırakılması hukuk düzeninde sonuç doğurmuyor ise de kanun koyucu kanunda yaptığı spesifik düzenlemeyle buna sonuç bağlayabilir, bunu da kanunda yapar ve bu da idare mahkemeleri tarafından da bu şekilde uygulanıyor, örnekleri de vardır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O kanunda yani "bile" dedikten sonra kesin hüküm veriyor mu yoksa "verebilir" şeklinde mi söylüyor?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - "Kesin" diyor. Ayırma işlemi yapılıyor zaten 50'nci maddede; haklarında bazı suçlardan, tüm suçlar için uygulanmıyor bu zaten Başkanım, burada da uygulanmıyor. Bazı suçlar bakımından "Hakkındaki hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olsa bile Silahlı Kuvvetlerden ilişigi kesilir." diyor. Dolayısıyla orada sonuç bağlıyor ama sonucu bir kanun hükmüyle bağlıyor zaten burada. Eğer o kanun hükmü olmazsa sonuç bağlayamazsınız hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, teşekkür ediyorum Değerli Hocam.

Selman Hocam, buyurun.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Ben sadece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına sistemimizde bağlanan sonuçlara ilişkin bir tespitte bulundum yoksa bu söylenenlere itiraz etmiyorum ki Avukatlık Kanunu'nda da -ikinci fıkrasında- "Birinci fıkranın (a) bendinde sayılan yüz kıstırtıcı suçlardan hüküm giymiş olanların para cezası ertelenmiş, paraya çevrilmiş hatta affa uğramış olsa bile avukatlığa kabul edilmez." diye daha ağır hükümlerin de olduğunu hatırlatmak gerekir. Onu da gözettiğimizde bağdaşan bir düzenleme.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Herhâlde konu anlaşıldı.

Teşekkür ediyorum Sayın Hocam.

Şimdi, madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Madde üzerinde 4 adet önerge vardır.

İlk önerge Cumhuriyet Halk Partisinin önergesi.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3393) esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (c), (d) ve (y) bendi ile (2)'nci fıkrasının (v) bendi ve (3)'üncü fıkrasının (g) bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

Aliye Coşar
Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Avukatlık mesleğinin bağımsızlığını ortadan kaldıran söz konusu düzenlemeler teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Şahin, önergeyi geri çekiyor musunuz?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Evet, biz çektik.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Biz de çektik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - DEM PARTİ ve YENİ YOL Partisinin önergeleri, 2 önerge geri çekildi.

Son önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3393) esas sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesiyle değiştirilen 1136 sayılı Kanun'un 135'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (1) numaralı bendinin (c) alt bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"c) Yargı görevini yapanlar ile ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak."

Emine Yavuz Gözgeç
Bursa

Halil Uluay
Kastamonu

Halil Öztürk
Kırıkkale

Ömer Özmen
Aydın

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle bu bent kapsamındaki disiplinsizlik eylemi yargı görevi yapanlar ile ilişkilerinde meslek onur ve vakarına aykırı davranmak şeklinde tanımlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İlk defa AK PARTİ'yle beraber aynı önergeye "evet" oyu veriyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oy birliği yok mu?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Yani bir şartı var, bunun oy birliğiyle geçmesidir dediniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 1136 sayılı Kanunun 136 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 136- Hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen avukatın, bu cezanın kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde disiplin cezası gerektiren yeni bir fiil işlemesi halinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanır. Ancak ilk defa verilen uyarma cezasının kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde işten çıkarma cezası gerektiren bir fiilin işlenmesi halinde meslekten çıkarma cezası yerine işten çıkarma cezasının üst haddi uygulanır.

Bir defa işten çıkarma cezası alan avukat, bu cezanın kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde en az kınama cezasını gerektiren bir fiil işlerse meslekten çıkarılır.

Meslekten çıkarma cezasını gerektiren haller hariç olmak üzere, ilk defa disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil işleyen avukata, verilecek disiplin cezasından bir derece hafif olanı uygulanabilir. Hakkında verilen bir disiplin cezasının kesinleşmesinden itibaren beş yıl geçenler bakımından da bu hüküm geçerlidir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, söz? Yok.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

Burada Barolar Birliği açıklama yapmak isterse söz alabilir yani bu arada onu söyleyeyim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 1136 sayılı Kanunun 155 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 8'inci maddede söz isteyen? Yok.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 1136 sayılı Kanunun 159 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Disiplin Kurulu tarafından kovuşturma sonucunun beklenmesine karar verilmesi halinde, kesinleşen mahkeme kararının ilgili baroya bildirilmesinden itibaren bir yıl geçmekle ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar."

"Disiplin soruşturması veya kovuşturması sonucu tesis edilen idari işleme karşı dava açılması halinde zamanaşımı süresi kesilir. Mahkemenin idari işlemin iptaline ilişkin kararının ilgili baro veya Türkiye Barolar Birliğine bildirilmesinden itibaren mahkeme kararı uyarınca en geç iki yıl içinde yeniden yapılacak soruşturma veya kovuşturma sonucuna göre karar verilir. Mahkeme kararının ilgili baro veya Türkiye Barolar Birliğine ulaşmasından itibaren iki yıl geçtikten sonra disiplin cezası verilemez."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 9'uncu maddede söz almak isteyen? Yok.

Barolar Birliği herhangi bir açıklama...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN - Soru gelmediği müddetçe gerek yok Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, tamam.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 1136 sayılı Kanunun 160 ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Meslekten çıkarma cezasından başka bir disiplin cezası verilen avukatlar, uyarma, kınama, para ve işten çıkarma cezalarının uygulanmasından itibaren beş yıl geçtikten sonra disiplin kuruluna başvurarak bu disiplin cezalarının sicillerinden silinmesini isteyebilirler. Tekerrür uygulanarak verilen işten çıkarma cezaları bu hükmün dışındadır."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 10'uncu maddede Sayın Kunt, söz mü istiyorsunuz?

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yok, konuşmuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, 11'inci maddeye geçmeden artık burada bir ara versek iyi olur yani başka bir konuya geçiyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İdris Bey, 16'ncı maddeye kadar gidelim diyoruz da.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - 16'ncı madde?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, burada fazla bir şey yok.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Şimdi, sabah saat onda geleceğimize göre...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onda gelmeyeceğiz, sabah yok.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Gelmeyeceğiz, beşte.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sabah yok.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - İktidar ile ana muhalefet anlaştınız, sabah onda gelinmeyecek, biz bu saatte duyuyoruz. Bu da sizin eksikliğinizi çünkü bu saatte, sabah saat onda geleceğiz diye konuştuk.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Doğru ama sabah başka bir toplantıdan dolayı, daha sonra, terörsüz Türkiye toplantısından sonra şey yapacağız.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Başkanım, onda gelelim, sonra ikiye kadar bitirelim, ne var ki, biter ne var ki?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - O zaman yarınki çalışmanın saatlerini de bizle paylaşırsanız programımızı biz de ona göre yapalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şöyle: Siz gelmeyeceksiniz ama biz geleceğiz. Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu toplantısı var saat 14.00'te. 17.30 veya 18.00 gibi biteceğini tahmin ediyoruz. Dolayısıyla o Komisyon toplantısından... Çünkü üyelerimiz var o Komisyonda olan. 17.30'da muhtemelen bu şekilde kapatacağız ama 18.00 de olabilir. Orada bir... Komisyon toplantısı bittikten sonra başlayacağız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, aynı komisyonda görev alan arkadaşlar sabah saat 10.00'da bu toplantı için bizi davet ettiler. Dolayısıyla biz bu sabah programına katılamayız ancak gecenin ilerleyen saatleri...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, o arkadaşlarınıza iletirseniz "Sabah gidebilirsiniz..."

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Saat on ikiye geçtikten sonra bunları nasıl ayakta bulacağız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Biz ayakta'yız, onlar da ayakta'dır ya.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, bu tür uygulamalarda bundan sonra iktidar ve ana muhalefet kendi aranızda sadece anlaşıp bizi haberdar ederseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok yeni gelişen bir durum, yeni gelişen bir durumundan ondan dolayı...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yeni gelişti daha, yeni gelişti yani. Bir şeyin altında bir şey yapmıyoruz buralarda yani.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Saat on ikiye beş geçe yarınki çalışma programını bize tebliğ ediyorsanız bu usul, usul değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani daha erkenini değil, daha geçini söylüyoruz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Bakın, arkadaşlar diyor ki: "Çay ocağındakiler sizden önce biliyordu, dört saat önce biliyorlardı."

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yok canım, öyle bir şey yok ya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Devam ediyoruz.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (j) fıkrasının dördüncü ve beşinci paragrafları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İtirazen şikayet başvuru bedelinin, itirazen şikayet başvuru dilekçesinde yer verilen iddialar dikkate alınarak belirlenecek haklılık oranına karşılık gelen kısmının Kurul kararı ile başvuru sahibine iadesine karar verilir. Ancak Kurum tarafından 54 üncü maddenin onbirinci fıkrasının (c) bendi uyarınca başvurunun reddine veya eşit muamele ilkesi yönünden yapılan inceleme sonucunda 54 üncü maddenin onbirinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri uyarınca ihalenin iptaline veya düzeltici işlem belirlenmesine karar verilmesi halinde başvuru bedeli iade edilmez. Başvuru dilekçesinde aynı iddia kapsamında birden fazla hususa yer verilmesi halinde bu hususlar Kurum tarafından ayrı birer iddia olarak değerlendirilir. Kurul kararının başvuru sahibine bildirimini izleyen otuz gün içinde başvuru sahibinin Kuruma yazılı talebi üzerine, bu talep tarihini izleyen otuz gün içinde Kurum tarafından bedel iadesi yapılır. Kurumca iade edilen bu bedel için faiz işlemez.

İtirazen şikayet başvurusu üzerine alınan Kurul kararlarına karşı açılan davalar sonucunda veya 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca sözleşmenin feshedilmesi hallerinde, bu fıkranın (1) numaralı bendi uyarınca tahsil edilen bedelin ilk sözleşme bedelinin tamamlanmayan oranına karşılık gelen kısmının Kurul kararı ile yükleniciye iade edilmesine karar verilir. Bedel iadesinin yapılabilmesi için yüklenicinin, fesih ve tasfiye işlemlerinin tamamlandığının kendisine bildirimini izleyen otuz gün içinde iade talebiyle idareye başvurması gerekir. Başvuruyu izleyen otuz gün içinde idarece, ilk sözleşme bedelinin tamamlanmayan oranı dahil gerekli bilgi ve belgeler Kuruma iletilir. Bilgi ve belgelerin Kurum kayıtlarına alındığı tarihi izleyen otuz gün içinde, Kurum tarafından bedel iadesi yapılır. Kurumca iade edilen bu bedel için faiz işlemez."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 11'inci maddede söz talebi var.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, yükleniciye iade edilen bedele faiz işletilmemesini mülkiyet hakkının ihlali olarak düşünüyoruz. Diğer yandan iade sürecinin karmaşılaştırılması, bedel iadesinin en kısa sürede yapılmasını öngören bir garantinin bulunmaması yine mülkiyet hakkının ihlali niteliğindedir. Bu açıdan itiraz ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, başka söz talebi var mıydı 11'inci maddeyle ilgili?

Açıklama... Kamu İhale Kurumu Başkanı, evet, kendinizi tanıttın, bir de maddeyle ilgili açıklamanız varsa buyurun.

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Hamdi Güleç, Kamu İhale Kurumu Başkanıyım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinize saygılarımı sunarak sözlerime başlamak istiyorum.

Mevcut kanun değişikliğinden önce de faiz işlemeyeceğine ilişkin kural vardı. Anayasa Mahkemesince iptal kararı verilirken bu konuya ilişkin bir hüküm kurulmadı. Zaten, bu faizle ilgili konu bir kusura dayalı geç ödeme hâlinde olabilir. Bu durumda ise bir kusur söz konusu olmadan ilgilinin fazla yatırdığı parayı geri alması durumu doğuyor. Mevcut hukuki durumun tekrarı niteliğinde Sayın Başkanım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Mülkiyet hakkı ihlali değil miymiş faiz işletilmemesi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Mülkiyet hakkıyla ilgili, Sayın Bülbül'ün söyledikleriyle ilgili...

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Efendim, bu mülkiyet hakkına ilişkin konu. bu değişiklikten önceki metinde de vardı. Konu Anayasa Mahkemesine gittiğinde, Anayasa Mahkemesi faiz işletilmemesi hususunda bir iptal kararı veya eleştiri yapmadı. Kaldı ki çok kısa sürede gerçekleşiyor Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklif sahibi Sayın Arslan...

Buyurun Sayın Tüfenkci...

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - "Kısa süre" derken ne kadar kısa süre, bir ölçütü var mı yoksa şey mi?

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Sayın Başkanım, başvuru üzerine evrakları tamamlayıp yirmi gün içinde karar veriliyor ve itirazın şikâyet başvuru bedelinin iadesinin gerekip gerekmediği kararda belirtiliyor. Kişiye otuz gün içinde başvurma imkânı tanınıyor yani kişi ertesi gün de başvurabilir. Eğer karar yayımlanırsa -ki hemen bir haftada yayımlanıyor- alabilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Burada "en kısa sürede" dendiği için... Yani bu söyledikleriniz başka bir yerde mi yazıyor, başka bir düzenlemede mi?

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Bu, 4734 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesindeki inceleme kurallarında yazıyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani bedel iadesinin en kısa sürede yapılması...

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - İnceleme kuralları yani kanun değil.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Başkanım, şöyle bir şey var: Sizin söylediğiniz süre neredeyse bir ay, kırk beş gün. Adamın parası veya şeyi kırk beş günde faizsiz niye beklesin?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, faizde niye beklemiyor, doğru.

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Sayın Bakanım, faizde beklemiyor. Bedel iadesini alıp almayacağı inceleme sonucunda verilecek kararlar ortaya çıkıyor.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - İşte karar, verilmesi yönünde çıktı. Adamın o sürede parası faizsiz veya başka şekilde değer kaybederek orada kalmış oluyor. O süreyi kısaltmamız, en kısa süreyi belirlememiz lazım; yedi gün mü, bir hafta mı, on gün mü...

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Otuz gün Sayın Vekilim.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - İşte, en kısa o mu, onu tartışmak lazım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hem faiz işletilmiyor hem de "en kısa sürede" deniyor.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Bir ay inceleme, iadesi on gün...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu konuda çalışma arkadaşlarımıza...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir açıklama alalım teklif sahibi Sayın Arslan'dan.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Sayın Başkanım, Anayasa Mahkemesine giden ihtilaf konusu sadece oranla alakalı, ödemeye alakalı bir durum yok. Bu konuda da taraflar arasında da bir uyuşmazlık yok. Rakamlar da çok yüksek rakamlar değil. 2025 yılında itirazlarla ilgili kuruma yatırılan bedel 50.640 TL, 101.344 TL, 152.021 TL, 202.718 TL yani büyük rakamlar değil. Dolayısıyla kurum da bunları kısa sürede ödüyor. Bu konuda da bugüne kadar ulaşmış bir şikâyet de yok bize. Düzenleme yerinde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, Adalet Bakanlığımızın var mı bu konuda...

Sayın Başkan, buyurun, açıklama var mıydı?

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ - Gerek kalmadı Sayın Başkanım yani benzer açıklamalar ekleyecektim ben de.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 200 bin liranın faizi 15 bin lira yapıyormuş Başkanım.

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Bakanım, buyurun.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Sayın Başkanım, Anayasa Mahkemesine o konuda itiraz edilmemiş olabilir veya incelememiş olabilir ama burada bir hakkaniyet anlamında idarenin takdir hakkını otuz gün olarak kullanıp hiçbir şey ödememesi şeyde... On beş gün diyelim ya da kendileri uygun bir süre, ne zaman inceliyorlarsa... O zaman "en kısa sürede" dememeleri lazım Mustafa Bey. En kısa süre...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Sayın Bakanım, Genel Kurul aşamasında değerlendirelim, bunu da not alalım biz.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Arkadaşların çalışmasında bir fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O zaman, bu konuda şöyle yapalım: Genel Kurula kadar teklif sahibi arkadaşlarımız hem Kamu İhale Kurumuyla hem de Adalet Bakanlığımızla birlikte teknik bir çalışma yapsınlar, Genel Kurula kadar değerlendirelim. Hakkaniyet neyse onu yapalım.

Teşekkür ederim Sayın Bakanım, sağ olun.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "nitelikli dolandırıcılık (m. 158)," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 12'nci madde üzerinde Sayın Kunt konuşacaktır.

Buyurun Sayın Kunt.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, 12'nci maddede aslında usuli bir değişiklik var yani Türk Ceza Kanunu'ndaki nitelikli dolandırıcılık maddesi olan madde 158'deki suçların yargılama aşamasını ağır cezadan alıp asliye cezaya veriyor ama içeriği bakımından yani esas bakımından hiçbir değişiklik olmadığını görüyoruz. Şimdi, bu TCK 158'in mağduriyetlerini gidermemiz gerekiyor bizim. Şimdi nedir o mağduriyetler, bir kere buna değinmek gerekiyor.

Bu teklif maddesi, kendini TCK 158 mağduru olarak tanımlayan kesimler tarafından yetersiz bulunmuş. Sayın Bakanım, bunu siz de çok iyi biliyorsunuz, muhtemelen size de geliyordu bununla ilgili eleştiriler. O yüzden, bunun altını çizmek istiyorum, bu mağduriyetleri sizin de bilmenizi istiyorum.

Kamuoyunda aslında hesap kullandırma yönetimi olarak bilinen uygulamada ise banka hesaplarının dolandırıcılık amacıyla kullanılması nedeniyle hesap sahiplerinin de nitelikli dolandırıcılık suçundan yargılandığı ve cezalandırıldığı haberleri de bizlerin sıkça duyduğu bir şey. Ancak birçok kişi banka hesaplarını bilerek ve isteyerek suç amacıyla kullandığını, aynı zamanda dolandırıcılık eylemlerinden de haberdar olmadığını söylüyor. Şimdi, bu 158 mağdurlarının çoğunun yaş ortalamasına baktığımız zaman 18'ini yeni doldurmuş yani henüz SIM kart çıkarma yetkisine sahip olabilecek, henüz banka kartı çıkarma yetkisine sahip olacak kişilerde olduğunu çoğunlukla görebiliyoruz. Şimdi, buradaki bir mağduriyeti bizlerin gidermesi gerekiyor Sayın Bakan Yardımcım. Biz buna dair DEM PARTİ olarak bir kanun teklifi de sunduk, bu maddeye şu maddenin aynı şekilde eklenmesini istedik, dedik ki bu maddede tanımlanan suça ilişkin: Banka kartı veya hesap bilgilerini dolandırıcılık kastı taşımaksızın üçüncü kişilere kullandıran, suçun oluşmasında kastı bulunmayan kişilerin hesabı üzerinden işlenmiş olması ve failin ilk defa suç işlemiş olması hâlinde, mağdurun zararını tamamen gidermesi şartıyla bu suçun uzlaşma kapsamına alınması ve uzlaşmanın sağlanması hâlinde de kamu davası açılmaması, eğer bir kamu davası açılmışsa düşmesine dair bir kanun teklifi verdik. Şimdi bunu niye yaptık? Çünkü biz, bu gençlerin yani 18 yaşını henüz doldurmuş olan gençlerin asıl büyük dolandırıcılar tarafından kullanıldığını çok iyi biliyoruz. Bakıyoruz, yargılanan kim ağır cezalarda? 18 yaşındaki, 19 yaşındaki daha dershaneye yeni başlayan ya da daha üniversiteye gitmeyen, henüz gitme aşamasında olan gençler olduğunu görüyoruz.

Daha önce avukatlık yaparken de böyle çok fazla müvekkilimiz vardı; aile bir geliyor, mağdur edilmiş, hesaplarına trilyonlarca para yatırılmış ama gencin haberi bile yok. Şimdi, şunu da bir kere gözlemlemek gerekiyor: Böylesi bir suçu işleyecek olan kişi... Düşünsenize, hesabından milyarlarca para alınan kişi IBAN numarasını hiç kendisi verir mi? Elbette belli ki bu IBAN numarası ya kandırılan ya da bu yönlü kullanılan kişiler; öyle olduğu açık, ortada. Şimdi, bu büyük paraları alan kişiler yargılanıyor mu? Maalesef ki yargılanmıyor. 158 kapsamında ağır cezaya giren suçlarda bu büyük cezaları alan kim oluyor? Çok üzülerek ifade ediyorum ki 18 yaşındaki gençler oluyor.

Şimdi, bu teklifin ilerleyen aşamalarında bu kartla ilgili bir düzenleme yapılmış, ondan haberdarız. Bu kartların yani SIM kartlarının çıkarılmasının zorlaştırılması, daha ağır yükümlülükler getirilmesi ama şimdi mevcut mağdurlar söz konusu. Şimdi, bizim buna dair bir işlem yapmamız gerekiyor, buna dair bir düzenleme yapmamız gerekiyor. Şimdi, biz, ağır cezadan asliye cezaya almışız; olumsuz değil, olumlu ama yeterli mi? Değil yani bu mağdurların mağduriyetlerini giderecek boyutta değil. Bizim buna ilişkin olarak düzenleme yapmamız gerekiyor. O yüzden, bunu tekrar, teklif sahibi kişilerin ve Sayın Bakan Yardımcımızın da duyması açısından söylüyorum: Bize bu yönde çok fazla talep geliyor, çok fazla mağdur edilmiş gençler var -hem de yaşları çok küçük, daha hayata yeni başlayacak kişiler- ama o kadar ağır cezalarla karşı karşıyalar ki ne yapacaklarını bilmiyorlar. Bir de işin kötü yanı şöyle bir şey var: Bu hesabı kullanan büyük dolandırıcılar bu kişilerle ilgili, zincirleme bir şekilde yapıyor yani hesabına sadece bir defa para girmiyor, sayısızca paralar hesaba giriyor; her bir mağdur için de hâliyle şüpheli ve daha sonrasında sanık durumuna düşüyor bu çocuk diyebileceğimiz henüz 18 yaşındaki gençler. Şimdi, hâliyle ne oluyor peki? Daha henüz yaşamına yeni başlayacağı, daha gençlik yaşlarında karşılarına çıkan büyük, ağır cezalarla karşı karşıya geliyorlar. Oysaki yaptıkları şey nedir? İşte, bilmeden, farkına varmadan kartlarını kullandırmaktır. O yüzden, hem sunmuş olduğumuz kanun teklifinin gündeme alınması hem de bir an önce 158 mağdurlarına dair bir çözüm üretmemiz gerekiyor. Şimdi, elbette ki uzlaştırma diyoruz, mağdurların da mağduriyetlerini giderme diyoruz ama burada şöyle bir durum da söz konusu: Kendi kullanmadıkları paraları da ödemek zorunda kaldıkları bir durum. O yüzden, bir formülasyonu belki bugün burada tartışamayız ama en azından Bakanlığın uhdesinde olsun diye yani bununla ilgili kendi içlerinde bir tartışma yürütsünler diye burada 158 mağdurları adına ifade ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Kunt.

Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, aslında, daha uzun bir konuşma yapacaktım, saat geç oldu ama Dilan Vekilim zaten oldukça kapsamlı önerilerde bulundu.

Ben eminim ki burada bulunan her bir arkadaşımızın bir yakını da benzer bir durumla karşı karşıya kalmıştır. Burada hiç kimse "Benim bir yakınım yaşamadı." diyemez çünkü gerçekten ciddi bir sorun yani gencecik çocukların hesapları maalesef kullanırılıyor, kullanıldıktan sonra ciddi bir mağduriyetle karşı karşıya kalıyorlar. Burada, hakikaten, cezaevlerinde intihar eden

gençler bile söz konusu yani bunları siz Bakanlık olarak bizlerden daha iyi biliyorsunuzdur ama çözülmesi gereken bir sorun ve bu Meclisin de bu noktada bu sorunu çözme gibi bir iradesinin olması gerekiyor.

Aynı şekilde, bizim verdiğimiz önerge de şu an bu sorunun çözülmesi noktasında bir adımdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 12'nci maddede önerge yok.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Kanun teklifi olarak...

Bu noktada bizim beklentimiz, talebimiz hakikaten bu sorunun çözümü noktasında bir adım atılması. Elbette, gördüğüm kadarıyla, bir niyet var ama bu niyetin hızlanması gerekiyor. Yargıtayın vermiş olduğu karar var. Yargıtay bu noktada kastı arıyor ama maalesef, mahkemeler Yargıtayın kararlarına uymuyor, çok farklı kararlar veren hâkimler var. Bu noktada, hem uygulama birliği hem de bu mağduriyetin çözülmesi noktasında bir adım atılması gerekiyor. Umarım, bu on birinci pakete ilave yapılarak, ek bir ilave yapılarak belki düzenleme yapılabilir, en kötü, eğer bir, on ikinci yargı paketi düzenlemesi varsa, bir düşünce varsa düzenleme yapılması, oraya eklenmesi gerekiyor. Bu mağduriyeti bir an önce çözmek gerekiyor.

Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Aslan, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunu burada sadece bir yargılama, görev yeri değişikliği gibi algılıyoruz ama şu an bunu takip eden toplum şöyle sanıyor: Biz şu an TCK 158'le ilgili değişiklik yapacağız. "Nasıl bir değişiklik gelecek, neyi değiştireceksiniz? Kusurlu mı ilgili, cezayla mı ilgili, toplu faillikle mi ilgili?" diye yazıyorlar, bir karışıklık ve bir sorma hâli var. O nedenle biraz açıklamak gerekir. Burada dolandırıcılık, internet ilanı dolandırıcılığı, banka kartı manipülasyonu, şebeke çeteleri üzeri, IBAN mağdurları... Kendi içinde bile kategorize olarak bir mağdur kategorizesi oluşturulmuş. Ben Selman Hocanın aynı zamanda öğrencisi olan birisiyim. Kusurun ve suçun ceza oranına etkisinin ne kadar etkili olduğunu biliyoruz. Biraz önce Sayın Dilan Vekil söyledi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Aslan, benim öğrencim olmamış mıydınız aynı zamanda?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben mi? Yok, denk gelmedik, 2010-2014 arası...

Şimdi, karmaşık yapıda... Bir, suçun kendisi karmaşık, çoklu faillik meselesi var ve kusur ilkesi... Özellikle 18 yaşına yeni giren çocuklara banka kartı alındığı, bazen anne babası, bazen kardeşi, bazen yakınları tarafından yapıldığı, bunun aile içinde de bir faciaya dönüştüğü gibi bir gerçeklik var. Ya da özellikle dijital bankacılık kullanımı üzerinden... Mesela benim kendi müvekkillerim vardı, kartını kullandırmıştı, kullandırdığı kişiyi tanımıyor, diyor ki: "Biz icralık olmuşuz. Bizim bir sağlık hastanemiz var, benim hesabıma para gelse icralık olacağım. Her gelen hesaptan ben sana 100 lira vereyim. Sen de yoksulsun, çalışmışın, bak, Şırnak'tan gelmişsin İstanbul'a, otelde çalışıyorsun. Günde 10 işlem, sana 1.000 lira vereyim 100 lira üzerinden." Bu ona makul geliyor, kullandırıyor; bir kere verdiğini zannediyor ama bir bakmış, bir günde yüz tane EFT, havale işlemi yapılmış ama aslında o dolandırıcılığın asıl sebebi, bir sigorta şirketi üzerinden avukat gibi aranması ama yargılamada o aramayı kim yaptı, o sigorta şirketi nerede, o kişi ona nasıl ulaştı; bunların hiçbirini sorgulanmıyor. Para hangi IBAN'a geldi, o kişi o parayı çekti mi çekmedi mi; mesele burada tıkanıyor. İşin hem hukuki olarak arka planı yani suçun oluşumunda asıl aldatıcı olay ortadan kalkıyor. Mesela, bankacılık için arama, avukatlık meselesi için arama, hâkim ve savcı meselesi için arama; diğer meselelerin hepsinde o kısım sosyal olarak da kusur addedilmesinde de suçun gerçekten aldatıcı mesele ya da işte, eğer tehditse o tehdidin kendisiyle ilgili bir görmeme hâli var. Bununla ilgili ben onlarca yargılamaya katıldım, tek müvekkilin onlarca dosyasına katıldım; çoğunda ceza aldı ve mağdurun parasını ödemesine rağmen hem hapis cezası aldı hem de para cezası aldı. Aslında orada dolandırıcılığa konu olan rakamın 2 katı, 3 katı para cezası aldı ve o da hapse de dönüşemiyor; ayrıca bir ekonomik külfet; zaten yoksulluk, işsizlik üzerinden, borç baskısı üzerinden buna girmiş. Üstüne üstelik böyle bir yargılamadaki yaşanan sorun meselesi var ve şu an, özellikle teknik bankacılık meselesinde bilirkişilik meselesi tıkanıyor bu dosyalarda. Mesela, yazışmalar gerçekleşiyor "O gün o parayı o mu çekti, başkası mı çekti, kart kimdeydi?" diye yazışma istiyoruz; bankaların kendi sorumluluğu, tutması gereken sürede bile o görüntü o bankamatiklerde bulunmuyor, o kişi bunu ispatlayamıyor. Gerçek anlamda söylüyorum ki bire bir takip ettiğim dosyalar açısından söyleyeyim: Hem yargılama çok uzuyor hem dosya sayısı çok fazla hem de bu işin çete, mafya gibi bundan asıl para kazananlarla ilgili bir yargılama süreci, yaşanan bir sorun var. Bunun çözümü bu mudur? Yani arkadaşlarımız bir kanun teklifi vermiş bu meselenin çözülmesiyle ilgili. Burada aslında yargılamadaki uzun yargılama, teknik verilere ulaşma, yasal olarak tutması gereken görüntüleri, verileri kurumların tutmaması, arka plandaki meseleler; zafiyetlerin üstüne zafiyet. Açık hatlarla ilgili maddelerden biri var, onun da bununla dolaylı bir bağlantısı olduğunu ben de düşünüyorum ancak buradaki meseledeki asıl faille ilgili yargılamalarda -mesela, Yargıtay kararlarına da baktım- orada da işin arka planı önemsenmiyor. Banka hesabı kimin, nasıl olmuş; olay bitiriliyor. Özellikle son üç yıldır -yani bunlarla ilgili ne kadar bir veri var, ne kadar çalışma var, bilmiyorum- özellikle üniversite öğrencileri, üniversiteye yeni giren öğrenciler özellikle yazın yani Kürt bölgelerinden, Kürt şehirlerinden özellikle İzmir'e, İstanbul'a, bu yaz tatili bölgelerine gidip çalışmaya çalışan işçilerde bu çok yoğun. Diyor ki: "Gezi turu ayarlayacağız, seni de yazalım, IBAN'ını ver." Veriyor. Bu çok yoğun ve çok fazla. İşin biraz bölgesel ve sınıfsal bir yönü de var yani ekonomik kriz, yoksulluk, sınıfsal bir yönü de var. O nedenle, bu meselede gerçekten niyet, kast kimin, kusur kimin, asıl suçu işleyenler kim, bankaların bu konudaki sorumsuzluğu neden kişilerin hayatına mal olabiliyor; ben bunu doğrudan yaşadığım için... Ya da bilirkişilik meseleleri... Bu konuda genel bir yaklaşım mı değiştirilir, başka bir kanun teklifi mi çıkar, bu suçla ilgili yeni bir yargı kararı mı çıkar; bu konunun değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Şu an bizi izleyenlere söylemek gerekir ki bu madde öyle bir madde değil, bu konu hâlâ olduğu gibi yerinde duruyor. Hem bizlerin hem de burada bulunan diğer tüm muhatapların da bu sorunla ilgili düşünmesi gerektiğini ve çözüm üretme konusunda sorumluluğu olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Selman Hocam, buyurun.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Yani bu, tabii, evet, hesabını kullandıran kişiler noktasında bir dolandırıcılık suçunun hani faili midirler mağduru mudurlar tartışması; aslında bu pandemi döneminde birçok kişinin başına geldi. Yani gerçek dolandırıcılar var, telefonla kişileri arıyorlar, işte "Hakkınızda icra takibi başlayacak, hemen şu hesaba şu kadar para yatırırsanız daha az ödeyeceksiniz." şeklinde ve bir hesap numarası veriyorlar, tabii ki paranın uzaktan yatırılması lazım. Gerçi asıl mağdur, aldatılan kişi

faili hiç görmüyor, fail sadece telefonda konuşuyor ama paranın da yatırılması lazım, fiziksel olarak kalsa zaten aleyhine, bir şekilde yakalanacak. E, ne yapıyor? Bir başkasını buluyor -bir başkasının hesabına- bu noktada aslında yarar sağlama unsuru noktasında bir üçüncü kişiyi buluyor. Aslında bu üçüncü kişiler de çoğunlukla aldatılan kişiler yani işte, diyor ki: "Benim hesabımda bloke var, hesabıma para gelecek, senin hesabını kullanabilir miyim?" Şimdi bu aslında yani bu ilişkide, bu üçlü ilişkide, evet, hesabını kullandıran kişi olaydan haberdar olmadığı için bir suç fiiline katıldığını... Aslında iştirak noktasındaki kastı tartışıyoruz yani hesabını kullandıran kişi bu dolandırıcılık suçunun müşterek faili ya da yardım nedeni midir yani iştirak etmiş midir, etmemiş midir? Burada da yine kasıt belirler. Eğer bir suç fiiline hesabını kullandırırdığını biliyorsa tabii ki suça iştirak bağlamında sorumlu olacaktır ama bilmiyorsa, aldatılmışsa kendisi de zaten mağdurdur aslında baktığınızda ama bu ilişkide, evet, mesele açık ama bazen "Hesabını kullandırırın sana da şu kadar komisyon veririm..." Şimdi, burada, tabii, suç kastı biraz yani hâkim olarak siz bunu değerlendirdiğinizde burada suça iştirak durumunu... Çünkü bu menfaat niçin sağlanıyor? Yani hukuka uygun bir faaliyet için sağlanmadığı, özellikle çok büyük miktarlar olduğunda burada tabii suça iştirak kastının daha ön planda olduğunu söyleyebiliriz ama yine mutlak olmayabilir yani bunu yine bir ticari faaliyeti olarak da kişi görmüş olabilir, hesabını bu şekilde komisyon olarak da kullandırmış olabilir. Bunların hepsi aslında uygulama sorunları yani kastın ispatıyla ilgili bir mesele ama tabii, ilk planda aldatılan kişi parayı nereye yatırmış? İşte, şu hesaba; doğrudan, tabii, o kişiye çok rahat ulaşılabilir. Asıl dolandırıcılara ulaşmak güç olduğu için onlar çoğunlukla cezasız da kalabiliyor. Burada, tabii, düzenleme yaparak açıkça kastı vurgulamak -yani zaten kasıt aranıyor iştirak bakımından- biraz malumun ilanı gibi olacaktır.

Önleyici süreç önemli, aslında bu kredi kartlarının ya da işte telefon hatlarının kullandırılmaması, kolay alınamaması meselesi ya da bu konuda insanların aydınlatılması yani kamuyu aydınlatma ya da kamuyu bilgilendirme şeklinde, kamu spotu şeklinde bir bilinç geliştirilmesi ve Yargıtayın da tabii, bu noktada, kasıt noktasında belki daha net içtihatlar geliştirilmesi suretiyle çözülmesi daha makul gözüküyor kanaatimce.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Kunt, buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Şimdi, Hocam, çok net ifade ettiniz ama doğru yani yeni dönemde belki bilgilendirme için bu yapılabilir ama şu an mevcutta şişen bir mağduriyet var. Buna dair var mı bir öneriniz? Yani bu tek başına Yargıtay -Zülfük Vekilim izah etti- karar vermiş bu konuda ama maalesef, yerel mahkemenin hâlen... Çünkü kolayına geliyor, savcının da kolayına geliyor. Yanlış anlaşılmasın, tabii, hâkim, savcılarının hepsini zan altında bırakmıyoruz; söylediğimiz her şeyi bazen iktidar oraya çekiyor, onun için söylemiyoruz ama ister istemez önüne geliyor. IBAN kime ait? Buraya ait...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dilan Hanım, Şengül Hanım'a laf atıyorsun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Hayır, şimdi dedim ya, savcılar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi yine konuşturacaksınız.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yok yok; konuşmayacak. Farkında bile değildi, siz, bakın... Aramızı bozmaya çalışıyor.

Şöyle Hocam: Şu an mevcut bir durum söz konusu yani o yüzden, mesela savcılar ne yapıyor? Önüne gelen IBAN nedir, bu hemen buradan yapıyor; şimdi karara rağmen de bu oluyor. O yüzden, bizim buraya 158'e tek başına kastı eklememiz de sorunu çözmeyecek. O yüzden, bence bunun etraflıca düşünülmesi, tartışılması, etki analizlerinin çıkarılması gerekiyor. Ha, yekten aklınıza gelen şu aşamada bir öneri varsa biz bunu duymak da isteriz yani teklif sahipleri de dâhil olmak üzere.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Üç cümle...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam, buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Sayın vekillerimin söylediği husus tamamıyla uygulamanın hata sorunudur, onu çok net ifade edeyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Uygulama... Bir daha söyler misiniz.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Uygulamanın hata sorunudur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Uygulamanın hatası, evet.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Kesinlikle.

Şimdi, burada üç tane durum düşünülebilir: Hem hesapların kullanımı, ondan daha da önemli bir şey var, internet bankacılığının kullanımı; esas oradan gidiyor zaten. Yani kartların kullanımı fizik olarak bir ATM cihazına ihtiyaç duyar ama internet...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kamera...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - O kameraları da zaten ilk önce bozuyorlar ve bozuk kameraların olduğu ATM'leri kullanıyorlar yani o kadar sistematik ki... Benim biraz alanım o dolandırıcılık yani yapıyor değilim, sadece ceza hukuku anlamında... (Gülüşmeler) Dolayısıyla sıkıntı oradan kaynaklanıyor. Sadece ben sizin teklifinizi dinledim yani bu teklif...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani mağdur olabilirsiniz her an.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Kesinlikle olabilirim, onu söyleyebilirim. Yani burada mağdur olup olmama bir yetenek, zekâ veya statü meselesi değil anlık bir gaffet meselesi; onu söyleyebilirim.

Üç tane durum söz konusu olabilir burada. Bakınız, hocam söyledi, şerik veya müşterek fail olabilmemiz için iştirak iradenizin bir eyleme katılması lazım ve bunun hileli hareketlerden önce gerçekleşmiş olması lazım. Eğer hileli hareketlerden önce gerçekleşir ve hesabınızı bu iş için tahsis ederseniz dolandırıcılık suçu söz konusu olabilir ama hileli hareketten sonra bir suç gelirin kendi hesabınıza aktarılacağını bilerek hesabınızı verirsiniz 165 olur -suç eşyasının satın alınması- orada suç tipi değişir artık. Üçüncüsünde, hiçbir şey yok, siz birine hesabınızı kullandırdınız, velev ki hukuka aykırı bir amacı olduğunu tahmin ediyorsunuz, hiçbir suç tipi olmaz burada. İşte "245/B" gibi bir suç tipi üzerinde düşünmüştük "Kullanıcılar için özel bir suç tipi yapalım." diye ama olsa bile uygulama şu andaki durumu itibarıyla yine 158'den verecek çünkü aynı hata devam edecek çünkü bakış açısı şu anda, hileli hareketler sizin tarafınızdan biliniyor ve hileli hareketlere ya müşterek fail ya da iştirak eden olarak katılıyorsunuz. Buradaki sorunun çözümü, hep yaptığımız bir şey, bu tür yerlerde -tüm dünya uygulamasında- bu tür büyük hatalarınız varsa sorunun çözümü af

kanunudur; af kanunu tam bu iş içindir zaten. Büyük uygulama hatalarında sorunu çözersiniz ama orada da kapsama ne girecek? Tabii, adli hatadır, aslında af kanunun en büyük amaçlarından bir tanesi büyük adli hataları çözmektir. Kapsama girecekler konusunda çok iyi çalışmamız lazım yoksa, aksi takdirde af kanunu kapsamına dolandırıcıları da sokarsınız, o zaman da zaten eylemleri affetmiş olursunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Bakan Yardımcım.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Aslında sayın vekillerimiz çok önemli bir konuya temas ettiler. Başkanım, dolandırıcılıkla alakalı kapsamlı bir teklif var aslında huzurda. Bu anlamda Komisyonumuza arz eden sayın vekillerimize de şükranlarımızı arz etmemiz gerekiyor. Konu gerçekten sahayı yakan bir konu. Ben şahsen kendim 15 adliyedeki meslektaşlarımızla Ankara etrafında gününbirlik gidebileceğimiz adliyeler bakımından toplantılar yaptık ve orada sahanın dolandırıcılık bakımından gerçekten yandığını tespit ettik. Meslektaşlarımız, bilişim suçlarına bakan savcılarımız, bilişim suçlarına bakan asliye ceza ve ağır ceza hâkimlerimiz iş yüklerinin çok önemli bir bölümünü, vakitlerinin önemli bir bölümünü bu suça hasrediyorlar. İşin vahim tarafı bataklığı kurutmanın zor olduğu bir alan çünkü sizi dolandıran insanlar çoğunlukla telefonla dolandırıyorlar, kim olduğu belli değil fakat siz savcı olarak veya Emniyet olarak kimi yakalayabiliyorsunuz? İşte, maalesef, IBAN'ını kiralayan dediğimiz o gençler; çoğu da üniversite gençleri. Şimdi, bir taraf itibarıyla bu çocuklarımızı, bu gençlerimizi dolandırıcılık suçuyla baş başa bırakarak onları yargılamak bir boyutu itibarıyla problem aslında.

Öte yandan, yaptığımız görüşmelerde Yargıtayın 11. Ceza Dairesi Başkanımız, istinaflarda, özellikle Ankara istinaflarda bu işe bakan dairelerimizin başkanları bize şunları ifade ettiler, dediler ki: "Dolandırıcılıkla etkin mücadele etmek için iki konuya mutlaka eğilmeniz lazım; bir, hatlar, telefon hatları; iki, banka hesapları."

Şimdi, gerçek faili bulabilmek için -zaten müteakip maddelerde bunun alakalı çok ciddi düzenlemeler geliyor- bizim işte "patates hat" dediğimiz meselelerle, özellikle yabancılar üzerinden alınan "patates hatlar" sebebiyle ilgilileri arayarak, işte bir "call center"da 4-5 kişi, yerine göre etrafta birtakım efektlerle beraber, Emniyet efekti, Emniyet ortamı efektleri vererek veya mizansen yaparak, adliyedeki birtakım sesleri ortaya koyarak sanki sizi bir savcılık makamından, bir Emniyet makamından arıyormuş gibi bir hava oluşturarak insanları o anlık gaflete sokuyorlar ve bu gerçek faileri bulmamız söz konusu olamıyor. Bu, gerçek faileri bulabilmek için işte bu hatlarla alakalı bir biyometrik veriyle hat alabilme meselesi. İkinci olarak da banka hesap numaralarını alırken yine bu biyometrik verilerle bunları almak ve burada sıkı bir takibe geçmek gibi elimizde ilk etapta uygulayabileceğimiz şey bu. Zaten bu hesabı askıya alma meselesi -biraz sonra tartışılacak ya da yarın tartışılacak- mağdur olan kişilerin aslında sistemden beklediği "Ben paramı kaptırdım, kim olduğunu bilmiyorum. İşte falanca bankadaki bu paramı bana geri verin." Onun meselesi o, aslında o failin ceza alması kısmıyla çok ilgilenmiyor. Burada bizim uygulayıcı hâkim, savcılarımız...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama bu konu ile tartıştığımız konu farklı.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Oraya da geleceğim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anlıyorum da yani...

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Aslında biz asliye ceza mahkemesinin görev alanına gelmeyi tartışıyoruz ama sayın vekillerimiz biraz geri aldıkları için ona cevap vermek istedim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Başka bir konuyu açtılar yani evet.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - İsterseniz kesebilirim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, yok, devam edin Sayın Bakan Yardımcım.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Başkanım, şimdi, savcılarımız şuraya kadar detay verdiler bize, dediler ki: "Hesaplardan paralar aktarılıyor. İlk yıllarda ATM'den çekiyorlardı failer. ATM'den çekilen miktarların da az olduğunu düşündüğümüz vakit daha sonra bunu terk ettiler ve ikinci, üçüncü, dördüncü hesaptan sonra kripto ve yurt dışına paranın kaçması gibi bir durum söz konusu oldu. Bu yöntem yasa dışı bahis ve kumarda da kullanılan bir yöntem oldu." Meslektaşlarımız şunu dahi biz önerdiler, dediler ki: "ATM'den para çekenlerin kamera görüntülerini biz görüyoruz fakat şapka takmış, önünü kapatmış, simasını göremiyoruz. Yani bizim sizden ricamız şunu temin edebilir misiniz: Kartı soktuğumuz yere kamera koyabilirler mi?" Ya, bu kadar detay çalışmış arkadaşlarımız. Bunu da konuştuk biz, BDDK'den burada arkadaşlarımız var fakat bu bir teknoloji transferi, ciddi maliyetler var. Bir de son zamanlarda ATM'den para çekmek yerine kriptoya kaçtığı için mesele, bunun üzerinde çok durulmadı.

Şimdi, bunlar, işin hatlarla alakalı kontrol, banka hesaplarıyla alakalı kontrol ve askıya alma meselesi zaten gelecekti ama şimdi sayın vekillerimizin bahsettiği meseleye gelince, Yargıtayla yaptığımız görüşmelerde burada ciddi bir temyiz ve tefrik ettiklerinden söz ettiler. Hesabını kullandıran genç kardeşimiz -aslında konuştu sayın hocalarımız- gerçekten çok iyi niyetli bir şekilde... Yani geldi birisi dedi ki: "Ya, babam bana para gönderecek. İşte, benim kendi hesabım yok veya hesabım blokeli, senin hesabını kullanabilir miyim?" "Tabii, ne demek?" dedi, üniversitedeki ranza arkadaşı, kullandırttı yani herhangi bir komisyon almadı, herhangi bir menfaat sağlamadı, insaniyet namına kullandırttı. Burada bugünkü Yargıtay uygulamasında herhangi bir suç yok çünkü burada ne hile var ne menfaat var; bu birincisi.

İkincisi; hesabını kullandırttı fakat dedi ki yani ilgisine söyledi: "Sana şu kadar da para vereyim. Yakınlarımdan gelecek parayı senin hesabından çekebileyim." Şimdi, burada edildiği bir menfaati tartışmamız lazım. Bu menfaat bugün belki "dolandırıcılık" adı altında konuşulabilir, bu menfaat meşrudur ya da değildir, bunlar hep tartışma konusu ama üçüncü ayağı anlatıp, tekrar ikiye dönüp... Üçüncü ayakta da şu var: Hileye vâkıf bu adam yani o hesabı, IBAN'ını aldığı öğrencinin hesabı, "öğrenci" dediğimiz, "üniversite öğrencisi" dediğimiz arkadaşımız o hesabın karanlık işlerde kullanılacağını biliyor, hileye vâkıf olarak bu hesabını veriyor çünkü oradan elde ettiği menfaat çok yüksek. Şimdi, Yargıtay diyor ki: "Biz bu hileli hareketi bilen dolandırıcılıktan yargılıyoruz ve mahkûm ediyoruz, burada problem yok. Menfaat elde eden bakımından da bakıyoruz yani tek bir vakaysa, bir yakınına vermişse burada bir suç kastı olmadığını konuşuyoruz. Dolayısıyla bu konuyu özel düzenleme konusu yapabiliriz." Aslına bakarsanız biz bunu çalışmıştık da fakat çalıştığımız vakit işlerin nereye gideceğini kısaca ortam olarak arz edeyim. Şimdi, siz böyle bir hüküm getirdiğiniz vakit uygulayıcı şununla karşı karşıya kalacaktır: Bugün hesabını menfaat karşılığı kullandıran veya hileli bilenler bakımından dolandırıcılık tartışması yapıyoruz, Yargıtayımız ve istinaflarımız hileyi biliyorsa yüzde 100 dolandırıcılıktan cezalandırıyoruz, hileyi

bilmiyor da menfaat temin ediyorsa da özel durumuna bakıyoruz, şahsi, somut dosya adaletini sağlamaya çalışıyoruz. Şimdi, bu tartışmayı yine yapmak zorunda kalacak. Biz, diyelim, böyle özel bir düzenleme getirdik, "245/a, b, c" diye bir madde koyduk, uygulayıcı diyecek ki: Burada acaba özel kasıt, hile ve dolandırıcılık varsa yine oradan ceza verecek yoksa bakacak, hiçbir menfaat elde etmemişse zaten o maddeden de beraate gidecek. Bugün de beraate gidiyor, hiçbir menfaat elde etmişse bugün de beraate gidiyor. Belli bir para karşılığı birine kullandırmışsa işte "Acaba suç kastı bakımından mahkûmiyet mi yoksa suç kastı yok, kasıt yoktan beraat mı?" tartışmasını o zaman da yapacaklar sayın vekilim yani özel düzenleme yapmasının... Ama ne olacak? Bizim o düzenlemede getireceğimiz bir ceza varsa cezanın dolandırıcılıktan daha az olacağı öngörüleceği için sistemdeki bütün dosyaların ele alınması gerekecek. Bugün dolandırıcılıktan mahkûm olan herkes -bugün infaz görebilir, yargılamada, istinafta veyahut da Yargıtayda dosyası olabilir- diyecek ki: "Siz şu hükmü getirdiniz, ben dolandırıcılıktan ceza aldım, getirdiğiniz ceza daha az, dolayısıyla benim dosyayı tekrar canlandırın, ihya edin, benim lehe olan durumumu değerlendirin." Ve ciddi bir patinaja döneceğiz, günün sonunda belki yine dolandırıcılıktan bu şahıslar ceza alacaklar. Dolayısıyla bu alanı biz çalıştığımız için -biraz hani astarı yüzünden pahalı derler ya- getirisi götürüsü mukayesesi yaptığımız vakit buraya girmemek gerektiği noktasında ve Yargıtayın bu uygulamasının biraz da... Yani şunu da ifade ettiler, onu söyleyelim, dediler ki: "Bizim elimizdeki dosyalarda hani her ne kadar sizin bahsettiğiniz meseleler var gerçekten ama çoğunluk hesaplarını 15 kez, 20 kez, 30 kez, 50 kez kullandırıyor. Yani bu şahsın hileden haberinin olmaması, bu şahsın ciddi bir menfaat elde etmemesi söz konusu değil. Zaten tek kullanımlıklarda menfaat elde etse bile biz onu beraate götürüyoruz ama çoğunlukla bu kişiler maalesef buradan gelen tatlı paranın da farkına vararak artık burayı bir nevi dolandırıcılık mecrası olarak kullanıyor." diyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Vekillerimiz "Kaç dosya var?" diye soruyorlar.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Şöyle, dolandırıcılık dosyalarını verebiliriz ama bugün bu eylem özel bir madde atfı üzerinden gitmediği için 158/1-F üzerinden değerlendiriliyor ama bunu özel bir eylem olarak öngörürsek yani IBAN'ını kiralamak...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Bilişim bakımından İstanbul'da 5 tane ayrı daire sadece bununla uğraşıyormuş.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Doğrudur ama hepsi IBAN kiralama olmayabilir.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Genel bir dolandırıcılıkla ilgili sayı...

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Tabii, o sayıları verelim. 158/1-F bahsettiğimiz, bilişim suretiyle dolandırıcılık; 291.379 rakamı var. Hemen üstteki başlığa bakayım, yanlış bilgi vermeyeyim; açılan kamu davası sayısı 291.379, 300 bine yakın dava.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tümü dolandırıcılıktan mı?

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - 158/1-F'den, zaten en çok da buradan yani şu anda sistemi ciddi sıkıntıya sokan hüküm bu hüküm, yaklaşık 300 bin dosya ama bunun içerisinde sizin bahsettiğiniz IBAN'ını kullandırmak suretiyle dolandırmayı demiyoruz; onun için özel çalışma yapmamız lazım.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bu sadece bilişim mi?

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Bu sadece F bendi, bilişimle alakalı, bilişimin bütün yönleri.

Dolayısıyla Sayın Başkanım, yani şu an gerçi görev bahsini konuşuyoruz ama en azından teklifin tamamına baktığımız vakit meseleye kümülatif bir yaklaşım söz konusu ve -tırnak içinde- bataklığı kurutma amacı söz konusu. Kolay bir şey değil çünkü biz...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Bakanım, bunu bir ilk adım olarak görelim mi peki? Yani en azından tekrardan yargılamanın asliye cezada görülmesi bir ilk olarak, bu da yetmezse belki ilerleyen zamanda yeni bir düzenleme yapılma...

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Tabii ki. Yani zaten en azından biz Bakanlık olarak şunu söyleyebiliriz, şu anda dolandırıcılık bahsi üzerine hem Ceza İşleri Genel Müdürlüğümüz hem Mevzuat Genel Müdürlüğümüz ciddi olarak odaklandık, süreci her boyutu itibarıyla takip ediyoruz. Günün sonunda belki de o konuştuğumuz maddeyi daha faydalı olduğu düşüncesiyle getireceğimiz bir an da olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz açıklamalar için.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Başkanım, biz de teşekkür ediyoruz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 5235 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte ağır ceza mahkemelerinde görülmekte olan davalarda veya istinaf ya da temyiz kanun yolu incelemesinde bulunan dosyalarda nitelikli dolandırıcılık (m.158) suçlarına bakan mahkemenin görevinin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştiği gerekçesiyle görevsizlik veya bozma kararı verilemez. Bu davalara kesin hükümle sonuçlandırılınca kadar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki göreve ilişkin kurallara göre bakılmaya devam olunur."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Söz isteyen? Yok.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 32'nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kişi hakkında ayrıca akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirine hükmolunur."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, 14'üncü maddede söz isteyen...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Burada var Sayın Başkan.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkanım, Türk Ceza Kanunu'nda akıl hastalığının ceza sorumluluğunu ortadan kaldıran veya önemli ölçüde azaltan sebeplerden biri olduğunu biliyoruz. Bu düzenlemeyle çözülmek istenen sorun, kısmi akıl hastalarına ceza adaleti sistemi içinde sağlanan avantajdan hakkı olmadan yararlanmak isteyenlerle ilgili. Uygulamada bazı kişiler kısmi akıl hastalığı raporu olarak cezaevine girmekten kaçınmaya çalışmaktadır. Bu kötüye kullanımın önüne geçilmek istenmiştir. Bunda haklılık payı olduğunu biz de ifade ediyoruz ve bu düzenlemenin bu yönüyle... Daha doğrusu, bu sakıncalı durumun önlenmesi gerektiğini biz de ifade ediyoruz ama getirilen bu düzenleme bu suistimali engellemeye çalışırken gerçekten kısmi akıl hastası olan, bu durumu hiçbir kötüye kullanma niyeti taşımayan bireylerin aleyhine sonuç doğurmaktadır. Bu sorunu uygulamayı iyileştirerek çözmek mümkün değil miydi acaba? Veya denetim mekanizmalarını güçlendirerek çözmek mümkün müydü? Gerçek ihtiyaçları gözeten, hem suistimali engelleyen hem de hak temelli yaklaşımdan sapmayan daha adil bir yönetim üretilemez miydi diye sormak istiyorum.

Ve devamla, düzenlemenin, bu hâliyle, cezadan ziyade tedavi odaklı olsa da hürriyeti engelleyici bir tedbirin üst sınırının belirlenmemiş olması nedeniyle temel hak ve özgürlüklere yönelik açık bir ihlal olduğunu ifade etmek istiyorum. Tedbirin süresinin belirlenmemiş olması ve tedbirin kaldırılması için belirli bir kriter öngörülmemiş olması keyfiliğe yol açacak bir düzenlemedir. O nedenle, düzenlemeyi bu açıdan sakıncalı görüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Ünver.

Sayın Aslan, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben aslında soru sormak istiyordum bu madde için ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Zaten soru sorabilirsiniz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Evet, şu anlamda söylüyorum yani 14'le 15'i beraber de değerlendirebilirim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Öyle değerlendiriyoruz zaten şu anda.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Aynen.

Hani, bu maddede söylemiş olduğu gerekçe gerçekten bu mu? Yani sahte rapor olarak akıl hastalığı meselesinden cezalandırmaktan kaçınanlar için mi bu madde geldi? Çünkü açıkçası biz bu maddedeki... Yani akıl hastası, kısmen akıl hastası, zekâ geriliği olanlar neden hapse giriyor? Hapse girince neden bir de üstüne üstlük güvenlik tedbiri meselesi, uygulamasıyla ilgili ikili bir yaptırım kararının dayanağının yani ihtiyacının nereden çıktığını biz açıkçası anlayamadık. Ben önce bu ihtiyaç meselesini öğrenmek istiyorum. Bir de aynı zamanda bu zekâ geriliği meselesiyle ilgili -neden akıl hastalığı- cezalandırmadaki etkisiyle ilgili söz alacağım ondan sonra.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Bu maddedeki düzenlememizin amacı şu efendim; öncelikle şunu ifade etmem gerekir: 32'nci maddenin 1'inci fıkrasında suç işleyen tam akıl hastaları düzenlenmiş, kısmi akıl hastaları da 2'nci fıkrada düzenlenmiştir. 1'inci fıkradaki tam akıl hastaları bakımından ceza verilmesine yer olmadığı kararı... Ceza veremeyiz tam akıl hastasına çünkü ceza sorumluluğu yoktur ancak 57'nci maddedeki güvenlik tedbirine hükmedilebilir. Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerinin ne olduğu da 57'nci maddede belirlenmiştir ve o maddeye göre infaz edilir. Yüksek güvenlikli akıl hastanelerine alınırlar; oradaki rapora göre, doktorların vereceği rapora göre mahkemelerce taburcu edilirler tam akıl hastaları.

Kısmi akıl hastalığına gelince... 2'nci fıkrada kısmi akıl hastalarının aslında ceza sorumluluğu vardır. Ceza sorumluluğuyla birlikte indirilmiş ceza verilir ve güvenlik tedbirine hükmedilir ama maddenin 2'nci fıkrasının son cümlesinin lafzından dolayı farklı uygulamalar var. İfade aynen şudur: "Mahkûm olunan ceza..." yani kısmi akıl hastası için hükmedilen indirilmiş ceza "...süresi aynı olmak koşuluyla kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir." Uygulayıcılar, mahkemeler ne yapıyor? Sadece indirilmiş hapis cezasına hükmediyor, bazıları da bu cezayı süresi aynı olmak koşuluyla güvenlik tedbirine çeviriyor; bu da cezasızlık algısına neden oluyor ve akıl hastalarına ceza verilmediği gibi bir algı var toplumda.

Biz lafzından kaynaklanan, farklı uygulamalara neden olan bu düzenlemeyi değiştirmek suretiyle, indirilmiş ceza sorumluluğunu kabul etmekle birlikte aynı zamanda kişi hakkında akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirine de hükmolunmasını sağlıyoruz. Bu da kısmi akıl hastalarının suç işlemesi durumunda hem hapis cezası verilmesini -ceza verilmesini- hem de akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirine hükmedilmesini sağlayacaktır; etkili bir yaptırım uygulanmış olacağız. "Etkili yaptırım" derken güvenlik tedbiri anlamında söylüyorum bunu, hapis cezası anlamında söylemiyorum. Hem güvenlik tedbiri hem indirilmiş bir ceza sorumluluğu söz konusu olacak, cezasızlık algısını da gidermiş olacağız bu kişiler bakımından. Bunların hepsi akıl hastanelerinde tedavi olacaklar, doktorların raporları üzerine mahkemelerce taburcu edilecekler.

57'nci maddede, bir sonraki maddede de özellikle tam akıl hastaları bakımından kısa sürede tahliyeler, taburcu edilmeler söz konusu olduğu için, önemli suçlar bakımından, müebbet, ağırlaştırılmış müebbet ve on yılın üzerindeki hapis cezası gerektiren suçlar bakımından asgari bir hastanede yatma süresi getiriyoruz ki bunların toplum içine hızlıca karışmasını engellemek ve güvenlik tedbirinin etkisini sağlamak, tedavi sağlamak amacıyla o asgari eşikleri kanunen öneriliyor.

Ben takdirlerinize arz ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum.

Bu doyurucu herhâlde Sayın Aslan?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yok, ben söz almak istiyorum çünkü gerçekten mesele tedavi edip topluma yeniden kazandırmak...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika...

Selman Hocamız bir açıklama yapsın, ondan sonra size söz vereyim.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Şimdi, tabii, prensip olarak ben düzenlemeyi olumlu buluyorum. Yani "akıl hastalığı" dediğimiz kavram, ceza hukuku literatürüyle kusur yeteneğini etkileyen bir neden. Yani işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını

algılayamayan ya da davranışlarını yönlendirme yeteneği ya tamamen kalkan ya da önemli ölçüde kalkan -ki buna "tam akıl hastalığı" denebilir, evet- kişilere işlediği fiilin ne anlama geldiğinin farkında olmadığı için ceza yaptırımını vermiyoruz ama tehlikeli kişiler oldukları için güvenlik tedbiri dediklerimiz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu 15'inci madde, yani 57'nci madde daha doğrusu.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Evet evet, ikisini birlikte değerlendiriyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama bir önceki 14'üncü maddeyle ilgili...

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Tabii tabii, ona bağlayacağım.

Dolayısıyla, güvenlik tedbiri, hem o kişinin tedavi edilmesi hem de bu anlamda hani toplumun da korunması amacına hizmet eden bir tedbir.

2'nci fıkradaki durumda ise aslında, algılama ve davranışları yönlendirme yeteneği mevcut, işlediği fiilin aslında suç teşkil ettiğinin farkında olan bir akıl hastası var fakat tabii normal bir insana nazaran davranışlarını yönlendirme yeteneği daha zayıflamış bir kişi, dolayısıyla ceza yaptırımının uygulanabileceği bir kişi ve bu azalmaya bağlı olarak da cezanın indirilmesi. Şimdi, kanunun ilk hâlinde -sonradan da eklenmiş olabilir- bu kişilere ceza veriyoruz ama kısmi de olsa bir akıl hastalığı var, bunların yine de tedavi edilmesi lazım. Evet, ceza sorumluluğu var ama tedavisiz bırakılması da çok doğru değil. Sonuçta, salıverildikten sonra yine topluma karışacaklar. Dolayısıyla, tedaviyle tehlikeliğin de ortadan kaldırılması bakımından... Aslında kanun mevcut hâlinde hâkime takdir yetkisi vermiş yani "Ceza verebilirsiniz, indirilmiş ceza ya da bunu kısmen ya da tamamen, bir kısmını akıl hastanesinde tedavi olarak da ya da tamamını tedavi olarak da uygulayabilirsiniz." Ama anlaşıldığı kadarıyla bu uygulama da birçok yerde biraz da belki kötüye kullanmalar çerçevesinde -yanlış uygulamalar diyelim- ceza hiç vermeyip doğrudan güvenlik tedbiri olarak akıl hastanesine gönderme şeklinde uygulanmış. Bunun önüne geçme noktasında hem ceza hem de güvenlik tedbiri denmiş. Benim sadece şöyle ufak bir tereddüdüm var: Şimdi, ceza vermek demek kişinin cezaevine gönderilmesi demek. Ayrıca, akıl hastalarına güvenlik tedbiri uygulanacak yani akıl hastanesine göndermemiz lazım bu kişiyi. Öncelik, sonralık noktasında acaba aynı anda mı olacak?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Aynı anda olacak Sayın Başkanım. Önce güvenlik tedbiri tabii ki. Hastanede olacak, doktorlar taburcu ettikten sonra hapishaneye alacağız, cezaevine alacağız.

DOÇ. DR. SELMAN DURSUN - Sonraki maddeyle ilgili de sadece küçük bir şey ekleyeyim: Alt sınır getirilmiş, şöyle, yani aslında ceza sorumluluğu olmayan bir akıl hastalığı var, tam akıl hastası. Ne diyor prensip olarak? "İyileşene kadar ya da işte tehlike önemli ölçüde kalkana kadar akıl hastanesinde tutulması lazım." Ama eklenen hükümde "Ağır suçlarda belli bir süre mutlaka akıl hastanesinde kalsın." yaklaşımı... Bu, hani, cezasızlık algısıyla da belki kısmen ilişkili ama kişi daha önce iyileşmiş de olabilir. İyileşmişse bir şekilde, tedavi hızlı ilerlemişse niye buna rağmen bir yıl tatalım; o kısmı tam tatmin edici görünmüyor açıkçası, şahsi kanaatim.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hocam, söyleyeceğim bir kısım şeyleri siz söylediğiniz için teşekkür ediyorum. Yani meselenin çifte yaptırım meselesi olduğunu ben hâlâ düşünüyorum. Yani hem cezaevine alıyorsun hem güvenlik tedbiri, tedavi tedbiri uyguluyorsun. Eğer gerçekten Türkiye'deki hapishaneler... Şu an her gün 2-3 insanın öldüğü bir yerden bahsediyoruz. Sağlığa erişim zaten sorun, sağlıklı giden hastalanıyor, R tipi tedavi meselesi var. Bugün akıl hastanelerinin mapuslara özgü yerleri var, ben gittim gördüm Bakırköy Sadi Konuk Hastanesinde. Açıkçası içler acısı; oradaki muamele, mapusun kalma durumu, iyileşmeyle ilgili rehabilitasyon protokolü, bir sürü mesele sorunlu. Tek tek anlatmayacağım bunları ama bunlar bu kadar açıkken mapusa ceza mı tedavi mi ayrımı belli olmayan belirsiz bir hükme tabi kılınması, bir de üstüne üstlük süre, net süre konulması ve bu iyileşmeyle ilgili mesele de dâhil olmak üzere bu kadar belirsiz, sistemin bu kadar sorunlu olduğu bir yerde bu sorun üstüne sorun yaratacak bir mesele.

Bir diğer mesele ise biz burada cezasızlığı önlemeye çalışıyoruz diye ifade ediyoruz ama bir mapusu da insani olmayan hapishane koşuluna hem gönderiyoruz hem de tedavi meselesi üzerinden zorunlu bir tedavi süreci başlatıyoruz onun açısından. Bu, insanlık onuruna, bireyin kendi yaşam ve tedavi hakkı meselesine açıkçası bir kasıt ve onun yerine karar verme meselesini bırakıyor çünkü sen fiilen o kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakıyorsun. Şimdi, hapishaneye alınca aile görüşü, aile desteği, toplumsal bağı, sosyal bağı, iyileşmesi; savcıdan izin alacak, görüşemeyecek, telefonu kısıtlanacak. O kişinin iyileşme sürecini sen hapishanedeki herhangi biri gibi aslında yapacaksın; rehabilitasyon etmiş biri gibi, güvenlik tedbiri uygulamış biri gibi olmayacak o kişi. O yönüyle istenen fayda ile ortaya çıkacak denge arasında bir ölçülülük, makullük arasında bir fark var. Benim öyle mapus yani müvekkilim var, Ramazan Eroğlu. Şu an Espiye Hapishanesinde tutuluyor. Ramazan yargılanırken tam akıl hastası değildi, evet; kısmi akıl hastasıydı. Daha önce normal sağlık kurulundan aldığı raporu vardı. Biz bunu mahkemeye sunduk, Mardin 4. Ağır Ceza Mahkemesine. Mahkeme dedi ki: "Ben bu raporu dikkate almıyorum. Kişiyi Adli Tıba gönderiyorum ceza ehliyeti var mı yok mu diye." Gitti, "Suç ve ceza ehliyeti vardır." denildi, kişi aldı müebbet hapis cezası. Cezaevine gönderildi, psikolojisi zaten yerle bir oldu, psikolojik tedavi alamadı, var olan kısmi akıl hastalığı daha da genişledi. Bir buçuk ay Bakırköye yatırıldı. Ben yanına gittim. Kendi -ne derler, söyleyeyim size, böyle çok söylemek de içimi acıtıyor ama- kendisine...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Spesifik bir örnek üzerinden genel bir yere varmak doğru değil.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, bu değil. Ben birden fazla örnek vereceğim, yapmayın lütfen, gerçekten... Bu önemli bir mesele yani ben bunu hiç hafife almıyorum, gerçekten hafife almıyorum çünkü ailesi açısından da bırakılan bir şey. Ya da Burhan Naz, şu an Malatya Hapishanesinde -en son, hâlâ oradaysa- RAM raporu var, kendisi yıllarca maaş almış yani engelli maaşı almış, sonra ceza almış, içeri girmiş. Yani akıl hastasıyla ilgili Adli Tıp meselesi geldiği için kurumlar arası rapor çelişkisinden cezasını almış. İçeride güvenlik tedbiri yok. Yıllardır ailesi görmeye gitmemiş, eşi de boşanmış, çocukları yok. O kişi o korumak istediğiniz meseleden çok daha ağır bir tabloya geldi. Bu 2 örnek benim en azından rakamsal olarak bildiğim. O nedenle meselede hem rapor meselesi, gerçekten iyi işleyen bir Adli Tıp Kurumu ve bir yargılama süreci -ki maalesef işlemiyor; ikincisi, hapishane koşullarının kendisinin insanı hasta eden koşullar olması yani buna uygun bir sistem olmaması, psikolog... Gerçek anlamda psikiyatriye gitmesi

lazım, hastanenin ilgili yerlerine yatırılması lazım. Bunlar gerçekten bu tedbire uygun yerler ve mekânlar değil, ölçülü olmayacak. Ya da mesela siz aldınız onu, işte bir cezadan kaçış manipülasyonu üzerinden ben bunun getirildiğini düşünüyorum, infazı konusunda da belirsizlik var. İşte, indirim yapılsın, oraya alınsın, altı ay, bir yıl... Şimdi bunu kim kontrol edecek? Tedavisini yapan doktor yeniden bir rapor mu verecek? Mahkeme üç ay sonra...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - İnfaz savcılarımız takibini yapacak.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Evet, ama mesela şu anki Türkiye'deki mevcut infazla ilgili sorunları gözettiğimizde, hasta mapusları gözettiğimizde burada çıkacak tablonun gerçekten topluma dönüş sağlayan, iyileşmiş, akıl hastalığı giderilmiş bir kişi değil; tam tersine, var olandan çok daha kötü durumda olabilecek rehabilite modeli bile belirsiz mesela çünkü şu anki akıl hastaları bile tedaviye erişemiyor. Ramazan'ı ben biliyorum, Trabzon'da akıl hastanesine yatıracakları söylendi; oraya götürüldü, ayrı dert; Bakırköye götürüldü, ayrı dert. Şu an hâlâ hapisnede; tek tutuluyordu, sırf kendine zarar vermesin diye çoklu odaya alındı. Yani böyle bir risk var ve şu an Türkiye'deki hapisnelerdeki intiharlar ve şüpheli ölümlerin kaçısı akıl hastasıyla ilgili... Demans hastası, şizofreni hastası, bir sürü farklı farklı meseleler var. O nedenle, biz bunun toplum açısından tehlikelilik meselesi ya da güvenlik tedbiri meselesiyle değil; bunun asgari süre meselesiyle değil de güvenlik tedbirini daha iyi yönetebilecek bir mekanizmayla, denetimli serbestlikle gözetilebilecek bir şey olduğunu... Ya da cezalandırıp cezalandırmama meselesindeki tutum -mesela, örnek vererek kurumlar arası raporlardaki bu çelişki meselesi gibi- ya da ATK'nin bilimsel kriterlerden uzak tutumu ortadayken biz bu yönlü meseleyi insanlık onurunu ve Türkiye'deki mevcut hapisane koşullarını gözettiğimizde pozitif bir düzenleme olarak görmüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Var mı buna ilişkin açıklama?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Başkanım, kısaca şunu arz edeyim: Hastanede yattığı süre hapis cezasından mahsup ediliyor yani hem orada hem orada yatırılacak değil; hastanede yattığı süre hapis cezasından mahsup edilecek.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani bunu baştan söylesek zaten bu kadar konuşmaya bence hiç gerek yoktu. Konu bitmiştir bence Sayın Genel Müdürüm, bitti konu.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başkanım, biliyorum ben öyle olduğunu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Başta sorduğun soru öyleydi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Olur mu öyle şey, yapmayın ya, 2 defa ceza alacak diye başta söylediğiniz şey oydu.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hapisteyken güvenlik tedbiri uygulamak ile dışardayken güvenlik tedbiri uygulayıp denetimli serbestlikle denetlemek aynı şey değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, konu anlaşılmıştır Sayın Genel Müdürüm.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi 15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 5237 sayılı Kanun'un 57 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

"Ancak, hakkında 32 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları için kurumda geçirilecek süre, ağırlaştırılmış müebbet hapis ve müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda bir yıldan, üst sınırı on yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda ise altı aydan az olamaz."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 15'inci maddede var mı konuşmak isteyen? Yok.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, bugün, 4 Aralık 2025 saat 18.00'de aynı salonda toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 01.12